Bulwer Lytton
SFÂRŞITUL CETĂŢII
POMPE

IDescrierea CIP a
Bibliotecii Naţionale a

**României LYTTON,
BULWER**

Sfârşitul cetăţii
Pompei / George Lytton;
trad. de George Rareş. -

Bucureşti: Paul Editions,
2018

ISBN 978-606-94530-

I. Rareş G. (trad.)

821.111

Redactare: *Mihaela Enache*

Nicoleta Petcu
Tehnoredactare: *Puiu Enache* **Coperta:** *Puiu Enache*

&CU(£ ^(âtlofIAs
Sos. Ştefan cel Mare
nr. 15, Sector 2,
Bucureşti

www.paul-editions.squarespace.com

Bulwer Lytton

SFÂRŞIT

UL

CETĂȚII

POMPE

I >

Traducere de George Rare

şîn Colecţia
Clasic au

mai apărut:

• NAPOLEON BON APARTE în viaţa sentimentala,

după relatări ale pajilor,
valeţilor şi şambelanilor
de la Curte

• ***Femeia care a inventat dragostea,***
de Guido da Verona

Cetatea blestemată, de
John Carlin

gPARTEA ÎNTÂI

1.

DOI TINERI ELEGANŢI DIN POMPEI

(Cel care vorbea astfel era un tânăr mărunt la stat, cu chip efeminat, cu mâinile albe şi aristocratice, cu cutele tunicii fâlfâitoare, ce vădeau nobleţea şi totodată îngâmfarea lui. Se adresa unui om înalt ca şi el, care-i răspundea:

—Eu nu-s poftit la Claudiu.

—Pe Pollux! regret, căci mesele lui Glaucus sunt cele mai alese din Pompei.

— Se vede că te pricepi la de alde-astea, Diomede. Mie mi se pare că acolo nu se bea niciodată deajuns. S-ar crede că mărinimosul sânge grecesc nu mai curge în venele lui Glaucus. Pretinde că vinul îngreunează creierul.

Diomede începu să râdă:

—Lucrul acesta se prea poate să provină din altă pricină... Glaucus nu-i atât de bogat pe cât ar vrea să arate şi crede, desigur, că-i mai economic să-i înveselească pe oaspeţii lui cu spiritul său, decât cu amforele sale. Am auzit spunându-se că e un mare cartofor.

— O, da!... Prieten al tuturor plăcerilor... cum suntem şi noi prietenii lui, cât timp ne va da să cinăm.

—Bravo ClaudiusL. Iată învăţăturile adevăratei filozofii...

Diomede întrebă:

la Glaucus?
iomede!... Ah! Ce fericită întâlnire!... Cinezi astă seară

—Claudins ai văzut pivniţele mele? Vino să mănânci la mine într-una din serile astea şi te voi face să legi prietenie cu vinurile mele. Am de asemenea heleşteie cu tipări de mare preţ. II voi ruga pe edilul Pansa să vină şi el. La mine nu merge cu multe pofteli!... Mă duc la băi, tu unde te duci?

—Eu, răspunse Diomede, înfaşurându-se cu măreţie, mă duc la chestor pentru treburi de stat, apoi la templul zeiţei Isis... La revedere!

— Răţoitule, semeţule, obraznicule! şopti Claudius printre dinţi, îndată ce interlocutorul său îl părăsi. Vorbind de pivniţele, de heleşteiele, de serbările lui, crede că ne poate face să uităm că este fiul unei roabe dezrobite! Noi n-o uităm decât numai când îi facem cinstea să-i câştigăm banii la joc.... Aceşti plebei bogaţi ne întreţin pe noi ăştialţi nobili cu pungile goale.

Vorbindu-şi astfel şi păşind încetişor, Claudius ajunse pe Calea Domiţiană, care în această clipă era ticsită de trecători, de căruţe şi trăsuri de tot soiul. Această cale oferea priveliştea însufleţită, zgomotoasă şi pitorească a străzilor Neapolelului modern. Zurgălăii cailor sunau voios în urechile lui Claudius, care împărţea zâmbete şi salutări în dreapta şi în stânga trecătorilor si trăsurilor cu care se încrucişa. Claudius era leneşul si > > > > chiulangiul elegant cel mai cunoscut din Pompei.

— Claudius! Claudius! zbieră cu un glas voios şi bine timbrat al unui tânăr ce mâna un car ciudat, împodobit cu măreţie... Claudius, cum ai dormit pe marele tău noroc?

Caii se opriseră. Erau doi gonaci mândri de seminţie parta din cea mai rară speţă.

Cel ce-i mâna era frumos ca un zeu. Avea în trăsăturile feţei şi ale trupului acea armonie

graţioasă şi nobilă, atât de fericit redată de sculptorii greci. Obârşia lui ateniană se recunoştea după părul aurit, ce-i cădea în plete inelate pe umeri. Aplecându-se spre Claudius, zise:

— Nu uita că mănânci cu mine în noaptea asta.

— Cine a uitat vreodată o invitaţie a lui Glaucus? răspunse Claudius cu un ton linguşitor.

— Acum unde te duci?

— La baie, dar am încă o oră de pierdut.

— Foarte bine... Voi da drumul trăsurii.... Vom hoinări împreună.

Tânărul coborî şi mângâind coama calului, de partea căruia se dăduse jos şi care necheza ciulind urechile, întrebă:

— Nu-i aşa că e un cal frumos, prietene Claudius? II cheamă Phyllas... Ah! ce drag îmi este Phyllas al meu!

— Phyllas e demn de Phebus-Apollon sau mai bine zis de Glaucus, răspunse nobilul trântor.

2.
GLAUCUS SI CLAUDIUS

ornină cu paşi mărunţi pe stradă.

Y^ Vorbele lor uşuratice nu-i împiedicau să se interese- (Zs\ ze lucrurile pe care le vedeau. Prăvăliile deschise îi atrăgeau şi se opreau ca să admire ingenuitatea picturilor de pe ziduri. Treceau roabele ca nişte statui vii, purtând vase de bronz pe cap sau pe umăr, ţărănci, deşi ora era înaintată, stăteau încă ghemuite în dosul coşurilor lor, pe jumătate umplute cu fructe şi cu flori.

În faţa unui templu de o arhitectură elegantă şi uşoară, Glaucus şi Claudius, fură atraşi de cântecul unei tinere fete,
care-si însoţea cântarea cu un instrument cu trei strune. Ea

cânta o melodie ciudată, pe jumătate barbară. Când sfârşi, oferi flori celor ce-o ascultaseră.

Numeroşi sesterţi cădeau în coşuleţul ei, atât ca răsplată a cântecului, cât şi de milă, căci era oarbă. Glaucus o recunoscu şi strigă:

—E mica thesaliană! N-am mai văzut-o de când m-am înapoiat în Pompei.

Străbătând mulţimea, se apropie de ea şi-i zise:

—Vocea ta este mai frumoasă decât oricând. Dă-mi un buchet de flori din ale tale.

Oarba tresări la sunetul vocii atenianului. O neaşteptată roşeaţă coloră obrajii ei, dar stăpânindu-şi emoţia întinse co- şuleţul ei lui Glaucus, care aruncă în coş un pumn de monede.

—Mulţumesc, îi spuse ea. Şi cu o voce înceată întrebă: „Aşadar te-ai înapoiat?” Şi cu o voce încă mai puţin tare, repetă ca lăuntric: „Glaucus s-a înapoiat!”

—Da, copila mea, m-am întors la Pompei. Grădina mea cere îngrijirile tale, florile mele te aşteaptă. Nici o ghirlandă nu va fi împletită la mine acasă de alte mâni decât de ale tale. Drăguţa mea Nydia, la revedere pe mâine!

Nydia nu răspunse, dar îmbujorată de fericire, zâmbi ară- tându-şi dinţii albi; Glaucus îşi prinse în piept mănunchiul de viorele pe care le cumpărase şi se îndepărtă cu un pas nepăsător. Claudius îl întrebă:

— Copila asta e una din clientele tale?

—Da, mă interesează. Biata roabă s-a născut ca şi mine la poalele Olympului.

—Este o thesaliană... din ţara vrăjitoarelor?

—Da... Dar oare nu-i orice femeie întrucâtva vrăjitoare? Pe Venus! Aerul din Pompei e ca o băutură vrăjită pentru dragoste: aici orice chip fără barbă pare că mă farmecă.

Iată una dintre frumuseţile din Pompei, fiica lui Diomede, frumoasa şi bogata Iulia, strigă Claudius, în timp ce o tânără, cu faţa ascunsă sub un văl şi urmată de două servitoare, se apropia de ei.

— Ave! frumoasă Iulia, zise Claudius.

Iulia se opri, ridică vălul pe jumătate, aşa ca să-şi arăte cu o graţie cochetă curata frumuseţe a profilului ei roman, marii săi ochi negri, dulci şi strălucitori, obrajii ei oacheşi, uşor coloraţi cu trandafiriu. Ea îşi opri privirea asupra atenianului, şi spuse cu ton glumeţ:

— Ah, Glaucus s-a înapoiat! Sper că o să vă vedem pe
amândoi în casa de la tară a tatălui meu.
>
Iulia îşi lăsă încetişor vălul. Ochii ei exprimau şi gingăşie şi imputare.

Cei doi prieteni îşi văzură de drum, pe când Iulia se îndrepta spre băi.

Glaucus rupse cel dintâi tăcerea:

—Iulia e cu adevărat frumoasă!

Claudius îi răspunse:

— Anul trecut, această mărturisire ţi-ar fi ieşit cu mai multă convingere din gură.

—Aşa este. Prima oară când am văzut-o, am rămas uimit. Adesea luăm imitaţiile drept lucruri adevărate.

— De fapt toate femeile sunt aceleaşi, spuse sentenţios
Claudius... Fericit acela ce se însoară cu o fată frumoasă si cu
>
o zestre grasă!

Ajunseră pe o stradă mai puţin umblată în capătul căreia se zărea linia albastră a mării, a acelei mări pururi luminoasă, care parcă

renunţase să mai insufle groaza acestor dumnezeişti coaste.

—Să ieşim din oraş, zise Glaucus, hai să contemplăm marea, hai să ne îmbătăm cu poezia firii.

— Foarte bucuros, răspunse Claudius, atenianului lacom de
senzaţii.

Se pomeniră în faţa micului golf care strălucea ca argintul, în mijlocul căruia se înălţau numeroasele catarge ale greoaielor vase de negoţ, a galerelor sclipitoare de aurării şi, în depărtare, îmbulzirea rotunjită a flotei, al cărei comandant era Pliniu. Bărci de pescari alunecau repede ca nişte rândunici. Pe ţărmul nisipos, un sicilian povestea gesticulând întâmplări extraordinare despre marinarii naufragiaţi, salvaţi de delfini — povestiri despre care până în ziua de azi îşi mai amintesc pescarii napo- litani.

Portul era partea cea mai veselă a oraşului. În îngustu-i bazin, Pompei oferea o miniatură a lumii romane, în epoca decadenţei. Micile sale palate, băile, forumul, teatrul, circul său, rezumau toate rafinăriile născocite de o societate bogată şi dezgustată de toate. Atenianul Glaucus îl târî pe tovarăşul său departe de mulţime, spre un loc singuratic, unde se aşezară amândoi pe o stâncă. Marea albastră îşi desfăşură sub ochii lor, unda ei catifelată şi o uşoară adiere îi dezmierdă. După o tăcere îndelungată, ieşind deodată din poetica-i visare, Glaucus strigă:

— Spune-mi Claudius, ai fost vreodată îndrăgostit?

— O! foarte adeseori.

—Cine a iubit mult n-a iubit niciodată, spuse sentenţios grecul.

— Oare nu cumva vei fi fiind cu tot dinadinsul îndrăgostit? Ai simţit oare acest sentiment descris de poeţi, acea flacără zeiască ce arde inima şi simţurile, ce ne îmbie a ne jertfi pe deplin pentru făptură iubită, a nu mai cugeta decât la ea, a fi absorbit cu totul de ea, până într-atât că uiţi şi de odihnă, că fugi de toate şi vezi toată creaţia într-o singură făptură. Dacă eşti robit, atunci ştii să te prefaci bine.

— N-am ajuns până aici încât să-mi pierd pofta de mâncare şi de băutură, dar simt în mine irezistibila nevoie de a iubi, adică să mă dau, să mă devotez, să fim doi şi totuşi unul!

Claudius răspunse:

— M-aş prinde că ceea ce-ţi înalţă aşa inima, este fiica lui Diomed. Ea te iubeşte si n-o ascunde. Este tânără, frunoasă si, mai cu seamă, bogată...

—Nu, Claudius, nu mă gândesc la fata lui Diomed; s-ar putea spune că m-am vândut... Ea e fiica unui libert, a unei foste roabe... Şi apoi visează ea oare altceva decât plăcerea? Frumuseţea ei exterioară...

— Nerecunoscătorule! Dar atunci, întrebă Claudius, care-i fecioara ce-ti atâtă entuziasmul?

— Ascultă: Am fost la Napoli acum câteva luni, în acest oraş pe care-l ador şi în care mă simt ca în patria mea, căci a păstrat întipărirea orbârşiei sale elenice, eleganţa şi lesnicirea obiceiurilor din Atena, şi cerul şi marea sa îmi reamintesc, ca şi aici, cerul şi marea Ioniei. Într-o zi, când am intrat în templul Minervei[1] şi-mi închipuiam că sunt singur, am fost atât de mişcat, amintindu-mi de Atena, încât am dat drumul sim- ţămintelor ce-mi umpleau inima. Un oftat îmi întrerupse fără veste

1 **Zeiţa înţelepciunii la romani.**

ruga. M-am întors şi am văzut în spatele meu o femeie care se ruga şi ea. îşi ridicase vălul, ochii noştri se întâlniră şi mi se păru că o rază cerească mi-a luminat sufletul. Niciodată, dragă Claudius, nu mi-a dat o astfel de emoţie o privire de femeie, tot aşa niciodată n-am văzut chip mai nobil şi mai ales. Era tot asa de emotionată ca si mine. Am intuit că era de

>>>

obârşie atenianã şi că rugăciunile ce i le adresasem Minervei pentru scumpa mea patrie, găsiseră un răsunet în inima ei. Am întrebat-o:

—Fecioară încântătoare, oare nu eşti cumva atenianã? Ea roşi şi lăsând vălul pe ochi, îmi răspunse: „Cenuşa strămoşilor mei se odihneşte pe ţărmurile Ilissului; sunt născută la Neapole, dar părinţii mei sunt atenieni şi sufletul meu e pe de-a-ntregul atenian!...

— Să ne unim atunci rugile, i-am răspuns eu, apropiin- du-mă de ea.

Atinserăm împreună genunchii zeiţei, am depus amândoi cununile noastre de măslin pe altar. Şi o emoţie ciudată, o gingăşie sfântă îmi apăsă inima. Mi se părea că o cunosc de vreme îndelungată pe această tânără compatrioată, pe care mi-o scosese în cale numai întâmplarea.

În tăcere ieşeam din templu. Sub portic, în clipa când era s-o întreb unde locuieşte şi dacă aş putea să-i fiu folositor, un tânăr, leit chipul ei, veni s-o ia de mână.

Ea-mi adresă un prietenos adio. Apoi a dispărut şi nu am mai văzut-o. Revenit acasă, am găsit nişte scrisori ce mă obligau să plec îndată la Atena. Nişte rude îmi intentau proces în privinţa moştenirii mele. îndată ce am câştigat procesul, m-am înapoiat la Napoli, dar mi-a fost cu neputinţă să regăsesc încântătoarea apariţie. Din

disperare am venit ca s-o uit în plăcerile pompeniene.

Claudius era gata să răspundă, când auziră în spatele lor un zgomot de paşi. Se întoarseră. Recunoscură în bărbatul înalt care sosea, cu faţa smeadă, cu trăsături accentuate, cu ochii negri ca noaptea, cu mersul serios şi măsurat, pe Arbaces egipteanul, care avea faima unui fermecător şi era bănuit că e întrucâtva vrăjitor. Cu o nuanţă ironică în glas el zise celor doi tineri:

— într-adevăr numai o astfel de vedere frumoasă ca asta, îl putea atrage pe veselul Claudius şi pe fercheşul Glaucus departe de străzile aristocratice ale oraşului.

—Firea are atracţii puternice, răspunse Glaucus.

— Fără îndoială, dar oamenii ce petrec nu prea îi dau
atentie.

—Răspunsul e aspru... Ar trebui totuşi să ştii, că celor ce petrec, le plac contrastele; după zgomotul serbărilor singurătatea e dulce.

Egipteanul zâmbi:

—Asta-i părerea tinerilor filosofi de la Academie. Ei îşi închipuie că gustă farmecul singurătăţii, pentru că sunt obosiţi şi sătui de zgomot. Firea nu trezeşte avântul în inimile dezgustate si seci.

—Seci! Păstrează acest cuvânt pentru bătrâni...

Ei făcură câţiva paşi împreună, apoi egipteanul zise:

— La urma-urmei bine faceţi că petreceţi... Tinereţea este scurtă şi unor străini ca noi, ce le rămâne de făcut prin aceste meleaguri

îndepărtate de ale noastre? Pentru voi plăcerile, pentru mine părerea de rău. Rămâneţi cu bine!

Infaşurat în lunga-i hlamidă el se îndepărtă.

— Răsuflu uşurat! strigă Claudius. Acest Arbaces îmi face efectul scheletului expus la ospeţele noastre.

— Ciudat om! murmură Glaucus. Dacă te-ai lua după cele ce spune, ţi-ar veni să crezi că e mort pentru orice plăceri; dar inima lui, obiceiurile casei sale dezmint toate spusele lui.

— Da, am auzit vorbindu-se despre desfrâurile lui, despre orgiile sale tainice... Este avut... Să încercăm a-l târî la serbările noastre şi să-l împătimim de joc...

3.
UN OSPĂŢ ÎN CASA LUI GLAUCUS

Glaucus, născut la Atena şi supus roman, era un Alcibiade fără ambiţie. Avea frumuseţea, sănătatea, bogăţia, duhul acestuia. La Roma casa lui era locul de întâlnire al tinerilor cheflii, al artiştilor, al sculptorilor. La Pompei.... vai! culorile admirabilelor fresce ce-i împodobeau locuinţa sunt acum pe jumătate şterse... Totuşi când ruinele caselor lui reapărură la lumina zilei, ce vie admiraţie stârniră încă picturile, marmurele şi mozaicurile sale! Se putea intra în această casă pe o poartă precedată de o scară şi împodobită cu doi pilaştri ale căror capiteluri erau nişte minuni. Un mozaic reprezentând un câine avea inscripţia: *Cave canem*[2] şi împodobea intrarea. Odăiţa portarului răspundea în această intrare. Când un vizitator izbea cu inelul sau cu ciocanul de bronz, portarul ieşia din odăiţa lui având în mână o vergea, însemnul funcţiei sale. De obicei era precedat de un câine. De la intrare se trecea în

2 **Fereşte-te de câine.**

salonul principal: atrium, curte pătrată cu bazin şi ţâşnitoare de apă, care forma centrul locuinţei. Camerele aveau intrările prin atrium.

Din atrium o mică scară ducea la catul de sus, locuinţa roabelor. Tablinum, ce continua atriul, era un salon mai bogat, dar mai puţin mare şi în care nu se primiau decât musafirii distinşi. Mozaicul lui, de un desen ales, reprezintă pe un director de teatru în mijlocul trupei sale. Ghirlande erau atârnate de cele şapte coloane de marmură ce înconjurau grădina în mijlocul tablinumului.

În stânga acestei grădini se afla un mic altar consacrat strămoşilor şi penaţilor, zeii casei. La dreapta se deschidea tricli- niul, sala de mese, cu paturile lui, pe care romanii se culcau spre a-şi lua masa. Aceste paturi de bronz erau încrustate cu aur şi acoperite cu perne brodate cu cusături bogate.

— Ce giuvaer mai e casa dumitale! strigă edilul Pansa, care se aşezase la masă şi-şi preumbla privirile cu uimire pe faunii şi bacantele pline cu mănunchiuri de flori sau având în mâni cupe, în centrul tarlalelor pline cu coloane înconjurate cu viţă şi iederă. Ce colorit! Ce expresie a capetelor!...

În acest moment apărură roabele ducând pe o tavă de mezeluri sardele şi ouă, ierburi îngheţate cu zăpadă şi în pocaluri
mici vin amestecat cu miere. Pe când aşezau aceste mâncăruri
>
pe masă alţi robi prezentau fiecăruia dintre cei cinci musafiri - nu se pofteau mai mulţi - vase de argint pline cu apă parfumată şi ştergare cu ciucuri de purpură, spre a-şi şterge mâinile.

Plecându-se cu respect în faţa unei statuete a lui Bachus, aşezată în mijlocul mesei, Glaucus strigă:

— Zeul vinului şi al chefurilor să ne fie întru ajutor!

Musafirii repetară după el fraza sacramentală şi făcură obişnuitele libaţiuni, vărsând vin pe masă. Apoi începu prânzul. Pe când robii puneau pe masă mâncăruri mai consistente, tânărul Sallustius strigă:

— Fie această cupă cea din urmă ce-o duc la buzele mele, dacă vinul ăsta nu-i cel mai bun ce l-am băut vreodată în Pompei!

Glaucus măgulit porunci:

— Să mi se aducă amfora, ca să văd din ce an şi de ce obârşie este vinul acesta!

Un rob îl informă pe Glaucus că, după eticheta lipită la dop, era vin de Chio şi avea o vechime de cincizeci de ani.

Claudius îl întrebă pe Pansa:

— Când va avea loc viitoarea luptă de fiare?

—La 8 din idele lui august, a doua zi după sărbătorile lui Vulcan[3]. Avem în păstrare o tânără leoaică de o sălbăticie încântătoare.

— Dar ce i se va da oare de sfâşiat? E lipsă de criminali.

—E o lege ticăloasă aceea care ne opreşte acum să dăm pe robii noştri animalelor sălbatice, ca şi cum robii nu ne-ar aparţine? Asta-i o atingere ce se aduce proprietăţii...

Un concert de flaute întrerupse discuţia. Apoi doi robi aduseră o masă uriaşă.

— Ce surpriză ne-ai mai rezervat acolo, scumpul meu Glaucus? strigă tânărul Sallustius.

3 **Vulcan, zeul focului la romani, sau Hefaistos la greci.**

Acest Sallustius secătuindu-şi la douăzeci şi patru de ani toate plăcerile, nu mai simţea atras de nimic altceva decât de a mânca bine.

—II recunosc după cap! strigă Pansa, e o căprioară. Să golim paharele pentru buna ei sosire!

—Sperasem, zise Glaucus, să vă ofer păstrăvi bretoni, dar vânturile au fost atât de aprige, încât bărcile n-au putut sosi la Roma. Nu se mai dau cine fără păstrăvi.

—Bretania ar trebui să ne dea şi gladiatori, observă edilul Pansa, mereu preocupat de trebuinţele amfiteatrului.

—Pe Pallas[4], strigă Glaucus - pe când robul lui preferat îi încingea fruntea cu o nouă cunună de trandafiri - pe Pallas, nu dispreţuiesc aceste lupte şi spectacole sălbatice, când e o fiară care se luptă împotriva altei sălbăticiuni, dar îmi sunt respingătoare, când văd un om în carne şi oase, ca noi, că este târât în arenă şi rupt în bucăţi de un tigru sau un leu! Atunci am dorinţa să mă arunc în ajutorul lui. Strigătele mulţimii îmi par tot aşa de specioase ca şi acelea ale Furiilor[5] urmărindu-l pe Oreste. Eu sunt încântat că viitoarele jocuri olimpice ne cruţă de acest spectacol.

Edilul Pansa ridică din umeri. Glaucus continuă.

—Noi ăştia, elinii, avem mai multă milă decât voi latinii, şi ni-i groază de tot ce este urât... Spectacolul unui om sfâşiat şi mâncat de o fiară e o privelişte înfricoşătoare... În jocurile eline, lupta e frumoasă, şi mărinimoasă, omul luptă cu omul şi triumfa prin îndemânarea, prin dibăcia sa, fără ca vreodată înfrângerea să-l coste alte păreri de rău

4 **Zeiţa Pallas-Atena la greci era zeiţa înţelpciunii.**
5 **Furiile erau semizei la romani şi greci.**

pe cel răpus, decât de a-şi vedea mândria rănită. Dar voi, romanii, nu înţelegeţi astfel de lucruri...

— Căprioara asta-i minunată, e de o frăgezime... zise Sallustius.

— Bucătarul tău e, fără îndoială, din Sicilia? întrebă Pansa.

— Da, din Syracuza.

— Vreau să-ţi propun un schimb pentru el, zise Claudius.

Glaucus răspunse râzând:

— Să mă despart de bucătarul meu? Ei, ce pui în locul lui?

— Pe Phyllida, frumoasa dansatoare.

Glaucus îşi ridică de pe frunte cununa de trandafiri cu un gest leneş şi răspunse:

— Eu nu cumpăr femeile.

Al treilea fel de bucate începu să fie servit. Robii puseră pe masă o mulţime de prăjituri, turte, dulceţuri, fructe şi aduseră de asemenea vase mari de sticlă pline cu vin, fiecare având eticheta vechimii si a calităţii lui.

>>

—Iată, zise Sallustius, un vin de Lesbos de care o să vă
minunaţi. II cunosc. E un nectar vrednic de zei...

>

— Nu prea e vechi, zise Glaucus, dar focul ce-l are în el l-a învechit repede. Şi noi tot aşa, când sufletul şi inima ni-s arzătoare, îmbătrânim înainte de vreme. Pentru vin sunt flăcările lui Vulcan, pentru noi flăcările Venerei[6], în cinstea căreia golesc această cupă cu vin din Lesbos.

— O, ce măreţ pocal! strigă Claudius.

Glaucus îşi scoase atunci un inel preţios de pe prima falangă a indexului său, îl atârnă de una din toartele cupei împodobită cu pietre preţioase, ce

6 **Venus sau Afrodita, era zeiţa iubirii şi a voluptăţii amoroase.**

formau doi şerpi încolăciţi laolaltă, şi oferindu-i cupa lui Claudius, zise:

— Acum este vrednică să fie primită de amicul meu Claudius. Zeii să-i dea sănătate şi noroc ca s-o poată umple ades şi duce mult timp la buze!

Claudius mulţumi şi trecu cupa robului său.

— Beau în sănătatea Graţiilor[7]! strigă burtosul Pansa. Şi goli de trei ori pocalul său.

Sallustius observă că se uitase a se numi un maestru al mesei, un rex convivii[8]. Glaucus se împotrivi zicând că romanii juraseră să nu se mai supună vreodată unui rege, că era mai bine să se lase fiecăruia libertatea. Apoi adresându-se muzicanţilor spuse:

— Haide, să cânte muzica cântarea mea, compusă noaptea trecută pentru vechiul meu prieten Horaţius, pentru poezia lui „Persicos odi".

Muzicanţii executară o melodie greacă si cântară în acelaşi

> O ► y

timp versurile lui Horaţius. Oaspeţii aplaudară.

— Ah! dragii mei, spuse Lepidus, de ce nu o avem noi pe frumoasa Iona, ca să ne cânte această muzică elină atât de expresivă, aşa de nobil pasionată!

— Iona! acest nume e elin, zise Glaucus. Cine-i această Iona?

— Ah! ce bine se cunoaşte că abia ai sosit în Pompei! Meriţi ostracismul[9] pentru neştiinţa ta. Să nu o cunoşti pe fiica soarelui.

— Ea este frumuseţea cea mai rară, adăugă Pansa, şi vocea ei fără de asemănare este!

7 *Cele trei graţii* **erau semizeităţile farmecelor femeieşti.**

8 **Regele ospăţului.**

9 **Exilul.**

— Eu cred că trebuie să se hrănească numai cu limbi de privighetori, zise Claudius.

Glaucus, nerăbdător, ceru lămuriri. Claudius îi istorisi atunci că Iona era o străină venită de puţin timp în Pompei, că ea cântă întocmai ca Sapho[10] şi îşi compune singură cântecele.
Cântă din liră mai bine decât o zeiţă si frumuseţea ei aminteşte
de Venus din Milo. Mai mult însă, e bogată şi mărinimoasă, iar casa ei e deschisă artiştilor, şi e decorată cu un gust miraculos.

— Ce minune mai e şi femeia asta! Nu s-ar putea să fie văzută?

— Chiar astă-seară, dacă vrei, te voi duce la ea, răspunse Claudius... Până atunci să facem o partidă de zaruri...

Ei se puseră la joc şi vinul curgea şiroaie. Convorbirea era
dintre cele mai însufletite. Iona fu iarăşi obiectul laudelor celor
ce o cunoşteau. Lepidus propuse să nu se aştepte ca stelele să- şi stingă lumina, pentru a merge să o contemple pe aceea ce fa - cea să pălească lumina lor clară. Claudius, care câştigase la joc, sprijini propunerea şi Glaucus din ce în ce mai intrigat, nu prea îi îmbia pe oaspeţii săi să rămână la masă. Indeplinindu-şi ultimele lor libatiuni, ei se încăltară si străbătură atriul strălucit lu-
minat. Astfel ajunseră în stradă, veseli şi plini de viaţă, în clipa când luna se înălţa pe cer. Trecură prin mahalaua giuvaergiilor, ale căror prăvălii scânteiau de aurării şi de pietre preţioase şi se opriră la poarta Ionei. Două şiruri de lămpi

10 **Vestită poetă şi preoteasă a desfrâului din insula Lesbos unde ea practica amorul feminin, numit lesbianism.**

luminau intrarea. Perdele de purpură erau atârnate în faţa intrării în tablinum, pe zidurile împodobite cu picturi superbe şi decorate cu mozaicuri preţioase... Aici era Iona în toată strălucirea frumuseţii sale; înconjurată de un cerc de adoratori. Glaucus întrebă cu voce înceată:

— Parcă mi-ai spus că e ateniană?

— Nu, vine din Neapole.

—Din Neapole! repetă Glaucus. Şi el tresări când recunoscu în Iona pe adorabila tânără a cărei amintire îl urmărea necontenit.

4.

TEMPLUL ZEIŢEI ISIS

TTlovestirea noastră cere să ne întoarcem la egipteanul ^r Arbaces, pe care l-am lăsat pe ţărmul mării. Ajuns în dreptul zonei celei mai vizitate a micului golf, el se opri şi încrucişându-şi braţele, şopti cu un zâmbet amar:

—O păcăliţilor; ce nerozi şi nebuni sunteţi! În loc să porunciţi patimilor voastre, ele sunt acelea ce vă mână, fie că-i vorba de afaceri sau de plăceri, de negoţ sau de religie! Cât de mult v-aş dispreţui, dacă nu v-aş urî! Grecii şi romanii, vă urăsc deopotrivă de mult. Poezia, legile, artele voastre, superioritatea voastră barbară în arta războiului, voi ne-ati luat totul, ne-ati furat totul, ne-aţi ascuns totul, după cum robii şterpelesc rămăşiţele unui ospăţ. Şi acum sunteţi stăpânii noştri. Vulturul Romei a ucis şarpele egiptean. Dar n-aţi putut robi sufletul meu! Sufletul meu pluteşte în libertatea gândirii. Atât timp cât ştiinţa va putea stăpâni forţa, atât cât religia mea va avea o peşteră de unde vor ieşi oracolele, spre a înşela pe oameni, puterea mea se va întinde pretutindeni unde domneşte superstiţia.

Eu voi călca în picioare sufletele celor ce se înveşmântă cu purpură.

Cu paşi înceţi, egipteanul reintră în oraş, dominând cu înalta-i statură pe oamenii ce-i întâlna. Se îndreptă spre micul templu ridicat de curând zeiţei Isis. Vechiul templu fusese distrus de un cutremur de pământ. Oracolii zeiţei se bucurau de mare trecere pe lângă pompeieni, căci aceşti oracoli erau dictaţi de o cunoaştere adâncă, a umanităţii, aplicându-se exact poziţiei fiecărui ins. Când Arbaces se apropie de incinta sfinţită, un preot îi ieşi înainte şi—1 salută cu semnele unei prietenii intime. În trăsăturile fizionomiei acestui preot egiptean - cu capul ras, cu fruntea îngustă şi sprâncene stufoase, cu ochii înfundaţi în nişte orbite galbene ca de momâie, cu nasul scurt şi gros, precum şi în toată ţinuta lui se citea ceva bestial şi energic, ce nu se putea să nu producă dezgust şi groază.

—Calenus, zise Arbaces, du-mă în chilia ta. Am ceva să-ţi vorbesc.

Preotul îi arătă lui Arbaces una dintre odăile care înconjurau incinta sfântă. Intrară şi se aşezară în faţa unei măsuţe pe care se aflau fructe, ouă, farfurii cu cărnuri reci şi vase cu vin. Trase perdelele uşii, apoi Calenus îi spuse lui Arbaces:

—Vorbeşte, te ascult.

—Ştii, începu egipteanul, că la moartea părinţilor lor, care mă cunoşteau şi mă stimau, am devenit tutorele celor doi orfani: Iona şi Apoecides. Apoecides, de un caracter blând şi ascultător, a îmbrătisat cultul lui Isis[11], ale cărei mistere i le-am destăinuit eu. Mi-a fost uşor să trezesc în sufletul lui religios o credinţă adâncă şi

11 **Zeitate egipteană, având cult desfrâul şi împreunarea.**

entuziastă. L-am aşezat în templul tău, la unul din ai tăi.

—într-adevăr, răspunse Calenus, este astăzi propria victimă a credinţei sale. înşelăciunile noastre binefăcătoare, statuile

>>'

noastre prin gura cărora vorbim, scările noastre pitite, îi răzvrătesc conştiinţa. El ţine consfătuiri cu sine însuşi, se tânguie, geme, refuză să ia parte la ceremoniile noastre. A fost văzut în societatea unor oameni bănuiţi a fi afiliaţi la noua sectă atee, ce se leapădă de zeii noştri şi numesc oracolii noştri inspiraţii ale spiritului Rău.

Arbaces spuse cu vădită nemulţumire:

—Din nenorocire, mă temeam de aşa ceva. Ultima dată când Apoecides m-a întâlnit, mi-a făcut imputări, şi acum mă ocoleşte. Dar voi încerca să pun iar mâna pe el, spre a-i dovedi că înşelăciunea noastră e trebuincioasă spiritului poporului. Dacă izbutesc să-l aduc pe Apoecides la sentimentele de filozofie practică, îmi va fi mai lesne să-mi îndeplinesc planurile cu privire la soră-sa Iona... Vreau să fac din ea soţia mea, regina mea, divina Isis a inimii mele! Până în ziua când am văzut-o, nu ştiam ce-i amorul pasional cu care m-a înzestrat firea.

—Se zice că-i o nouă Elena, observă Calenus.

—Da, o Elena care are mintea celebrei Sapho. Poezia e pe buzele ei, după cum frumuseţea sălăşluieşte pe faţa sa. Geniul său e deopotrivă cu acel al marilor noştri poeţi. Şi ce mândră independenţă de spirit! Ea va fi a mea! Mă iubeşte pân-acum ca pe un prieten, cu inteligenţa ei.... Dar unde am ajuns cu povestirea mea? Ah! da... Când Apoecides m-a părăsit spre a intra în templul tău, soră-sa, ambiţioasă şi trufaşă, părăsi Neapoli, spre a se aşeza lângă el, la Pompei. Frumoasă, bogată, spirituală, mărinimoasă, ea fu

de îndată căutată şi linguşită. Toţi se grăbesc să asiste la serbările ei. Eu am încurajat-o în această viaţă de triumfuri intelectuale şi de plăceri înalte, în mijlocul acestui oraş uşuratic şi voluptos. Sper că înconjurată de admiratorii moftangii, va vedea în curând golul şi deşertăcinea unei astfel de vieţi si că în curând va simţi si serioasa nevoie de a iubi si a fi iubită. Pe Iona n-o ademeneşte nici frumuseţea, nici tinereţea. Pentru a-i cuceri inima, trebuie să-i stăpâneşti mai întâi de toate închipuirea şi spiritul. Şi ştii că Arbaces a avut pururea pentru astfel de lucruri o putere ameţitoare. E timpul să lucrez. Am trebuintă de tine Calenus.

Preotul răspunse:

—Cum îţi pot servi?

—Vreau să o poftesc pe Iona la o serbare la mine acasă. Vreau să-i uimesc simţurile, să-i orbesc imaginaţia. Dezvăluindu-i tainele zeiţei Isis, îi voi descoperi secretele iubirei.

—înţeleg. Vrei s-o inviţi la unul dintre acele voluptuoase ospeţe, la care preoţii lui Isis, în ciuda făgăduielilor de abstinenţă, au şi fost părtaşi la tine acasă.

— Nu, nu! Scene de acest soi ar displăcea privirilor ei nevinovate. Deocamdată să căutăm a pune mâna pe frate, şi atunci va fi mai lesne să o avem pe soră... Ascultă-mă, iată-mi instrucţiunile...

Coborând vocea, el îi vorbi mult timp la ureche.

5.
NYDIA LA CLAUDIUS

' oarele ce se înălţa pătrundea vesel în locuinţa lui Glaucus scăldând-o cu o ploaie de raze aurite. Deodată, o umbră uşoară se strecură până în pragul camerei frumosului atenian. îmbrăcată într-o simplă tunică albă ce-o înfăşură peste tot, tânăra fată ce înainta astfel, purta sub braţul stâng un coş cu flori, pe când cu mâna dreaptă ţinea un vas de bronz plin cu apă. Deşi tânără, se zăreau pe melancolicul ei chip, atât de gânditor, urmele suferinţelor trecute. Şi mersul ei şovăielnic, cu privirea stinsă şi nehotărâtă a ochilor, dădeau de gol infirmitatea din naştere: era oarbă.

Cu o voce dulce si sfioasă ea întrebă:

>

— Mi s-a spus că eşti aici. Pot intra?

Glaucus, grăbit şi vesel, merse în întâmpinarea tinerei fete.

— Tu eşti, scumpa mea Nydia! Ah, ce drăguţă eşti că vii să te interesezi de mine!

— Ai fost întodeauna asa de bun cu biata oarbă.

>

— Cum ai mai crescut, Nydia! Şi ce drăguţă eşti! Trebuie să ai vreun iubit!

O roşeaţă neaşteptată îmbujoră obrajii tinerei fete. Incruntându-şi sprâncenele şi stăpânindu-şi emoţia, ea răspunse:

— Ţi-am adus câteva flori, ele nu au alt merit decât că sunt proaspăt culese.

—Dacă Flora[12] însăşi mi le-ar aduce, nu mi-ar face mai mare plăcere.

— Cum ţi s-au părut florile din viridariumul[13] tău?

— Admirabile!

12 **Zeitate la greci şi romani, zeiţa florilor.**
13 **Sera de flori a romanilor..**

— Ah, ce bucurie! Am venit atât de des cât am putut, să le ud şi să le îngrijesc în timpul lipsei tale.

— Nu ştiu cum să-ţi mulţumesc îndeajuns, frumoasă Nydia. Nu m-am îndoit că am lăsat la Pompei o grădinăriţă atât de devotată florilor mele dragi...

Mâinile Nydiei tremurară, pieptul ei ridică cutele tunicii. Se întoarse nedumerită. Apoi zise:

— Soarele e foarte puternic pentru bietele flori. Sunt fericită că am putut veni să le ud în timpul lipsei tale, căci iată sunt nouă zile de când n-am ieşit.

— Ai fost bolnavă?

—Da, sunt deseori.

—Si totuşi fata ta e mai tânără si are mai multă strălucire
decât anul trecut.

Această măgulire o făcu să roşească încă o dată. După o scurtă tăcere îi spuse lui Glaucus:

—Mă duc să ud florile. Si trecu în viridarium.

„Sărmană Nydia!” îşi zise Glaucus, urmărind-o cu o privire plină de milă, „ce tristă-i soarta ei, nu vede nici cerul, nici pământul şi nu poate s-o vadă pe Iona!”

Acest nume venit în mod firesc pe buzele lui, îi amintea incidentele din ajun, şi—1 adânci într-o visare, pe care o întrerup- sese sosirea lui Claudius. El nu-i destăinui nimic din emoţia sa prietenului lui, emoţie din seara trecută, în faţa frumoasei necunoscute regăsite într-un chip atât de minunat. Nici nu rosti măcar numele Ionei, de teamă să nu pângărească şi să nu i se surprindă secretul. Iona îi apărea ca un mare crin fără pată, ca o floare curată şi cerească, în mijlocul tinereţii uşuratice şi destrăbălate din Pompei, silind chiar

şi pe cei mai desfrânaţi la respect, schimbând dorinţele senzuale într-un fel de contemplare ideală, ca în contradicţie cu fabula Circei, ce transforma animalele în oameni. Magia frumuseţii ei opera acest miracol chiar asupra celor ce nu puteau înţelege sufletul său şi acelora a căror inimă era nesimţitoare la poezia ei, dar aveau urechi capabile de a aprecia melodia vocii sale. Prezenţa sa purifică şi luminează. De aceea Glaucus, la amintirea ei, simţi pentru întâia oară mărimea propriei sale firi. Simţi cât de puţin erau vrednici de acela ce-l iubea el, tovarăşii plăcerilor sale şi chiar plăcerile lui. A năzui spre Iona însemna a se înălţa, a-şi lua un nobil avânt, a se urca foarte sus în cer, departe de pământ.

Acest nume, Iona, răsuna ca un ecou sfânt, şi i se părea că a-l rosti cu glas tare însemna a săvârşi o pângărire. Când Claudius, cu prefăcută pornire, îi lăuda lui Glaucus frumuseţea Ionei, acesta simţi o mânie tainică pe care o vădea printr-o răceală ca de gheaţă. Claudius îşi închipui că prietenul său nu se mai gândea la Iona şi fu încântat de asta, căci îl vedea unindu-se cu o moştenitoare cu mult mai bogată şi al cărei aur s-ar fi rostogolit pe mesele de joc.

îndată ce Claudius plecă, Glaucus se duse la Iona. Tânăra napoletană era în mijlocul robilor care lucrau pe lângă ea. O harfa era aşezată în apropiere. Iona părea mai gânditoare ca de obicei. La lumina zilei, într-o tunică cu falduri mari, fără podoabe, părea şi mai frumoasă decât în ajun în strălucirea lămpilor nopţii, care făceau să-i scânteieze bijuteriile. Roşi la vederea ei şi el, care mânuia cu atâta dibăcie măgulirile, nu ştia ce să-i spună. Dar cât de vorbăreţi îi erau ochii! în sfârşit evocă amintirile ţării sale, ale Eladei, acest

pământ al iubirii şi al poeziei. Ea-l ascultă cu încântare. Zeii din seminţia ei, vocea patriei sale îi vorbeau prin gura lui Glaucus. Iubea prin el Athena. Oare nu avea dreptul, nu era îngăduit a iubi un compatriot?

începând din acea clipă, ei se revăzură în fiecare zi. în timpul serilor călduţe se plimbau cu barca pe marea liniştită şi se întâlneau a doua zi sub portice sau în casa Ionei.

Iubirea lor fu neaşteptată şi puternică. Năvăli în toate obârşiile vieţii lor: inimă, creier, simţ, închipuire. Nu se mirau decât de un lucru: că au putut trăi atât amar de timp departe unul de altul. Li se părea că se cunoşteau din copilărie şi că iubirea lor era cu totul firească. Nu aveau aceeaşi tinereţe, acelaşi năzuinti, aceeaşi obârşie şi aceeaşi frumuseţe? Sufletele lor se contopiseră în unul singur. Ce poezie în unirea lor!

într-o seară, Glaucus şi Iona se înapoiau cu câţiva prieteni de la o plimbare de-alungul micului golf. Barca lor aluneca încet pe oglinda curată a apei, frântă doar de lopeţile din care dădeau picături. Glaucus stătea culcat la picioarele Ionei, şi fericit, tăcea. Iona îi spuse:

—Dacă bietul meu frate ar fi cu noi, cât de mult ar gusta farmecul acestei încântătoare ore!...

Glaucus răspunse:

—Ocupat numai cu tine, încă n-am făcut cunoştinţă cu fratele tău. Este desigur acel tânăr cu care te-ai întâlnit ieşind din templul Minervei, la Neapoli?

—Da, el era.

—Si este aici?

—Da.

Glaucus întrebă cum de fratele şi sora puteau trăi despărţiţi şi pentru ce nu erau mereu laolaltă. Iona îi răspunse, cu mâhnire, că fratele ei se făcuse preotul lui Isis, urmând sugestia unui egiptean prieten şi epitropul lor.

—Eram orfani, oftă Iona.

—Şi eu tot orfan sunt, zise Glaucus.

Iona adăugă:

— Egipteanul Arbaces a vrut să ne servească drept tată. Ţi-l voi prezenta. Îi plac oamenii merituoşi.

— Arbaces! strigă Glaucus. Dar îl cunosc! Ne vorbim când ne întâlnim. Cu toate astea nu simt nici o simpatie pentru acest egiptean posomorât şi morocănos, ce pare ca şi cretanul Epimenides, că a dormit patruzeci de ani într-un sicriu.

— Arbaces este bun ca şi Epimenides, înţelept şi de o dulce bunăvoinţă sufletească.

—Ce fericit e, că-i lăudat de tine, Iona!

— N-a fost întotdeauna rece şi potolit: este un vulcan stins ca şi Vezuviul.

Ochii lor se îndreptară în acelaşi timp asupra muntelui al căruia nume îl rostise Iona şi pe când restul cerului era smălţuit cu culori gingaşe şi trandafirii, pe culmea cenuşie a vulcanului, pe care-l înconjoară până la jumătate viile şi pădurile, se formase un nor gros, negru, prevestitor de rele, ce aducea nota unei proorociri fioroase în această privelişte frumoasă.

Amândoi avură presimţirea unei nenorociri. Şi ca şi cum ar fi căutat un adăpost unul lângă altul, se apropiară dintr-o mişcare neaşteptată şi ochii lor se întâlniră într-o inexprimabilă expresie de tinereţe.

ACUM NU MAI AVEAU NEVOIE DE CUVINTE SPRE A-ŞI SPUNE,

CĂ SE IUBEAU.BULWER LYTTON

6.

PĂSĂRARUL PRINDE DIN NOU PASĂREA ÎN LAŢURILE SALE

(Tn această povestire evenimentele se desfaşoară cu repe-

I ziciunea unei drame. întâmplarea vru ca Arbaces să nu QJ se întâlnească cu Glaucus în casa Ionei şi să nu ştie de iubirea ce-i îngreuna planurile. Foarte îngrijorat de schimbarea neaşteptată ce avusese loc în spiritul fratelui Ionei, Arbaces tremură la gândul că va pierde un servitor supus şi se mânia gândindu-se că un tânăr, un simplu ucenic a putut să nu-i recunoască autoritatea.

în acea zi Arbaces se duse la Iona. Ajungând lângă casa frumoasei ateniene, zări sprijinit de un pom şi absorbit de spectacolul mulţimii ce se îngrămădea în stradă pe Apoecides, care nu-l văzuse venind.

Cu un gest prietenos, Arbaces puse mâna pe umărul tânărului si-i zise: >

— Fiul meu, de ce încerci a te feri de mine? Vorbeşte-mi sincer, ca unui vechi prieten.

— Prieten!... Eşti duşmanul meu! răspunse cu însufleţire Apoecides.

— Cunosc pricina nedreptelor tale învinuiri, răspunse cu blândeţe Arbaces. Te-am aşezat în templul lui Isis şi te răzvrăteşti, văzând înşelăciunile şi şolticăriile preoţilor...

— Da!... Ai ştiut toate găinăriile lor şi mi le-ai ascuns! N-ai încetat să-mi vorbeşti despre viaţa curată şi simplă a acestor insi si m-ai aruncat în mijlocul unei turme nestiutoa-

re şi senzuale, murdărită de toate stricăciunile. Mi-ai smuls iluziile tinereţii, credinţa si virtutea, setea mea de sfinţenie si
de înţelepciune!

Vocea i se pierdu într-un plâns întretăiat de oftări şi îşi ascunse faţa în mâni. Arbaces luă părinteşte braţul lui Apoecides şi trăgându-l pe tânăr într-o parte, îi zise:

— învăţăcelul, prietenul meu, lucrurile despre care te plângi sunt numai încercări pentru virtutea ta... Ucenicia ta se va sfârşi. De aici înainte nu vei mai fi confundat cu josnicii robi ai zeiţei noastre, servitori subalterni ai templului ei. Eşti vrednic să pătrunzi în incinta sfinţită. Voi fi iniţiatorul şi călăuza ta.

Tânărul întrebă cu un ton îndulcit:

— Dar ce mai ai să mă mai înveţi?

— Nu te-am făcut să cobori în beznele necredinţei, decât
ca să te readuc la înălţimile luminoase ale credinţei. Ai văzut > >
pe falşii preoţi, eu voiam să te fac să-i cunoşti pe cei adevăraţi. Vino să mă vezi în noaptea asta.

Ameţit de privirile, de graiul, de făgăduielile egipteanului, el sfârşi prin a întinde mâna lui Arbaces pe care acesta i-o cerea. Fericit că a recucerit autoritatea asupra tinerei minţi a fratelui Ionei, vicleanul egiptean se îndreptă spre locuinţa aceleia pe care visa s-o prindă în mrejele lui. Intrând sub peristil, îi izbi auzul o voce care-i era antipatică. Era aceea a lui Glaucus. Zărindu-l stând lângă Iona, gelozia îl muşcă de inimă. O liră din care frumosul atenian cântase o arie din patria nemuritoarei Sapho din Lesbos era căzută lângă el.

Arbaces privi cu mânie şi pizmaş spre această pereche atât de tânără şi de frumoasă, vrednică

de dalta lui Praxitel. El se apropie atât de încet, încât nici Glaucus, nici Iona nu-l auziră.

— Sosesc ca un musafir supărător şi neaşteptat, zise egipteanul.

—Arbaces! strigă Iona recunoscând vocea epitropului ei. Ah, sunt tare bucuroasă că te văd!...Ţi-l prezint pe Glaucus... îmi pare că sunteti facuti să vă înţelegeţi si să deveniţi amici.

— Poate, dacă aş avea cincisprecece ani mai puţin, zise Arbaces. Dar ce ne-am putea noi spune, ce lucruri interesante? Eu nu-mi petrec viaţa în ospeţe şi petreceri, nu iau parte la alergări, nopţile nu mi le petrec la joc. Astea-s plăcerile obişnuite ale tinereţii. Fiecare cu gusturile lui. Astea nu sunt ale mele.

Vorbind aşa, prefăcutul şi vicleanul egiptean îşi plecă pleoapele, iar cu coada ochiului o urmărea pe Iona, ca să vadă ce efect i-au produs aceste minciuni. Iona păru că nu le dă nici o atenţie şi Glaucus răspunse ceva în doi peri, că atunci când va fi de vârsta lui Arbaces, va tuna şi fulgera ca şi dânsul, împotriva plăcerilor şi nebuniilor tinereţii.

Egipteanul, întorcându-se spre Iona, observă că venise de două ori ca s-o vadă şi că n-a avut fericirea s-o întâlnească acasă la ea.

— Ştii, spuse el sentenţios, că poetul a spus: te găsească acasă.

— Acel poet, zise Glaucus, ura femeile.

—Era din ţara ta, era elen.

— Erau alte timpuri, alte obiceiuri! Dacă Euripide ar fi cu- noscut-o pe Iona, n-ar fi vorbit astfel.

—La Roma te-ai făcut aşa de curtenitor?

—În orice caz n-aş fi putut deveni astfel în Egipt.

Discuţia se aprindea. Iona interveni. Ea nu dorea ca discuţia să alunece mai departe pe acest tărâm. După o tăcere stânjenitoare, Glaucus se hotărî să se retragă.

Arbaces îşi apropie atunci scaunul de acela al Ionei şi-i spuse cu acea voce insinuantă şi pătrunzătoare ce ascundea atât de bine viclenia spiritului său.

— Nu crede, scumpa mea copilă, că dezaprob această libertate de care te foloseşti şi cu care sunt deprinse femeile romane. Elada nu o îngăduia decât femeilor celor mai puţin respectabile dintre frumuseţile ei. Libertatea şi virtutea, pot prea bine sta laolaltă. Deci n-aş putea condamna independenţa vieţii tale, dar cu toate acestea, înconjurându-te de societatea cea mai strălucită din Pompei eşti în pericol de a primi la tine indivizi ale căror obiceiuri şi isprăvi pot face rău bunului renume al unei tinere fete care trece drept cuminte.

— Ce vrei să zici? întrebă Iona cu o voce îngrijorată. Ştiu că eşti prietenul meu, şi că nu doreşti decât fericirea mea.

— Prietenul tău! Ah! da, sunt cu mare sinceritate! Şi-n
această calitate cer să-ti vorbesc fără rezerve. >

—Vorbeşte!

>

— De cât timp îţi vizitează casa acest tânăr desfrânat care
se numeşte Glaucus? II vezi adesea?

>

Arbaces îşi fixase privirea asupra Ionei, ca şi cum ar fi vrut să-i citească în adâncul inimii, ea nu-şi putu stăpâni o mişcare de uimire şi răspunse încurcată:

— Un tovarăş al fratelui meu l-a adus la mine. II cunosc de

o săptămână. Dar pentru ce aceste întrebări?

— Deoarece credeam că l-ai cunoscut mai de mult pe acest bârfitor ordinar.

— Nu înţeleg...

— Pentru că nu ştii nimic. Dar nu voi vorbi nici eu pentru că nu vreau să-ţi stârnesc mânia împotriva unui om care nu merită o astfel de cinste.

— Te rog vorbeşte, spune-mi tot, vreau să ştiu totul.

— Îi ştii obiceiurile, deprinderile lui, îi cunoşti prietenii; îşi petrece vremea la ospeţe şi jocuri. În tovărăşia striăciunii, cum ar putea aşa cineva preţui virtutea?

— Vorbeşte el cumva de mine?

— Da... si încă cu ce cuvinte! Cutează să se laude în loca-

lurile publice cu iubirea ta pentru el şi-şi bate joc de ea. Asta-l distrează, zice el, văzând progresele pe care le face în inima ta. Ca să fiu drept, trebuie totuşi să spun că nu mai conteneşte a-ţi lăuda frumuseţea. într-adevăr, cine ar putea să n-o recunoască? Dar te asigur că prietenilor săi, Claudius şi Lepidus, le-a răspuns cu un dispreţ jignitor că nici prin gând nu-i trece să te ia de soţie.

— Cine ţi-a relatat toate astea?

— Sunt zvonuri ce circulă şi dacă nu le-aş fi auzit povestite de mai mulţi, nu ti-as fi vorbit de ele.

Iona căzu pe scaunul ei şi chipul i se albi mai tare decât coloanele de marmură albă ce o înconjurau.

— Mărturisesc, continuă Arbaces, că am fost foarte supărat auzind că numele tău trece din gură în gură, ca acela al unei dansatoare. Cu toate

acestea, n-am venit să-ţi vorbesc numaidecât despre asta. Dar când l-am văzut pe Glaucus aici, am pierdut orice stăpânire de sine şi nu ţi-am mai putut tăinui mânia mea. Mărturisesc că n-am fost politicos faţă de el, dar iartă-mă!

Tânăra îl lăsă pe egiptean să-i strângă mâna. După o clipă de tăcere, Arbaces zise:

—Să nu mai vorbim de toate astea, dar de aici înainte fii mai cu luare aminte şi nu uita cuminţenia ce ţi-o cere situaţia ta. Glaucus e prea uşuratic ca să-ţi preocupe gândurile. Vorbele lui nu te pot jigni. Nu ne simţim impresionaţi, decât de ceea ce iubim!...

—A iubi! O, da a iubi! şopti Iona cu un fel de râs silit şi amar.

În acea vreme îndepărtată, cu tot sistemul social deosebit de al nostru, aceleaşi pricini produceau aceleaşi efecte şi tulburau cursul vieţii. Erau aceleaşi gelozii ca şi astăzi, aceleaşi bârfeli, aceleaşi insulte nedemne.

Egipteanul atinsese cu multă dibăcie partea slabă a Ionei: amorul-propriu şi mândria ei.

Crezu că a dat o lovitură nimicitoare simpatiei născânde a Ionei pentru Glaucus şi schimbând subiectul, adusese vorba despre fratele ei. Convorbirea însă fu scurtă.

Arbaces părăsind-o pe Iona îşi făgădui s-o revadă mai des, ca s-o supravegheze mai de aproape.

îndată ce Iona fu singură, părăsi orice prefăcătorie femeias- că şi izbucni într-o pătimaşă criză de lacrimi.

7.
LATHERMELE LUI APOLLO

Când Glaucus ajunse în stradă, i se păru că are aripi. Inima îi bătea cu voioşie. Niciodată nu văzuse viaţa mai frumoasă şi cerul din Pompei atât de albastru. Din convorbirea ce o avusese cu Iona, înţelesese că iubirea lui îşi găsea ecoul şi speranţa îl îmbăta.

Apucă pe strada Norocului ale cărei case erau împodobite pe dinafară şi în interior cu fresce strălucitoare, apoi intră în templul Zeiţei care era plin cu o mulţime mai mult leneşă, decât cucernică. Unii şedeau pe bănci şi vorbeau despre politică, alţii se îndeletniceau cu apropiatele spectacole din amfiteatru. Tinerii lăudau o frumuseţe nouă, pe când într-un grup de negustori în costum oriental, se socotea câştigul unei încărcături ce sosea din Alexandria.

Glaucus se duse să-şi întâlnească prietenii care râdeau şi glumeau zgomotos.

— Ah, tu eşti! strigă Sallustius. E un veac de când n-ai mai fost văzut!

—Şi ce aţi făcut în acest timp? răspunse Glaucus. Ce fel de mâncare nouă ai mai născocit, Sallustius?

—Am făcut experienţe ştiinţifice. Am găsit un nou fel de a hrăni mrenele. Ştii că nu mai e îngăduit să li se dea robi de mâncare. Cu toate acestea de câte ori n-am fost ispitit să-l arunc în bazinul lor pe burtosul meu bucătar-şef! E atât de gras încât ar fi dat peştilor un gust ales. Dar azi robii nu mai sunt robi!

—Dacă am merge la băi? zise Glaucus. E ora când toată lumea se duce într-acolo şi Flavius pe

care toţi îl admirăm, ne va citi acolo ultima lui odă.

Se îndreptară cu toţii spre thermele lui Apollo. Aceste băi erau cel mai preferat loc de întâlnire al acestui popor vesel, vorbăreţ şi leneş. Zidurile porticelor erau împestriţate cu anunţuri de jocuri, de vânzări, de expoziţii. În faţa anunţului colorat al amfiteatrului, mai multe grupuri discutau cu voioşie. Să fie oare un mare criminal, un ucigaş sau un pângăritor de aruncat fiarelor?

—Dacă împăratul e atât de mărinimos cum i s-a dus vestea, zise un argintar cu înfăţişarea veselă, ne-ar putea da un evreu!

—Pentru ce nu s-ar înşfaca un adept din secta nazariteni- lor? răspunse un filosof. Nu-s hain, dar acela care tăgăduieşte divinitatea lui Jupiter, e un ateu şi săvârşeşte o fărădelege vrednică de moartea cea mai rea.

— Nu cred, zise Glaucus, că aceşti oameni sunt cu desăvârşire atei. Am fost convins că ei cred într-un zeu si într-o altă
>>
lume.

— Greşeală, mare greşeală, strigă filosoful, am discutat cu ei. Şi-au bătut joc de mine când le-am dovedit fiinţa lui Pluton şi a Tartarului[14].

— Zei atotputernici! exclamă argintarul, sunt oare astfel de ticăloşi în Pompei?

— Sunt, dar puţini numeroşi şi se adună prin locuri tainice, atât de tainice, încât nu pot fi descoperiţi.

Glaucus se îndepărtă. Un sculptor ce-l privea păşind cu atâta eleganţă şi mlădiere, care da strălucire frumuseţii desăvârşite, strigă cu admiraţie:

14 **Iadul.**

— Ah, de am putea să-l dăm pe ăsta la fiare, ce frumos ar fi
în fata unui leu! Ce mădulare! ce fată!...

Poetul Flavius, pe care contemporanii săi îl proclamară nemuritor - şi al cărui nume de nu l-am fi pomenit noi în această operă poate n-ar fi supravieţuit -, înaintă întru întâmpinarea, lui Glaucus.

— O, scumpul meu atenian, îi zise el, ai venit ca să-mi auzi oda? îmi faci o mare cinste!

Intrară în apodyterium, prin intrarea boltită, în încăperea spaţioasă, unde cei veniţi să facă baie, se pregăteau de spălatul zilnic. Două geamuri colorate lăsau să pătrundă în interior o lumină dulce şi cernută. Primprejur erau bănci, pe care se aşezară Glaucus şi prietenii lui.

în picioare, Flavius îşi scoase atunci de la brâu un sul de papirus şi după ce tuşi, chip să-şi dreagă vocea şi să impună tăcere, declamă cu împăunare oda de pomină ce-o scrisese în ajun, şi pe care autorul acestui roman, spre marea lui părere de rău, n-a putut-o regăsi.

Odată terminată citirea în aplauzele tuturor, cei ce veniseră la baie, se dezbrăcară, şi robii, dându-le halatele de baie, trecură printr-o portiţă, în caldarium - saună şi piscină caldă cu zidurile de un roşu cărămiziu. Tavanul era pictat şi sculptat cu măreţie, iar podeaua formată din mozaicuri albe, înfăţişă nimfe jucându-se cu valurile.

De aici se trecea în trepidarium cu saună căldicică, gradare de trecere în frigidarium, adică în bazinul rece.

Când Glaucus şi prietenii lui veniră în oleothesium, în cabina de ungere, robii îi aşteptau cu sticluţe de aur, cu vase de alabastru, spre a turna peste ei parfumurile cele mai preţioase şi să-i frece cu alifiile cele mai rare. În acest timp o

orchestră cânta într-o sală de alături şi cei ce se îmbăiaseră în apa binefăcătoare, se simţeau parcă renăscuţi la o nouă viaţă.

— Binecuvântat fie acela care a născocit băile! strigă Glaucus, întinzându-se pe perne moi.

Un visător burtos, cu obrajii rotunzi şi roşii, cu o întreită guşă ce sufla şi sâsâia zgomotos, pe când piatra ponce îi înroşea pielea, întrebă:

— Spune-mi, o, Glaucus! Ah, ah! neîndemânaticule, mă jupoi!... spune-mi, thermele Romei sunt tot aşa de minunate, cum se spune?

Glaucus se întoarse şi îl recunoscu pe Diomede.

— Inchipuieşte-ţi, răspunse el, oraşul Pompei pe de- a-n- tregul transformat în băi şi vei avea o idee despre thermele lui Caracalla, al căror bazin mare poate cuprinde trei mii de inşi.

Asta în ceea ce priveşte mărimea. Pentru distracţiile minţii şi ale trupului, sunt săli de joc şi de gimnastică, biblioteci, teatre, un stadion, şcoli, ai zice că-i o cetate compusă din palate şi clădiri de tot felul.

Glaucus povesti că erau la Roma inşi care-şi petreceau toată viaţa la băi. La băi primeau vizita prietenilor lor şi ei erau fericiţi, căci nu vedeau în jurul lor decât lux şi strălucire. Nu ştiau că sărăcia există pe pământ.

Sallustius le aminti prietenilor săi că trăia, deschizând gura mare-mare şi căscând prelungit.

— E ora cinci, zise epicurianul, veniţi de cinaţi cu mine Glaucus şi Lepidus.

Diomede le aminti că erau aşteptaţi la el acasă săptămâna viitoare.

— N-o să uităm, zise Sallustius. Nici o memorie nu-i mai bună ca aceea a stomacului.

8.

ARBACES MÂSLUIESTE ZARURILE

(Cr^ e întunecase când Apoecides, se îndreptă spre casa V^k egipteanului. Apucă pe uliţele şi înfundăturile cele mai CJV întunecoase şi cele mai puţin umblate şi mergea cu pas ostenit, cu înfăţişarea obosită şi descurajată. Un om care i-o luase înainte pe drum în două rânduri, aruncându-i o privire cercetătoare, îl aşteptă în colţul uliţei, îl bătu pe umăr şi-i spuse:

— Apoecides! îi zise el şi cu repeziciune tăcu.

Tânărul preot al Isidei se îngălbeni şi răspunse printr-un semn cu mâna. Era semnul crucii.

— Ah, nazarineanule, ce vrei de la mine?

— Eu n-aş vrea să te distrag de la gândurile tale, dar ultima oară când te-am întâlnit, m-ai privit mai bine.

— Olynthus, fii binevenit! Sunt mâhnit de moarte şi obosit, incapabil să discut cu tine subiectele serioase ce te interesează.

— Inimă îndărătnică, zise Olynthus, eşti ostenit şi refuzi să bei din izvoarele ce te pot răcori şi vindeca.

Apoecides nu voi să mai audă nimic. Se îndepărtă cu graba omului ce încearcă să fugă de sine. Dar nazarineanul era unul dintre acei inşi blânzi şi entuziaşti, pe care Dumnezeu îi îndeamnă să săvârşească revoluţii pe pământ, unul dintre oamenii făcuţi să-i convertească pe alţii, deoarece sunt gata să îndure totul. Nimic nu opreşte şi nu descurajează caracterele de felul ăsta. Doar insuflă avântul de care sunt inspiraţi. Nimic nu-i mai molipsitor decât entuziasmul. Imboldul ce-l simbolizează minunile lui Orfeu, face să se mişte pietrele, îmblânzeşte fiarele sălbatice. Acesta-i geniul sincerităţii şi adevărul nu câştigă nici o victorie fără el. Olynthus îl ajunse pe Apoecides.

—Fără îndoială, te supăr, îi spuse el, căci îţi zdruncin vechile tale credinţe, strecor îndoiala în mintea şi inima ta. Dar fii pe pace: lumina va urma întunericului, vijeliei îi va urma liniştea şi pacea.

—Oamenii se înşeală cu făgăduieli frumoase. Cu atari cuvinte m-au făcut să cad la picioarele zeiţei Isis.

—Te rog cere povaţă judecăţii tale. O religie care insultă greu moralitatea, nu-i cea adevărată. Ce sunt zeii voştri? Nişte criminali! Jupiter e paricid şi adulter. Zeii inferiori îi imită stri-căciunile. Şi voi îndreptaţi rugăciunile voastre către fiinţe aşa de josnice şi atât de stricate! Dumnezeul nostru este înţelepciune, Virtute şi Bunătate. El spune celor ce suferă: Veniţi la mine voi toţi aceia care sunteţi copleşiţi de povară şi vă voi uşura şi liniştea vă voi da-o. Apoecides, lasă-te călăuzit, vino cu mine...

—Nu astăzi, altădată!...

—Ba da! chiar în astă-seară, strigă Olynthus cu căldură,
luându-l de brat.
>

Apoecides încă sub înrâurirea făgăduielilor egipteanului, se desprinse repede şi fugi îndată.

Ajuns fără suflare într-un loc dosnic şi singurateic, se opri. În faţa lui se înălţă luminată de strălucirea argintie a lunii, tainica locuinţă a egipteanului, înconjurată de copaci înalţi cu frunzişul des. În zare se pierdeau spre orizont, munţii întrecuţi de conul negru al Vezuviului, mai puţin ridicat decât este azi.

Apoecides porni pe sub via plantată ca un leagăn în faţa casei egipteanului şi ajunse în dreptul unui larg portic păzit de sfincşi. Aceşti monştri de piatră, cu forme ciudate, jumătate fe-

meie jumătate fiară, târându-se în umbrele nopţei, aveau ceva înfricoşător care umplea sufletul tânărului preot cu o groază superstiţioasă. Bătu la uşă. Un rob egiptean înalt îi deschise, fără să-l întrebe ceva si fără să-l salute.

Apoecides străbătu o sală luminată de candelabre mari de bronz. Zidurile erau pline cu hieroglife, ale căror forme ciudate şi culori serioase contrastau cu picturile atât de vii şi graţioase ale locuinţelor pompeniene.

Un alt rob, mai negru decât cel care stătea la uşă, înaintă spre el.

— II caut, îi spuse tânărul preot, pe Arbaces.

Vocea lui tremura. Robul îşi plecă încet capul şi-l conduse printr-o scăriţă în odaia unde era egipteanul.

Stând la o masă pe care erau desfăşurate suluri de papirus pline cu litere la fel cu acelea ce împodobeau zidurile templului, Arbaces medita. O perdea tăinuia fundul sălii. Razele lunii alunecau de-a curmezişul îngustei crăpături a unei ferestre lunguieţe ce se întindea până la acoperiş.

— Stai, Apoecides! zise egipteanul.

El se reculese o clipă, închise ochii, apoi îl întrebă pe tânăr dacă a chibzuit în privinţa celor ce-i spusese el relativ la ceremoniile şi riturile exterioare născocite pentru a impune credinţa maselor. El îl lămuri cum a găsit cuvântul enigmă a vieţii.

— Dau lumii resemnarea, credinţa, înţelepciunea, dar păstrez pentru mine libertatea. Viaţa noastră e scurtă, să învăţăm a ne folosi de ea. Vine ora, prea curând, când cupa scapă din mâinile noastre şi se sfărâmă. Aşadar să ne veselim cât ne putem veseli şi petrece. Să ne

îndeplinim datoriile faţă de oameni, dar nici pe noi să nu ne uităm.

De îndată ce egipteanul sfârşi de vorbit, o muzică cum n-a auzit nicicând nici Apoecides, nici Iona, îşi vărsă valurile ei de armonie. S-ar fi zis că-i cântarea duhurilor nevăzute, voci diafane şi misterioase repetând melodiile trebuie să fi hăulit cândva prin desişurile din Paphos. Apoecides ascultă cu capul plecat, cu buzele întredeschise, glasurile divine ce intonau farmecele şi deliciile dragostei şi se simţiea de parcă era beat. Arbaces îl luă de mână şi-l conduse pierdut şi clătinându-se în faţa perdelei ce ascundea fundul odăii. Această perdea se ilumină deodată cu mii de stele şi căpătă culoarea albastră a cerului şi din norii trandafirii şi uşori, ce se vedeau trecând pe boltă, ieşiră chipuri de o frumuseţe cerească.

—Ce înseamnă această minune! strigă Apoecides cu totul mişcat. După ce ai tăgăduit zeii, vrei să-mi descoperi...

—Plăcerile, îl întrerupse Arbaces.

Melodia reîncepu mai puternică, mai îmbătătoare şi perdeaua despărţindu-se în două, păru că se pierde în văzduh. Spectacolul ce se oferea ochilor tânărului fu acesta: într-o sală scânteietoare cu mii de lumini, într-o atmosferă de miresme se ivi o masă plină cu cele mai rare mâncăruri. Flori extraordinare, flori cu aparenţa de catifea se desfăşurau în mănunchiuri şi ghirlande. Paturile aşezate de amândouă părţile mesei, erau învelite cu tapete albastre şi aurii. Tinere fete încântătoare, unele ţinând ghirlandele, altele lirele, înaintară întru întâmpinarea lui Apoecides. II înconjurară şi îl însoţiră la masă, încătuşân-

du-l cu lanţurile lor de flori. Tânărul arestat se întrebă de nu >
era cumva jucăria unui vis, dacă n-a fost cumva răpit de pe pământ si transportat în palatul fermecat al unei zeităţi din Olymp. înaintea lui dansau trei fete şi ele erau mai frumoase decât Graţiile. Cea mai înaltă aşează pe fruntea lui o coroană de trandafiri, iar cea mai tânără, îngenunchind înaintea tricli- niului pe care se lungise, puse înaintea lui un pocal străveziu ca cristalul, în care scânteia vinul de Lesbos.

Apoecides bău lichidul magic şi simţi că sângele i se încălzeşte în vene. Lăsă să-i cadă fruntea pe umărul tinerei nimfe şi căutându-l din ochi pe Arbaces, îl zări îmbrăcat într-o haină orbitor de albă pe de-a-ntregul bătută cu pietre preţioase, cu capul încins cu un colan bătut cu rubine şi smaralde, aidoma unui Ulysse la vârsta de douăzeci de ani. Nu mai avea înfăţişarea lui serioasă, aerul lui aspru, ci strălucea de tinereţe şi frumuseţe.

— Bea, împărtăşeşte-te la ospăţ, iubeşte, o! învăţăcelul meu, îi zise el, nu roşi că te simţi tânăr şi pătimaş! Ceea ce eşti ţi-o spune ardoarea sângelui tău. Ceea ce vei fi, uite cine-ţi poate arăta:

Într-o firidă, Apoecides văzu între statuile lui Bachus şi a Idalidei... un schelet îngrozitor.

— Nu te înfricoşa, adăugă egipteanul. Acest oaspete fioros este un prieten - un prieten care ne vesteşte scurtimea vieţii. Urâcioasa-i falcă ne strigă:

Grăbeşte-te, petrece!...PARTEA A DOUA

1.

REGII ARENEI

erem voie cititorilor să-i însoţim într-o mahala retrasă ^ şi cu faimă rea din Pompei, locuită de drojdia societăţii, ^^ de haimanale, de indivizi vrednici de spânzurat, de acea lume specială ce furnică prin arene: gladiatori şi luptători cu plată. În faţa uşii unei cârciumi păcătoase erau adunaţi patru inşi cu gâtul ca de taur, cu muşchii scoşi la iveală, înţepeniţi pe pulpele lor nervoase, ca nişte statui de bronz. Erau nişte gladiatori.

O pictură ordinară murală ce servea ca firmă prăvăliei înfăţişă gladiatori bând şi căni cu vin aşezate pe o tavă. În sală, unde ajungeai printr-o alee îngustă, în jurul unor măsuţe, beau nişte musafiri ce jucau zaruri.

Pe Pollux! strigă unul dintre ei, un băiat tânăr şi inimos, bătându-l pe umăr pe cârciumar, vinul ce ni-l serveşti, bătrâne Silenius, nu-i bun decât să ne schimbe sângele din vene în apă.

înalt, uriaş şi grozav de burtos, Burbo hangiul, un fost gladiator, mormăi scuturându-si cheile si şervetul atârnate la brâu: ? > > >

—Vinul nou este destul de bun pentru un trup ca al tău, sortit să se mătură cu el praful din arenă.

— Cloncan murdar!... ai să te învineţeşti de ciudă în cu-
> >
rând, îndată ce-o să capăt cununa de palmieri!... şi-ţi promit că după prima mea victorie, voi fugi şi de tine şi de otrava ta!...

Burbo răspunse, iar nevasta lui, Stratonice, venind să se amestece în ceartă, o învenină mai rău, aşa încât gladiatorii Lydon şi Burbo sfârşiră prin a se lua la bătaie. Hangiul îl înşfacă de mână pe tânăr şi i-o strivi cu atâta furie încât sângele ţâşni din vârful degetelor. Lydon nici nu tresări măcar sub dureroasa strânsoare. Liber în mişcările lui, sări de gâtul lui Burbo cu atât de multă putere încât uriaşul se clătină şi căzu. Rezultatul luptei piept la piept n-ar fi zăbovit să fie rău pentru cârciumar, dacă n-ar fi venit în ajutorul lui nevastă-sa şi nu i-ar fi despărţit pe luptători.

—Acum, le spuse ea, vedeţi de fiţi liniştiţi. Câţiva nobili tineri şi-au anunţat vizita. Vor veni să vă vadă, ca să-şi fixeze pe voi pariurile, la viitoarele lupte în arenă. Ei ştiu că în casa mea se adună cei mai buni gladiatori din Pompei.

Atunci Stratonice îl apucă pe bărbatul ei de ureche şi-l trase în chip de alintare, zicându-i:

—Haide dar...

—Nu aşa tare, lupoaică!... de tragi mai tare, îmi ţâşneşte sângele...

—Ssst! îl întrerupse ea încet. Caleinus e dincolo; s-a strecurat pe uşa din dos... sper că a adus sesterţii...

—Ah, bine! dau fuga la el. Te las nevastă, veghiază şi nu te înşela când socoteşti cupele golite, căci muşterii noştri sunt nişte adevăraţi pungaşi.

—Dar pleacă odată, nerodule! zise Stratonice.

— Aşadar, tinerii domni vor veni să ne examineze muşchii,

zise Niger. Hangioaică, de unde ai ştirea asta?

—De la Lepidus, o să vină cu Claudius, cel mai de seamă dintre cei ce pun rămăşaguri în Pompei, şi cu atenianul Glaucus.

Tetraides urlă:

—Mă prind pe douăzeci de sesterţi că Claudius va conta pe mine!... Ce zici despre asta, viteazule Lydon, tu care primeşti să te lupţi cu mine?...

— Cred că acest tânăr nobil mă va alege pe mine cu precădere.

—Pe mine vrei să zici!... protestă Sporus.

Niger, un măreţ luptător, rosti cu îngâmfare:

—Bieţi nebuni... credeţi serios că poate cineva să-l prefere pe Niger?...

Stratonice, din cale afară de harnică, forfotea de colo până colo, golind urcioanele, veghind ca băutorii să nu înceteze din băut, sau să stea de-a surda.

— Ei, voi, de colo, ia auziţi la mine, care va fi voinicul plin de curaj, ca să se lupte cu leul din Numidia, dacă nu se găseşte nici un criminal să vă scutească de această cinste?...

—Poate c-aş putea înfrunta fiara, eu care am scăpat din ghearele sălbaticei Stratonice! zise Lydon.

— De mult n-am mai văzut-o pe roaba, pe mica oarbă cu ochii atât de strălucitori. Unde-i? întrebă Tetraides.

— O! răspunse hangioaica, e prea plăpândă şi micuţă pentru ca să vă servească... O trimitem în oras să vândă flori si
>>
să cânte cântece tesalienelor de neam; câştigă astfel mult mai bine decât servindu-vă...

— Cum de ai pus mâna pe această frumoasă roabă? întrebă Lydon. Din cauza înfăţişării ei distinse ar fi mult mai nimerit ca ea să fie însoţitoarea unei matroane bogate din Roma.

—O, ştiu şi mă bizui pe atracţia ei, ca să-mi pot reface averea vânzând-o. Îţi aminteşti, Niger, de roaba mea Stafila?...

— Ba, bine că nu! O fată cu mânile lungi şi cu o mutră atât de caraghioasă, aşa de hazlie. A murit şi fără îndoială că e acum e servitoarea lui Pluton...

—Taci, mojicule! Moartea Stafilei a fost pentru mine o mare pierdere... căci preţul roabelor a urcat de când am cumpărat-o. M-am înapoiat în piaţă şi, pe Polux!, toate roabele erau aşa de scumpe, încât nu era chip să te apropii, eram gata să plec, când un negustor ghicindu-mi dorinţa, mă apucă de togă şi-mi zise:

— Domina, îţi propun un târg minunat. O roabă drăguţă şi nu scumpă... Vrei s-o vezi?... Este foarte mică şi tare tânără, e adevărat, dar de neam bun şi aşa de blândă... Cântă bine şi-i îndemânatică, sprintenă. E tesalină.

Ştiam că fetele din Tesalia sunt deştepte şi frumoase.

II urmai pe negustor, care spusese adevărul. De altfel o ştii şi tu pe Nydia. îmi plăcu cu aerul ei de dureroasă resemnare, cu mâinile ei încrucişate la piept şi cu ochii plecaţi cu sfială. Am cumpărat-o imediat, căci într-adevăr nu era scumpă, iar vânzătorul se făcu nevăzut îndată, ca şi cum ar fi rupt-o la fugă... Potlogarul îmi vânduse o oarbă! Inchipueşte-ţi furia mea când am constatat lucrul acesta! M-am plâns magistraţilor, dar hoţul a şi tulit-o din Pompei. Mi-am revărsat atunci tot necazul asupra acestei micuţe. Totuşi nu este vina ei, că e infirmă din născare, dar vezi, aşa suntem noi oamenii!... Sfârşii prin a mă împăca cu cumpărătura mea, căci dacă Nydia era de puţin folos în serviciul casei, ştia în schimb să se călăuzească de minune prin cetate, cu ajutorul

unui toiag, şi într-o dimineaţă după ce a cules flori din grădina noastră, ni-a adus din vânzarea lor un pumn de sesterţi... Mulţumirăm zeilor că ne-a trimis-o. De atunci se duce unde vrea cu coşul ei plin de flori... Tinerilor domni le plac mănunchiurile şi ghirlandele ei împletite după obiceiul tesalian..

I se plăteşte marfa mai scump decât celorlalte florărese.Toţi banii îi aduce acasă... Atunci am luat eu locul Stadiei, dar foloasele ce le datoresc oarbei îmi vor îngădui curând să cumpăr
0 altă roabă. îmi vine să cred ca fata a fost furată unor părinţi bogaţi, căci cântă din chitară, însoţindu-şi romanţele şi astea
1 se plătesc de asemenea bine... O! are multe daruri. Acum în urmă... dar tăcere!... asta-i o taină!...

— O taină, zise Lydon, ai ajuns dar un sfinx?...

— Mi-i foame!... îl întrerupse Sporus, dă-mi deci să mănânc, patroană, ar fi mai interesant.

—Sporus are dreptate, aprobă Niger, ascuţindu-şi cuţitul de palma largii sale mâni.

Peste o clipă, Stratonice aduse pe o tavă, hălci de carne, aproape crudă, hrană socotită ca fără pereche, spre a păstră în gladiatori îndrăzneala şi cruzimea.

CU OCHII SCÂNTEIETORI CA AI LUPILOR HĂMESIŢI, EI

ÎNGHIŢIRĂ CĂRNURILE UDATE AVAN CU VINURI

TARI.SFÂRŞITUL CETĂŢII POMPEI

2. UN PREOT AL ZEIŢEI ISIS

reoţia în vechea Romă, era o meserie de mare cinste şi nu una de câştig, îmbrăţişată de cetăţenii cei mai nobili şi oprită oamenilor din popor. Mai apoi, preoţia se î tuturor claselor societăţii. Calenus, preot al zeiţei Isis, nepot de rob eliberat, făcea parte deci dintr-o familie foarte de jos. Avea drept singură rudă pe Burbo, un văr îndepărtat, dar cu care avea legături mai puternice şi mai tainice decât cu o rudă de sânge mai apropiat. Calenus, încântat uneori că-şi putea lepăda masca ipocrită a meseriei lui, fugea din templul zeiţei Isis, unde parcă stătea la rugăciune şi travestit, se furişa la Burbo.

Patima ce-l stăpânea, zgârcenia, iubirea şi banii îl găseau gata să facă totul. Firea lui stricată şi grosolană se răzvrătea împotriva acestei comedii a virtuţii, pe care meseria lui îl silea s-o joace. Părăsind toga, romanii adoptaseră nişte mantale largi, cu glugă, ce puteau ascunde şi faţa şi corpul. Infaşurat într-o astfel de manta, Calenus stătea în faţa lui Burbo în odaia izolată a hangiului, care corespundea printr-o trecere îngustă cu o uşă nevăzută, pe care o deţineau aproape toate casele din Pompei. Burbo, sprijinit de o măsuţă ce-l despărţea de perna lui, număra cu patimă un mic fişic de bani lăsaţi acolo de preot:

— Suntem mărinimoşi, zise Calenus, îmi datorezi recunoştinţă pentru că ţi-am procurat un astfel de câştig.

—Şi te asigur că nu doresc decât să ţi-o dovedesc, zise Burbo cu drag, înfundând sesterţii într-o pungă.

— Pe Isis şi toate divinităţile Egiptului! strigă el voios, mica mea Nydia e o adevărată hesperidă, o grădină de aur pentru mine!

— Ea cântă cu o voce divină si cântă din citeră ca o muză.

Acela care se serveşte de mine, plăteşte fără să se uite la talentele ei.

eschisi

Burbo se entuziasmă:

—E un zeu! Orice om bogat şi mărinimos merită altare! O cupă de vin în sănătatea lui! Dar, adăugă el mai încet, ce-a fost ea oare nevoită să facă? Nydia s-a înapoiat tremurând toată, bălmăjeşte cu teamă ceva despre un jurământ şi nu vrea să spună nimic...

— Am să acţionez asemenea, căci acelaşi jurământ mă sileşte a păstra taina.

— Jurăminţi! Oare există aşa ceva între noi?

— O, dar acesta nu-i unul dintr-acelea obişnuite! zise preotul. Cu toate astea, continuă el turnându-şi vin, mă tem mult mai mult de răzbunarea omului ce mi-a impus această taină, decât chiar şi de încălcarea jurământului. Omul ăsta e un ins înfiorător, pe Pollux! Şi mi s-a impus mult... Vrăjitor puternic, ar fi în stare să smulgă şi lunii ceea ce i-ar încredinţa şi spune ei!... În casa lui iau parte la strălucite ospeţe zeieşti, totuşi prefer să stau aici cu tine o oră.... Mă simt mai în largul meu, decât în sânul acelor bogate şi regeşti desfrâuri...

— Atunci bucură-te! Mâine, dacă vor vrea zeii, vom face o mică serbare.

— Pe Isis, nu voi sosi ultimul, zise preotul.

Un uşor zgomot care se auzi venind dinspre uşă, îl turbură pe Calenus. El îşi vârî capul în glugă.

— Nu-ţi fie teamă de nimic, este oarbă!

Nydia apăru în deschizătura uşii.

— Tu eşti fetiţă palidă, zise hangiul, ai vegheat până târziu la acel ospăţ. Trebuie să te odihneşti...

Fata nu răspunse, dar căzu deznădăjduită şi zdrobită pe un scaun. În curând faţa ei îşi schimbă înfăţişarea, picioarele ei loviră cu nervozitate pământul, apoi deodată, cu voce hotărâtă ea rosti:

—Stăpâne, lasă-mă mai bine să mor de foame, bate-mă, chinuieşte-mă, dar nu mă mai trimite niciodată în acea casă ticăloasă...

— Auzit-am oare bine? ameninţă Burbo cu ochii învolburaţi. Ai de gând să te răzvrăteşti?

— Am zis!... răspunse oarba încrucişându-şi braţele.

— Foarte bine, dulcea mea vestală, vei fi dusă acolo...

— Voi umple întreaga cetate cu ţipetele mele!...

— Vei fi dusă acolo, ţi-o spun eu, şi încă cu un căluş în gură.

Se hlizi cu sălbătăcie.

— Atunci, zise Nydia sculându-se hotărâtă... zeii să se mi- lostivească de mine, căci voi reclama!....

— Aminteşte-ţi jurământul, rosti Calenus care păstrase tăcerea până atunci.

Oarba îngălbeni, un fior rece îi străbătu trupul, ea îşi împreună mâinile ca pentru o rugăciune:

— Nenorocită!... Ah!, nenorocită... plânse ea cu oftări dese şi puternice.

Voinica Stratonice intră în acea clipă în încăpere. Surprinsă, ea privi cum îi curgeau Nydiei lacrimile, apoi îl mustră cu asprime pe soţul ei:

— Mojicule, ce ai făcut roabei mele!...

—Fii pe pace! şi dacă vrei şi de aici înainte brâie noi şi haine frumoase, atunci străjuieşte-ţi roabele sau... Ah! blestem să cadă pe capul acestei fete nenorocite!...

— Dar pentru ce?

Nydia se aruncă la picioarele Stratonicei, îi sărută genunchii, apoi ridicându-şi ochii spre ea, ca şi cum ar fi putut vedea, se rugă fierbinte:

— O, stăpână! tu care eşti femeie, tu care ai fost tânără, ai milă de mine!... şi înţelege. O! înţelege că nu mai pot asista mai mult la aceste îngrozitoare ospeţe!...

—Tacă-ţi gura! răspunse furios căpcăunoaica, zguduind cu asprime mâna delicată a bietei fete, taci... aceste frumoase scrupule nu sunt pentru roabe...

Burbo, făcând să sune sesterţii în punga lui, spuse:

— Pe Pollux! Auzi muzica asta femeie. Dacă nu-mi înstru- nezi cu luare aminte această mânzoacă, urechea ta nu va mai auzi acest dulce zgomot.

Adresându-se lui Calenus, hangiţa reîncepu:

— Tânăra oarbă este obosită. Va fi mai supusă data viitoare când vei avea nevoie de ea.

Fata se sculă, tremurând ca o frunză, rotindu-şi privirile pierdute în jurul ei.

—Cine..., dar cine-i aici? îngăimă ea.

Neliniştit, Calenus se sculă privind către oarbă:

—Cu astfel de ochi nu-i cu putinţă să nu vadă.

— În numele zeilor vorbeşte!... strigă Nydia cu faţa scăldată de lacrimi, spune-mi cine-i aici? Oh!,

dacă aş vedea în acest moment... ce făptură necunoscută e aici?

—Ia-o, mormăi Burbo, nu-i pot suferi sclifoselile!...

Stratonice o împinse afară, dar Nydia sări în mijlocul odăiţei hotărâtă si nestrămutată în dorinţa ei si declară:

—Eu v-am servit cu credinţă. Eu, da, eu care am fost binecrescută... O, mamă!... Scumpă mamă, puteai tu crede că voi cădea în acest hal de mizerie... Ascultaţi, porunciţi-mi tot ce veţi voi, siliţi-mă să fac cele mai grele munci, mă voi supune... Dar niciodată, niciodată, auziţi-mă bine, n-o să mă mai în- apoiez în acel loc! Şi dacă mă veţi duce acolo, aşa cum m-ai ameninţat, tu stăpâne, voi cere ocrotire chiar de la pretor. Jur pe toţi zeii cerului şi ai pământului!

Era plină de mândrie şi curaj, de hotărâre, şi vocea ei era neîmpăcată.

Cârciumăreasa cu ochii scânteietori apucă gingaşa făptură de plete, dar un fulger de luciditate o îndemnă să nu vateme un lucru care-i aducea câştig. Târând-o pe Nydia lângă zid, desprinse o frânghie şi loviturile ce albăstreau carnea prea delicată a nenorocitei oarbe, îi smulgeau ţipete sfâşietoare din piept.

3.
IZBĂVITORUL

(fy epidus urmat de tovarăşii săi pătrunseră în cârciumă,
I ow încovoindu-se sub uşa cea joasă.

— Ei, vitejii mei! zise el gladiatorilor, venim să aflăm, care dintre voi va face mai mare cinste prinsorilor noastre în luptele viitoare.

La vederea celor trei tineri nobili, floarea Pompeiului, gladiatorii se sculară respectuoşi.

— Ce frumoase animale! zise Claudius lui Glaucus, sunt într-adevăr vrednici de meseria lor!
— Aş prefera să-i consider ostaşi, răspunse vesel atenianul.
Firavul şi moleşitul Lepidus, pe care-l ameţea o rază de
lumină la un ospăţ, pe care un curent de aer îl nimicea, pe care un exces îl trântea la pat, care părea că nu trăieşte decât într-un mod artificial, neavând decât sufletul în el, părea că reînvie pe nesimţite în faţa acestor bărbaţi ce întruchipau voinicia şi puterea. O energie împrumutată îl zgudui. Viu, sprinten, cu mâna lui subţire, femeiească, pipăia umerii acestor uriaşi, muşchii regilor arenei, admiră cu înflăcărare în ei acea tărie ce şi-o nimicise în el pentru veşnicie prin abuzurile sale.
— Cum vă luptaţi voi? îl întrebă el pe Niger.
— Sporus m-a sfidat şi unul dintre noi va fi desigur târât în căruţa leşurilor, căci lupta se va da pe viaţă şi pe moarte.
— Cred şi eu! întări Sporus clipind din ochi.
— El va lua sabia, eu laţul şi tridentul. Va fi un joc foarte împătimitor, veţi vedea... Şi poate că supravieţuitorul va avea întocmai atâta putere de a susţine cu vrednicie coroana.
Claudius îl bătu pe umăr:
— Nu te teme de nimic, Niger, noi îţi vom umple punga, căci vei fi învingător. Glaucus, punem rămăşag? II iau pe Niger!...
— Când vă spuneam că eu voi fi acela! strigă uriaşul. Nobilul Claudius mă cunoaşte bine... Ah! sărmane Sporus, ia- tă-te osândit la moarte!
— Zece sesterţi! adăugă Claudius scoţându-şi tabletele.

—Fie! zise Glaucus nepăsător, examinându-l pe Lydon. Cine-i acest voinic? II văd pentru întâia oară!

Lydon, mai mlădios şi mai subţire decât tovarăşii săi, cu structură largă, era fercheş şi graţios, căci noua lui meserie nu-i răpise încă nobila expresie a frumoaselor lui forme sculpturale.

— E Lydon, cel mai tânăr dintre noi, răspunse Niger. Până acum nu s-a servit decât de un tesac de lemn, dar ne-a dovedit mai adineauri că are sânge de bună calitate în venele sale. Burbo a avut de furcă cu dânsul. L-a provocat pe Tetraides.

—Nu, răspunse Lydon, n-am făcut altceva decât să primesc provocarea lui.

Lepidus se strâmbă:

— Fătul meu, ar trebui să amâni pentru mai târziu măsurarea ta cu Tetraides.

Lydon se mulţumi să zâmbească cu dispreţ.

— Este cetăţean ori rob?

— Suntem cu toţii cetăţeni aici, sublinie cu mândrie Niger.

— Ia să-ţi văd braţul, Lydon, ceru Lepidus şi ca un bun cunoscător, examină braţul întins, puternic, nervos în delicateţea
lui si cu muşchii de otel.

Cei trei nobili scoaseră un chiot de admiraţie.

— Nu-i rău, tinere, care-i arma ta?

— Ne vom lupta mai întâi cu suliţa, strigă Tetraides, gelos de atenţia ce i se oferea protivnicului său, şi dacă supravieţuim primei confruntări, vom continua cu sabia...

— Faci rău, Lydon, observă Glaucus, eşti prea slab pentru o astfel de luptă. Suliţa o cunosc bine.

Este întrebuinţată de eleni. Crede-mă, fereşte-te de suliţă!

— Să mă feresc? Dar Tetraides m-a sfidat!

— Nu te va putea sili să iei o anumită armă.

— Onoarea mea mă sileşte la asta! exclamă Lydon.

—Două contra unu pe Tetraides la suliţă şi egal la spadă! Primeşti Lepidus?

— Ei, Claudius, nu voi primi trei contra unu. Lydon n-o să ajungă la spadă niciodată!

—Şi tu Glaucus?

—Fie, trei pe unu!

Glaucus înscrise rămăşagul pe tabletele lui.

—Iartă-mă, nobile domn, întrebă Lydon pe Glacus, cu un viu interes, cât crezi că va câştiga învingătorul?

—Poate şapte sesterţi.

— Atât de mult? Eşti sigur?

— Nu se poate să fie mai puţin... Dar să-ţi fie ruşine italia- nule! Un grec s-ar fi gândit la onoare, nu la bani.

—Nobile Glaucus, şi una şi alta îmi sunt scumpe şi greşeşti judecându-mă rău. Desigur, dacă aş fi fost bogat, nu m-aş fi făcut niciodată gladiator.

— Pe Hercule! Dar unde-i Burbo? strigă Claudius. Şi Stratonice, prea graţioasa Stratonice?

—Sunt dincolo, zise Niger arătându-i uşa din capăt.

În acelaşi moment un puternic strigăt zbuciumat şi dureros, îi făcu pe cei de faţă să tresară, şi rugăciuni fierbinţi, sfâşietoare, răzbiră până la urechile lor.

— Oh!, crută-mă!... În numele nenorocirii mele... Nu-s de- cât o oarbă nenorocită!...

Cumplita pedeapsă a ursitei nu-i oare de ajuns pentru mine?

— Pe Pallas! Recunosc vocea frumoasei mele florărese! strigă Glaucus avântându-se spre uşă.

El pătrunse în odaie şi se trezi în faţa urâcioasei scorpii ce o chinuia pe Nydia.

— Ticăloaso! exclamă Glaucus, punând mâna pe frânghia roşie de sânge ce se învârtea asupra umerilor oarbei.

Apoi smulgând-o pe Nydia din mâinile Stratonicei continuă:

—Tu femeie, ai cruzimea să chinuieşti astfel pe o copilă? Nydia, sărmana de tine!

— O, Glaucus! rosti florăreasa cu o voce adâncă şi răpitoare, într-o clipă lacrimile i se uscară şi începu să zâmbească fermecător, ghemuindu-se la pieptul izbăvitorului ei, sărutându-i cu evlavie haina.

—îndrăzneşti să te amesteci între o femeie liberă si roaba
>>
ei? Pe zei, cu toată tunica şi groaznicele tale parfumuri, te-am ghicit, străine... Un cetăţean roman n-ar avea obrăznicia asta!

—Taci hangiţă! S-o luăm altfel, zise Claudius intrând în odaie urmat de Lepidus. Glaucus este cel mai bun amic al meu, aşa că e la adăpostul limbii tale, porumbiţa mea...

— înapoiază-mi roaba! ameninţă vlăjgana lăsându-şi pumnul, greu ca o măciucă, pe umărul grecului.

—Niciodată! Chiar dacă toate furiile - surorile tale - ti-ar
>
veni în ajutor!... Fii, pe pace, dulcea mea Nydie, un atenian n-a părăsit niciodată pe un rob.

Burbo mai diplomatic se sculă:

— Ei! zise el, da mare gălăgie se face pentru o roabă. Femeie, dă-i pace acestui tânăr nobil şi în cinstea lui iartă-o de data asta pe această obraznică!

Apoi încercă să o târască după el pe sălbatica-i jumătate.

—Dar, observă Claudius, mi se pare că mai era cineva aici adineauri?

Calenus prudent, se furişase într-adevăr grabnic din faţa acestui plăcut grup.

— Da, zise Burbo cu nepăsare, unul dintre prietenii mei, un câine foarte liniştit, vrăjmaşul certelor. A plecat.

— Ascultă, fato, nu te spânzura aşa de tare de tunica acestui nobil domn. Ai să i-o rupi. Du-te de aici, ai fost iertată.

Dar Nydia agăţându-se mai tare de izbăvitorul ei se rugă călduros cu o voce înflăcărată:

—O, Glaucus, nu mă părăsi!

Mişcat de acest apel la mărinimia lui, de farmecul mişcător şi simplu al roabei, atenianul stătu şi luă copila pe genunchii săi. Şterse sângele ce curgea din părul ei lung pe umerii săi delicaţi, o mângâie cu vorbe dulci şi dezmierdătoare, ca o mamă care vrea să-şi mângâie copilul. Era atât de frumos, aşa de nobil şi de măreţ în această sarcină divină, încât chiar Stratonice a fost mişcată. Tânăr, de o frumuseţe desăvârşită, Glaucus răspândea în această peşteră o lumină de speranţă: era semnul fericirii şi al bogăţiei.

Stratonice, ştergându-şi sudoarea de pe frunte, şopti cu o voce mişcată:

— Cine s-ar fi putut gândi că Nydia noastră va avea o astfel de cinste...

—Bravul meu, întrebă Glaucus pe Burbo, vrei să mi-o dai pe roaba ta? Ea cântă bine şi împleteşte admirabil cununi?

Nydia tremura de fericire lângă inima tânărului. îşi îndepărtă de pe faţă pletele încâlcite şi privea în jurul ei, ca şi cum ar fi putut vedea.

— Să o vindem pe Nydia noastră... Niciodată! strigă Statonice.

Copila oftă şi îşi reluă locul la pieptul lui Glaucus, cerân- du-i cu toate acestea ocrotirea.

—Vei face asta pentru mine, zise Claudius cu înfumurare, sau dacă nu, vă pierdeţi negustoria. Burbo, eşti clientul vărului meu Pansa, şi eu sunt oracolul amfiteatrului şi al luptătorilor lui... N-am decât să arunc o vorbă, şi veţi fi siliţi să vă sfarâmaţi
cănile, n-o să mai vindeti nimic...

Burbo îşi scărpina căpăţâna cea lată.

—Fata valorează atât aur cât ar trage la cântar, şopti el.

—Sunt bogat, spune-mi preţul tău!

— Am plătit şase sesterţi pentru dânsa, dar acum face doisprezece, răspunse Stratonice.

—Îţi voi da douăzeci. Insoţeşte-mă la magistrat ca să facem actele şi de acolo la mine acasă, ca să primeşti banii!

— Un altul n-ar căpăta această scumpă copilă nici pentru o sută sesterţi, insinuă Burbo cu dibăcie. O cedez spre a fi pe placul nobilului Claudius... Sper că va binevoi să mă recomande în schimb lui Pansa, pentru un loc de aprod la amfiteatru, care tare mi-ar fi pe plac.

Glaucus întrebuinţând formula vânzărilor şi cumpărărilor zise:

— Atunci spune, mi-o dai?

— Ţi se dă, încheie hangiul.

— Atunci... atunci... merg la tine? îngăimă oarba cu o bucurie nespusă.

— Da, tesaliana mea, şi grija ta cea mai anevoioasă va fi de aici înainte, să cânţi imnurile

Eladei celei mai plăcute şi celei mai frumoase femei din Pompei, căreia doresc să te dau...

Tânăra, fată se dezlipi de el. O umbră tristă şi dureroasă se răspândi pe chipul ei şi bâigui cu un adânc oftat:

— Credeam că... că voi merge la tine...

— Deocamdată vei veni la mine acasă.

4.
TREI ZILE DE FERICIRE

Grădiniţa înflorită a lui Glaucus, închisă în peristilul casei sale, era iluminată de soarele strălucit al dimineţii. Atenianul stătea întins pe iarba tunsă de curând şi lucitoare, la umbra unui polog. Nydia, înveşmântată cu o tunică uşoară, brodată, călca pământul cu băgare de seamă, păşind pe caldarâmul de marmură. Ducea în mână o stropitoare. Se oprea înaintea florilor, ghicindu-le, cunoscându-le după mirosul lor, şi îşi apleca gingaşul ei cap înspre ele. După ce-şi dădu seama, pipăind locul lor exact, le stropi cu delicateţe, apoi atingân- du-le şi alipindu-le de buzele ei, pentru a le săruta, mâna ei sprintenă şi moale căuta de-a lungul trunchiurilor şi în jurul lor, frunzele veştede şi insectele ce ar fi putut despodobi sau strica frumuseţea lor.

Era într-adevăr mişcătoare şi adorabilă, mergând din floare în floare, cu graţia ei vie şi zglobie ca o nimfa.

— Nydia, vino încoace fata mea.

La sunetul vocii dragi, ea se opri îmbujorată ca un trandafir, abia răsuflând, ca şi cum ar fi fost în extaz, scăpând stropitoarea. îşi grăbi pasul spre Glaucus.

Era de necrezut şi o reală minune s-o vezi cât de repede umbla printre flori, fără să calce vreuna, pentu a ajunge mai repede lângă vestitorul ei. Văzând-o, cine şi-ar fi închipuit că era oarbă?

— Nydia, zise Glaucus înlăturând cu blândeţe lungile plete mătăsoase ale tinerei, zeii casei mele ţi-au zâmbit cu adevărat.
Iată au trecut trei zile de când esti sub ocrotirea lor.
>

—Oh!, sunt fericită! exclamă ea cu înflăcărare.

— Să uităm cât mai repede urâtele amintiri ale vieţii tale de odinioară, şi acum că eşti îmbrăcată cuviincios şi ai scăpat de necazuri, îţi voi cere un serviciu.

—Pot eu avea fericirea să-ti fiu folositoare? întrebă tânăra
>
cu mâinile unite.

— Da. Cu toate că eşti foarte tânără, vei fi confidenta mea... Ai auzit vorbindu-se despre Iona?

Tânăra se albi la faţă precum statuile ce înconjurau peristi- lul... După o tăcere greoaie şi dureroasă, ea rosti întretăiat:

—Se zice că... e din... Neapole... şi că-i frumoasă...

—Frumoasă de întunecă ziua, Nydia. Provine din neamul elinesc. Numai Grecia a putut da naştere unei făpturi atât de admirabile. O iubesc...

—Mă gândeam eu la una ca asta, şopti Nydia cu o linişte ciudată.

—Eu o iubesc şi te voi trimite la ea ca să i-o spui. Fericită Nydia, vei pătrunde în odaia ei,

îmbătându-te cu muzicala ei voce şi scăldându-te în aerul pe care îl respiră ea.

— Vrei să mă desparţi de tine?

—Vei sta în casa Ionei! strigă Glaucus cu o tonalitate care însemna: „Ce poţi dori mai mult?”

Nydia izbucni în oftări furtunoase, ce-o chinuiau. Glaucus o trase spre dânsul şi mângâind-o frăţeşte, îi spuse:

— Nu plânge, dulce şi mică Nydia, nu ştii ce fericire te aşteaptă... Iona e bună şi delicată, e binefăcătoare ca boarea primăverii... Îţi va aprecia talentele, te va iubi pentru graţia ta simplă, pentru că seamănă cu a ei. Va fi pentru tine o tovarăşă, o soră, şi nu o stăpână... Cum? Plângi tot atât de tare? Bine!
nu vreau să te silesc, scumpa mea micuţă, şi dacă nu vrei să-mi faci plăcerea asta, eu nu...

—Sunt aici spre a te servi, îl întrerupse ea. Porunceşte, sunt gata, şi mă liniştesc!

Glaucus sărută mâna ei mică şi albă.

—Acum o recunosc pe Nydia mea, în aceste vorbe. Du-te deci la Iona şi dacă m-am înşelat în privinţa bunătăţii ei, dacă nu eşti fericită lângă ea, te vei înapoia... De altfel, nu te dau ei, te împrumut până în ziua apropiată, sper, când casa mea va fi cea a Ionei, şi a ta... Du-te, fată drăgălaşă, şi orice s-ar întâmpla, vei găsi pururea un adăpost aici.

Inima Nydiei era chinuită. I se părea că avea să se înăbuşe, dar îşi stăpâni durerea şi se resemnă.

—Alege din grădină cele mai frumoase flori. Îţi voi da un
vas în care le vei aşeza si le vei duce Ionei acasă. I le vei da îm-
preună cu o scrisoare, în care am încercat să-i arăt iubirea mea. De îndată ce vei fi lângă ea,

ascultă fiecare intonaţie a vocii sale, ca să-mi poţi repeta, dacă ea mi-e potrivită... De câteva zile o taină mă dă afară din casa Ionei. Sunt chinuit de bănuieli. Du-te, eşti dibace şi inteligentă, vei putea ghici motivul acestei cruzimi. Numele meu să fie mereu pe buzele tale, cât vei fi alături de ea. Strecoară-i în ureche iubirea mea, fără să pară c-o faci dinadins... Ascultă oftările ei, pătrunde-le înţelesul, studiază cuvintele sale. Oh! fii prietena mea sinceră! Susţine cauza mea şi voi fi însutit răsplătit pentru puţinul pe care l-am făcut pentru tine. Ai priceput, da? N-am spus cumva mai mult decât poti tu pricepe, tu atât de tânără si de nevinovată?

—Nu...

—Şi mă vei servi?

—Din toată inima!...

—Atunci repede, culege-ţi florile. Vino apoi să mă cauţi. Vei lua si alăuta ce ti-am oferit-o ieri, din care scoţi sunete atât
de armonioase... Nu mai eşti amărâtă, draga mea Nydia?

—Roaba ta, Glaucus, nu are dreptul să aibă bucurii sau mâhniri.

—Eşti liberă, fa cum îţi place. Nu vreau să fiu pentru tine un stăpân. Scuză-mă că mă folosesc de dispoziţia ta, şi vrei să- mi fii folositoare...

—O! Glaucus, nu te supăra! Scump ocrotitor, scump izbăvitor, iartă bietei oarbe. Ea nu se poate plânge că te părăseşte, dacă prin aceasta contribuie la fericirea ta...

—Zeii să binecuvinteze, inima ta nobilă şi iubitoare! zise Glaucus adândc mişcat.

Şi fără a bănui jarıştea iubirii ce-o aprinsese în această tânără inimă, o sărută cu drag pe Nydia pe frunte.

— Fericirea mea este că sunt roaba ta, continuă Nydia. Deci nu-mi mai vorbi de libertate. Şi apoi mi-ai făgăduit să nu mă dai niciodată unei alteia!

— Am făgăduit!

— Mă duc să culeg florile...

După ultimele poveţe a lui Glaucus, Nydia îi luă mâna, o sărută cu respect şi acoperindu-şi faţa cu vălul, ieşi. Sub porticul atriumului întinse braţele spre locuinţa lui Glaucus şi rosti:

— Oh!, prag binecuvântat, de când te-am trecut s-au scurs trei zile de nespusă dulceaţă şi de dumnezeiască fericire. Dăruiască-ţi zeii harurile lor în timpul lipsei mele şi pacea sălăşluiască în tine... Vai! mi se sfâşie inima părăsindu-te, iar oftările ce o sfărâmă, parcă-mi vorbesc de moarte!...

5.
NYDIA ÎŞI ÎNCEPE MISIUNEA

roabă o vesti pe Iona de sosirea trimisei lui Glaucus. Ea se codi s-o primească, dar când află că este oarbă şi că nu voia să-i încredinţeze decât ei însăşi scrisoarea pe care o avea, înţelese că-i era cu neputinţă să afişeze infirmei un răspuns aspru. Glaucus îşi alesese o trimisă sfinţită.

— Ce o fi voind de la mine? se gândi ea îngrozită.

Nydia, alunecând pe marmură cu pasul ei uşurel, apăru în dosul draperiei de la uşă, condusă de una din însoţitoarele Ionei. Ea se opri pe prag şi rosti cu voce curată şi sfioasă:

— Nobila Iona este atât de bună să-mi cuvânteze, pentru a şti în ce parte trebuie să-mi îndrept paşii, spre a depune darul meu la picioarele sale?

— Frumoasă copilă, răspunse tânăra fată mişcată, nu-ţi da osteneala să umbli pe pardoseala lunecoasă. Roaba mea va aduce ceea ce ai a-mi înmâna.

Ea făcu semn însoţitoarei sale, să ia vasul cu flori, dar Nydia călăuzită de aceste cuvinte, îngenunche înaintea ei zicând:

— Nu pot da aceste flori decât numai ţie în persoană.

Iona luă vasul şi-l aşează pe o masă, apoi ridicând-o cu blândeţe pe Nydia, dori s-o aşeze lângă ea. Cu un gest de refuz modest, oarba adăugă scoţând scrisoarea de la cingătoare:

— Misiunea mea nu-i terminată. Această scrisoare îti va
>
lămuri poate, de ce persoana care mă trimite, a ales o roabă atât de puţin vrednică de Iona.

Intinzându-i scrisoarea, Nydia simţi că mâna Ionei tremura. În picioare, cu capul plecat, cu braţele încrucişate, ea aşteptă tot aşa de mândră în această ţinută de supunere ca şi Iona în măreţia ei de nobilă. Iona citea scrisoarea: >

Glaucus îi scrie Ionei ceea ce nu cutează a-i spune. Iona nu-i bolnavă, deoarece roabele ei o spun, dar ceea ce Glaucus nu poate întreba roabele, este dacă el a jignit-o cumva pe Iona fără să vrea.

Sunt cinci zile de când sunt alungat din faţa ta şi de atunci nu ştiu dacă soarele a mai lucit şi dacă cerul a mai zâmbit. Soarele şi cerul... sunt Iona! Nu cumva sunt prea îndrăzneţ şi această scrisoare exprimă ea oare îndeajuns de bine ceea ce vocea mea se teme a spune pe faţă? Lipsa care-mi răpeşte bucuria de a te contempla,, îmi dă curajul şi măface să înţeleg putereafarmecelor cu care m-ai robit.

BULWER LYTTON

M-ai alungat din faţa ta şi împreună cu mine pe toţi linguşitorii care au obiceiul să te tămâieze... Vai$_y$ Iona! Mă poţi oare asemăna cu ei? Totuşi ştii bine că nu sunt plămădit din acelaşi lut, şi chiar de le-aş semăna, taina iubirii tale m-a curăţat, duhul firii tale s-a strecurat în mine şi m-a parfumat cu miresmele lui divine...

Fost-am bârfit faţă de tine, Iona? Dar tu eşti prea nobilă, ca să poţi da crezare clevetirilor. Chiar dacă oracolul din Delfi mi-ar spune că eşti nevrednică deprinoasele mele, tot n-aş crede.

Oh! ultima oară când ne-am văzut, acel cântec ce ţi l-am îngânat şi acea privire cu care m-ai răsplătit!...

Poţi tăgădui şi ascunde oricât ai vrea, Iona. Mă iubeşti cum te iubesc şi eu. Ochii noştri şi-au mărturisit reciproc. Lasă-mă să te văd, să-ţi vorbesc şi dacă nu izbutesc să te conving, înseamnă că sunt nevrednic de tine. Voiam să-ţi mărturisesc amorul meu, dar aceste cuvinte au ţâşnit din inima mea fără voie... şi nu mai pot opri acest val de tinereţe ce se revarsă. O frumoasă şi adorabilă Iona, înainte de a te cunoaşte, înflăcărarea tinereţii şi a sângelui meu atenian m-au târât către plăceri pângărite, dar tocmai asta mi-a servit săpreţuesc şi mai mult încă odihna binecuvântată ce o visez în dragostea ta.

Nu se poate să fii mai puţin drăguţă faţă de compatriotul tău decât faţă de nişte străini. Primeşte-mă dar... Indură-te şi zâmbeşteflorilor pe careţi le trimit. Dulcea lor suflare e mai vorbitoare decât cuvintele cele mai gingaşe, căci ele împrumută cerurilor parfumul lor... Ele sunt icoana iubirii, emblema inimii mele, pe care razele sufletului tău le-au străbătut şi care-ţi datorează cea mai divină dintre toate bucuriile omeneşti...

Trimisa mea e şi ea străină. Cenuşa părinţilor ei se odihneşte în frumoasele tărâmuri, sub luminosul cer al Eladei, dar sărmana e oarbă şi roabă. Din milă pentru ea, dacă nu pentru mine, ştiu că ai s-o primeşti. O las pe dulcea Nydia, atât de vrednică de interesul tău, sub blânda stăpânire a inimii tale şi-ţi cer favoarea de a o ţine aproape de tine. Este o iscusită muzicantă, cântă bine şi e tot atât de meşteră în cultivarea florilor ca şi Cloris. Tu, atât de frumoasă şi de nobilă, nu poţi iubi decât ceea ce e încântător şi mişcător. O vei iubi deci pe ocrotita mea. Totuşi, dacă ţi-e peste putinţă, vei fi aşa de bună încât să mi-o trimiţi înapoi.

Iartă îndrăzneala mea, lona, dar n-aş putea oare şti de unde purcede înalta stimă ce-o ai pentru mohorâtul egiptean?

în Elada, învăţam încă din leagăn să cunosc indivizii, cu toată veselia noastră, suntem serioşi fără a fi schimnici. Buzele zâmbesc pe când ochii noştri serioşi observă mereu.

Ei bine, îţi afirm, Arbaces nu-i un om cinstit. Nici vorbă, el este cel care m-a bârfit înaintea ta. Pe dată ce el a surprins prezenţa mea lângă tine, nu am mai fost admis în casa ta... lona să binevoiască să-i repete lui Glaucus, răul spus de egiptean despre el.

O! când mă gândesc că această scrisoare atinge mâna ta, şi că eu oftez şi sufăr că nu te pot contempla!

Salutare ţie, lona, soare al sufletului meu!

În timp ce citea, fetei i se păru că se risipeşte dinaintea ochilor ei o negură. Zeilor, cum s-a putut îndoi de iubirea lui Glaucus! Cum de-a fost în stare să dea crezare bârfelilor egipteanului... Ah! ce mult se căia din această pricină!

Fireşte era convinsă acum. Astfel de declaraţii, gingăşii atât de poetice, nu puteau minţi.

Lacrimi de păreri de rău îi udară pleoapele.

— O, mult iubite! se gândi ea, nu ţi-am dat măcar prilejul să te aperi, dar de acum înainte am încredere în tine şi această încredere se va mări din ce în ce!...

Adresându-se Nydiei, care stătea tot în picioare, zise:

— Vei rămâne cu mine şi poţi fi sigură că serviciul îţi va fi uşor... Cum te numeşti?

— Nydia.

— Tara ta?

— Pământul Olimpului.

— Aproape că suntem compatrioate. Vei fi prietena mea, adăugă lona mângâios.

Ea înscrise pe o tăbliţă răspunsul către Glaucus:

Glaucus vino să mă vezi mâine dimineaţă... Dacă am fost nedreaptă faţă de tine, să ştii cel puţin greşelile ce ţi s-au pus în spinare... Nu te teme de nimeni, căci eu, în aceste câteva rânduri scrise în grabă, exprim atâtea sentimente ca şi tine în lunga ta scrisoare.

Iona, fără să îndrăznească a citi, se înapoie lângă Nydia.

Oarba se sculă.

— I-ai scris lui Glaucus? întrebă ea.

— Da.

— Mulţumi-va el pe trimisul ce va purcede, la el?

Iona rosi si tăcu.

— Deci nu-i trimiţi decât un răspuns rece, continuă Nydia. Glaucus va suferi din cauza asta şi atunci e mai bine să fie trimisă roaba care m-a însotit.

Dar dacă simţi un pic de dragoste pentru el, sau cel puţin interes, i-l voi duce chiar eu şi apoi mă înapoiez.

Iona înlătură propunerea:

— Dar Nydia, pentru ce ai vrea ca tu să fii cea care să i-l duci?

—Ah! o simt, strigă oarba, inima ţi-a vorbit. De altfel cine-i cel care ar putea fi nesimţitor faţă de Glaucus...

—Ce căldură! Glaucus e dar foarte binevoitor faţă de tine?

— Nobilă Iona, pentru mine a fost ceea ce Fortuna[15] şi zeii mi-au refuzat multă vreme: un prieten.

Trista vrednicie a acestor cuvinte simple o mişcară adânc pe Iona. Ea o îmbrăţişă pe roabă.

— Ai dreptate să-ţi exprimi, fără a te roşi, recunoştinţa ta faţă de Glaucus. Du-te Nydia, du-i scrisoarea mea şi înapoia- zăte imediat. În seara asta odaia ta va fi pregătită alături de a mea. Vei fi sora mea, Nydia...

Tesaliana sărută mâna potrivnicei sale şi o întrebă cu sfială:

— Nobilă Iona, aş vrea din partea ta o favoare...

— De mai înainte ţi-o acord.

— Se zice că vederea frumuseţei tale fără de seamăn, îi bucură pe muritori. Vrei să-mi dai voie mie, cum nu te pot admira, să-mi apropii mâna de faţa ta? Acesta-i felul meu de a vedea si rareori mă înşel.

>>

Apropiindu-se de Iona, atinse uşor cu mâna ei, văzătoare şi moale, splendidele trăsuri ale grecoaicei, de care numai statuia ciuntită şi minunată a Venerei din Milo, numai ea ne poate da o părere.

15 **Zeiţa norocului.**

Mâna Nydiei alunecă încet pe cozile mătăsoase, în jurul gâtului delicat, de-a lungul braţelor cu gropiţe ale Ionei:

— Acum stiu că esti strălucitoare de frumuseţe. Cu toată
> > >
noaptea în care plutesc, icoana ta este de-a pururi săpată în mintea mea.

După plecarea Nydiei, Iona citi, reciti scrisoarea dragă, sărutând fiecare rând... Se simţea iubită de Glaucus. Isi va cere
> >
iertare că s-a îndoit de el. O! ce mult îl va mai iubi, pentru a şterge această greşeală!

Amintindu-şi de Arbaces, ea se înfioră. Glaucus o pově- ţuia să se păzească de el şi iată că această tainică făptură îi şi pricinuia o nelinişte ascunsă. Slugile intrară s-o anunţe că ora fixată pentru vizită, sosise. Tresări, căci uitase fagăduiala ce i-o smulsese posomorâtul egiptean.

6.
CURSA

jVfydia, cea mai albă vestitoare ce a luat fiinţă între cer şi

J pământ, cum să-ţi răsplătesc? CLV — Deoarece eşti fericit, mi-am primit răsplata.

— O voi vedea. Dar abia mâine. Oh! cât de îndelungat mi se va părea acest timp!

Glaucus o supuse pe Nydia unui adevărat chin. A trebuit să repete cele mai neînsemnate cuvinte ale Ionei, şi să facă acest lucru de mai multe ori... Uitând infirmitatea ei, o copleşi cu întrebări despre privirea, despre atitudinea Ionei, despre cele mai mici gesturi, apoi fără veste se scuză, zăpăcit.

În cele din urmă Nydia plecă iarăşi purtând cu sine alte flori şi o nouă scrisoare.

Sosind la Iona, Nydia, află că tânăra se dusese la Arbaces.

—Zei atotputernici! Şi Glaucus o iubeşte! se gândi oarba cu spaimă.

Le întrebă pe slujnice:

—Ea îl vizitează des pe omul acesta?

—Este pentru întâia oară. Ştiu că circulă zvonuri ciudate despre egiptean, dar stăpâna mea nu le ştie. Flecărelile de afară nu pătrund în peristil... Poate ar fi fost mai bine ca ea să se fi lipsit de această vizită.

—Eşti tare sigură că-i pentru prima oară?

—Foarte sigură, dar de ce te interesează pe tine până în- tr-atât, încât să ştii asta?

Nydia nu ascultă mai departe. Descotorosindu-se de flori, îl chemă pe robul ce-i servea drept călăuză, de când se afla în casa lui Glaucus, şi ieşi repede cu el.

Alergă către casa lui Glaucus, spunându-şi:

—Iona nu ştie primejdiile ce-o ameninţă. Dar te voi izbăvi eu, care... Ei bine! Da, Glaucus mi-i mai scump decât orice pe lume... Pentru el voi face asta!

Glaucus ieşise. Probabil că nu avea să se înapoieze decât foarte târziu. Şi în acest timp Iona se afla în ghearele egipteanului. O neaşteptată idee îi trecu prin minte.

—Vino cu mine, spuse ea călăuzei sale.

Plecară iarăşi. Mergând, ea îl întrebă:

—Iona trebuie să aibă ceva rude în Pompei, sau cel puţin un prieten?

—Neroadă întrebare! Pe Jupiter! „Cine nu-l cunoaşte după voce”, îngăima ea, vorbindu-şi singură: „înţeleg... fratele şi sora. Atât de nebun încât să se facă preot al zeiţei Isis”.

— Apoecides!... O, zei! strigă Nydia. Şi cu jumătate de voce, îşi spuse ei: „înţeleg... fratele şi sora, ambii sunt victimele lui Arbaces... Apoecides! Da, ăsta-i tocmai acel nume pe care l-am auzit la... Să dăm fuga la el!

Sprijinindu-se pe toiagul ei, îşi grăbi mersul. Robul era cam gras şi îşi dădea anevoie osteneala s-o urmeze. Fiindcă până atunci fuseseră de două ori la casa Ionei, iar însoţitorul gemea pe ascuns că trebuia să facă altă cale se jură pe Castor şi Pollux că această oarbă a nalbei avea la picioare aripele lui Mercur. Mulţimea le făcea cu bunăvoinţă cale liberă. Nydia ajunsese în curând la templul zeiţei Isis. La ora aceea era gol şi ea ajunse fără piedică la sfânta îngrăditură.

— Ce vrei? Pe cine cauţi? întrebă robul cel gras, leoarcă de sudoare. Aici nu mai este nimeni. Ştii că preoţii nu locuiesc în templele lor.

— De obicei se află aici, zi şi noapte, un flamin ce veghează în faţa altarului zeiţei. Strigă!

Nimeni nu răspunse la vocea robului, dar un oftat ajunse la urechea fină a oarbei.

— Este cineva aici, uită-te bine, zise ea.

Robul uimit privi mai bine şi în faţa unuia dintre altare, pline de sfarămături rămase din pomeni, descoperi în sfârşit o făptură cufundată în meditare.

— Văd o umbră cu haine albe, care trebuie să fie preot, zise
el.

—O flamin al lui Isis, slujitor al celei mai vechi zeiţe, fii bun de-mi răspunde, spuse Nydia.

— Cine mă cheamă? întrebă o voce melancolică.

— Am lucruri serioase să-ţi destăinuiesc, preot al lui Isis.

Vin să fac o declaraţie si nu să cer sfat oracolelor.
»
— Nu-i tocmai bine aleasă ora pentru o taină. Pleacă, nu mă mai tulbura. Ziua aparţine oamenilor, iar noaptea zeilor.

— Au nu eşti Apoecides, mi se pare că-ţi recunosc vocea?

— Eu sunt, Apoecides, zise preotul uimit, apropiindu-se.

— Zeii fie lăudaţi, tu eşti cel pe care-l caut!

Intinzând mâna spre rob, Nydia îi făcu un semn să se îndepărteze.

— El nu cerea altceva decât să se odihnească puţin şi de aceea se aşează jos la oarecare depărtare.Sssst! spuse Nydia, să vorbim încet. Eşti cu adevărat Apoecides?

— Deoarece mă cunoşti, n-ai decât să mă priveşti.

— Sunt oarbă, dar urechile ţin locul ochilor şi ele îţi recunosc vocea. Cu toate astea jură-mi că nu mă înşeală.

— Pe zei, pe dreapta mea şi pe lună, jur că sunt Apoecides!

— Sssst!... Mai încet... Apleacă-te şi dă-mi mâna ta... II cunoşti pe Arbaces? Ai depus flori la picioarele Morţii?... Mâna ta se răceşte! Auzi-mă, rostit-ai îngrozitoarea făgăduinţă?

Apoecides tremură de nelinişte.

— De unde vii tu, palidă fecioară? Capul meu nu s-a odihnit la sânul tău căci pentru prima oară îmi apari.

— Totuşi, ai auzit vocea mea... Dar să îndepărtăm amintirile dureroase pentru noi amândoi... Ai o soră...

Nydia îl întrerupse:

— Cunoşti Ospeţele Morţii... Poate că-ţi face plăcere şi ţie să iei parte la ele, dar ţi-ar fi oare pe plac s-o vezi acolo pe Iona, iar Arbaces să fie gazda ei?

—O zei! El nu va avea această îndrăzneală... Ah! tânără fată, tremură, dacă-ţi baţi joc de mine, căci te-aş sfărâmă!

— Îţi spun adevărul, şi în timp ce eu îţi vorbesc, Iona este la Arbaces pentru întâia oară... Ştii pericolul acestei prime vizite... Esti înstiintat. Adio. Mi-am făcut datoria.

— Ba nu, opreşte-te, se rugă călduros tânărul, apăsându-şi fruntea cu mâinile-i slăbite. O să mi se refuze intrarea în casă. E un labirint în care m-

aş rătăci... O, Nemesis, sunt pedepsit pe bună dreptate!

— Voi da drumul robului meu. Tu-mi vei servi de călăuză. Ia o armă. Te voi conduce până la uşa secretă a casei ticăloase. Îţi voi spune cuvântul ce va face să ţi se deschidă. Să nu pierdem nicio clipă...

Apoecides se avântă spre o chilie a templului şi se înapoie în curând înfaşurat într-o lungă mantie ce-i tăinuea veşmintele sfinte.

— Să plecăm şi dacă Arbaces ar cuteza... Dar nu va îndrăzni! Cine ştie, totul e cu putinţă... Este un sofist şi un amăgitor...

Zei atotputernici! Ocrotiţi-o... Dar ce zic? Sunt zei? Ah! nu mai ştiu!... Ceea ce ştiu este că există o zeiţă a cărei voce o pot face să vorbească! Este Răzbunarea!

Apoecides rosti aceste cuvinte fără şir, cu sudoarea pe frunte, cu părul vâlvoi. Urmat de tăcuta lui tovarăşă, el străbătu în grabă uliţele cele mai puţin umblate şi ajunse la casa egipteanului. Nydia îl trimise acasă pe rob, care plecă ridicând din umeri.

7.
IONA LA ARBACES

ând Iona a fost condusă în încăpătoarea sală a casei lui Arbaces, spaima ce cutremurase inima fratelui ei, o zgudui şi pe a ei. Acei sfincşi ghemuiţi, cu figuri ciudate, i se părură prevestitori ai răului. Uriaşul rob etiopian păşea înaintea ei. Abia ajunsese în mijlocul sălii, şi Arbaces înaintă spre ea în bogatele-i haine de sărbătoare. Deşi afară ziua era luminoasă, încăperea era adâncită într-o înjumătăţită întunecime, luminată uşor de lămpi. Miresme voluptuoase pluteau în văzduh.

— Adorabilă Iona, zise Arbaces, ploconindu-se pentru a îi apuca mâna, frumuseţea ta întunecă ziua, ochii tăi luminează noaptea, suflarea ta umple acest loc cu cele mai delicate par- fumuri.

Iona zâmbi:

—N-ar trebui să-mi vorbeşti astfel. înţelepciunea ta nu m-a învăţat oare îndeajuns, ca să pun sufletul mai presus de aceste măguliri? Tu m-ai învăţat să-i dispreţuiesc pe linguşitori? Vrei să uit chiar de acum lecţiile tale?

Era atâta farmec în graiul deschis al Ionei, încât egipteanul se simţi încă şi mai îndrăgostit. El îi arătă diferitele odăi ale casei sale în care părea că a îngrămădit toate avuţiile lumii şi a strâns toate minunăţiile. Iona le privea cu ochii uimiţi. Nu văzuse niciodată mobile aşa de bogate, lucruri de artă atât de preţioase. Zidurile erau căptuşite cu picturi admirabile. Statuile din marmură aminteau de cele mai frumoase timpuri ale Eladei.

Străbătând o sală mare se găsiră în mijlocul unui şir de robi îngenunchiaţi, care prezentau Ionei, brăţări, lănţişoare de aur fin cizelate şi alte giuvaiere. Dar egipteanul se sili zadarnic s-o înduplece a le primi.

—Ştiam că eşti bogat, mi s-a spus, dar niciodată nu mi-aş fi închipuit atâtea comori.

—Aş vrea, răspunse egipteanul, să le dau pe toate la topit într-o singură coroană, ca s-o aşez pe capul tău.

—Oh! nu... Greutatea ei m-ar zdrobi!

Iona începu să râdă ca un copil. Egipteanul continuă:

—Nu trebuie să dispreţuim avuţiile. Cei săraci nu ştiu câtă veselie şi fericire conţine viaţa. Aurul e marele vrăjitor care transformă totul. El înfăptuieşte visele cele mai nebune. Cel care are

aur este mare, e puternic, poate totul, toti i se supun lui.

Arbaces încercă să o orbească pe fată, să trezească în ea dorinţa aurului, să-i aţâţe deşertăciunea, ambiţiile. Se măgulea că ea îl va confunda cu bogăţiile lui şi nu se va împotrivi prestigiului bunului său trai. Dar se înşelă. Iona, cu o artă ce-o au cu mult mai mult femeile decât bărbaţii, răspunse râzând vicleanului egiptean, îi tulbură politeţea curtenitoare, prefacân- du-se că o ia în bătaie de joc şi că nu crede în ea. Şi cochetăria tinerei fete, în care se dezvăluia tot farmecul ei, îl aruncă pe Arbaces într-un fel de încântare şi aprindea în ochii lui o flacără puternică. O pofti pe Iona într-o sală împodobită cu stofe şi perdele albe, cu cusături de argint, apoi bătu din palme. Atunci se ivi înaintea lor o masă îmbelşugată, ca din poveşti, aşezată pe un soi de tron împodobit cu un baldachin. Din spatele perdelelor se auzeau sunetele unei muzici delicioase, ce umplea inima de visare şi de tinereţe. Arbaces se aşează la picioarele fetei şi nişte copii îmbrăcaţi în alb serviră ospăţul. După masă, muzica păru că se îndepărtează, ca şi cum s-ar înfunda într-o pădure îndepărtată. Arbaces îi zise Ionei:

— În această lume tristă şi nesigură, n-ai încercat niciodată să cunoşti viitorul, să ghiceşti norocul zilei de mâine? E o întreagă lume necunoscută, şi plină de taine, care ne înconjoară şi ştiinţa mea care învie morţii, poate de asemenea vedea ursitele
celor în viată.

—Cum? Ştiinţa ta a putut merge atât de departe?

—Da! Vrei să ţi-o dovedesc? Vrei să-ţi vezi viitorul, toată viata desfasurându-se înaintea ta? Asta-i mai interesant decât > > o dramă de Eschyl.

Tânăra fată simţi un fior în inimă. Se gândi la Glaucus. Soarta lor se va contopi într-o bună zi? Propunerea preotului o îngheţă de frică. Rămase tăcută o clipă, apoi răspunse:

—Viitorul!... Mi-e teamă de el! Cunoştinţa viitorului nu poate decât otrăvi prezentul.

—Nu, Iona, nu-ţi fie teamă. Am citit deja în viitorul tău. Este înconjurat de văluri ocrotitoare. N-am văzut pe fruntea ta decât trandafiri şi rozmarin. Dacă soarta e pentru atâţia alţii nemilostivă, pentru tine este plină de bucurii, de fericire şi iubire. Urmează-mă, şi vei binecuvânta zeii că-ţi dăruiesc atâtea fericiri.

Iona nu se gândea decât la Glaucus. Era cu totul absorbită în gândul către el. Egipteanul se sculă şi luând-o de mână, o duse până la capătul sălii ospăţului. Perdelele se deschiseră ca prin farmec, muzica începu şi mai vie şi mai veselă. Amândoi coborâră pe o scară lată, într-o grădină plină de flori şi portocali, unde fântâni arteziene aruncau picuri, ce păreau o ploaie de mărgăritare, într-un bazin de marmură. Luna se înălţa lucitoare, cu desăvârşire rotundă, aidoma unui bulgăre mare de aur palid. Noaptea era călduţă şi plină de parfumuri ademenitoare.

Apucară pe o cărare unde pomi cu crengile dese răspândeau o umbră de o intimitate plină de ademenire şi unde se aflau statui, în fata cărora erau aşezate coşuri cu flori, ca nişte ofrande.

—Unde mă duci, Arbaces? întrebă Iona, care nu se prea simţea în siguranţă.

— Foarte aproape... În micul templu pe care-l vezi, colo jos, şi care este închinat Destinelor.

Pătrunseră într-o sală îngustă al cărei capăt era ascuns de o perdea neagră. Arbaces o dădu în lături. întunericul era adânc.

— Nu-ţi fie teamă, zise egipteanul, iată lumina.

O dulce lucire se răspândi încet în jurul lor. Era ca o lumină ce aparţinea zorilor în munţi, care revărsa raze încetul cu încetul pe înaltele piscuri. Pe măsură ce fiecare lucru se contura, Iona vedea ridicându-se din întunecimea din faţă, uriaşa statuie a unei zeităţi egiptene - zeiţa Destinului sculptată în marmură neagră, cu capul învăluit.

Arbaces îşi luă de pe cap cununa de trandafiri cu care îşi împodobise fruntea şi o depuse pe altarul zeiţei. Apoi vărsă în- tr-un bol, susţinut de un trepied, o esenţă parfumată. O flacără albastră, vie şi neregulată, urcă şi ilumină zeiţa. Egipteanul se înapoie atunci lângă Iona şi rosti câteva cuvinte într-o limbă pe care ea n-o cunoştea. Perdeaua aşezată în spatele altarului se deschise încet şi lăsă să se vadă, ca într-o împodobire feerică, o privelişte aleasă cu copaci frumoşi, plini de rod, brăzdat cu râuri, smălţat cu livezi înflorite, o vedere idilică, elenă, care avea în decor coline plăcute cu măslini, părând nişte pufuleţi bălai pe un orizont azuriu, ca de paradis. O umbră fără formă înainta în mijlocul acestui spectacol. Ea se opri. Farmecul vrăjit, care înrâurise asupra cadrului, îşi exercita de asemenea puterea asupra persoanei. Umbra se întruchipă, se însufleţi şi Iona recunoscu propriile ei trăsături, întreaga ei făptură în năluca aceea. Colinele din spate coborâră şi un palat bogat le înlocui. Porţile lui se deschiseră, lăsând să se vadă un tron, în jurul căruia erau aşezaţi robi şi paznici. O altă umbră

se ivi, ascunsă într-un şal mare negru. îngenunche în faţa umbrei Ionei, o luă de mână şi-i arătă tronul, poftind-o să se aşeze pe el. Fata abia îşi putu stăpâni răsuflarea, inima îi bătea cu furie. Arbaces o întrebă:

— Vrei să ţi se arate cine este umbra?

— Oh! da, răspunse Iona cu zbucium.

Arbaces întinse mâna, iar năluca înlătură şalul ce-o acoperea.

Iona simţi că-i îngheaţă tot sângele în vene. Nu era Glaucus, ci Arbaces, care stătea în genunchi înaintea ei.

— Iată ursitul tău, şopti egipteanul la urechea ei. Vei fi soţia lui Arbaces!

Iona simţi că leşină. Era palidă ca o moartă. Perdeaua cea neagră se închise la loc şi Arbaces, aruncându-se la genunchii Ionei, îi spuse cu patimă:

—O! te rog, ascultă pe un om care te iubeşte cu sinceritate şi care de mult timp luptă cu iubirea sa. Zeiţa Destinului n-ar putea minţi. Vei fi a mea! Am cutreierat toate ţările, toate meleagurile şi n-am găsit pe nimeni care să fie asemeni ţie. încă din tinereţe, am visat o fiinţă adorabilă ca tine. Te rog fierbinte, nu-ţi întoarce faţa de la mine, nu mă privi cu ochi nepăsători sau mânioşi. Nu-s acea făptură rece, nesimţitoare şi morocănoasă, cum mă arăt în public. Nu încerca să-ţi smulgi mâna din strânsoarea mea, nu mă respinge cu uşurinţă. Puterea ce-o exerciţi asupra mea este peste putinţă de controlat. M-ai transformat într-atât, încât eu, care nu m-am plecat niciodată în faţa vreunui muritor, mă aşez acum la picioarele tale ca un smerit rob. Eu care poruncesc Destinului, aştept acum din gura ta să hotărăşti ursita mea. Crede-mă, Arbaces nu are altă ambiţie nici altă dorinţă decât să te asculte şi, să îndeplinească

toate dorinţele tale. Oh! în genunchi te rog, Iona, luminea- zăă-mă cu zâmbetul tău. Trist este sufletul meu, trist şi întunecat, când ochii tăi nu se uita la mine. Tu eşti lumina zilelor mele... Eşti viaţa mea... Iona, nu mă respinge!
în nevinovăţia si în curăţenia ei, Iona nu simţi nici o teamă > > > ' >
de a fi singură cu egipteanul. Ea îi răspunse cu bunătate:

— Scoală-te!

Şi cum îi întindea mâna, egipteanul i-o apucă şi o atinse cu buzele lui arzătoare.

Iona retrase mâna fulgerător şi adăugă:

— Nu mă aşteptam să te văd cu o altă înfăţişare decât aceea ce-ai avut-o pururea în ochii mei. Ai fost epitropul meu, prietenul, povăţuitorul meu, şi acum vrei să schimbi rolul!

O licărire de patimă trecu prin ochii lui Arbaces.

Iona continuă:

— Nu crede că dispreţuiesc iubirea ta. Sunt foarte mişcată de luxul acesta. Mă simt foarte măgulită de omagiile tale. Dar, te rog, să mă asculţi în linişte. Vrei? Spune-mi...

—Da, chiar dacă vorbele tale ar trebui să mă zdrobească ca un trăsnet!

— Ei bine, Arbaces, iubesc pe altul, răspunse Iona roşind, dar cu o voce hotărâtă.

Dintr-o săritură egipteanul era în picioare:

—Pe zei, pe iad! strigă el luând o înfaşişare îngrozitoare, nu-mi vorbi aşa. Nu-ţi bate joc de mine. Ceea ce-mi spui, este o minciună, o viclenie femeiască, o prefăcătorie! Vrei să câştigi timp... Te-am înfricoşat... Ţi-o repet, fa din mine tot ce vrei, dar spune-mi că nu-mi respingi dragostea, nu-mi spune că iubeşti pe un altul!

Iona tăcu, îşi ascunse faţa în mâini şi plânse. Arbaces se apropie de ea, dogorind cu răsuflarea lui obrajii palizi ai tinerei fete, apoi o apucă cu grosolănie în braţe. Dar Iona încercă să fugă din strânsoarea lui. În lupta ei cu egipteanul, scapă tăbliţele pe care le ţinea ascunse sub haine. Era scrisoarea ce i-o trimisese Glaucus în timpul dimineţii. Pe jumătate moartă, ea căzu ca o greutate de plumb. Arbaces luă de jos tăbliţele şi le străbătu cu repeziciune, cu mânie în ochi. Cu o linişte prefăcută o întrebă pe Iona:

— Autorul acestei scrisori este cel pe care-l iubeşti?

Ea răspunse printr-un oftat.

— Vorbeşte! strigă egipteanul, stăpânindu-şi anevoie mânia.

— Da, el este... El e...

— Glaucus!... A iscălit...

Iona împreună mâinile, rugătoare şi privi cu nelinişte în jurul ei, ca şi cum ar fi căutat un ajutor sau un mijloc de a fugi.

— Ascultă-mă, zise Arbaces, cu o voce înecată, în care era concentrată toată mânia lui, ciuda, patima sa. Ascultă-mă, mai curând vei muri decât să aparţii acelui om! Arbaces nu suferă să aibă ca potrivnic pe un grec... Ah! dacă Glaucus crede că am lăsat fructul să se coacă, pentru a-l culege el, se înşeală... Iar tu nu eşti decât o smintită! Eşti a mea. Te păstrez pentru mine.

El o ridică de jos şi o strânse la pieptul lui cu turbare şi amor înfocat.

În deznădejdea ei, Iona căpătă o putere supraomenească. Se desprinse din îmbrăţişarea egipteanului şi fugi spre uşă. Ridică perdeaua, dar Arbaces puse mâna pe ea. Reuşi să scape iar, apoi

căzu sfârşită, aproape leşinată, la picioarele zeiţei cu capul negru.

Arbaces era gata să se arunce asupra ei, când perdeaua ce ascundea intrarea altarului, se ridică fără zgomot şi o mână de fier îl prinse pe egiptean de ceafa, şi—1 doborî la pământ. II recunoscu pe Glaucus şi zări în urma lui chipul ameninţător a lui Apoecides.

Se luptară corp la corp cu o îngrozitoare furie, neavând drept arme decât ura lor reciprocă. Ochii le erau plini de fulgere, muşchii lor se contractau, se înţepeneau, venele li se umflau. Cu dinţii strânsi, cu buzele întredeschise, cu fata toată numai sudoare, se strângeau şi se sfâşiau, împingându-se ba într-o parte, ba în alta, cu strigăte înăbuşite, cu blesteme de turbare.

Apoecides îşi ridicase sora şi o aşezase pe un pat. Se puse lângă ea cu pumnalul în mână.

Glaucus şi Arbaces se despărţiră o clipă pentru a răsufla.

— O!, zeiţă venerată, strigă preotul, ridicând ochii rugători spre neagra imagine, ocroteşte-l pe servul tău, pedepseşte-l pe nelegiuitul străin care cutează a pângări altarul tău!

La această rugă, capul zeiţei care până atunci rămăsese nepăsător, se însufleţi. O lumină roşie dădu viaţă chipului negru şi ochii i se aprinseră ca două puncte de foc şi se aţintiră asupra lui Glaucus, uimit şi înfricoşat. Tânărul grec păstrase în firea lui un fond de superstiţie moştenită. În faţa acestei statui ce se însufleţea, a fost cuprins de o spaimă religioasă, îşi pierdu sângele rece şi nu se mai putu împotrivi potrivnicului său.

— Mori, ticălosule, strigă Arbaces aruncându-se asupra lui. Puternica zeiţă te vrea de viu ca jertfa!

El căzu. Arbaces îl strânse cu piciorul. Dar Apoecides, pe care egipteanul îl învăţase toate şarlataniile cultului zeiţei Isis, nu simţise spaima tovarăşului său. înarmat cu pumnalul, se aruncă asupra lui Arbaces. Acesta se păzea. îi apucă braţul şi-i smulse arma.

Glaucus şi prietenul său au crezut că le sunase ceasul de apoi. Aşteptau şi unul şi altul, cu resemnarea gladiatorului învins. Egipteanul îi privea rânjind. Dar, pe neaşteptate se manifestă un duh mai puternic decât zeiţa egipteanului.

O putere tainică şi îngrozitoare se deşteptă în rărunchii pământului, sfidând în acelaşi timp vicleniile oamenilor şi vrăjitoria zeiţelor. Sub caldarâmul templului, se auzi un bubuit înăbuşit. Stofele altarului se rupseră ca din pricina unei vijelii, altarul se clătină, capul zeiţei se desprinse şi trupul uriaş căzu cu zgomot, rănindu-l pe Arbaces, care scoase un ţipăt pătrunzător şi căzu pe spate, sub dărâmături.

— Pământul şi-a scăpat copiii, zise Glaucus ridicându-se. Să adorăm puterea zeilor!

O cuprinse pe Iona în braţele lui şi urmat de Apoecides, duse preţioasa povară prin grădina pustie şi ieşi pe poarta ce dădea într-o piaţă mică.

Solul continuă să se cutremure, să se mişte, scuturat de convulsii. Oamenii fugeau din toate părţile, femei în haine de sărbătoare, urmate de robi, îşi căutau foarte înfricoşate, scăparea.

După şaizeci de ani de linişte şi odihnă, precum unui titan ce se deşteaptă subit, cutremurul de pământ ameninţa iarăşi cetatea Pompei cu nimicirea şi moartea. Pretutindeni nu se auzea decât acest strigăt de groază: „Cutremurul de

pământ!”PARTEA A TREIA

1.

FORUMUL

oarele era arzător şi deşi cadranele abia indicau ora zece, forumul era plin de o mulţime de oameni hoinari care se foiau de colo până colo: negustori şi misiţi, zbuciumându-se sub lumina dogoritoare a soarelui de mai. Viaţa romană zvâcnea întru totul în Forum, sufletul şi inima cetăţii. Aici se afla scena şi cadrul comediei şi a tragediei vieţii publice. Cu înaltele colonade şi cu scările de marmură, pe care stăteau toată ziua grupuri ocupate cu afaceri, Forumul se asemăna cu un teatru. Marinari pe jumătate despuiaţi, pârliţi de soarele Africii, se exprimau cu gesturi largi în faţa tarabelor zarafilor, stând în spatele mormanelor de monede, sub una din laturile coloanei, pe când, de cealaltă parte, avocaţi în togă lungă, urmaţi de muşterii lor, urcau cu pas grăbit scările unei clădiri măreţe, unde judecătorii împărţeau dreptatea către împricinaţi.

Forumul era în acelaşi timp tribunal, templu, piaţă publică, loc de plimbare, de târg şi vânzare de mărfuri, de marchitănie. Descoperea în capătul său un şir de prăvălii, unde negustori şi mici meseriaşi îşi făceau negoţul şi meseria lor. Aici, o frumoasă doamnă din provincie cumpăra panglici, dincoace un cizmar îşi lăuda sandala către un arendaş voinic. Mai departe, în faţa vetrei unui birtaş, aranjată sub cerul liber - cum se mai văd încă în Italia - se îngrămădeau oameni din popor.

Din când în când mulţimea se dădea cu respect la o parte, pentru a face cale liberă vreunui senator care se îndrepta către templul lui Jupiter,

loc de întâlnire al Senatului. Senatorul saluta cu măreţie şi împăunare pe prietenii şi clienţii pe care îi
cunoştea.

La picioarele templului lui Jupiter, un bărbat cam de cincizeci de ani, cu braţele încrucişate pe piept, observa mulţimea cu oarecare milă dispreţuitoare. Veşmântul lui, lipsit de podoabele atât de dragi pompeienilor, de acele amulete care se bucurau de darul de a ocroti împotriva farmecelor şi a deochiului, era compus dintr-o manta cu glugă ce ferea ceafa de arşiţa soarelui, lăsând goală o scăfârlie chelă şi o frunte largă.

Într-o îndoitură a cingătorii erau ascunse o călimară, un condei, tăbliţele şi nu avea pungă ceea ce era un lucru foarte ciudat. Cu toate acestea, în acele timpuri, punga făcea neapărat parte din brâu, chiar dacă era goală.

Veseli şi egoişti, pompeienii nu obişnuiau să observe faptele
si mişcările vecinilor lor. Dar trăsăturile acestui bărbat arătau
un dispreţ atât de adânc faţă de procesiunea religioasă care urca treptele templului, încât mai mulţi trecători îl priviră cu mirare.

—Cine-i cinicul acesta? întrebă un negustor pe un giuva- iergiu.

—Este Olynthus, răspunse giuvaiergiul. Se spune că-i părtaş al credinţei nazaritenilor.

—Grozavă şi periculoasă sectă! reluă neguţătorul cu voce înăbuşită şi cu oarecare teamă. Se zice că ei îşi încep slujbele religioase noaptea, prin omorul unui nou născut.

Propovăduiesc comunitatea averilor. Se pot concepe astfel de lucruri? Ce neam face oare de s-ar răspândi astfel de idei?

Un bronzar înaintă şi adăugă, arătându-l pe Olynthus:

—Ia te uită, cu ce milă dă din cap acest nazaritean, văzând cum trece procesiunea... Atitudinea lui insultă zeii, e revoltător! Ştii, Calenus, ce blestem a cutezat să rostească deunăzi în faţa prăvăliei mele? Lucram la o statuie a Minervei când el mi-a adresat:

—Dacă opera ta ar fi de marmură, aş sfarâma-o, dar bronzul e prea tare pentru mine!

—O! zeiţă!?! am strigat eu.

—Zeiţă! Haida de! Un diavol. Fir-ar afurisită să fie!

Apoi urmă:

—Şi ne mai mirăm de cele ce se întâmplă! Cine ştie, de nu s-a ridicat noaptea trecută Pământul ca să scuipe din sânul lui
asemenea monştri.

—Astfel de oameni au dat foc Romei sub Nero, încheie giuvaiergiul.

Această convorbire îi atrase atenţia lui Olynthus. El înţelese şi cercetând mulţimea constată că-l înconjoară un mediu
dusmănos. Era obiectul unei iscodiri deosebite. Fiecare-si da
cu părerea despre acest îndrăzneţ, care cuteza să înfrunte lucrurile sacre. Aruncând asupra norodului o îndelungă privire de milă, spuse cu voce tare:

—Idolatri orbi!... Frământarea adâncurilor pământeşti din noaptea trecută, nu vă serveşte deci de înştiinţare! Vai, în ce hal vă va găsi Ziua de Apoi a lumii! şi înfaşurându-se în mantia lui

dispăru în furnicarul omenesc şi trecu printr-o ieşire mai puţin umblată a Forului.

Privirea arzătoare a unei figuri palide îndreptate spre dânsul, îi atrase atenţia. II recunoscu pe Apoecides. Tânărul preot al zeiţei Isis, îl admira pe ucenicul acestei noi şi tainice credinţe, care-l atrăgea fără voie. îşi spunea cu o dureroasă îndoială:

—Acest om atât de simplu în viaţa lui, cu purtarea şi veşmântul lui, să fie oare şi el un amăgitor? Ascunde pofte trupeşti masca lui de asprime morală?

Olynthus întrunea avântul credinţei sale cu desăvârşita cunoştinţă a inimii. Ghicea pricina mâhnirii din sufletul tânărului şi—1 întâmpină cu privirea atât de cinstită, cu fruntea senină, încât preotul simţi o speranţă.

—Pace ţie! spuse Olynthus, salutându-l cu o măreaţă bunătate.

— Pace! şopti tânărul preot cu o voce adâncă şi atât de tristă, încât merse drept la inima nazariteanului.

— Prietene, această urare, nu conţine decât numai cele bune. Fără virtute, nu-i pace. Pacea e ca şi curcubeul ce se odihneşte pe pământ, dar a cărui boltă este în ceruri. Cerul îl scaldă cu lumină, ploaia şi furtunile întunecă pe alocuri coloritul lui armonios, dar este regenerarea soarelui veşnic, chezăşia liniştii, a unirii dintre om şi Dumnezeu! Pacea, tinere, este un zâmbet al sufletului, o revărsare dumnezeiască a sferelor însorite şi odihnitoare, unde domneşte Mântuitorul, stăpânul lumii! Pace ţie!

— Vai!... oftă Apoecides, şi observând privirile indiscrete ale unor trântori, curioşi să ştie ce puteau avea în comun un nazaritean şi un preot al zeiţei Isis, adăugă cât mai încet: Nu putem vorbi

aici. Să mergem pe şoseaua părăsită, de pe malul râului. Vom fi mai liniştiţi în acea singurătate.

Olynthus se plecă şi, urmat de Apoecides, străbătu străzile cu pas grăbit, cu ochiul la pândă, schimbând ici şi colo câte un uşor semn sau o privire de înţelegere cu vreun trecător, al cărui exterior arăta întotdeauna un lucrător, un om din popor sau un sărac. Creştinismul a fost în această privinţă pilda multor altor revoluţii mai puţin însemnate şi impunătoare. Sămânţa bună sădită în inima celor mici se dezvoltă cu tărie. Acest fluviu măreţ a izvorât - pe atunci tainic şi ascuns - în colibele sărace ale muncitorilor, şi el a trebuit să înece cetăţile şi palatele păgâne.

2.

ÎNTRUNIREA SMERIŢILOR

ei doi bărbaţi ajunseră la marginea râului Sarnus, râu care curgea în marea împestriţaţă de bărci, care pluteau pe unde. În apele lui limpezi, precum cristalul, se oglindeau grădinile înflorite, viile pline de rod bogat, palatele şi templele din Pompei. O cărare şerpuia printre frunzişuri, la o mică depărtare de râu.

Acest loc potrivit pentru plimbările de seară, servind ca spaţiu de întâlnire pompeienilor, era puţin umblat în timpul arşiţei şi a treburilor zilnice. Totuşi se iveau câteodată pe acolo grupuri de copii fără de grijă, câte un poet visător, căruia îi plăcea să-şi înveselească ochii cu razele soarelui, în faţa câmpului verde, a zării orbitoare, sau unii filosofi, prieteni ai discuţiei. La capătul râului Sarnus, se înlănţuiau tufişuri de cimşir, cu frunzişul delicat a unei mulţimi de copăcei tăiaţi în mii de chipuri ciudate, reprezentând fauni, satiri, piramide egiptene, ba chiar scris în litere numele vreunei persoane de mare vază, om

al zilei. Bieţii arbuşti nimiciţi fără milă de mâna omenească în > > >
dorinţa de a corecta firea! Armonia, poezia creşterii şi a plăcutei legănări în voia vântului, salutând soarele, era acum aliniată în chip silit şi zdrobită de lipsa de gust, tot atât de veche ca şi arta însăsi.

Şoseaua era complet pustie în acea zi, şi astfel îi ispitea pe Olynthus şi pe tânărul preot. Bănci aşezate la intervale egale printre copaci ofereau odihnă. Se aşezară deci pe o bancă. Zefirul dulce şi răcoros care venea dinspre râu le mângâia fruntea.

— De când te-ai despărţit atât de brusc de mine, ai fost fericit? întrebă Olynthus.

— Vai! răspunse Apoecides cu mâhnire. Sunt ticălos şi disperat. încă din anii fragezi am îndumnezeit visul, am pizmuit ursita celor ce sunt admişi în peşteri şi temple singuratice să pătrundă tainele făpturilor superioare ale acestei lumi. Zilele mele, tulburate de dorinţi nelămurite şi sfâşietoare, nopţile mele pline de sublime năluciri amăgitoare, s-au scurs încet într-o chinuitoare nesiguranţă! Am îmbrăcat această rasă, fermecat de misticile profeţii ale unui amăgitor, dar firea mea s-a răzvrătit în faţa acestei învăţături pe care trebuia s-o predic, în căutarea adevărului, am fost ministrul minciunii! în ultima seară când te-am văzut, eram încă cu totul pătruns de speranţele zeieşti, pe care acel ticălos mi le strecurase în sufletul încrezător. Duşman al ipocriziei, am dat crezare unor făgăduieli iluzorii... Năiucit, pierdut pe calea periculoasă, am întruchipat jurământul fals cu păcatul. Vălul idealului, ce-mi ascundea o prăpastie fără fund şi fără lumină, s-a împrăştiat încetul cu încetul, lăsându-mi doar teama de

nesocotinţele mele şi părerile de rău pătrunzătoare! Am văzut transformându-se în monstru cel care-mi părea un semizeu... Nu ştiu pe unde merg. Oare sunt cu adevărat zei? Suntem noi copiii întâmplării? Oh!, cine mă va lumina? Oare să nu fie nimic altceva decât Neantul după această vremelnică şi tristă viaţă. Oh! spune-mi, care-i credinţa ta? Spulberă-mi îndoielile, dacă ai puterea asta şi voi propovădui învăţătura ta peste întreg pământul!

—Nenorocit rătăcitor, răspunse nazariteanul, mărturisirea ta nu mă miră! Sunt vreo optzeci de ani, omul încă nu avea în lumea asta nici o asigurare de la Dumnezeu că mai există un viitor sigur dincolo de mormânt. Dar legi noi proclamate au venit în locul celor vechi, pentru cei ce au urechi de auzit. Un cer, un adevărat Olimp, s-a destăinuit ochilor orbiţi ai credincioşilor. Auzi-mă dar, biet copil rătăcit...

Si în zelul mişcător al unui credincios foarte animat să-1 convertească pe aproapele său, nazariteanul îi comunică lui Apoecides făgăduielile Sfintei Scripturi. Vorbi încetişor despre suferinţele lui Hristos, înflăcărându-se de minunile lui, plângând moartea sa, felicitându-se de victorioasa lui înălţare, şi în cele din urmă cu privirea iluminată, arătă în predici limpezi, admirabila învăţătură a Mântuitorului. Mai descrise, cu căldură, cu convingere, acel rai curat, imaterial, destinat virtuţii, iadul şi chinurile ce-i pândesc pe cei care greşesc. Apoecides asculta tremurând de emoţie.

—Vino, continuă Olynthus, în smeritul loc al întrunirilor noastre încă puţin numeroase, dar compuse din inimi de elită. Vino, ascultă rugăciunile noastre, observă sincera blândeţe a lacrimilor noastre de căinţă. Ia parte la simpla

jertfa în care nu oferim nici victime, nici cununi, dar unde depunem sufletele noastre! Aceste flori, răspândite pe acest altar al inimii, nu se veştejesc niciodată. Ele se dezvoltă încă atunci când nu mai trăim, ne însoţesc dincolo de mormânt, renasc sub paşii noştri în cer şi ne îmbată cu miresmele nemuritoare! Provenind din suflet, sunt şi ele imateriale.

Aceste jertfe sunt relele încercări stăpânite, greşelile curăţate prin căinţa victorioasă. Vino, o! vino! Pregăteşte-te pentru temuta şi orbitoarea călătorie în întuneric pe timpul zilei strălucitoare! Azi e ziua Domnului. Ne adunăm îndeobşte noaptea, dar totuşi câţiva dintre noi sunt acolo la ora asta. Ce bucurie, ce triumf va fi să le aduc o oaie pierdută!

Apoecides, cu inima curată din naştere, a fost lovit de mărinimia cuvintelor lui Olynthus. Acest creştin sincer, aşa cum au fost toţi pe timpul acela, îşi croia fericirea din aceea a altora şi în sfânta lui năzuire, căuta tovarăşi pentru eternitate.

Preotul înţelese câtă superioritate emana o atare întreprindere. A fost mângâiat, robit şi se lăsă - din toată fiinţa - pe aripele speranţei. De altfel nu era într-o astfel de stare sufletească încât să poată rămâne singur. Trebuie să recunoaştem că, la năzuinţele lui se adăuga şi puţină curiozitate, dorind să asiste la aceste rituri despre care se răspândeau atâtea zvonuri tainice şi contradictorii.

îmbrăcămintea lui, rechemându-l la realitate, îl purtă cu gândul la Arbaces şi, cu totul îngrijorat, îl ţinti cu privirea pe nazaritean. Olynthus era senin şi în nobila şi frăţeasca aşteptare ce-o arătau trăsăturile lui, nu se ghicea decât gândul izbăvirii

lui Apoecides. Acesta învăluindu-se în manta pentru a îşi ascunde rasa, zise:

—Ghidează-mi drumul, te urmez.

Olynthus îi strânse mâna cu bucurie, şi târându-l spre râu, strigă un luntraş. O barcă se opri înaintea lor. Se aşezară sub un cort de pânză, ce-i ocrotea de soare. Alte bărci se încrucişau cu a lor, spintecând repede apele. Dintr-una din ele, care mergea spre mare şi a cărei pupă era împodobită cu flori, se auzea o cântare plăcută.

—Astfel plutesc închinătorii Luxului şi ai Plăcerii, zise Olynthus, arătând spre acel vas, iluzionişti nepăsători şi cheflii, ei plutesc spre marele Ocean al furtunilor, şi al înecurilor, pe când noi tăcuţi şi paşnici, călătorim spre a ajunge la Ţărmul veşnic.

Printr-o crăpătură a cortului care umbrea barca cea veselă, Apoecides o zări pe Iona aşezată lângă Glaucus.

Olynthus şi prietenul lui coborâră într-o mahala, aproape de o potecă unde se găseau nişte case mici şi sărăcăcioase. Olynthus îl duse pe preot printr-un labirint de ulicioare înguste, până în pragul unei locuinţe, ceva mai mare decât celelalte. După trei lovituri în uşă, aceasta se deschise şi se închise la loc, după trecerea celor doi. Străbătură un coridor şi ajunseră în faţa unei portiţe. Nazariteanul bătu şi strigă:

—Pace vouă, fraţilor!

Din interior o voce întrebă:

—Pacea cu cine?

—Cu un necredincios, răspunse discipolul.

Uşa se deschise. Tăcuţi şi adânciţi în meditare, doisprezece, paisprezece inşi stăteau în semicerc, în faţa unei cruci din lemn. Asistenţii ridicară ochii la intrarea nou-veniţilor şi rămaseră tăcuti.

Nazariteanul îngenunche în faţa lui Hristos, şi începu să se roage cu ochii aţintiţi spre cruce. După ce îndeplini ritul, se întoarse spre adunare şi grăi:

—Oameni buni şi fraţi, nu fiţi uimiţi că vedeţi printre voi un preot al zeiţei Isis. El a trăit printre orbi, dar duhul-sfânt coborându-se în el, l-a luminat cu razele lui si acum doreşte să audă şi să înţeleagă.

— Aşă să fie! spuse un băieţandru.

Apoecides observă că acest băietan, mai tânăr decât el, avea în mod asemănător lui, faţa palidă şi schimbată, ochii tulburaţi de necontenite îngrijorări.

— Amin! repetă un bărbat în puterea vârstei.

Pielea lui pârlită şi trăsăturile sale asiatice arătau că era sirian. Fusese tâlhar în tinereţea lui.

— Amin! adăugă un bătrân cu barba căruntă, în care Apoecides îl recunoscu pe un servitor al lui Diomed.

—Amin! repetară şi ceilalţi asistenţi. Toţi aparţineau claselor de jos. Cu toate acestea se aflau printre ei un ofiţer din gardă şi un negustor din Alexandria.

—Nu-ţi cerem să păstrezi taina, reîncepu Olynthus, nu cerem nici un jurământ. Eşti liber să ne trădezi. Drept este că nu-i lege împotriva noastră, dar mulţimea mai crudă decât cei care o cârmuiesc, este însetată după sângele nostru! Nu te legăm dar de siguranţa noastră. Dă-ne pe mâna poporului, dacă-ţi dă inima ghes, învinuieşte, bârfeşte, suntem mai presus de moarte! Vom merge cu voioşie, ca şi sfinţii noştri mucenici, în faţa legilor sau a uneltelor de chin. Moartea ne înalţă mai sus decât viaţa! Ea este pentru noi prea fericita veşnicie!

Un dulce freamăt de aprobare se auzi în adunare.

— Vii printre noi plin de curiozitate şi poate că vei rămâne aici, căci este posibil ca după ce ai văzut lumina, să te mai îna- poiezi în beznă? Vezi, prietene, crucea-i singura noastră icoană. Moralitatea noastră este în faptele noastre. Botezul a spălat petele din trecut. Toate acestea pentru că Dumnezeu a voit-o pentru gloria Lui şi pentru fericirea noastră!

— Apropie-te, Medon, îi zise Olynthus bătrânului rob a lui Diomed. Eşti singurul dintre noi care nu se bucură de libertate,
dar în ceruri cel din urmă va fi cel dintâi si tu esti fratele nostru
scump. Dezleagă manuscrisul şi explică credinţa şi legea.

După ce textul a fost citit se auzi un uşor zgomot la uşă. Cuvântul de ordine a fost schimbat şi imediat se iviră în prag doi copilaşi. Ei intrară încet, graţioşi în sfiala lor. Tatăl lor, stăpânul casei, era acel posomorât şi voinic sirian care-şi trăise tinereţea în jafuri şi omoruri. Robul Medon, cel mai bătrân dintre toţi, le întinse braţele zâmbind. Ei se ghemuiră şi îşi rezămară capetele lor îngereşti de pieptul lui. Atunci aceşti inşi îndrăzneţi si zeloşi, nutriti cu nestatornicia lucrurilor, bătuti
de asprele vânturi ale vieţii omeneşti, aceşti oameni curajoşi ca nişte lei, înfruntând toate piedicile, sfidând toată lumea, înarmaţi să ţină piept chinurilor şi morţii, aceşti inşi, contrastul viu al slabilor şi noilor tovarăşi, cu nervi slabi, cu inimi plăpânde şi naive, se îmbulziră în jurul acestor micuţi. Zbârciturile li se risipiră,

înfăţişarea sălbatică a feţei lor se topi într-un zâmbet de iubire. Bătrânul desfăcu sulul şi, cu o voce mângâioasă şi plină de măreţie îi învăţă pe copii admirabila rugăciune pe care încă o mai spunem în orele noastre cele mai posomorâte: „Tatăl nostru carele esti în ceruri...”

Le vorbi cu simplitate despre iubirea Domnului pentru copii. „O vrabie”, le spuse el, „nu cade, fără ca ochiul divin s-o urmărească în căderea ei.”

Acest plăcut obicei al iniţierii copiilor s-a păstrat mult timp în biserica primitivă, în amintirea acelor cuvinte ale Mântuitorului: „Lăsaţi copiii să vină la mine”.

De aici decurse fără îndoială bârfa, născută din superstiţie, care îi învinuia pe nazariteni că atrag copiii la criminalele lor serbări, pentru a-i jertfi în taină.

După lecţie, copiii săriră zglobii pe genunchii tatălui lor.

El îi strânse cu drag la piept, lacrimile îi umeziră pleoapele, dumnezeieşti lacrimi de bucurie, de speranţă şi iubire, nepreţuite diamante ale pocăinţei!

Apoecides, adânc mişcat de această scenă, nu-şi putea închipui o mai bună credinţă, în armonie cu sublimele învăţături ale religiei lui Hristos. În acea clipă se deschise o uşă din interior şi un ins mic de statură pătrunse în altar. La vederea lui se sculară toţi în picioare, cu expresia iubitorului respect şi a venerării zugrăvite pe faţă. Apoecides îl privi cu mirare şi se simţi atras spre el prin irezistibila simpatie pe care o insufla tuturor. Zâmbetul unui zeu înflori pe buzele lui. întruparea iubirii cereşti îi întipărise pe ele semnul glorios ce impunea dragoste şi devotament!

—Dumnezeu cu voi! spuse bătrânul întinzând braţele cu o părintească măreţie. Copiii alergară

spre el. Se aşeză pe pământ, iar ei se înghemuiră la pieptul lui. Privelişte neuitată! O!, contrastul celor doi poli ai vieţii! Râuleţele izvorând din matca lor şi fluviul în splendoarea lui se îndreaptă spre Oceanul veşniciei!

—Tată, zise Olynthus, tu al căruia trup mort smuls a fost din mormânt, printr-o minune a Mântuitorului, tu, ultima şi via mărturisire a îndurării şi atotputerniciei sale, priveşte! Un străin a trecut pragul nostru, o oaie nouă vine să înmulţească turma ta!

—Lăsaţi-mă să-l binecuvintez, zise bătrânul.

Toţi cei de faţă îi făcură loc şi Apoecides instinctiv înge- nunchie la picioarele lui. Bătrânul îşi aşează mâna pe capul preotului şi—1 binecuvântă solemn, cu voce înceată, cu ochii înlăcrimaţi aţintiţi spre cer.

Apoecides privi la micuţii ce-l înconjurau. Oftă de mulţumire supremă, privirea lui răspândea raze pline de o mare şi deschisă înflăcărare. Se simţi aidoma acestor copii, gata să intre în împărăţia Cerurilor!

3.
DRAGOSTEA ÎŞI CROIEŞTE CALEA

ilele sunt ţesute din poezie şi vis în dragostea a două făpturi, când nu se iscă nici o piedică între năzuinţele lor. Dar trebuie să lucească cerul, cursul vieţii să fie paşnic, iar pasiunea lor să fie sinceră şi mărturisită. Iona nu-i mai ascunse lui Glaucus ceea ce o atrăgea către el şi toate convorbirile lor se alcătuiau din gingăşie şi nevinovate ambiţii. Speranţele lor pentru viitor se oglindeau în fericirea prezentă, după cum cerul se răsfrânge în apele primăvăratice. Căsătoria lor era fixată pentru următoarea lună. Pragul casei lui Glaucus era împodobit cu flori. Cum nu-şi părăsea

iubita, el nu mai avea timp pentru veselii lui tovarăşi.

Dimineaţa, în timpul arşiţei, petreceau în chip plăcut făcând muzică. Seara, însoţiţi de Nydia, ocolind locurile aglomerate, porneau în bărci înaripate, plutind pe apele scânteietoare, sau în mijlocul naturii. Stăpâni pe ei, alergau prin livezile verzi, prin viile cu frunzele purtătoare de ciorchini care se întindeau până la poalele negrului Vezuviu.

Arbaces stătea încă agăţat de patul de suferinţă, îndreptân- du-se cu greu de pe urma loviturii primite.

Dimineţile se scurgeau încet şi fericite în locuinţa Ionei. Nydia le ţinea tovărăşie şi-i urma aproape întotdeauna în excursiile de seară. Nici unul nici altul nu bănuiau răul ce-l pricinuia dragostea lor sărmanei nevăzătoare.

Alternativele ei de furie şi grosolănie, de delicateţe şi bunătate, hachiţe de copil şi de cumpătare femeiască, le plăcea.

Cei doi iubiţi, simţeau pentru tânăra fată, lovită de un atât de mare cusur din născare, înzestrată cu suflet atât de simţitor, aceeaşi milă compătimitoare pe care o poartă o mamă pentru copilul ei slăbănog, faţă de care, chiar spre binele său, nu are curajul să-şi arăte autoritatea. Nydia se folosea de aceste stări pentru a refuza să iasă cu robul ce trebuia să-i călăuzească paşii. Toiagul ei fiind de ajuns ca s-o conducă, ea mergea singurică, întocmai ca şi odinioară, când nici o fiinţă omenească n-o ocrotea pe uliţele pline de norod. îndemânarea cu care se strecura prin mulţime, era uimitoare. îşi vedea de drum prin întortochelile cetăţii, fără a se rătăci şi se ducea la

grădina lui Glaucus, ale cărei flori îi plăcea să le îngrijească cu propriile mâini, mângâindu-le cu degetele sale mlădioase. Aceste flori îi înapoiau iubirea, o salutau în trecere cu caliciul lor întins spre ea. Nu le vedea, dar ghida fiinţa şi frumuseţea lor în mod instinctiv, iar par- fumurile lor pătrunzătoare o îmbătau în chip plăcut. Uneori, îmbiindu-şi paşii până în camera lui Glaucus, încerca să înfi- ripe cu el o convorbire, dar se retrăgea îndată cu sufletul rănit, căci tânărul discuta numai despre Iona.

Când suferea prea mult, regreta serviciul făcut, zicându-şi că dacă Iona ar fi fost moartă, Glaucus n-ar mai iubi-o. Şi gânduri posomorâte, chinuitoare, îi stăpâneau mintea. Iubirea lui Glaucus pentru o alta îi străpungea inima. La început ea rămase cu totul mirată şi nedumerită. Apoi i se păru că în făptură ei se iscase un mare prăpăd, care nu lăsa decât golul şi amăgirea, în sfârşit se născu gelozia, şi crescu în chip sălbatic în smintita ei dezlănţuire.

Nydia era deja înăsprită de mizeriile copilăriei, mai ales prin înjositoarele scene de desfrâu la care asistase. Această primejdioasă pildă, fără a o pângări, îi pârguise patimile şi toate orgiile lui Burbo şi ospeţele egipteanului, n-au putut face altceva decât s-o scârbească si s-o înfioare. O sămânţă rea se

' a '

înfipse în pieptul ei şi nu cerea decât să se dezvolte. În timpul anului, cât durase lipsa lui Glaucus, Nydia simţise cât de mult îl iubea. îşi secătuise toate supărările singurătăţii. Era un co- pil pe care durerile o făcuseră femeie. Glaucus, jucându-se cu ea, o strângea la piept, îi săruta obrajii dulci ca trandafirii sau înlănţuia mijlocul ei înfiorat, tratând-o ca pe o fetişcană, ca pe o soră

mai mică. Dar tot de atâtea ori Nydia îngălbenea părân- dui-se că se sfârşeşte, înfiorată de prefacerea care se desăvârşea în ea. Aceste sentimente, hrănite în chip atât de nevinovat, înfăţişau cu adevărat iubirea cea mai puternică şi mai arzătoare ce se născuse vreodată. Iubea, o! da, din tot sufletul! Eliberată din tiranie de Glaucus, găsind un adăpost sub acoperişul unde putea respira acelaşi aer cu el, şi deodată să afle, atunci când afecţiunea ei se dezvolta cu mai multă tărie si intensitate, că el
iubea pe altcineva. Să fie cedată acestei rivale, ca roabă, să devină mesagerul dragostei rivalei sale, să înţeleagă pe neaşteptate că nu era decât o unealtă, un atom în viaţa iubitei. Nu era oare o soartă menită să înfurie chiar şi pe cea mai blândă făptură de pe pământ?

Să nu ne mirăm dar că în sufletul pătimaş şi nedomolit al nenorocitei copile, toate aceste elemente erau în luptă. Amorul victorios întrecea zgomotos orice consideraţie, devenind caznă furioasă şi nestăpânită.

Simţămintele ei pentru lona pluteau şi se deosebeau din oră în oră. O iubea, pentru că era iubită de Glaucus, dar aceeaşi pricină o îndemna s-o urască. Avea clipe când ar fi ucis-o pe stăpâna ei şi uneori şi-ar fi dat viaţa pentru ea.

Aceste zguduiri furioase ale patimei zdruncinară atât de tare biata ei fiinţă, încât ea însăsi se înfricosă. Sănătatea i se
şubrezea şi de la un timp obrajii îi erau inundaţi de lacrimi, care nu aveau măcar darul s-o uşureze.

Într-o dimineaţă, ducându-se în grădina lui Glaucus, ea îl întâlni sub coloanele peristilului,

conversând cu un negustor şi alegând bijuterii pentru logodnica sa.

—Vino, Nydia, zise el vesel. Pune aici vasul ăsta... Iată, acest lanţ e pentru tine! Apropie-te, vreau să-ţi împodobesc gâtul frumos. Aşa!... Ei, Servilius, stă îndeajuns de bine?

—O, admirabil!...

—Giuvaiergii sunt linguşitori şi binecrescuţi.

Glaucus continuă:

—Dar când aceşti cercei o vor găti pe Iona ta, pe Bachus! vei vedea strălucirea ce-i poate adăuga frumuseţii sale giuvaie- rurile mele, ea care e încântătoare!

—Iona, îngână Nydia, care roşind şi râzând îşi arăta recunoştinţa printr-un dumnezeiesc zâmbet.

—Da, zise atenianul jucându-se alene cu bijuteriile. Caut pentru Iona un dar vrednic de ea şi nu găsesc.

Nydia îşi smulse cu furie lanţul de la gât şi—1 aruncă pe jos.

—Ce înseamnă asta, Nydia? strigă Glaucus uimit. Nu-ţi place poate fleacul ăsta? Te-am jignit oare?

—Mă cinsteşti pururi ca pe o roabă sau ca pe un copil! reîncepu tesaliana şi fiigi în atrium, spre a-şi ascunde plânsetele.

Glaucus, jignit, nu căută nici s-o urmeze, nici s-o mângâie şi revenind la singurul lui gând, la Iona, continuă să cerceteze podoabele sfârşind prin a fi convins de neguţător, să cumpere totul. Apoi intră în casă, se îmbrăcă şi urcându-se în trăsură, ceru să fie dus la logodnica sa, uitând cu desăvârşire de mica oarbă şi proasta ei dispoziţie.

îşi petrecu dimineaţa lângă ademenitoarea Iona. Apoi se duse la băi, şi prânzi în oraş. Se înapoie acasă spre a-şi schimba veşmântul. Distrat, ca orice îndrăgostit, străbătu atriul fără să

o observe pe oarba care rămăsese acolo unde se refugiase, ca să-şi verse focul. Ea îl aştepta înfrigurată. Cu inima strânsă, îi recunoscu pasul şi se năpusti pe urmele lui.

Glaucus se retrase în odaia lui de predilecţie ce căpătase lumina dinspre peristil şi se întinse gânditor pe un pat de odihnă.

A fost smuls din visare, simţindu-se tras cu sfială de haină. Nydia stătea în genunchi înaintea lui, prezentându-i un buchet de flori drept chezăşie a păcii.

— Te-am jignit, spuse ea oftând. Oh! am facut-o fără voie, vezi tu, căci mai degrabă aş vrea să mor decât să-ţi pricinuiesc o clipă de supărare! Vezi, am pus iarăşi la gât lanţul tău... N-o să-l mai lepăd niciodată! E un dar al tău!... înţelegi tu!...

—Scumpă şi mică Nydia, răspunse Glaucus ridicând-o şi sărutând-o pe frunte, nu te mai gândi la asta. Dar la drept vorbind, de ce acea supărare neprevăzută? Nu-i pot ghici pricina...

—Ah! nu mă întreba, zise ea cu repeziciune, roşind tare. Sunt slabă şi mofturoasă, sunt o copilă, ştii bine, deoarece mi-o repeţi mereu, şi un copil nu poate lămuri pricina tuturor nebuniilor lui...

—Eşti acum o copilă foarte mare, Nydia, şi dacă vrei să fii socotită drept femeie, învaţă să îţi stăpâneşti aceste mânii de fetiţă... O! eu nu te dojenesc, fii pe pace, n-am în vedere decât binele tău.

—E adevărat, trebuie să ştim a ne stăpâni în viaţă. Voi învăţa deci a ascunde, a schimba ceea ce simte inima mea. Asta-i datoria unei femei! Să se stăpânească! Da, da! Ai dreptate!... Când te aud, Glaucus, gândurile mele cele mai sălbatice devin poetice şi dulci, o plăcută linişte se revarsă

în toată fiinţa mea... Sfatuieşte-mă, călăuzeşte-mă mereu, scump ocrotitor!

—Când vei învăţa să-ţi stăpâneşti sentimentele, inima îţi va fi cea mai sigură călăuză, Nydia.

— Ah! asta n-o să se întâmple niciodată!

—Şi de ce? Prima sforţare este cea mai anevoioasă.

—Ei, am făcut această primă sforţare... Dar tu, conducătorul meu, adăugă ea cu nevinovăţie, crezi că este aşa de lesne să-şi impună cineva o constrângere? Ai putea ascunde iubirea ta pentru Iona?

—Iubirea... Ah! scumpa mea Nydia, asta-i altceva...

— Aşa mă gândeam şi eu, continuă ea cu un sfâşietor zâmbet. Ascultă, Glaucus, ia florile mele... Fă cu ele ce vrei... Poţi să le dai chiar Ionei.

—Nu, Nydia, răspunse Glaucus observând codirile tinerei fete şi crezând că în ele se amestecă gelozia unei copile mândre şi supărăcioase. Nu, n-o să mai dau nimănui frumoasele tale flori... Ascultă, stai aici, fa din ele o cunună. O voi purta în noaptea asta!

Nydia sorbi aceste cuvinte, ca pe o băutură îmbătătoare şi se puse la lucru.

Lacrimile zburaseră uscate de sunetul vocii dragi. Un zâmbet de fericire întredeschise buzele ei rumene. Simtitoare ca
o fetiţă ademenită de o bucurie trecătoare, ea uită orice grijă
supărătoare. Stătea lângă Glaucus, împăcată cu el. Cu mâna îi mângâia pletele subţiri şi mătăsoase, suflarea lui îi atingea faţa. Ce mai putea dori? Iona, cruda Iona era departe, şi i se părea acum că Glaucus era al ei!

O! da, era fericită. Era unul din rarele momente ale vieţii sale zbuciumate, despre care putea păstra o bună amintire, ca despre o divină bijuterie.

După cum fluturele aleargă, ispitit de soarele de iarnă, spre a se încălzi în razele lui, uitând crivăţul omorâtor, care, cel târziu după o clipă avea să-l omoare, Nydia îşi încălzea inima la vicleana flacără a iubirii, aţâţată de scumpa prezenţă a lui Glaucus şi instinctul ce ar fi trebuit s-o prevestească de pericol, o îmbia să-l înfrunte. Se grăbea, fericită şi mândră, iar micile ei degete aveau nişte mişcări graţioase si drăguţe.

— Ai cele mai frumoase plete din lume, zise Glaucus. Trebuie să fi fost odinioară mândria mamei tale.

Nydia oftă.

O! nu, nu era născută roabă, o simţea ea bine, dar că naşterea ei era obscură sau nobilă, se ferea pururi să vorbească despre asta.

Nydia evitând să îi răspundă lui Glaucus, zise:

— Oare nu pun prea mulţi trandafiri în cununa ta, Glaucus? Se zvoneşte că trandafirul este floarea ta dragă?

—Este floarea dragă tuturor celor ce au sufletul deschis şi primitor de poezie, Nydia mea. Trandafirul este floarea iubirii, a ospăţului şi de asemenea şi a morţii. El încununează cu măreţie frunţile noastre atât cât viata merită să fie trăită si iubită,
şi ne înfloreşte pe morminte...

—Oh! cât aş vrea, strigă Nydia, ca în loc să-ţi împletesc această cunună care va fi uscată mâine, să răpesc pe furiş din mâna Parcelor[16] urzeala

16 **Cele trei divinităţi ale Infernului în mitologoa antică, despre care se credea că una toarce firul vieţii**

zilelor tale, ca să adaug în ea un trandafir nemuritor!

— încântătoare Nydia, dorinţa ta e vrednică de tine şi oricare ar fi soarta mea, îţi mulţumesc.

— Soarta ta va fi cea mai strălucită si frumoasă!... Esti sortit
> >
unui viitor glorios! Urarea mea e de prisos, căci eşti prea alintat de Parce!... Ele îţi vor fi prielnice...

—Nydia, fără amor aş fi foarte nenorocit. Numai el mă poate face să nu-mi uit patria... Iubesc şi sunt tânăr, dar aş putea eu, atenian, să ajung la vârsta maturităţii şi să mă gândesc la ceea ce a fost Atena, s-o văd decăzută de-a pururi? Oarba înălţă fruntea cu mândrie si zise cu înflăcărare: > >

— De ce pentru totdeauna?

— Cenuşa stinsă nu se mai aprinde. Iubirea moartă nu poate reînvia. Tot aşa e şi cu libertatea pe care un popor a pier- dut-o: n-o mai poate recuceri... Dar să lăsăm aceste lucruri la o parte, nu-s pentru tine.

— Te înşeli, strigă ea cu foc. Oftez după Elada! Leagănul meu s-a odihnit la picioarele Olimpului. O! vorbeşte-mi despre Grecia! Te înţeleg, da! îmi pare că, dacă aş fi rămas pe acele meleaguri, fericită fată elină a cărei măreaţă ursită ar fi fost să iubesc şi să fiu iubită, l-aş fi putut înarma pe logodnicul meu pentru un alt Maraton sau o nouă Platea... Da, mâna mea care împleteşte trandafiri, ar fi putut împleti, pentru tine Glaucus, o coroană de măslin!

— Ah! dacă o astfel de zi ar străluci cândva!... zise atenianul pe jumătate ridicat în patul său, răpit de avântul tesalie- nei. Dar nu, adăugă el

omului, alta că îl deapănă, iar a treia că îl taie.

foarte trist, soarele a apus şi noaptea ne osândeşte la uitare! Ei!, să uităm dar, şi vezi de-ţi împleteşte trandafirii!

4.
NYDIA ŞI IULIA - ÎMBRĂCĂMINTEA UNEI POMPEIENE

fât de fericită poate fi Iona! Ea poate sta necontenit lângă Glaucus, să-i audă vocea, iar apoi ea... Ea, poate să-l vadă! Ea!... Astfel vorbea singură nefericita infirmă, înapoindu-se pe la amiază, spre casa noii sale stăpâne.

Glaucus i-o luase înainte. A fost smulsă din visarea ei de vocea unei femei care o întrebă:

— Unde te duci, florăriţă oarbă? N-ai coş. Ţi-ai vândut toate florile?

Cea care adresă astfel de cuvinte Nydiei, era Iulia, fiica lui Diomed, purtând vălul pe jumătate ridicat. Trăsăturile îndrăzneţe ale feţei şi libertatea purtării sale îi dădeau mai mult aerul unei femei decât a unei fecioare. Era însotită de însusi Diomed şi precedată de un rob purtător de făclie. Comerciantul şi fiica lui se înapoiau de la cina unui vecin.

— Nu-ţi mai aduci aminte de vocea mea. Sunt Iulia, fiica lui Diomed.

— Ah, iartă-mă! nobilă Iulia, acum îmi amintesc, dar nu mai vând flori.

— Am auzit spunându-se că ai fost cumpărată de un frumos atenian, Glaucus. Să fie adevărat, drăguţă roabă?

— O servesc pe Iona, răspunse Nydia.

— Ah!... Aşadar e adevărat că...

— Dar vino!... întrerupse Diomed, cu bărbia ascunsă în mantaua lui, noaptea se lasă rece... Apoi adăugă:

— Nu voi avea niciodată răbdarea să aştept aici în timp ce tu flecăresti... Dacă vrei să vorbeşti cu oarba, să vină la noi acasă!

— Da, urmează-ne, fata mea, zise Iulia cu tonul unei femei deprinse să fie ascultată. Te voi întreba multe.

— Nu în seara aceasta, nobilă Iulia. E prea târziu, trebuie să mă înapoiez, căci nu-s liberă...

— Ce, dulcea Iona te-ar mustra? Ah! nu mă îndoiesc, că e o a doua Talestrie. Atunci pe mâine, vei veni, nu-i aşa? Aminteşte-ţi că am fost cândva una dintre prietenele tale.

—Dorinţele tale vor fi îndeplinite, nobilă Iulia.

Diomed arătându-se pentru a doua oară plictisit de aşteptare, fiica îl urmă cu părere de rău pe tatăl ei. O! să nu o poată întreba numaidecât pe această oarbă chestiuni ce o interesau mai mult ca orice pe lume...

A doua zi Nydia se înfăţişă în casa lui Diomed.

Medon, bătrânul rob convertit la creştinism, stătea pe treptele ce duceau în atrium. Tocmai îl mustrase pe fiul său, Lydon, îndemnându-l să-şi schimbe meseria. Vai! Degeaba, căci Lydon, deşi fiu bun, nu-l ascultă în această privinţă. Se jurase că-l va scoate pe tatăl lui din robie şi numai jocurile sângeroase ale amfiteatrului îi ofereau prilejul să poată cumpăra libertatea sa.

— Pot intra? întrebă Nydia cu vocea ei desmierdătoare. Stăpâna Iulia e acasă?

Robul ridicând capul o recunoscu pe florăreasa oarbă. Sculându-se, o călăuzi până în capătul scărilor, pe unde se intra în apartamentul stăpânei sale şi acolo o încredinţă unei slugi.

Eleganta Iulia trona în mijlocul femeilor sale. Stătea în faţa unei mese pe care se înşirau într-o

rânduială nespusă cosmetice, alifii, giuvaiere, panglici, piepteni, ace de aur şi o mică oglindă circulară de oţel poleit. Tot arsenalul destinat să adauge frumuseţii fireşti, strălucirea falsului şi mofturile cochetăriei şi ale modei, se afla pe acea masă! În lumina înjumătăţită a camerei răsăreau culorile vii ale picturilor tavanului şi ale zidurilor, splendoarea frestrelor pompeiene. Picioarele Iuliei călcau pe un covor oriental. Lângă ea, o altă masă susţinea o cană de metal, un lighean, o lampă, o mică capodoperă de artă reprezentând un cupidon sub un mirt. Lângă lampă, un sul de papirus conţinea cele mai dulci elegii ale lui Tibulus. Intrarea în cubiculum[17] era ascunsă printr-o perdea greoaie ce servea drept uşă, perdea ornată cu măreţe cusături în flori de aur.

Frumoasa Iulia, fără grijă, rezemată de braţul scaunului ei, urmărea în oglindă progresele împletirii părului ei, la care lucra cu zel şi gust ornatrix, adică „frizeriţa”. Nu era lucru uşor să ridici încet, unii peste alţii, o mulţime de zulufi falşi sau naturali.

Tunica ei de culoarea chihlimbarului întunecat, ce se armoniza desăvârşit de bine cu părul ei negru şi culoarea feţei sale plină de viaţă, cobora în falduri bogate şi mlădioase până la călcâie. Micuţele ei picioare erau încălţate cu sandale bogate de purpură, cusute cu mărgăritare.

O bătrână roabă căreia îi erau cunoscute toate tainele gătelii încă de mult, o supraveghea pe ornatrix. Dădea instrucţiuni fără să uite linguşirile consacrate:

—Hai, acul ăsta ceva mai la dreapta... mai jos, proasto! Nu vezi frumoasa egalitate a acestor sprâncene? Parc-ai pieptăna pe Corina a cărei faţă

17 **Camera de culcare.**

este strâmbă... Acum florile. Ce! Eşti smintită? O mixandră tristă!... Dar nu ştii să alegi florile cele mai strălucite ca să se potrivească cu obrajii palizi ai tinerei Iulia, precum cei ai Clorisei?

— Hai, sfârşeşte odată! zise stăpâna izbind nervos cu piciorul în podea. Mă tragi de păr ca şi cum ai smulge ierburi vătămătoare! Asta-i de nesuferit!

— De trei ori dobitoacă! continuă matroana, încă n-ai ghicit cât de delicată, fină şi aristocratică este stăpâna ta? Crezi că ai de-a face cu laţele de păr ale văduvei Fulvia? Acum panglica asta... aşa! Bine! Priveşte-te dar, frumoasă Iulia, ai văzut vreodată creatură mai plăcută şi mai fermecătoare ca tine?

După pieptănătură, veni rândul feţei. Mai întâi ochii, cărora un praf negru aplicat cu delicateţe pe pleoape şi pe sprâncene le oferea o expresie de patimă şi moleşeală. Apoi o aluniţă în formă de semilună aplicată pe colţul buzelor trandafirii, făcea să iasă în relief graţia gropiţelor din obraz, dinţii ca mărgăritarele a căror albeaţă naturală îi mărea graţia.

Roaba desemnată să se ocupe de giuvaieruri, căci fiecare îşi avea slujba ei, se apropie de Iulia şi cu îndemânare îi împodobi urechile cu cercei, braţele cu masive brăţări de aur, lăntisoare de care atârna un talisman de cristal. Prinse pe umărul său cutele plăcute ale stofei, cu o camee măreaţă, reprezentând-o pe Psyche, îi încinse mijlocul subţire cu un brâu de panglică purpurie bogat împodobită cu pietre scumpe şi încheiată cu şerpi încolăciţi. În sfârşit la fiecare deget subţire îşi petrecu câte un inel diferit, în afară de cel mijlociu.

După ce împodobirea ei luă sfârşit, Iulia se contemplă cu o mulţumire plină de dragoste, apoi

răsturnată cu voluptate în jilţul ei, îi porunci cu o voce moleşită celei mai tinere dintre roabele sale să-i citească versurile de dragoste a lui Tibulus.

Sosirea Nydiei, introdusă în acea clipă, întrerupse cititul.

— Salutare, Iulia, rosti oarba încrucişându-şi braţele pe piept. M-am supus poruncilor tale.

—Bine ai făcut, florăriţo, vino să stai aici, alături.

O slujnică împinse un scăunaş moale, şi Nydia se aşează pe el. Iulia se uită o clipă la tesaliană cu o vădită stânjinire. Cu un semn al mâinii, ea îşi alungă roabele din cameră şi rămase singură cu fata. Preocupările ei o făceau să uite că florăreasa era oarbă.

— Tu o serveşti pe Iona napolitana? întrebă ea.

—Mă aflu în prezent în casa ei.

—Este atât de frumoasă pe cât se spune?

—Vai! N-o ştiu! Cum aş putea eu să-i judec frumuseţea?

—E adevărat... Sunt o zăpăcită... Dar ai urechi. Ce zic tovarăşele tale? Slugile, în intimitatea lor, nu uită să laude pe stăpâna lor.

—Ele zic că este adorabil de frumoasă!

— Ah!... E înaltă?

—Da.

—Ca mine! Oacheşă?

—Da.

—Glaucus vine des s-o vadă?

—În toate zilele.

—Ce spui, nenorocita!... Şi, o găseşte frumoasă?

—Fără îndoială, deoarece se va însura cu ea.

—Se va însura cu ea? strigă Iulia, îngălbenind.

Stăpânindu-se, ea reîncepu:

—Se zice că eşti tesaliană?...

—într-adevăr, sunt din Thesalia.

— Thesalia e ţara vrăjitoriei, a talismanelor şi a fermecelor de dragoste...

—A fost mereu socotită ca ţara necromanţilor[18], răspunse cu sfială Nydia.

—Cunoşti vreo vrajă care-l face pe om să iubească?

—Eu, exclamă Nydia zăpăcită, de unde să ştiu?

—Cu atât mai rău pentru tine... Ţi-aş fi dat aur îndeajuns încât să-ţi cumperi libertatea şi...

— Nu-mi explic pentru ce nobila Iulia îmi pune mie o astfel de întrebare, mie servitoarea ei?... Eşti tânără, bogată şi frumoasă! Acestea sunt elixiruri mai puternice decât toate vrăjitoriile pământului!...

—Puternică faţă de toţi, da. Dar este o excepţie, zise Iulia cu mândrie.

Apoi adăugă:

—Cred, fetiţa mea, că infirmitatea ta este molipsitoare...

—Şi acea excepţie? întrebă înfrigurată Nydia.

—Oh!, nu este Glaucus! răspunse cu ipocrizie Iulia.

Oarba se simţi uşurată.

—Vorbind de Glaucus, îmi aduci iar aminte înrâurirea băuturilor de dragoste, de care s-a servit această napolitană, spre a se face iubită de el, cine ştie? Pentru că, vezi tu, tânără oarbă, iubesc si... nu-s iubită deloc... Pot eu trăi să fac atare mărtu- risire, eu, Iulia!... înţelegi tu? Lucrul acesta mă umileşte şi-mi supără mândria! Aş vrea să-l văd pe acest nerecunoscător la picioarele mele, ca să-l pot zdrobi cu dispreţul meu!... Atunci m-am gândit la tine, crezând că frageda ta minte a primit învăţătura tainelor locurilor.

— Dac-ar fi dat zeii să fie aşa! zise Nydia.

18 **Adică a evocatoarelor de morţi, a spiritiştilor.**

—Îţi mulţumesc, cel puţin pentru buna ta urare, frumoasă florăriţă... Dar, spune-mi, dacă în povestirile roabelor, mereu gata să întrebuinţeze vrăjile pentru josnicele lor iubiri, n-ai auzit vreodată rostindu-se numele unui puternic vrăjitor din India sau Egipt, profesând în cetate această artă necunoscută ţie?...

— Din Egipt? Ba da! zise Nydia înfiorată. Cine nu-l ştie în Pompei pe Arbaces?

—Aşa e, da! Arbaces, pare un om cu mult mai presus de zadarnicele păcăleli ale acelor nerozi ce pretind că sunt luminaţi în astfel de stiintă. El cunoaşte oracolele astrelor si toate
>?>>>
tainele vechii vrăjitorii.

—Acest bărbat îngrozitor este vrăjitorul-vrăjitorilor! zise Nydia, apucând talismanul între degete când rosti aceste cuvinte.

—Este prea bogat ca să-i ofer bani. Cu toate acestea pot să-i fac o vizită.

—Casa lui, nobilă Iulia, este pacostea tinereţilor şi a femeilor frumoase!

— Pacoste? De ce?

— Gura lumii îl învinuieşte de desfrânări nocturne.

— Pe Ceres, pe Pan şi Cibela! îmi întărâţi curiozitatea, fato! Vreau să-l văd şi să-l întreb privitor la ştiinţa lui. Desigur că iubirea este admisă în petrecerile lui. De ce să mă tem? Chiar astăzi îl voi vizita!...

Nydia cedând arzătoarei dorinţe de a şti şi ea dacă întunecatul egiptean era într-adevăr cunoscătorul acestor băuturi de dragoste despre care auzise atât de des vorbindu-se răspunse:

—Dacă vei merge ziua, pe lumină, el fiind şi bolnav, n-ai de ce te teme.

—Cine ar îndrăzni să o insulte pe fiica lui Diomed? strigă Iulia cu trufie. Mă voi duce!

— Şi aş putea afla rezultatul vizitei? întrebă Nydia.

—Fireşte că da. În această seară cinăm alături de cunoştinţe, dar vino iar mâine, la ora asta. Pentru interesul ce-l porţi cinstei mele de femeie, îţi dau voie să mă săruţi, şi primeşte această brăţară drept răsplată pentru buna idee pe care mi-ai dat-o! Pe mâine, şi adu-ţi aminte că Iulia este recunoscătoare şi mărinimoasă cu cei ce-o servesc!

—Nu-ţi pot primi darul, mulţumesc. Deşi sunt foarte tânără, îmi sunt dragi cei care iubesc fără speranţă...

— Ei! Nydia, dar tu vorbeşti ca o femeie liberă. Meriţi să fii şi vei fi liberă! Mergi sănătoasă!...

5.

IULIA ŞI ARBACES

famera lui Arbaces dădea spre un balcon care la rându-i dădea şi el într-o grădină. Aerul curat şi îmbălsămat intra în valuri prin fereastră şi înviora paloarea bolnăvicioasă a egipteanului. El se întrema încetişor, dar sigur, multumită constitutiei sale robuste. Boala de care suferise, lăsase urme serioase pe faţa lui palidă şi slăbită. Totuşi cu toată schimbarea trăsăturilor sale, se simţea renăscând, căci sângele circula cu tărie prin venele lui înflăcărate.

—Aşadar, zise el, s-a petrecut vijelia ce mi-o vestise ursita, ameninţând până şi viaţa mea. A izbucnit şi a dispărut... Sunt triumfător, deoarece exist... Stelele nu mi-au prezis o carieră plină de propăşire şi glorioasă în cazul în care nu pier? Am învins pericolul, singurul care mă ameninţa, şi acum, ale mele vor fi căile fără fagaşuri. Ale mele vor fi iubirea şi răzbunarea!... Da, răzbunarea, căci ea îmi va fi prima plăcere. Ah!, acest Glaucus care mi-a nimicit planurile, care mi-a înjosit

îndrăzneala, când tocmai eram să-l jertfesc urii mele, n-o să-mi scape a doua oară! Răzbunarea mea, o!, da! Dar cum?... Voi găsi, va trebui negreşit să găsesc... O!, zeiţă Otea, dacă tu vrei să-ţi dovedeşti puterea, dă-mi din belşug sfintele tale inspiraţii!

Arbaces se adânci într-o adâncă visare, dar totuşi din mintea lui nu ţâşni vreo idee luminoasă. Planuri peste planuri îi năvăleau în cap dar toate erau nepracticabile şi periculoase. Le alungă cu furie, gemea de neputinţă, lovindu-se în piept şi muşcându-şi buzele. O tânără slujnică intră sfioasă.

—Stăpâne, spuse ea, o femeie elegantă, însoţită de o roabă, cere o întrevedere lui Arbaces.

O femeie!... Inima egipteanului bătu cu furie.

—Este tânără? întrebă el.

—Chipul îi este ascuns sub un văl, dar mijlocul ei subţire şi
mlădios îi vădeşte tinereţea.
››

—Să intre! porunci el cu nerăbdare şi se gândi:

—O, de ar fi lona!...

Intrarea Iuliei îi înşelă aşteptările. Totuşi Iulia era de statura Ionei, aproape de aceeaşi vârstă, armonios făcută şi distinsă. Nu avea însă acea graţie fără de seamăn, acel farmec puternic şi dulce ce însoţea fiecare gest al ademenitoarei napolitane. Ba, mai mult, costumul bogat, mersul Iuliei nu aduceau întru nimic cu simpla îmbrăcăminte a Ionei, atât de cuviincioasă în forma ei, şi toată modestia de fecioară.

— Iartă-mă, zise Arbaces ridicându-se anevoie, mă simt foarte slăbit, căci am fost greu bolnav.

—Nu te obosi, o mare egiptean! răspunse Iulia pentru a-şi ascunde temerile şi spaima. Iartă pe o

femeie nefericită care vine să ceară mângâieri înaltei înţelepciuni.

—Apropie-te, frumoasă străină, alungă orice cumpătare şi vorbeşte cu încredere. Eu te ascult...

Iulia se aşează, cercetând cu uimire luxul acelei odăi, mai bogată decât cea din palatul tatălui ei.

Pe neaşteptate a fost paralizată de spaima pricinuită de vederea inscripţiilor hieroglifice pictate pe ziduri şi a misterioaselor icoane de idoli, ce păreau că o contemplă din toate colţurile încăperii. Arbaces spuse cu voce domoală şi serioasă:

— Tânără fată, ce motiv te aduce în casa unui fiu al Orientului?

—Faima ta, înţelepte Arbaces.

—Ei!, ce faimă? întrebă el cu un zâmbet ciudat.

—O ştii prea bine! Ştiinţa ta nu-i oare subiectul celor mai pătimaşe discuţii în Pompei?

—Am dobândit într-adevăr, prin multă muncă şi studii, unele cunoştinţe, dar cum se poate ca aceste taine atât de sterpe şi de aspre pot cânta armonios la urechea frumuseţii?

— Vai! zise Iulia, încurajată de acest ton de măgulire ce nu i se precupeţea niciodată, durerea se îndreaptă spre înţelepciune ca să fie mângâiată, şi nu ştii că cele care iubesc fără speranţă, sunt victimele alese ale durerii?

— O dragoste fără noroc, rosti Arbaces, nu poate fi destinul unei atât de frumoase vizitatoare, căci vălul ce-ti umbreşte liniile feţei, nu izbuteşte să acopere nurii tăi... Ridică pânza asta uşoară, o, tânără fecioară, voiesc să-ţi admir obrajii şi să văd dacă se armonizează cu farmecele trupului tău.

Iulia, ca femeie sigură şi stăpână pe sine, gândindu-se să-l facă pe puternicul vrăjitor să aibă şi mai mult interes, se descoperi după o scurtă ezitare.

Egipteanul, ca un cunoscător ce era, o cercetă cu de-amă- nuntul şi nu găsi nimic de imputat acestui admirabil chip, decât o prea multă artă.

— Vii să-mi vorbeşti despre un amor nenorocit, zise el, dar îndreaptă faţa ta către acela care-ţi place. N-aş putea să-ţi recomand un farmec mai bun!

—O!, te rog, destul cu măgulirile, vin să cer un farmec adevărat ştiinţei tale, un farmec care să producă iubire!

—Regret cu sinceritate, răspunse Arbaces ironic, că lungile mele vegheri nu m-au făcut încă să descopăr astfel de talismane.

—Atunci, ilustre Arbaces, iartă-mă şi dă-mi voie să-ţi spun rămas-bun!

Egipteanul, cu toată patima lui pentru Iona, nu rămânea nesimtitor în fata mândrei semeţii din frumuseţea Iuliei.

—Aşteaptă!... strigă el repede. Cu toate că am părăsit arta vrăjitoriei, a esenţelor şi a băuturilor celor ce-şi fac din asta o meserie, nu-s un necunoscător în această materie... În tinereţea mea m-am folosit de aceste mijloace, iar tu eşti prea ademeni- loare, pentru a nu îmi face plăcere să îţi fiu folositor, dacă-mi vei vorbi deschis... încă nu eşti măritată, cel puţin aşa te arată îmbrăcămintea.

—Nu, zise Iulia cu ochii luminaţi de speranţă.

—Şi fără îndoială, ai vrea să cucereşti un soţ bogat, nefiind
tu însăţi ocrotită de noroc? >

—Sunt mai bogată decât acel bărbat care mă dispreţuieşte.

—Ciudat! Şi tu îl iubeşti pe el?...

—Nu ştiu dacă-l iubesc, sau îl urăsc, răspunse Iulia cu măreţie, dar vreau să triumf împotriva unei rivale, s-o văd respinsă, alungată pe cea care el o preferă în locul meu. Vreau să-l văd, pe el, care îmi refuză omagiile, rostogolindu-se la picioarele mele!...

—Firească ambiţie, vrednică de o femeie! rosti sentenţios egipteanul. Oare poţi să-mi încredinţezi numele acelui fericit muritor? Nu se poate să fie pompeian, căci un pompeian, orb faţă de frumuseţea ta, n-ar putea fi demn de averea ta.

—E un atenian, răspunse Iulia coborând ochii în podea.

O roşeaţă vie năvăli pe faţa lui Arbaces.

— Ah!, strigă el, nu-i decât un singur atenian tânăr şi nobil în cetate: Glaucus!

—Nu mă trăda, ilustre Arbaces! se rugă cu căldură Iulia.

Egipteanul simţi că această convorbire, la început indiferentă, îi va servi în răzbunarea sa. Toate erau încă încâlcite în mintea lui, deci se chibzui. Iulia, jignită de tăcerea lui îi spuse:

—Nu-mi poţi fi de nici un ajutor, o văd eu bine, dar cel puţin păstrează taina mea... Adio!

—O clipă, fetiţo. Cererea ta m-a mişcat foarte mult. Vreau să te ajut din toate puterile la întruchiparea dorinţelor tale. Ascultă! Dacă eu însumi nu m-am ocupat cu aceste mistere inferioare, cunosc cel puţin o vrăjitoare iscusită. Locuieşte la poalele Vezuviului. Acolo, culege sub roua lunii noi, plantele ce au darul de a robi iubirea prin legături veşnice. Fă-i o vizită! Ea se teme de numele meu, rosteşte-l în faţa ei, şi atunci se va grăbi să-ţi dea băuturile cele mai sigure şi cel pe care-l iubeşti va cădea la picioarele tale.

— Vai! cine mă va conduce la acea femeie? Drumul, oricât de scurt ar fi, e întotdeauna prea lung pentru o fată, care, fără ştirea cuiva, pleacă din casa tatălui ei. Şi apoi cum să mă primejduiesc prin câmpii, prin viile sălbatice, în mijlocul peşterilor periculoase... Renumele femeilor de rangul meu, se poate lesne păta, şi dacă mă încred în străini, aş...

Egipteanul ridicându-se, făcu câţiva paşi pentru a-şi încerca puterile. Era slab şi se poticnea.

— încă trei zile, zise el, şi voi putea să te însoţesc. Mă vei aştepta.

— Dar Glaucus se va însura cu acea urâcioasă napolitană!...

Arbaces îngălbeni.

— Să se însoare?

— Da, în primele zile ale lunii viitoare.

— Eşti sigură de acest lucru?

— O stiu de la roaba lui.

— Asta nu se va întâmpla!... Pe Orcus! mugi el. Nu te teme de nimic, Glaucus va fi al tău! Dar să vedem, când vei avea băutura, cum vei proceda pentru a te servi de ea...

— Tatăl meu dă un ospăţ poimâine. Glaucus e poftit la noi şi fără îndoială şi napolitana. îmi va fi uşor, ca în cursul serii să torn băutura în cupa tânărului elin.

— Aşa să fie!... strigă egipteanul, ai cărui ochi scânteiau de o bucurie atât de sălbatică încât Iulia se înfioră.

— Aşadar, tânără fată, vei porunci ca lectica ta să fie gata pentru mâine seară. Ai pe cineva la ordinele tale?

—Negreşit, răspunse Iulia, satisfăcută că putea să-şi vădească bogăţia.

—Bine... La o distanţă de două mile de aici, se găseşte o casă de petreceri, renumită pentru luxul băilor şi splendoarea grădinilor sale. Este vizitată de toţi oamenii eleganţi din Pompei. Intrebuinţeaz-o ca pretext al plimbării tale. O să mă găseşti în păduricea care împrejmuieşte grădina, la picioarele statuii lui Silenius... Vom aştepta ca luceafărul de seară să înapoieze turmele spre casă şi spre amurg, te voi conduce prin munţi până la vrăjitoare. Arbaces, fiul Orientului, îţi jură pe Destin, că Iona nu va fi nicicând soţia lui Glaucus.

—Şi că Glaucus va fi soţul meu, adăugă Iulia, completând hotărârea.

—Precum doreşti!...

>

După plecarea Iuliei, Arbaces porunci unui rob să o urmărească pe nesocotita tânără fecioară şi să-i aducă informaţii despre situaţia ei socială şi numele său.

6.

PEŞTERA VRĂJITOAREI

c^^Wtunci când valurile de căldură au început să se domoleas- ■ că, Glaucus şi Iona ieşiră să respire adierea munţilor. ^ însoţiţi de o slujnică, se ghemuiră într-o trăsură uşoară, şr plecară să viziteze, la zece mile depărtare de oraş, ruinele unui templu grecesc. Tot ce le amintea de Elada, avea un mare farmec pentru Iona şi Glaucus.

Cărarea urca, şerpuitor, printre viile şi pădurile de măslini. În preajma Vezuviului, drumul se îngreună, catârii mergeau încet şi cu sforţări. Soarele era la apus. Umbre mari se lăsau pe coline şi nori deşi, negri, se îmbulzeau la orizont.

Ajunşi la ruine, ei le examinară cu acel respect duios ce-l inspiră urmele sfinte ale străbunilor

noştri, şi atunci când Hesperus se ivi dintre norii trandafiriii, ei făcură cale întoarsă. Sub vălurile amurgului ce se împodobea cu stele, iubirea lor adâncă le cutremura inima. Tăceau, plini de o reciprocă gingăşie. În clipa aceea tunetul răsună cu un zgomot înăbuşit, prevestind viitoarea luptă a elementelor. Într-o secundă, nori cenuşii şi fioroşi se adunară deasupra capetelor lor, apoi trăsnetul izbucni în lungi dâre de foc.

Roaba grăbi catârii şi porniră repede pe drumul stâncos, dar norii se îngroşară mai tare, tunetul se înteţi cu mai mare putere şi o ploaie ca un potop se revărsă peste câmpie.

—Nu ţi-e frică? şopti Glaucus Ionei, strângând-o la pieptul lui.

—Cu tine, niciodată! răspunse ea cu drag.

Fără veste trăsurica cea şubredă si rău construită se răsturnă
>>
năprasnic într-o râpă de-a curmezişul căreia se afla un arbore căzut. Călăuza, înjurând catârii, îi asmuţi cu atâta tărie, încât sforţările lor, făcură să se rupă o roată şi să răstoarne trăsura. Glaucus sări imediat în ajutorul Ionei, care din fericire nu se rănise.

Ridicară cu dificultate căruţa, dar arcurile ce susţineau acoperişul cu poditul lui, erau rupte, iar ploaia curgea în puhoaie.

Ce hotărâre să ia în faţa unui accident atât de supărător, şi sub picurii care răpăiau vijelios?

—Ştiu eu un meşter, la o depărtare de o milă de aici, zise călăuza. Ar putea drege trăsura, dar, din păcate, până ce mă voi întoarce eu, stăpâna va fi udată până la piele.

—Dă fuga, zise Glaucus, şi adu-l aici. Aşteptându-l vom căuta un adăpost.

Drumul era împrejmuit de copaci uriaşi. Glaucus, o trase pe Iona sub un stejar cu frunzişul

des şi încercă s-o apere, în- văluind-o în mantaua lui. Dar sub un astfel de potop nimic nu putea servi drept acoperiş. Apa răzbea prin ramuri şi haine, şi le biciuia faţa. Trăsnetul lovi un copac din apropiere, chiar sub ochii lor îngroziţi, despicându-i trunchiul în două.

La această privelişte, înţelegând inevitabila primejdie ce-i ameninţa, scotociră cu o privire fricoasă împrejurimile, căutând un alt adăpost.

— Suntem la jumătatea drumului către Vezuviu, zise Glaucus. Desigur că sub aceste stânci pline de vii, trebuie să fie câteva văgăuni, peşteri, tainiţe părăsite de nimfe. Dacă am putea descoperi una dintre ele?

Inaintă câţiva paşi, cercetând muntele dintr-o ochire grabnică, şi zări la mică depărtare o luminiţă roşie care licărea sfios.

— Această lumină, adăugă el, arată căminul unui păstor ori a unui vier. Stai aici, Iona, fug... Dar nu, nu te pot lăsa, dat fiindcă e prea periculos...

— Glaucus, vin şi eu... Mai bine spaţiul în revărsarea puhoaielor de ploaie, decât vicleanul adăpost al acestor pomi.

Sprijinind-o pe Iona de mijloc, Glaucus înainta, urmat de roabă, spre roşia lucire ce-i călăuzea. Uneori slabele ei raze dispăreau în dosul viilor sălbatice, stufoase şi înlănţuite ceea ce le încurca paşii.

Tinerii, străbăteau calea cu bărbăţie, susţinuţi de speranţa că vor găsi un adăpost. Chiar dacă această lumină ar fi fost amăgitoare, totuşi poate aveau şansa să descopere prin împrejurimi o colibă ciobănească ori o scorbură sub vreo stâncă.

Viile se încâlceau, deveneau din ce în ce mai dese şi-i făceau să se împleticească în mers. Tremurau de frig sub îmbrăcămintea lor udă.

Glaucus o susţinea pe Iona cu toată tăria lui bărbătească şi cu toată dragostea sa de amant. Lumina dispăruse, dar găsiră o mică potecă la lumina fulgerelor, care ducea spre direcţia ce li se arătase.

Ploaia încetă pe neaşteptate. În faţa lor se întindea un tărâm aspru şi râpos, format din lave.

Fulgerele se succedau. Vijelia în toiul ei, înfăţişă o fioroasă splendoare.

O îndoială strasnică se agăţă de drumeţii obosiţi si rătăciti prin aceste coclauri încurcate, când brusc, într-o clipă în întu- nerec, misterioasa lumină reapăru foarte aproape de ei, undeva mai sus, şi le însufleţi iar curajul.

Un mare fulger, albind cerul şi pământul, le descoperi împrejurimile. Acolo unde lucise lumina, lângă un bordei, li se păru că se zăreşte o formă omenească.

Intunecându-se iar, mersul lor a fost ocrotit de lucirea roşie, pe care fulgerele n-o mai acopereau. Au fost nevoiţi să sară peste sfarămături de stânci, pline de tufişuri spinoase şi sălbatice. În cele din urmă ajunseră în pragul unei peşteri. întunericul care domnea aici, abia-abia era împrăştiat de o pară roşie deasupra căreia se afla o căldăruşă, şi de o lampă primitivă cu lumina slabă, având un picior de fier, înalt şi subţire. Pe perete, în faţa flăcării, erau atârnate la uscat, rânduri dese de ierburi şi boabe diferite. În faţa vetrei stătea o vulpe cu părul zburlit, ce-şi aţintea spre nou-veniţi ochii ei roşii, lucitori. O femeie foarte bătrână şi foarte urâtă, era aşezată lângă foc, nemişcată ca un leş. Buzele ei vinete şi sub te în gură, părul capului de o culoare cenuşie ştearsă, faţa albă,

făceau din ea o moartă vie, ce părea ieşită din mormânt sau gata să intre în el.

— Este o moartă, zise Glaucus.

—Nu, zise Iona cu vocea înăbuşită, ghemuindu-se lângă
iubitul ei. Se mişcă... Este o arătare a Vezuviului!...

>

— Cine sunteti voi? Si ce căutati aici? rosti arătarea.

>>>

Vocea ei fioroasă şi mormântală, părea să fie mai degrabă a unei făpturi nenorocite rătăcind pe malurile Styxului[19] decât cea a unei muritoare. Iona, înspăimântată la auzul glasului grotesc, nu dori altceva decât să fugă, dar Glaucus reţinându-şi spaima, o târî în peşteră.

— Suntem nişte pompeiani pierduţi în munţi, zise el, atraşi de flacăra căminului tău. Venim să-ţi cerem adăpost.

Vulpea se sculă şi apropiindu-se de ei, urlă ameninţătoare,
arătându-si dinţii albi si ascuţiţi.

>>>>>

— Taci, sclavo! spuse vrăjitoarea.

Vulpea se culcă la locul de mai înainte.

— Apropiaţi-vă de foc, dacă vă face plăcere, zise vrăjitoarea. Bufniţa, vulpea, broasca şi vipera sunt binevenite în casa mea, dar nu şi creaturile omeneşti. Deci mi-e peste putinţă să vă fac o bună primire. Cu toate acestea, vă puteţi apropia de vatră...

Bătrâna vorbea într-o latinească străină, nuanţată de cuvinte ce aparţineau unui foarte vechi dialect.

19 **Un râu din Infern. În credinţa celor vechi sufletele celor morţi rătăceau pe malul acestei ape până ce le trecea luntraşul Charon.**

Ea nu-şi schimbase locul, dar îşi aţinti răutăcioasa ei privire asupra lui Glaucus, care o învăluia pe Iona cu mantaua sa şi o ajută să stea pe o bârnă. Apoi, îngenunchind înaintea focului aproape stins, atenianul adună tăciunii şi-i reaprinse cu suflarea sa.

— Oare nu te supărăm? întrebă Iona cu vocea ei muzicală, căutând să o împace pe bătrână.

Dar vrăjitoarea nu răspunse. Deodată, după o lungă tăcere, ea întrebă:

—Sunteti frate si soră?

—Nu, răspunse Iona, roşind.

—Căsătoriţi, poate?

—încă nu, răspunse Glaucus.

—Ibovnici? Ah! Ah!...

Şi pe buzele vinete ale vrăjitoarei trecu un râs ce răsună fioros în peşteră, ca o ameninţare înfricoşătoare.

Iona simţi că i se strânge inima şi Glaucus şopti câteva cuvinte ce se părea că au darul a preveni şi înlătura farmecele. Roaba, în colţul ei, se albi de groază. După ce-şi termină ruga, atenianul o întrebă pe un ton poruncitor:

—De ce râzi bătrâno?

—Râs-am eu? întrebă ea uimită.

— A căzut în copilărie, adăugă atenianul.

Dar vrăjitoarea fixându-l cu o privire în care se oglindea răutatea şi grosolănia, îi zise:

—Minţi!...

—Eşti o gazdă foarte puţin delicată.

—O!, dragă Glaucus, n-o mânia, se ruga fierbinte şi încet Iona.

—Vrei să ştii de ce am râs, tinere? E foarte simplu, zău aşa! Fiinţele bătrâne şi veştejite ca mine simt o adevărată plăcere să vadă doi iubiţi ca voi, mai ales când ştiu, de mai înainte, că în

curând se vor bate cu sălbătăcie... Ei da, vă veti urî... Ah! Ah! Ah!

De data aceasta, Iona a început să se roage zeilor. Ea îi imploră din tot sufletul să înlăture profeţia fărădelegii. Să-l urască ea pe Glaucus?... Această nenorocire nu se va întâmpla niciodată! îşi spuse ea hotărât.

—Biată femeie, dacă ai şti ce-i adevărata dragoste, ai şti că
ea este veşnică. >

—Veşnică? Ah!, fată fără minte!... Uită-te la mine, sunt bătrână şi respingătoare, şi totuşi am fost tânără şi frumoasă. Inima îmbătrâneşte şi se usucă precum obrazul.

Se lăsă o tăcere adâncă. Nemişcată, bătrâna părea că trecuse
de la viată la moarte.

— Locuieşti aici de mult? întrebă Glaucus, vorbind spre a-şi uşura inima de neliniştea tainică şi instinctivă ce-l copleşea.

—O! da, foarte de mult!...

—Fioroasă locuinţă!

— Ah! o spui cu temei. Infernul se află sub picioarele noastre... Stiu lucruri pe care nu le cunoaşteri voi oameni tineri si
> r > > >
nepăsători, şi-mi face plăcere să vă învăţ. Fiinţele întunecate care mişună dedesubt, vă ameninţă neîncetat pe voi fericiţii acestei lumi, locuitori ai pământului!...

—Ciudată ospitalitate! strigă Glaucus. Nu vorbeşti decât ca să prezici lucruri fioroase şi rele... De aici înainte mai bine voi înfrunta toate vijeliile decât prezenţa ta.

—Nu eu am venit să te caut. N-ar fi trebuit să intre aici decât numai cei nenorociţi!...

—încă o ameninţare! Si de ce numai nenorociţii?

Bătrâna pufni într-un râs violent:

— Eu sunt vrăjitoarea acestui loc, răspunse ea cu o voce asurzitoare. Scopul meu este de a da speranţă celor ce n-o mai au. Am băuturi pentru cei flămânzi de dragoste, de făgăduieli băneşti pentru zgârciţi, băuturi ideale să-i pedepsească pe cei răi. Dar ţine bine minte acest lucru, tinere, nu am pentru cei fericiţi şi pentru cei buni, decât ceea ce însăşi viaţa a rezervat pentru ei: blesteme şi cruzimi!... Iar acum, nu mă mai tulbura!...

Afurisita vrăjitoare se adânci într-o tăcere din care Glaucus n-o mai putu smulge.

Furtuna se oprise. Urmă o linişte ciudată. Ploaia cădea subţire, fără zgomot, ca o burniţă binefăcătoare. Norii se împrăştiau, lăsând să se vadă luna visătoare ce scălda cu oglindirile ei străvezii peştera fioroasă. Poate că nicicând nu luminase cu dulcea ei licărire un grup mai ciudat şi mai vrednic de pensula unui pictor. Iona, strălucitoare de frumuseţe în eterna ei primăvară, stând lângă foc, Glaucus lungit la picioarele ei, uitând prezenţa vrăjitoarei, contemplându-şi logodnica înflăcărat, şoptindu-i cuvinte drăgălaşe, roaba mereu fricoasă şi palidă, pitită lângă perete, şi în sfârşit fioroasa vrăjitoare, pândindu-i cu privirea, ca o fiară a pădurii care pândeşte prada.

Ah!, ce le păsa lor! Iubirea învingătoare îşi reluase nepă- sătoarea seninătate. Iubiţii, uitând totul, se dedară puternicei
beţii a inimilor lor.

Deodată Glaucus zări pe scaunul pe care stătea vrăjitoarea, capul înfuriat al unui şarpe, cu ochii ca două lumini ce scân- teiau.

Mantaua roşie a atenianului, cu care o învelise pe Iona, fără îndoială, supăra reptila, căci aceasta ridicând gâtul în chip ameninţător, părea că vrea să se arunce asupra fetei.

Glaucus, aplecându-se pentru a lua un tăciune, păru că măreşte furia uricioasei jivine care ieşi din ascunzătoare şi se ridică în coadă până la înălţimea umerilor elinului.

— Vrăjitoare! strigă Glaucus, cheamă-ţi şarpele, dacă nu vrei să-l dau gata dintr-o singură lovitură.

— I s-a scos tot veninul, spuse zgripţuroaica tresărind la
această ameninţare.

Şarpele se şi aruncase înspre Glaucus, dar sprintenul grec îl lovi cu un tăciune peste cap, cu furie atât de mare, încât căzu însângerat prin cenuşa aprinsă a vetrei.

Vrăjitoarea sări ca arsă, faţa ei luând înfăţişarea celei mai înspăimântătoare furii.

Cu o voce hotărâtă şi serioasă, care nu era de aşteptat să iasă din acea gură fără dinţi, rosti cu tărie:

— După ce ai găsit un adăpost sub acoperişul meu, îmi plăteşti binele, cu răul... Ai cutezat să loveşti cu o mână nelegiuită, o făptură care mă iubea, o fiinţă consacrată zeilor înaintea tuturor altora şi pe care oamenii o respectă. Eşti un ticălos!... Pe lună, ocrotitoarea vrăjitoarelor, pe Orcus, apărătorul mâniei, te blestem. Iubirea ta să se usuce şi batjocorit să-ţi fie numele!..
Să te urmărească zeii infernului si să-ti ardă încetul cu încetul
inima! Iar tu, adăugă ea, întorcându-se către Iona, cu mâna ridicată fioros.

—Opreşte-te, vrăjitoareo, strigă Glaucus, întrerupând-o cu furie şi cu toată mânia sufletului său. Opreşte-te, dihanie!... Că m-ai blestemat pe mine, bine, fie. Dar te înfrunt, te dispreţuiesc si-mi încredinţez ursita în mâinile zeilor!... Dar, nici o vorbă împotriva acestei fete, ori îţi zdrobesc blestemul chiar în gură, smulgându-ţi ultimul oftat!... Ah!, ia seama!...

Vrăjitoarea mugi cu furie:

—O! fii pe pace, am sfârşit! Soarta iubitei tale e strâns legată de a ta, şi a ta de a ei. Îţi ştiu numele, cea pe care o iubeşti, l-a rostit adineauri. Deci voi putea să-l dau pe mâna zeilor iadului!... Glaucus blestemat să fii!...

Apoi întorcând spatele tinerilor, fără să se mai preocupe de ei, îngenunchie lângă reptila rănită, pe care o scoase din cenuşă.

— Vai! Glaucus, ce ai făcut? strigă Iona palidă de emoţie şi spaimă. Furtuna a încetat, să fugim repede!

Afară, au răsuflat uşuraţi că simţeau adierea mângâindu-le fruntea, dar scena groaznică le rămase întipărită în memorie. Erau trişti şi mişcaţi, mai ales Iona. Furtuna pierea în depărtare. Roaba călca pe urmele tinenerilor, întorcându-se uneori tremurând de teamă, ca şi cum s-ar fi aşteptat să fie urmărită de vrăjitoare şi de blestemele ei.

Când sosiră la trăsurica dreasă, îl găsiră pe căruţaş, invocând cu ţipete puternice pe Bercul, din pricina dispariţiei stăpânilor săi, pe care nu şi-o putea nicicum lămuri. Glaucus încercă zadarnic să o înveselească pe Iona. Ea rămase mâhnită în meditare şi el însuşi nu îşi putea dobândi obişnuita şi vesela lui voie bună.

Când porţile oraşului se deschiseră, ei întâlniră o lectică purtată de robi, ce închideau calea şi

căreia nu i se permitea să treacă. Vocea care se auzea din acea lectică răsuna poruncitoare si scurtă în urechile iubiţilor uimiţi.

—Îţi spun că nu-i târziu, spunea vocea păzitorului, căci sunt aşteptat la vila lui Marcus Polybius. Fac o cale dus şi întors. Sunt Arbaces egipteanu.

La auzul acestui nume, refuzul slujbaşului dispăru şi lectica trecu, atingând trăsura tinerilor logodiţi.

— Arbaces, la ora asta!... Dar este bolnav, după câte mi se pare? Unde se duce? Ce motiv puternic îl poate sili să plece din oraş? şopti îngrijorat Glaucus.

—Vai! răspunse Iona, ai cărei ochi se posomorâră subit, scăldaţi de lacrimi. Nespus de întristat este sufletul meu, căci presimt o nenorocire. O, zei, ocrotiţi-mă, ajutaţi-ne! Apăraţi-l mai ales pe Glaucus al meu! adăugă ea pentru sine.

7.

DOMNUL CU CINGĂTOAREA STRĂLUCITOARE

Arbaces aşteptase sfârşitul furtunii pentru a o putea vizita pe vrăjitoarea Vezuviului.

Culcat în lectica lui, purtată de robii credincioşi, mergea în noapte să-şi pregătească răzbunarea şi încununarea patimei lui drăgăstoase. Călătoria nu era lungă şi servitorii mergeau aproape tot atât de iute ca şi catârii! Cu câteva clipe mai înainte, cei doi iubiţi, nu au avut parte să descopere sub

potop, îngusta potecă ce şerpuia printre vii, ducând numaidecât la peştera vrăjitoarei. Arbaces obişnuit cu aceste parăgini, nu întârzie să ajungă acolo. Coborî şi porunci robilor să se ascundă în vie cu lectica, feriţi astfel de orice priviri omeneşti.

Ajutându-se de un baston lung, el urcă singur drumul aspru şi prăpăstios al stâncilor. Cerul era liniştit şi curat, dar de-a lungul viilor apa de ploaie încă se revărsa, formând mici bălţoace în crăpăturile şi fagaşurile potecii stâncoase.

— Tare mai sunt stăpânit de iubire, gândea Arbaces. Se poate ca eu, filosof, aproape gata să mor, să mă ridic din pat, lăsând luxul atât de plăcut din casa mea, pentru a mă expune unei încercări nocturne prin bălţoace, orobecăind prin noroi şi încurcându-mă prin pietre alunecoase.

Când iubirea şi răzbunarea curg lin spre ţinta lor, pot preface Tartarul în Elyseu[20]. Deci, înainte!

Egipteanul se opri lângă peşteră luând o gură de aer, apoi cu umbletul maiestuos şi senin ca întotdeauna, trecu pragul infernal.

Vulpea se aruncă iar înaintea vizitatorului vestind stăpânei sale, printr-un mormăit înăbuşit, un fapt neobişnuit. Vrăjitoarea îşi reluase locul lângă foc şi atitudinea ei se păstra nemişcată. La picioare, vârât într-un pat de frunze, i se odihnea şarpele rănit.

—Tăcere, slujă! zise iarăşi vrăjitoarea, şi vulpea, cu coada lăsată-n jos, se retrase la culcare, tăcută, dar atentă.

—Servitoare a nopţii şi a Erebului[21], zise Arbaces autoritar, o fiinţă superioară în arta ta te salută! Scoală-te şi primeşte-l bine...

20 **Tartarul este Iadul, Elyseul, Raiul.**
21 **Infernul păgânesc.**

Vrăjitoarea întoarse încet capul şi-şi aruncă privirile ei de reptilă spre trăsăturile aspre ale egipteanului.

—Cine esti? întrebă ea în cele din urmă. Tu care cutezi să te pretinzi mai luminat decât vrăjitoarea câmpiilor dogorite, decât fiica etruşcilor, seminţie nimicită?

—Sunt stăpânul tutulor vrăjitorilor de pe pământ. De la miază-noapte spre miază-zi, de la răsărit la apus, de la Gange şi Nil, până la văile Tezaliei şi până pe malurile Tibrului galben, lecţiile mele sunt cerute.

—Nu este decât o singură făptură de acest fel în ţară, zise vrăjitoarea. Lumea necunoscând sublimele-i atribuţii şi puternicul său renume, îl numesc Arbaces egipteanul. Pentru noi, care suntem de o fire mai delicată, mai înaltă si cu stiinta mai adâncă, adevăratul său nume e Hermes, cel cu brâul lucitor şi înflăcărat.

—Dar uită-te bine la mine, îi răspunse Arbaces, descheindu-si haina.

Se ivi un brâu roşu ca focul, ce părea că arde în jurul mijlocului său. În centru, pe un inel, era săpat un semn neînţeles, dar a cărui vedere pricinui asupra vrăjitoarei o straşnică tulburare. Ea se ridică şi se aruncă la picioarele lui Arbaces, devenind fără veste smerită şi supusă ca o roabă. Apoi spuse:

—Am văzut pe Domnul cu brâul înflăcărat şi strălucitor. Binevoiască a primi el omagiile mele!

—Scoală-te şi stai pe scaun. Am nevoie de tine.

Egipteanul se aşează pe o bârnă, pe care se sprijinise mai înainte Iona şi reîncepu:

—Atunci, eşti o fiică a acelor vechi triburi etrusce ale căror întinse ruini parcă încă mai contemplă cu dispreţ şi scârbă rasa tâlharilor uzurpători ai imperiului lor. Aceste triburi au venit din Elada şi dintr-o ţară mai primitivă. În orice caz, eşti de obârşie egipteană, deoarece stăpânii elini, nomazi de neam, făceau parte dintre tulburătorii copii pe care Nilul i-a întărit din sânul său. Te tragi din strămoşii ce au jurat ascultare alor mei. Prin seminţia ta, cât şi prin cunoştinţele tale magice îi eşti supusă lui Arbaces. Deci mă vei asculta şi mi te vei supune.

Vrăjitoarea îşi plecă fruntea.

—Oricât de mare, ori cât de adâncă ar fi arta noastră în magie, continuă el, ştii bine că adesea suntem siliţi să recurgem la mijloace fireşti, pentru a ne atinge scopul. Inelul, cristalul, cenuşa, ierburile nu ne făgăduiesc prevederi sigure. Misterele mai sublime ale lunii chiar nu-mi dau mie, celui ce are Brâul, darul de a nu întrebuinţa metode naturale întru îndeplinirea unei dorinţi omeneşti. Oferă-mi deci toată ascultarea ta. Printre ierburile veninoase, sunt şi din acelea ce opresc cursul vieţii, sfâşie sufletul, şi—1 smulg fără voie din tainiţa lui. Altele se strecoară în vinele unei fiinţe tinere şi voinice, îi îngroaşă sângele încât un cuptor n-ar putea topi gheaţa ce-l încheagă. Ai cunoştinţe adânci despre aceste plante, nu e aşa? Hai, răspunde deschis, nu mi-am făcut prea multe iluzii despre talentele tale?

— Puternice Hermes, să-ţi fie îndeajuns să te convingi, trebuie să-ţi arunci ochii pe chipul meu, asemănător cu al unui cadavru. Dacă e aparent neînsufleţit, dacă şi-a pierdut culorile vieţii, asta e din cauză că s-a aplecat prea mult peste ierburile care fierb, noaptea şi ziua, în această căldare.

—Bine. Mâine la ora când stelele îşi aprind lumina pe cer,
va veni să te vadă o fată frumoasă si înfumurată. Iti va cere o
băutură de dragoste, în stare să îndepărteze orice protrivnică, pentru nişte ochi pe care vrea să-i robească chiar ea. În loc de o astfel de băutură, îi vei da una din otrăvurile cele mai tari, aşa încât sufletul iubitului ei să se ducă în împărăţia umbrelor.

Un fior mortal o scutură pe vrăjitoare.

—O!, fie-ţi milă, stăpân temut, se rugă ea fierbinte. N-aş cuteza să nu mă supun ţie. Dar există în cetate legi riguroase şi ocrotitoare. O astfel de poruncă înseamnă că vrei să fiu arestată şi ucisă.

— Atunci la ce-ti servesc ierburile si băuturile tale? întrebă
Arbaces cu o scârbă nespusă.

Egipteanul se însufleţi, uită de slăbiciunea lui bolnăvicioasă, aparţinând cu totul nesăţiosului său plan de răzbunare. Se plimba cu paşi mărunţi prin întunecoasa hrubă, zicând:

—Pe Orcus şi pe Nemesis, Glaucus va muri!

—Glaucus! Ai spus Glaucus, puternice stăpâne? strigă vrăjitoarea.

—Da, Glaucus, dar ce are a face? Ce-ţi pasă ţie de numele lui? Este necesar ca de astăzi până în trei zile să nu mai fie printre cei vii!...

Răzbunătorul egiptean sublinie hotărârea lui cu un gest energic. Vrăjitoarea părea că se trezeşte dintr-un vis şi zise:

—Dacă-i Glaucus, sunt a ta şi ne-am înţeles. Sunt roaba şi unealta ta, dar dacă dau tinerei fete

de care vorbeşti, o otravă pentru Glaucus, cu siguranţă voi fi descoperită, căci morţii găsesc pururi răzbunări. Şi tu, om îngrozitor, nu te gândeşti că dacă s-ar afla demersul tău şi ura ta împotriva grecului acesta, nici cele mai puternice ajutoare ale vrăjitoriei tale nu te vor putea ocroti împotriva legii?

—Ah!... izbucni Arbaces înăbuşit. Pentru prima oară pericolele pe care le putea întâmpina, se înfăţişau minţii sale, de obicei atât de cuminte şi de chibzuite.

—Cu toate acestea, continuă vrăjitoarea, dacă în locul unei băuturi ce opreşte bătăile inimii, aş alcătui una ce nu ameţeşte decât creierul, s-ar putea obţine ca cel care ar lua-o, să devină incapabil să-şi continue calea în desfăşurarea traiului obişnuit, adică să fac din el o făptură nenorocită, scârboasă, fără judecată, în sfârşit un nebun! Răzbunarea ta n-ar fi tot atât de mulţumitoare si tinta atinsă?

— O! vrăjitoare, nu mai eşti slujnica, ci sora, egala lui Arbaces! Ah!, recunosc bine în asta spiritul femeii, mai rafinat şi mai fin decât al nostru, chiar şi în răzbunare. O astfel de ispăşire a păcatelor este de o mie de ori mai bună decât moartea!

—Am fi aproape siguri că scăpăm de pedeapsă. Glaucus poate pierde judecata într-o mie de feluri şi mijloace pe care veşnicii muritori nu le pot ghici. Rătăcit prin vii, poate întâlni o nimfa. Chiar vinul se pare că produce astfel de nenorociri. Puternice Hermes, eşti oare satisfăcut de mine?

—Pe Orcus, nu îl vei servi zădarnic pe stăpânul cu brâul înflăcărat. Vei trăi pentru asta douăzeci de ani mai mult, căci îţi prelungesc viaţa, jur pe

palidele stele! Uite, ia aceste unelte aurite. Ele îţi vor servi ca să-ţi sapi o chilie mai plăcută, mai bună în această întunecoasă peşteră. Fie ca un serviciu făcut lui Arbaces să-ţi producă mai mult decât o mie de proorociri, cu ajutorul ciurului şi al foarfecelor, faţă de ţăranii uimiţi.

Lasă să cadă la picioarele vrăjitoarei o pungă greoaie. Ea o privi cu bucurie, căci, deşi dispreţuia plăcerile vieţii, se mândrea să constate că-i uşor să şi le procure.

—Cu bine, îi zise Arbaces, şi mai ales nu uita nimic, bătrâno. Să combini băutura în aşa fel încât efectele ei să fie sigure şi imediate. La viitoarea întâlnire la Castan, unde obişnuim să ne întrunim, vei căpăta respectul tuturor surorilor tale, spunându-le că egipteanul Arbaces este prietenul şi domnul tău.

Coborî muntele, fără să mai simtă slăbiciunea.

În acea noapte, la ora la care avea loc convorbirea dintre vrăjitoare şi egiptean, Apoecides, preotul zeiţei Isis, ucenicul lui Arbaces şi fratele lonei, fusese botezat.

8.

INTRIGA SE ÎNNOADĂ

um, Iulia, ai curajul să te duci prin beznă, în tovărăşia Jr^ acestui om fioros ca să o vizitezi pe vrăjitoarea Vezuviului?

— Fireşte, răspunse Iulia, cu o voce din care lipsea totuşi siguranţa. De ce m-aş teme? Aceste vrăjitoare bătrâne cu oglinzile lor fermecate, cu tremurătoarele lor ciururi şi cu ierburile lor culese la lumina lunii, fără îndoială nu-s decât nişte sar-

latance neruşinate, neavând la îndemâna lor alte fermecătorii decât cele pe care vreau să le capăt

de la ea, vrăji ce provin din ierburi şi buruieni de leac, pe care ele le cunosc în amănunt. Deci?

— Tovarăşul tău nu te înspăimântă?

— Arbaces!... Pe Diana, nu cunosc un om mai plăcut şi mai binevoitor decât el! Păcat că are pielea atât de neagră.

Cu toate că era oarbă, Nydia avea destulă putere de pătrundere, încât să înţeleagă că Iulia nu era femeia care să se piardă cu firea în faţa atenţiilor lui Arbaces. încetă deci s-o mai povăţuiască. De altfel furioasa dorinţă de a şti, dacă bătrâna are într-adevăr o vrajă care s-o facă a iubi, o preocupa şi pe ea.

—Vrei să-mi dai voie să te însoţesc, Iulia? zise ea. Stiu că

prezenţa mea nu te poate ocroti, dar aş vrea să fiu lângă tine până în ceasul hotărâtor.

—Propunerea ta îmi place foarte mult, numai... E posibil să ne întoarcem foarte târziu şi ai tăi se vor mira de lipsa ta.

— Iona este îngăduitoare. Îi voi spune că Iulia, fosta mea ocrotitoare şi prietenă, m-a poftit la ea, pentru a-i cânta romanţele mele tesaliene, şi că m-ai oprit până dimineaţă.

— Atunci însoteste-mă!

Spre amurg, Iulia culcată într-o lectică încăpătoare, însoţită de Nydia, porunci purtătorilor să apuce drumul ce ducea la băile arătate de Arbaces.

Ajunsă în faţa intrării principale a băilor destinate femeilor, Iulia porunci robilor s-o aştepte, şi intră cu Nydia, şi ieşi pe o uşă ascunsă ce dădea în grădină.

— Nu-l văd pe Arbaces, zise Iulia.

Egipteanul se arătă fără veste dintr-un tufiş vecin:

—Salve, dulce fată, zise el. Dar cine oare te însoţeşte? Pe cât mi se pare, nu trebuia să avem tovarăşi.

—Nu-i alta decât florăreasa cea oarbă, înţelepte vrăjitor, Nydia, tesaliana.

— Ah, da! O ştiu, o cunosc!...

Nydia se retrase tremurând toată.

Arbaces, apropiindu-se de ea, îi şopti la ureche:

— Ştii ce jurământ ai făcut, când ai venit la mine acasă, nu-i
asa? Ia aminte deci!

Apoi, ca şi cum ar fi vorbit cu sine, adăugă:

— De fapt, de ce să te destăinui mai multor persoane decât trebuie? Aşadar, Iulia, ţi-e teamă de mine? Vrăjitorul nu-i aşa de înspăimântător pe cât pare, te asigur.

Trăgând la o parte pe Iulia, îi spuse foarte încet:

— Vrăjitoarea nu ţine deloc să primească mai multe vizite deodată. Nydia nu-ţi poate fi de folos. Las-o aici, până te întorci. Ai două ocrotiri mai puternice decât cele ale unei oarbe: frumuseţea şi rangul tău. Da, Iulia, îţi ştiu numele şi obârşia. Increde-te în mine, încântătoare rivală a Ionei şi nu te teme de nimic!

Cum tânăra într-adevăr nu era dintre acelea care se speriau repede, s-a lăsat convinsă de linguşirile şi nazurile lui Arbaces. Îi spuse oarbei să o aştepte. De altfel Nydia nici nu dorea altceva. Vocea egipteanului deşteptase în ea toate groazele pe care i le insuflase mai înainte şi cu o uşurare nespusă, se îndepărtă de supărătoarea tovărăşie, spre a se întoarce la băi.

După o oră Iulia reveni.

—Să mulţumim zeilor nemuritori, spuse ea. În sfârşit am părăsit acea scorbură drăcească... Vino iute, Nydia, să plecăm...îndată ce s-au urcat în lectică, Iulia reîncepu foarte mişcată:

—O!, ce scenă! Şi acele afurisenii înfricoşătoare, şi capul de nălucă al vrăjitoarei!... Dar să nu ne mai gândim la asta. Am băutura. Efectele ei sunt sigure, protivnica mea îi va deveni indiferentă celui pe care-l iubesc, şi singură-singurică, auzi tu, Nydia! Voi fi muza lui Glaucus!

— A lui Glaucus?... Ai zis Glau...

—Te-am asigurat până acum că nu era vorba de atenian, dar cum sunt atât de fericită la gândul triumfului, n-aş mai putea minţi. Da, el este. Frumosul grec e cel pe care îl ador!

Ce înspăimântătoare furtună de senzaţii se dezlănţui în sărmana fiinţă a Nydiei! Se înăbuşea sub apăsările inimii ei.

Din cauza întunericului Iulia nu observă tulburarea tovarăşei sale. în plus era îmbătată de nălucirile triumfului. Din când în când, îi scăpau din piept, câteva exclamări privitor la scena din peşteră.

încetul cu încetul Nydia îşi recăpăta liniştea. Fără veste un gând îi seceră mintea: cum trebuia să doarmă în odaia Iuliei, poate ar fi în stare să fure băutura de dragoste!

în casa lui Diomed le aşteptă o cină bună servită chiar în odaia fetei.

—Bea şi mănâncă, Nydia, trebuie să fii îngheţată ca şi mine, căci prin munţi e frig.

Şi Iulia, bău mai multe pahare pline de vin dres cu mirodenii.

—Licoarea de dragoste e la tine? întrebă Nydia. Lasă-mă

s-o tin în mâinile mele. >
Ce sticluţă mică! Dar ce culoare are băutura asta?
>

—Este precum cristalul, răspunse Iulia luând înapoi sticluţa. Nu se poate deosebi de apa curată. Pare că nu are nici un gust... Deşi sticluţa este subţire, conţinutul ei e îndeajuns să robească o inimă pentru eternitate. Se amestecă într-un alt lichid şi persoana care-l bea nu observă nimic.

— Efectul este imediat?

— De obicei. Câteodată trebuie să treacă mai multe ore.

Mâinile Nydiei întâlnind o altă sticluţă pe masă, o mirosi
şi spuse:

— Ce parfum dulce!

— Crezi? Această sticluţă e bătută în pietre scumpe şi are o oarecare valoare. Vrei să-l primeşti în locul brăţării pe care ai refuzat-o ieri?

— Dacă nu-i de un prea mare preţ... Astfel de parfumuri îi pot aminti unei sărmane oarbe mai bine ca orice alt lucru, de mărinimia Iuliei.

— O poţi păstra, draga mea. N-o să-mi produci nicio pagubă. Mai am două şi mai bogate decât aceasta.

Oarba se plecă în semn de recunoştinţă şi introduse sticluţa în sân, apoi revenind la subiectul ce o preocupa mai mult ca orice, întrebă:

— Băutura e folositoare şi cu efect, oricine ar fi cel care ar oferi-o?

— Fireşte, chiar de-ar fi cea mai slută babă din câte există sub ceruri, persoana care i-ar da-o lui Glaucus, îi va părea cea mai frumoasă dintre făpturi.

Iulia, însufleţită de vin şi de efectul pe care îl producea asupra minţii ei, era plină de bucurie şi de încântare. Râdea cu hohote, plină de viaţă, vorbind în continuu. Nu-şi chemă slujnicele ca s-o dezbrace, decât foarte târziu, după miezul nopţii. Rămasă singură cu Nydia, ea îi spuse:

— Această dumnezeiască băutură nu mă va părăsi până în ora când o voi folosi. Odihneşte-te sub perna mea, băutură preţioasă, talisman minunat şi adu-mi vise frumoase.

Nydia, îşi turnă apă într-un pocal, o înghiţi dintr-o dată, spre a stinge setea din gâtlejul uscat.

— Nydia, ia vin, o îndemnă Iulia. II ai aproape de tine.

—Mulţumesc Iulia. Voi pune această amforă lângă patul meu. Apa e o băutură minunată pentru a răcori frigurile nopţilor noastre de insomnie, pe timpul arzătoarelor clipe de vară. Primeşte mulţumirile şi felicitările mele, nobilă Iulia, căci probabil voi pleca înainte ca tu să te trezeşti. Iona mi-a cerut să mă înapoiez din vreme.

— Bine. Sper că atunci când ne vom vedea iarăşi, îl vei găsi pe Glaucus la picioarele mele.

Ele se culcară fiecare în patul lor. Iulia, copleşită de frenetica sa aventură, adormi curând şi căzu într-un somn adânc, pe când Nydia, cu mintea aiurită, pradă unor idei neliniştite, aştepta zădarnic somnul.

— Venus să mă ajute şi să mă ocrotească, şopti ea ridicân- du-se în culcuşul ei. Şi apucând sticluţa de parfum, împrăştie conţinutul pe pardoseala de marmură şi curăţă cristalul cu apa din amforă.

Noaptea se transformase pentru ea în zi. Se ridică din pat şi ajunse cu îndemânare lângă Iulia,

fără să fi făcut cel mai mic zgomot şi îşi vârî mâna tremurătoare sub pernă. Faţa adormită a Iuliei nici nu tresări. Răsuflarea ei regulată atingea ca o dulce adiere fruntea arzătoare a oarbei. Nydia, cu inima zvâcnind cu furie, strângând preţioasa sticluţă în mâna ei zgârcită, se întoarse la patul ei şi turnă băutura de dragoste în sticluţa de parfum, fără să verse o picătură. Apoi o umplu cu apă pe cea golită şi merse pe furiş s-o aşeze la loc sub capul prietenei sale.

Apoi se înveli pentru culcare şi aşteptă, cu inima pulsând, ivirea zorilor.

Imediat cum răsări soarele, se îmbrăcă de zor şi fugi, călăuzită de toiagul ei, strângând la piept comoara furată.

Portarul Medon o salută pe oarbă dându-i prietenos bineţe, pe când ea cobora scara ce ducea în stradă.

În zadar curata şi proaspăta adiere a dimineţii îi răcorea fruntea, căci un foc nebun îi ardea sângele.

— Glaucus, şopti ea cu înflăcărare. Desigur, nici o băutură de dragoste de pe pământ nu va putea să te facă să mă iubeşti atât de mult cât te iubesc eu... Dar ce-mi pasă dacă... Şi Iona? Ah! nu, departe de mine orice remuşcare şi ezitare... E destul de când sufăr. O! Glaucus, ursita mea se află în zâmbetul tău... Şi a ta, a ta, e

în mâinile mele!... O nădejde divină, o speranţă sfântă, un val de bucurie şi de iubire!PARTEA A PATRA

1.

SUBLIMII CONVINŞI

acă aprofundăm istoria Creştinismului, se înţelege cât jl era de necesar triumfului acestei învăţături zelul năval- /*^^ nic şi credinţa înflăcărată a primilor săi ucenici. Aceştia predicau pilda prin straşnica stăpânire de sine şi purtarea lor, ei revărsau asupra tuturor o bunătate şi o dulceaţă de nedescris. Nu se răzbunau pentru batjocurile primite, iertau cele mai rele nedreptăţi şi prin această mărinimie îi cucereau pe politeişti şi îi converteau.

„Iubiţi-vă unii pe alţii!” Profesau această maximă până în punctul în care uitau de ei înşişi, spre a contribui la fericirea celorlalţi, dar mai cu seamă spre a face să strălucească în toată măreţia sa, gloria lui Dumnezeu şi atotputernicia milostivă a lui Hristos Mântuitorul.

În faţa celui mai groaznic pericol, sub colţii leului sau sabia soldatului, ei nici nu tresăreau măcar. O astfel de nepăsare în jertfirea viţii, o speranţă atât de divină chiar în moarte însăşi, îl mişcau până la uimire pe păgân. Nu se putea

stăpâni să nu vadă ceva sfânt şi suprafiresc, în acest zel atât de deplin.

Printre aceşti eroi fără teamă, cum erau creştinii primelor timpuri, Olynthus, mulţumită îndrăzneţelor sale întreprinderi, spre a scoate la iveală falsitatea religiilor păgâne, se deosebea şi ieşea în relief printr-o neobosită înflăcărare. De aceea îndată ce Apoecides a fost botezat, el se grăbi să-l facă a înţelege că nu mai trebuia să-şi mai păstreze costumul de preot al lui Isis, nici să confunde slujba cu falsa divinitate.

— Dumnezeu vrea să-l iubim la lumina zilei, zicea el. Arde aceste haine şi răstoarnă altarele păgâne ale diavolilor.

Mintea lui pornită şi înflăcărată îi insuflă chiar gândul să se servească de situaţia lui Apoecides pentru a deschide ochii poporului, arătându-i în toată falsitatea lor scamatoriile templului zeiţei egiptene.

Fără a sta o clipă la îndoială în a face apel la entuziasmul lui Apoecides, ca să-i aţâţe înflăcărarea şi să-i îmboldească credinţa, obţinu o convorbire tainică cu tânărul în pădurica Cybelei, chiar în seara celei de-a doua zi. Şi când se întâlniră acolo, Olynthus predicându-i lui Apoecides cu toată căldura convingătoare şi sinceră, care transforma aceste făpturi în mucenici, îi spuse:

— Prefa-te că-ţi reiei funcţiile tale şi prima dată când va veni cineva să consulte oracolul, spune norodului în gura mare, că este victima unei viclene păcăleli. Pofteşte-i să intre, ca să poată pipăi şarlatania cu care-l amăgesc preoţii zeiţei, arată-i ordinara maşinărie ce mi-ai descris-o. Nu te teme de nimic, Dumnezeu care l-a apărat pe Daniel în groapa cu lei, ne protejează! Noi toţi, aliaţi şi creştini, vom fi în mulţime. Vom îmboldi

pe cei slabi şi îi vom aţâţa pe cei îndrăzneţi. Profitând de mânia obştească, de ruşinea norodului, voi implânta atunci pe altarele pângărite o ramură de palmier, simbol al Evangheliei.

Această idee îl întărâtă pe Apoecides, şi o dumnezeiască ambiţie îl cuprinse.

Una dintre sărbătorile zeiţei Isis desfasurându-se chiar în ziua următoare, oferi prilejul dorit. Olynthus şi Apoecides se hotărâră să se întâlnească a doua zi, mai înainte, în păduricea Cybelei şi să orânduiască felul în care trebuia să acţioneze în scopul succesului acestei încercări.

Convorbirea totuşi a fost auzită de un martor tainic si îndată ce ei se îndepărtară, o umbră se ridică din spatele micului templu.

—Am avut dreptate să-l spionez pe scumpul meu confrate Apoecides, şopti spionul. Ei!, pe Cybela, discuţiile ce le întreprinzi cu acest misterios creştin, nu-s nici zadarnice, nici fără însemnătate. N-am auzit toate cuvintele voastre, e drept, dar cel puţin le-am prins înţelesul. Aveţi nobilul gând de a dezvălui tainele zeiţei Isis şi mâine o să vă adunaţi aici, spre a hotărî ora şi clipa... Foarte bine! N-o să fiţi singuri... De aş putea atunci surprinde toată îndrăzneaţa voastră plănuială şi gândurile voastre nelegiuite, aşa pentru a-mi fi cu putinţă să-l vestesc pe Arbaces! Ah!, creştini blestemaţi, oricât de ascunşi aţi fi, este întotdeauna posibil ca planurile voastre să fie descoperite. Deocamdată mi-e de ajuns să cunosc complotul şi să-i păstrez taina.

Şi Calenus, înfaşurându-se în mantia lui, se înapoie acasă cu totul îngândurat.

2.
ACASĂ LA DIOMED

Ziua banchetului oferit de Diomed sosise. Frumosul Glaucus, fermecătoarea Iona, magistratul Pansa, ilustrul Claudius, epicurianul Sallustius, nemuritorul Fulvius şi elegantul Lepidus, formau oaspeţii de seamă şi nu erau numai ei singuri. Un senator din Roma, bucurându-se de o mare faimă la Curte, venit la Pompei pentru întremarea sănătăţii, era aşteptat ca un renumit războinic din Herculanum[22], care luptând subTitus împotriva evreilor, se îmbogăţise într-un chip de pomină. Mai erau aşteptaţi şi alţii, căci pe atunci era bunul obicei de a fi numeroşi la masă. Gazdele bogate invitau până la trei sute de cunoştinţe. Diomed, mai modest, se mulţumise să îndoiască numărul muzeelor. Optsprezece musafiri, nu era un număr extraordinar. încă de dimineaţă, gazda, deşi adopta un aer de eleganţă antică, veghea serviciul. Cu haina fluturând pe pieptul lui lat, încălţat uşor în sandale, îşi conducea robii cu un beţigaş ce-i servea la aplicarea pedepselor, şi mergea din cameră în cameră în vasta şi îmbelşugata-i casă.

În bucătărie, unde preoţii ospăţului pregăteau ofrandele lor, era o mare gălăgie de vase şi un zgomot neobişnuit de glasuri ce aparţineau bucătarilor care înjurau şi porunceau. Deşi această odaie era foarte mică avea totuşi numeroase cuptoare, tingiri, căldări, scaune,

22 **Oraş nu departe de Pompei, care şi el a fost acoperit odată cu Pompei de lava Vezuviului, împreună cu un al treilea oraş numit Stabia.**

tipare şi modele, fără de care meşterii, bucătari vechi sau moderni, se declară incapabili să gătească cele mai neînsemnate feluri de bucate. Diomed se adresă şefului bucătar:

— Ia seama bine de ajutoarele tale şi să nu te gândeşti ca mâine dimineaţă să vii să-mi împuiezi capul cu vreo poveste despre vreun vas stricat, ori despre un pocal dispărut în chip misterios, altfel e vai de spatele tău. Îţi pun în vedere că beţişorul meu va desena pe spinarea ta rană lângă rană!... Şi ia aminte! M-ai făcut să plătesc aceste potârnichi din Frigia cu un preţ destul de mare, încât să merite toată grija ta... Nu le lăsă să se ardă. Şi, apoi, aminteşte-ţi de pozna pe care ai facut-o ultima dată. După ce te-ai lăudat că vei frige potrivit de bine un cocor din Melas, l-ai servit tare ca pietrele vulcanului Etna[23] şi tot aşa de uscat ca inul. Să nu se mai întâmple iar una ca asta! Azi te povăţuiesc să fii modest şi socotit. Nu uita că modestia este patroana faptelor mari. Şi deoarece nu cruţi punga stăpânului tău, fa cel puţin să iasă în relief gloria risipei sale.

—Stăpâne, fii pe pace, prânzul acesta va fi cel mai bogat din Pompei, datând de pe vremea lui Hercules

—Bine... Bine... Vei fi numit Congris cel Mare. Spune- mi... Trebuie să-ţi fi mai rămas bani.

— Bani? Te gândeşti, crezi una ca asta, stăpâne? Dar limbile de privighetori, cârnaţii din Roma, stridiile de Bretania şi atâtea alte bunătăţi a căror listă prea lungă încă îşi mai aşteaptă plata. Şi dacă nu s-ar fi avut încredere în bucătarul bogatului Diomed aş...

— O! cheltuitor năstrusnic!... Dar mă ruinezi!... Mă... Ah!

23 **Din Sicilia.**

dacă nu vei fii şi mai special decât de obicei, senatorul roman nu va avea decât dispreţ la adresa bietul pompeian... La muncă, robule, şi deschide ochii, gustă, inspectează, supraveghează toate...

Diomed se întoarse, păşind triumfător, în sala unde trebuia să fie banchetul şi acolo admiră cu o privire încântată, pardoseala de mozaic care strălucea precum pietrele scumpe, puţurile ţâşnitoare cu apă perlată, florile de o frumuseţe răpitoare şi cu parfumuri pătrunzătoare.

— Unde-i fiica mea? întrebă el.

I se spuse că Iulia era în baie. Astfel, şi el se grăbi să îşi purifice trupul înaintea prânzului, după obiceiul romanilor.

3.
BANCHETUL

allustius, deşi apucase obiceiuri uşoare, avea calităţi vrednice de preţuit şi dacă nu i se năzărea uneori să fie filosof, ar fi putut întruchipa un prieten sigur şi un cetăţean folositor. Crescut într-una din acele şcoli din Roma, care-i imită pe eleni, îmbâcsindu-se cu înţelepciunea lor, Sallustius se lăsase pătruns de învăţătura noilor epicurieni, ce corupseră maximele simple ale maeştrilor lor celebri. El se arunca în braţele plăcerilor, cu sinceritate, convins că făpturile superioare, adevăraţii înţelepţi, sunt cei care trăiesc prin bucuria simţurilor. învăţat şi nebunatic, Sallustius avea o fire inimoasă. Sinceritatea stricăciunilor lui era într-atât de sinceră, încât se dezvăluia ca o virtute, pe lângă dezmăţarea lui Claudius, sau tânjeala femeiască a lui Lepidus. Era un tovarăş bun şi interesant. Glaucus îl prefera tuturor celorlalţi. De altfel, Sallustius, admira nobilele sentimente ale atenianului şi-l iubea aproape tot

atât cât pe un ţipar de mare sau o cupă cu vin vechi de Falern.

Glaucus şi Sallustius îndreptându-se spre casa lui Diomed, îşi construiră un subiect de discuţie despre bogatul negustor.

— Acest bătrân cumătru e destul de trivial, zicea Sallustius, dar gândirea lui are calităţi superioare.

— Şi fata lui e plină de gust.

— Adevărat. Totuşi farmecele ei, pare-se că te lasă foarte nepăsător? După părerea mea Claudius abia aşteaptă să te înlocuiască în bunele graţii ale Iuliei.

— Nu-mi pasă de asta, te asigur. De altfel, la ospăţul frumuseţii sale, sunt bineveniţi orice oaspeţi.

—Eşti prea aspru, Glaucus. Nu mă pot stăpâni să n-o admir... Vezi tu, are tipologie corintiană... Dar ce! La urmă, Claudius n-ar fi atât de fericit la joc... Crezi oare că ea şi Claudius ar fi o pereche potrivită? Dacă înşeală şi măsluieşte?

— Dragul meu, Claudius e nobil. E drept că îşi are de susţinut rangul şi demnitatea, de aceea trage clapa ca un potlogar, pentru a trăi ca un patrician...

—Ha!... Ha!... Din fericire am aruncat zarurile în favoarea Ionei, urmă Glaucus. Datorită ei îmi răscumpăr nebuniile din tinereţe. Te asigur, Sallustius, avem aplecări mai sănătoase şi mai nobile decât acelea ce ne-au dus, prin trândăvie, până acum în turma lui Epicur.

—Vai! răspunse cu melancolie Sallustius, ce ştiam noi, păcătoşi muritori, decât că viaţa-i

scurtă şi că viaţa de apoi e pentru noi o prăpastie nesfârşită şi de nepătruns? Cea mai mare înţelepciune este să profiţi de clipa prezentă, căci ziua de mâine nu ne aparţine.

— Pe Venus, poate că ai dreptate. Ştim cel puţin să ne bucurăm de viată asa cum ar trebui să si facem? Cu toate cusu-
»»»
rurile tale, sunt nevoit să-ţi dau dreptate, Sallustius. Tu eşti cel mai sincer desfrânat din câţi cunosc, şi dacă m-ar ameninţa o primejdie, cred că eşti singurul care ar ridica un deget ca să mă scape.

— Poate că n-aş avea tăria, dacă ar fi tocmai în toiul cinei, răspunse cu voioşie Sallustius.

— Ah!... Iată-ne sosiţi, zise Glaucus.

— Diomed arăta pretenţii literare şi încerca să se împătimească de tot ce era elen. De aceea îl cinstea pe atenian cu o atenţie deosebită.Dragul meu, spuse el cu un gest înfumurat, eu sunt clasic. Sala unde vom prânzi, e în stil grecesc. Mi se pare, nobile Sallustius, că la Roma nu se găseşte aşa ceva...

— O! răspunse Sallustius cu o fineţe prea ironică pentru a fi înţeles de comerciant, voi pompeienii alcătuiţi cu meşteşug Ela cu Roma. Numai de s-ar asemăna bucatele cu care ne vom ospăta, cu arhitectura ta!

— Vei vedea, Sallustius, vei vedea, căci dacă avem gust la Pompei, apoi avem şi bani!..

— Două lucruri plăcute, răspunse filosoful, dar... uite-o pe frumoasa Iulia.

La greci femeile erau podoaba ospeţelor. La romani, dimpotrivă nu erau admise decât rareori şi atunci ospăţul se termina de timpuriu. Bogat înveşmântată într-o rochie albă, cusută cu aur şi împodobită cu mărgăritare, strălucitoarea Iulia răspunse cu farmec saluturilor celor doi invitaţi.

În acelaşi timp sosiră Lepidus, Pansa şi nevasta acestuia, Claudius, şi seriosul senator roman. Apoi veni Fulvia, după poetul Flavius, care semăna cu văduva după nume şi înfăţişarea lui cu totul femeiască. În curând apăru şi marţialul războinic din Herculanum, urmat de umbra[24] lui. Mai apoi sosiră toţi oaspeţii de mai mică însemnătate, în afară de Iona care se lăsa încă aşteptată.

Iulia îl găsi pe Glaucus lângă o fereastră care se deschidea spre o terasă şi—1 întrebă:

— Să fie oare o virtute atenianã, Glaucus, să fugi de cei pe

24 **Tovarăş parazit; aplaudator al cuvintelor soldatului şi repetător.**

care odinioară îi căutai cu stăruintă?

— Nicidecum, frumoasă Iulia...

— Totuşi îmi pare că asta este o calitate sau un obicei al lui Glaucus.

— Glaucus n-a ocolit niciodată vreun prieten, zise grecul, apăsând asupra acestui din urmă cuvânt.

— Atunci Iulia se află pe această treaptă?

—Chiar şi împăratul ar fi măgulit să aibă ca prieten o făptură atât de încântătoare.

— Asta înseamnă că e mai folositor să ocolim acest subiect. Să vorbim despre altele! Se zice că eşti unul dintre admiratorii frumoasei Iona.

—Frumuseţea, plăcută Iulia, ne sileşte pururea să admirăm...

— O! atenianule... Eşti prea fin... Fii sincer, Iulia e în- tr-adevăr prietena ta?

—Dacă ea mi-ar acorda favoarea prieteniei sale, aş binecuvânta pe zei, şi aş însemna acea zi cu o piatră albă.

—Nu vorbeşti sincer, privirea ta e neliniştită, îngălbeneşti. Vine Iona, ai văzut-o şi muncit de dorinţa s-o întâmpini, ia- tă-te înfrigurat şi tulburat...

într-adevăr Iona intră, si fără voie, ea îsi trădă emoţia vă-

zându-l pe Glaucus alături de geloasa şi mândra ei rivală.

—Admiraţia pentru o femeie, trebuie oare să mă facă nevrednic de prietenia alteia? întrebă grecul stăpânindu-şi nerăbdarea. Te rog, Iulia, nu îndreptăţi atacurile poeţilor împotriva sexului tău.

—Voi încerca... încă un cuvânt, Glaucus, te vei căsători cu Iona?

—Dacă ursita o va îngădui, da, căci asta-i cea mai scumpă speranţă a mea!

— Vei primi din partea mea, drept chezăşie a stimei mele şi ca urare de fericire, un dar pentru logodnica ta?

—Nu pot refuza un astfel de semn de simpatie... Voi primi darul din mâinile tale, ca si cum mi l-ar oferi însăsi zeiţa Fortuna.

—Atunci, după festin, vino în odaia mea ca să ţi-l dau... Nu uita...

Şi în timp ce Glaucus alerga spre Iona, fiica lui Diomed o întâmpină pe soţia lui Pansa, care înjghebase o discuţie serioasă cu văduva Fulvia. Aceasta, adresându-se fiicei lui Diomede, o întrebă:

— Ai văzut, Iulia, noul tigru?

—Nu.

—Cum se poate? Dar toate femeile din Pompei s-au dus să-l vadă. E minunat!

—Sper că se va găsi repede un criminal. Soţului tău, adăugă Iulia întorcându-se spre nevasta lui Pansa, îi lipseşte activitatea?

—Desigur, bombăni ea. Legile sunt de o îngăduinţă neobişnuită, căci prea puţini răufăcători sunt aruncaţi în chinul arenelor, iar gladiatorii devin nişte femei. Cei mai cutezători luptători cu fiarele se învoiesc lesne a se măsura cu un mistreţ sau un taur, dar îndată ce-i vorba de un leu sau tigru, e altceva! Jocul li se pare prea periculos!

—Sunt vrednici de mitre[25], zise tânăra fată cu dispreţ.

—O!, n-aţi văzut casa cea nouă a scumpului nostru poet Fulvius, reluă soţia lui Pansa, e o adevărată minune şi de bun gust! Numai...

25 **Oamenii care îşi puneau pe cap mitra, treceau drept afemeiaţi.**

—Numai că are în casă nişte picturi ce nu se pot arăta femeilor.

—Ce vreţi? zise văduva, e un poet, şi ăştia sunt cu toţii ciudaţi, dar cu toate astea ni-s dragi. Fulvius e un om plăcut şi versurile lui sunt fermecătoare. Ce progrese în poezie!... Nu mai cutează nimeni să citească autorii vechi.

Războinicul sosea legănându-se ca o raţă.

—Când privesc astfel de chipuri, zise el împăunându-se, mă împac cu Pacea!

—Eroii sunt toţi nişte măgulitori, răspunse repede Fulvia spre a lua asupra sa lauda.

Vespius arătă o podoabă care atârna de gâtul lui şi spuse:

—Protestez!... Pe acest lanţ pe care l-am primit chiar din mâna împăratului, vă afirm că sunt tot atât de sincer cum trebuie să fie un ostaş!

—Cum ţi se par femeile din Pompei? întrebă Iulia.

—Pe Venus, de o frumuseţe măreaţă!... Bunătătile ce mi le arată ele, întregesc poate şi farmecul lor în ochii mei.

—E adevărat, ne plac războinicii, afirmă nevasta lui Pansa.

—Ei! pe Hercules, o văd într-adevăr. Ba este chiar foarte stânjenitor să fii celebru. Inchipuiţi-vă că la Herculanum, lumea se urcă pe acoperişul atriumului meu, ca să mă poată zări în compuvium!... Admiraţia cetăţenilor este la început foarte plăcută, dar apoi devine o tortură.

—Cât de bine te înţeleg, o Vespius! strigă poetul alăturân- du-se grupului. Sufăr şi eu aceleaşi mizerii.

— Tu!... zise războinicul înălţându-şi trupul de atlet şi privind cu desconsideraţie la plăpânda făptură a lui Fulvius. În ce legiune te-ai distins?

— Poti vedea trofeele mele chiar în Forum. Am fost tovarăş
›
de cort cu marele Mantovan.

—Nu cunosc nici un general din Mantova, şopti cu seriozitate ostaşul. Dar la ce lupte ai luat parte?

—La cea din Helicon.

—N-am auzit vorbindu-se de o astfel de luptă.

—Nu-i de mirare, Vespius, glumeşte.

—Glumeşte! Pe Marte!... Sunt oare o persoană bună de luat în bătaie de joc?

—Dar chiar însusi Marte era amorezat de mama rasuri-
›
lor[26]. Potoleşte-te, rogu-te, şi află, Vespius, că îi fac pe războinici nemuritori. Eu sunt poetul Fulvius!

—Ah!, mai ales, rosti încet Sallusius la urechia Iuliei, să nu-i vină cheful să facă nemuritor pe un astfel de moftangiu! Ce ar zice posteritatea?

Semnalul ospăţului potoli buimăceala ostaşului, spre mulţumirea tuturor.

Iona şi Glaucus, în semitărerea începutului, au putut schimba în voie, pe şoptite, acele cuvinte neînsemnate şi nelămurite, mici nimicuri încântătoare, fără înţeles pentru un indiferent, dar care sunt pentru cei ce se iubesc, de o elocinţă atât de convingătoare.

—Voi lua locul Ionei, îşi zicea Iulia ţintindu-şi ochii ei scânteietori către logodnici.

Claudius, observând-o pe fiica lui Diomed, pândea ciuda ei spre a o folosi în favoarea lui. El îi transmitea de departe fraze alese de curtare şi de

26 **E vorba de Zeiţa Venus.**

spirit. Ca fizic el era foarte bine constituit şi de obârşie nobilă. Propunerile lui nu displăcură Iuliei, la care
deşertăciunea domina iubirea.

Comerciantul, văzând cum se goleşte amforă după amforă, cu mutra ameţită se căia că l-a ales pe Sallustius ca director al ospăţului, Arbiter bibendi, cu atât mai mult cu cât tinerii sprinteni şi veseli, îl ajutau admirabil pe Sallustius.

— Ah! fără cruţare, nobile senator, zicea Sallustius, zadarnic te încovoi, cingătoarea ta de purpură nu te va scăpa. Trebuie să bei!

— Pe zei! Nu auzi cum tuşesc? Mergi aşa de iute, încât nici Faeton nu te-ar putea urma... Plăcutul meu Sallustius, cruţă-mă!

— Nu, pe Vesta, sunt un suveran nepărtinitor. Bea!

Nenorocitul senator a fost silit să se execute.

— Mai încet, rege al meu, murmură Diomede. Femeile...

— Amorul iubeşte beţia. Oare Ariana nu l-a adorat pe Bachus?

Pologul care stătea întins peste capetele oaspeţilor, a fost ridicat, şi pe o coardă întinsă de-a curmezişul, îşi începu mişcările îndrăzneţe un dansator.

După câteva ore, ospăţul se apropia de sfârşit. Senatorul, obosit, dori să dea semnalul de plecare.

— Staţi, dragii mei, zise gazda, mai este încă o distracţie.

Diomed aruncă pe şoptite o poruncă unui rob. Acesta ieşi
şi se înapoie imediat cu un taler conţinând tăbliţe pecetluite cu îngrijire şi destinate unei loterii,

jocul drag al lui August, pe care-l introdusese de curând la Roma.

Fiecare trebuia să ia o tăbliţă şi s-o plătească cu preţul scris în ea, preţ cu totul nepotrivit, adesea excesiv. Momentul era farmecul acestui soi de petrecere.

Poetul câştigă una din poemele sale. Niciodată un medic n-a înghiţit cu mai mare scârbă unul din hapurile lui.

Războinicului îi căzu o undrea pentru şireturile de gliete, ceea ce pricinui o mulţime de glume privitoare la Hercules şi fusul lui.

Văduva Fulvia câştigă o cupă. Iulia o copcă de manta bărbătească. Lepidus o cutie cu musculiţe pentru fixat obrazul femeilor. Dar lozul cel mai potrivit îi căzu lui Claudius, care vieţuia din jocurile de noroc, şi care păli de furie găsind sub plic zaruri măsluite.

Un accident supărător şi de rea prevestire întunecă brusc veselia comesenilor: Glaucus obţinând prin sorţi cel mai frumos lot, şi anume o statuetă de marmură înfaţişând-o pe zeiţa Fortuna lucrată cu cea mai delicată artă greacă, o văzu alunecând din mânile robului care o aducea şi sfarâmându-se pe mozaicul lucitor. Cei de faţă au simţit un fior trecându-le prin corp şi de la sine toate buzele îi invocară pe zei. Numai Glaucus arătă mai multă tărie.

—Dulce prietenă, zise el, întorcându-se spre Iona, palidă de emoţie, primesc această prevestire. Ea înseamnă că zeiţa Fortuna, făcându-te să fii a mea, nu poate să-mi mai dea nimic, îşi sfărâmă icoana, ca să mi-o lase doar pe a ta.

Sallustius, pentru a risipi emoţia produsă de acest accident, îşi acoperi cupa cu flori şi bău în sănătatea amfitrionului. Apoi închină paharul în

cinstea împăratului şi a lui Mercur, zeul frumoaselor vise.

În sfârşit, după o ultimă libaţie, ei se despărţiră.

Soarele coborî pe orizont. Străzile erau atât de înguste şi oraşul asa de mic, încât nu se întrebuinţau carele si lecticele, decât pentru o plimblare sau o călătorie în afara cetăţii. După plecarea musafirilor şi a Ionei, Glaucus se strecură în odaia Iuliei, care aştepta vizita lui.

—Glaucus, spuse ea, lăsând ochii în jos, văd c-o iubeşti pe Iona. Şi merită, căci e foarte frumoasă.

—Iulia e destul de încântătoare, ca să fie şi mărinimoasă! Da, o iubesc pe Iona şi prin adoratorii care te tămâiază, îţi doresc să găseşti unul aşa de sincer ca mine... Ţi-o doresc din toată inima!

—Voi ruga pe zei să-mi acorde această favoare. Ţine, Glaucus, iată mărgăritare pentru Iona. Junona să-i dea zile nenumărate, pentru a le purta mult timp!

Oferi tânărului o casetă conţinând un şirag de mărgăritare de mare preţ.

Logodnicii primeau asemenea daruri. Glaucus primi deci şiragul fără nici un scrupul, propunându-şi ca la fel să facă şi el - totdeauna mândru şi curtenitor - un dar însemnat, mult mai de preţ.

— În seara aceasta ai băut des în sănătatea tatălui meu. Să bem acum în sănătatea Ionei şi a fericirii sale.

Ea îşi înmuie buzele în pocal şi îl oferi lui Glaucus.

Cum obiceiul era ca el să-l bea până la ultima picătură, nu se codi.

Iulia, neştiind şiretenia Nydiei, îi urmărea mişcările cu o privire neliniştită şi plină de patimă. îşi spunea că, dacă băutura de dragoste nu-şi va face efectul imediat, puterea farmecelor ei va grăbi rezultatul vrajei. Dar Glaucus aşează cu răceală cupa pe masă şi vorbi cu tânăra fată, liniştit, cu bunăvoinţă. Ea se sili zadarnic să-l oprească mai mult, dar el plecă, fără să fi arătat nici cea mai mică schimbare.
Deşi mirată şi dezamăgită, Iulia era veselă. Spera. „Mâine, îşi spunea ea, asta se va întâmpla mâine!”

4.
OTRAVA

Glaucus, ajungând acasă, o găsi pe Nydia aşteptând sub galeria grădinii. Fugise acolo, sperând că se va întoarce devreme şi-l aşteptă înfrigurată, temătoare şi visătoare, hotărâtă să se folosească, cu prima ocazie prezentată, de puterea băuturii de dragoste.

Când Glaucus străbătu galeria, cerul era împodobit cu haina de purpură, pe care aburii amurgului abia o umbreau.

— Iată-te, Nydia, mă aştepţi pe mine?

— Nu, tocmai am udat florile şi mă odihnesc puţin înainte de a pleca din nou.

— Trebuie să fi fost mulţumite florile mele, căci azi a fost o căldură, zise Glaucus aşezându-se. Eşti bună să îl chemi pe Davius? Vinul lui Diomed îmi pricinuieşte sete, aş vrea să beau ceva rece.

Aşadar se oferea prilejul mult dorit.

Nydia tremura. Glaucus îi preîntâmpină cea mai arzătoare
năzuinţă.

— Mă duc să-ţi prepar, zise ea, una din acele băuturi făcute din miere şi vin răcit la gheaţă, cum îi place Ionei.

— O! dacă-i place Ionei, e destul. Voi primi această băutură cu bucurie, chiar dacă ar fi otrăvită.

Oarba pieri tremurând, palidă. Se întoarse în curând cu un pocal pe care-l întinse tânărului.

Desigur, între emoţiile oarbei şi acelea ale trufaşei Iulia, era o întreagă lume de senzaţii diferite. Ceea ce Iulia pângărea cu numele de amor, nu erau decât nişte mici patimi uşuratice, necaz şi sentiment josnic de răzbunare, dorinţă de triumf neghiob pentru deşertăciunea ei jignită. Inima tesalienei, dimpotrivă se frământa cu o pasiune pură şi prea curată spre a fi stăpânită, patimă sălbatică şi oarbă, dar în care nu avea loc nici un sentiment mârşav şi înjositor. Stăpânită de natura ei năvalnică de amorezată înflăcărată şi sinceră, cum s-ar fi putut împotrivi să-l cucerească pe Glaucus, atunci când credea că are putinţa?

Glaucus duse cupa la buzele sale şi începu să bea. Dar privirea lui se opri pe neaşteptate asupra Nydiei, care se îngălbenise fără veste, ca de moarte. El începu să strige:

— Nydia, dragă Nydia, biata micuţă Nydia! Ce ai? Mă înspăimânţi. Ce rău atât de mare te-a lovit aşa repede?

El se ridică şi se repezi ca să-i ofere sprijin, când o durere stranie şi adâncă îi strânse inima şi-i îngheţă venele. O senzaţie nelămurită, încurcată, ameţitoare şi neînţeleasă îi apăsa creierul... I se păru că picioarele nu mai atingeau pământul.

Si o veselie irezistibilă care avea ceva fioros si nenatural îl apucă. Hohoti îndelung, o izbucnire de râs ieşi din pieptul lui, bătu din palme, se zbătea cu braţele în aer, pradă unei întărâtări nedescrise. I se părea că tâmplele i se vor rupe.

Criza de râs a lui Glaucus o deşteptă pe Nydia din neliniştea ce o nimicea. Ea nu observă cum el se schimbase la faţă, nici paşii orbecăitori, iar urechea ei a fost izbită de agitaţia lui înfrigurată şi o îngrozi fără să poată şti de ce.

Glaucus pronunţă cuvinte smintite şi fără noimă, înnebunise? Ea alergă către el, căutându-l cu mâinile şi în cele din urmă găsindu-i genunchii, îi sărută şi căzu plângând, oftând la picioarele lui.

— Glaucus... O! Glaucus... Nu mă urăşti... Spune, vorbeş- te-mi. O! vorbeşte, în genunchi te rog!...

—Pe zeiţa frumuseţii, insula Cipru e o insulă minunată, acolo îţi umpli venele cu vin în loc de sânge... O!... uite, colo se deschid venele unui faun, spre a ne arăta cum arde şi fierbe sângele lui. E anticul zeu al bucuriei, un ţap ce îţi serveşte la călărit!... Ah! ce coamă mătăsoasă mai are!... El e mai bun decât toţi caii părţi. Vezi, vinul tău e prea tare pentru noi muritorii.

O! ce frumoase sunt toate acestea! Ramurile dorm... Valurile verzi ale pădurii au înecat zefirii. Nici un vânt în aer. Visurile moţăie cu aripile strânse sub ulmul nemişcat. Mai departe, o undă de azur scânteiază sub flăcările sudului tăcut... O fântână!... O fântână ţâşneşte spre cer! Ah! poţi străluci mult şi bine, să-ţi agiţi braţele tale de cristal, n-o să ajungi niciodată să stingi razele soarelui meu elin! Iată!... Ce... Ce-i asta? O formă se arată colo printre ramuri, alunecând ca o rază de lună. E o femeie! O ghirlandă din foi de stejar îi împodobeşte cosiţele... Ea poartă un vas răsturnat, de unde curg ape orbitoare.

O! ce cap fără pereche... Priviţi-o! Nici un om n-a văzut ceva la fel! Dar... suntem singuri... nu-i decât ea şi cu mine în întinsa pădure!... Nici un zâmbet pe buzele sale. Ea se strecoară încet,

melancolică... Ah! zei teribili!... Să fugim... Fugiţi!... E o nimfa, o zână sălbatică a pădurilor şi munţilor.... Cine o vede îşi pierde judecata. Fugiţi, că m-a descoperit. Voi înebuni!

— O! Glaucus, nu mă recunoşti? Dacă aiureala ta continuă, mă va ucide, strigă Nydia.

O nouă schimbare se făcu în judecata nefericitului Glaucus. Punându-şi mâinile pe zulufii mătăsoşi ai Nydiei, îi mângâie privindu-i cu luare aminte. În şirul rupt al ideilor sale, crezu că o recunoaşte pe Iona, şi această nălucire îi mări nebunia, adăugându-i văpaia patimii.

—Pe Venus, pe Diana şi pe Junona, jur, strigă el, deşi am lumea pe umerii mei, ca odinioară Hercules, compatriotul meu... Ei da, romani nerozi, să ştiţi, tot ce-i mare este grec!... Fără noi, n-aţi avea zeii...

Ce spuneam eu... Ah! da, lumea... lumea asta este ceea ce duc eu pe umeri... Aş lăsa-o să cadă în neant, pentru un zâmbet al Ionei!... Vocea lui căpătă o dulceaţă tânguitoare: Frumuseţe divină şi adorată, nu mă mai iubeşti? Nu mă găseşti vrednic de tine. M-a bârfit egipteanul? Şi totuşi am rătăcit ore întregi în jurul casei tale... O! foarte des, da, am vegheat sub stele, aşteptând ca tu, soarele vieţii mele, să te arăţi în cele din urmă.

Si tu nu mă iubeşti... Părăsirea ta... dar asta-i moartea? Nu

mă părăsi! Ah! iată, simt că n-am de trăit decât câteva clipe! Lasă-mă să te contemplu, până la ultimul meu spasm! Născut în îmbelşugata ţară a părinţilor tăi... Am cules zambile şi trandafiri printre mănunchiurile de măslini din Ilyssus... Strămoşii tăi erau fraţi cu ai mei. Nu trebuie să mă laşi... Poate spune cât o vrea că acest pământ

e frumos, cerul său e limpede, te voi lua cu mine în Elada... Şi atunci vei vedea adevărata frumuseţe... O! fioroasă arătare, ce cauţi aici? Iată-te între ea şi mine. Moartea e întipărită pe fruntea ta de o linişte înfricoşătoare! Te şi văd printre câmpiile de aişor. Zâmbeşti şi acest zâmbet mă omoară.

— Glaucus... Glaucus, şopti Nydia într-un suflet.

Si zdrobită de durere, căzu sfârsită si fără cunoştinţă.

— Cine mă cheamă? strigă el. Iona... Ea este!... O iau cu ei... S-o scăpăm!... Iona!... Vin, vin!

Şi dintr-o săritură trecând de galerie, el străbătu casa şi se aruncă în stradă, clătinându-se ca un om beat şi vorbind cu glas tare.

Băutura blestemată curgea în venele lui ca focul şi pustiirile ei erau mărite de întărâtarea ospăţului. Deprinşi cu excesele ce urmau cinelor nocturne, cetăţenii zâmbeau dându-se la o parte pentru a-l lăsa să treacă. Dar cei ce se uitau la chipul lui, care nu mai avea nimic omenesc, se înfiorau de spaimă.

Nenorocitul străbătu uliţele populate, îndreptându-se spre casa Ionei. Ajuns într-o mahala pustie, intră în păduricea Cybelei, unde a asistat la un spectacol ciudat.

5.

UCIGAŞ

cVj^rbaces, în nerăbdarea ce-l rodea, ieşi pentru a se duce la Iulia, să afle dacă băutura fatală îi fusese dată lui Glaucus. (El purta la cingătoare tăbliţele şi tocul, cu care se înarma orice roman înainte de a ieşi din casă.

Acest instrument ascuţit ce servea la scris pe tăbliţele de ceară, era de asemenea o armă de temut. Cassius l-a lovit pe Cesar cu un asemenea toc. încă slab, cu toate doctoriile ce le datora

ştiinţei sale, Arbaces umbla prin întunericul nopţii răcoroase sprijinit într-un toiag lung.

Luna argintie lumina cu dulcea ei strălucire antica pădure a Cybelei pe care Arbaces trebuia s-o străbată. Albeaţa templului se desprindea straniu din mijlocul frunzişului întunecat. Umbra unui om ce păşea cu un mers grăbit şi furişat, se arătă deodată. Era Calenus, preotul zeiţei Isis. El merse şi se ascunse în locul unde pădurea sacră era de nepătruns şi aşteptă.

Aparent, totul dormea în singuratica grădină. Sunetul vocilor vesele a câtorva adoratori devotaţi lui Bachus, ce se înapo- iau acasă, ajungea slab până la urechile preotului.

Chiar în clipa când Arbaces trecea pe lângă locul sfânt, Apoecides se încrucişă cu el în cale, mergând să se întâlnească cu Olynthus.

— Iată, tu eşti, Apoecides! zise egipteanul. îmi aduc aminte că, ultima dată când ne-am întâlnit, mă urai. De atunci am dorit cu înflăcărare să te văd, căci sper că vei rămâne mereu discipolul şi prietenul meu.

Apoecides tremurând de emoţie se uită la el cu un adânc dispreţ.

— Ticălos înşelător! strigă el. Ai scăpat aşadar din ghearele morţii? Ah! să nu speri că mă vei mai ţine în lanţurile tale. Sunt înarmat împotriva ta.

Trufia lui Arbaces, coborâtor din regi, a fost adânc rănită de batjocoritoarele denumiri ale tânărului, buzele lui tremurau şi obrajii săi se înroşiră ca focul.

—Taci, zise el, vorbeşte încet, pentru numele zeilor! Pe Orcus, dacă cumva şi alte urechi în afară de ale mele vor auzi vorbele tale!

—Dar aş vrea ca tot oraşul să mă poată auzi, cum te înfierez!

—Nu mă înfrunta. Sufletele strămbunilor morţi nu-mi vor îngădui niciodată să-ţi iert nesocotitele tale batjocuri. Totuşi, înţeleg furia ta. Am vrut să o siluiesc pe sora ta, şi-ţi pricep mânia. Ascultă-mă deci liniştit. Am lucrat sub imboldul pati- mei. Iubeam, eram gelos. Iartă-mă... Eşti singurul muritor în faţa căruia mă pot umili. Dar vreau să îndrept ocara. Dă-mi pe sora ta de soţie. Nu tremura şi gândeşte-te ce poate însemna înrudirea ta cu acel grec uşuratic, în comparaţie cu ce ar fi cu mine. Sunt bogat, nespus de bogat. Numele meu se trage din strămoşii care au fost cei mai puternici ai vremii, ei se urcă până la date ce se pierd în nesfârşirea timpurilor... Ştiinţa mea, o ştii, nu-i înşelătorie. Dă-mi pe sora ta şi-mi voi trăi viaţa ca să-mi îndrept greşeala unei clipe.

—Surorii mele îi este groază şi de umbra ta, iar mie chiar mi-e scârbă, o scârbă neînvinsă, de tine. N-o să uit niciodată că ai făcut din mine o unealtă a stricăciunilor tale. Nu tu m-ai corupt, nu, n-ai avut puterea asta. Dar ai avut destulă înrâurire ca să faci din mine o făptură pângărită, înjosită prin sperjur. Ah!, poţi tremura, căci ca să-mi răscumpăr ruşinea, lucrez să pot într-o zi rupe masca falşilor tăi zei! Voi arăta în ochii tuturor desfrâurile tale, precum şi pe cele ale soţilor Circeei! Templul zeiţei Isis va deveni un obiect de scârbă şi de dezgust. Voi călca în picioare numele tău prin zeflemelele şi blestemele mulţimii!

O paloare înfricoşătoare se răspândi pe faţa egipteanului. El scrută împrejurimile cu o privire înnebunită, apoi aţintindu-şi ochii lui negri şi drăceşti asupra lui Apoecides, cu o voce înăbuşită si înceată, silabisi:

—Ah! ia seama... La ce te gândeşti smintitule? Vorbeşti
fără să-ti asculţi mânia. > >

—Vorbesc sub inspiraţia adevăratului Dumnezeu, al cărui rob smerit sunt. Vorbesc cu hotărârea şi siguranţa zilei pe care mi-a dat-o iertarea şi harul revărsat asupra-mi prin triumful său... Ah! tremură, căci acea zi se apropie! Nici nu va luci soarele de trei ori, şi demonul va fi culcat la pământ! Tremură, vrăjitor posomorât, tremură!

Toate patimile neîmblânzite şi sălbatice ale sângelui egiptean se deslănţuiră în inima lui Arbaces. Cât de departe era prefăcută dulceaţă a recii sale filosofii... II văzu pe Apoecides stavilă de neînvins faţă de căsătoria ce-o visa, aliat cu Glaucus, stricându-i planurile, necinstindu-i numele, fugind de la cultul zeiţei Isis, descoperitor al pungăşiilor şi al viciilor sale. Apoecides adoptase credinţa lui Iisus şi o mărturisea cu îndrăzneală! El, Arbaces, ştia zelul creştinilor, mai ales al acelor nou convertiţi. Pentru triumful Dumnezeului lor, ei nu dădeau înapoi din faţa nimănui.

Acest inamic periculos era în puterea sa. Templul era gol.

Apucă tocul ascuţit şi se năpusti asupra lui Apoecides când acesta se pregătea să plece, şi înfipse arma în pieptul fratelui Ionei.

— Mori dar! răcni el cu sălbătăcie. Dispari, piedică îndrăzneaţă a destinului meu!

Apoecides se rostogoli, cu inima străpunsă, la baza paraclisului alb, şi rămase nemişcat, fără nici un oftat. Era mort. Arbaces îl privi o clipă cu bucuria goală ce-o produce moartea unui duşman, dar fără veste se gândi la pericolul ce-l ameninţa, îşi şterse de zor arma de hainele victimei şi să pregătea să fugă, când văzu apropiindu-se o

siluetă care arăta că de abia se putea ţine pe picioare.

Omul cânta crâmpeie din imnuri şi ode sacre, fără şir, în- tr-un mod cu totul dezordonat.

— Ah! strigă egipteanul recunoscându-l pe Glaucus, efectul băuturii! Soarta mi-l trimite ca să pot triumfa dintr-o dată asupra a doi duşmani de moarte.

Repede se piti în spatele unui copac şi aşteptă ca un tigru ce pândeşte prada. El văzu cu o bucurie infernală privirile rătăcite a lui Glaucus, convulsiile ce-i nimiceau armonia trăsăturilor, fioroasa decolorare a buzelor. El se împiedică de leşul lui Apoecides, al cărui sânge curgea pe iarbă. Ducându-şi mâna la frunte, dorind parcă să-şi amintească sau să-şi recheme judecata, spuse aplecându-se spre cadavru:

— Endymion, dormi adânc? Ce ţi-a putut spune oare luna? Mă faci să fiu gelos, deşteaptă-te!

Se încovoie încercând să ridice trupul. Uitându-şi slăbiciunea, egipteanul se aruncă asupra grecului şi—1 trânti peste mort, izbindu-l cu pumnii, apoi urlă:

— Ei! cetăţeni, ajutor! Ucigaşul... În faţa templului!... Ajutor!... Săriţi!...

îşi puse piciorul pe coapsele lui Glaucus, măsură de prisos,
căci nefericitul nebun stătea nemişcat în căderea lui. Cuvinte
neînţelese îi scăpau printre buze.

Foarte încet, dar atât de încet încât nu era decât o şoaptă, egipteanul gângăvi:

— Lut ticălos! Sărmană judecată omenească, unde-i acum sufletul tău? Aş putea să te cruţ, potrivnice, care nu mai poţi fi aşa ceva pentru

mine. Dar pentru siguranţa mea, trebuie să ţi se îndeplinească ursita!

Şi înăbuşindu-şi orice compătimire, luă condeiul lui Glaucus şi înmuindu-l în sângele lui Apoecides, îl aruncă în iarbă. Apoi începu să strige după ajutor din răsputeri.

Sosiră gâfâind mai mulţi cetăţeni, câţiva inşi cu torţe nefolositoare în lumina lunii, dar care dogoreau fioros printre copaci.

—Pune-ţi mâna pe ucigaş şi luaţi de aici victima, le zise Arbaces.

Mânia asistenţilor a fost mare, când ridicară trupul lui Apoecides şi văzură că fusese ucis un preot al zeiţei Isis, dar surprinderea lor era cu mult mai mare, când recunoscură în ucigaş pe strălucitul atenian, atât de simpatic tuturor.

—Glaucus, strigară ei, este de necrezut!...

— Mai de crezut ar fi ca acela să fie învinuitul, spuse cineva cu voce înceată, arătând pe Arbaces.

Un centurion, îşi croi drum prin mulţime:

— Ah! sânge vărsat! spuse el, unde-i ucigaşul?

—El? Pe Marte! Seamănă mai mult a victimă... Cine-l învinuieşte?

—Eu, spuse cu mândrie Arbaces.

Bijuteriile ce străluceau pe rasa egipteanului, îl convinseră pe ostaş mai bine decât toate dovezile. Era un martor onorabil.

— Iartă-mă, nobile cetăţean, spuse el, şi fa bine de-mi spune numele tău?

— Arbaces. Este cunoscut de toţi în Pompei. Mă plimblam liniştit, când discuţia însufleţită a lui Glaucus cu preotul, mă atrase. Am fost lovit de mişcările furioase ale grecului, de răcnetele lui, şi l-am crezut beat ori nebun. Deodată îşi trase stilul şi înainte de a avea timp să intervin, el implantă două lovituri victimei sale drept în inimă. În mânia mea m-am aruncat asupra lui. A căzut fără să se

lupte, şi am fost mirat de asta. Nu-şi putea stăpâni simţurile, căci convalescent - abia după o crudă boală - sunt foarte slab, mai ales când mă compar cu tânărul şi voinicul grec Glaucus.

— Ochii lui se deschid, buzele sale şoptesc... Vorbeşte, avestalule, răspunde la această învinuire!

— Acuzarea, Ah!... Ah!... Ceea ce s-a făcut, a fost bine făcut! Când vrăjitoarea şi-a îndreptat şearpele ei spre mine, în prezenţa Hecatei care râdea la urechea mea, ce puteam face? Dar sufăr, mor! M-a muşcat limba şarpelui. Patul meu... Doctorul... Alergaţi... Bătrânul Esculap se va grăbi şi el, dacă îi veţi spune că sunt grec. Mulţumesc, o! mulţumesc zei puternici! Ard... O! capul meu!... Măduva din oasele mele!... Of!, of!... Ard!...

Şi horcăind lung şi dureros, Glaucus se rostogoli în braţele
asistenţilor.

— L-a lovit pe preot într-o furie de nebunie, zise ofiţerul compătimitor... Biet muritor!... Azi l-a văzut cineva?

—Eu, spuse un negustor, azi dimineaţă trecea prin faţa prăvăliei mele. Mi-a vorbit cu multă linişte şi părea că se bucură de o bună sănătate.

—L-am zărit, nu-i mai mult de un ceas, adăugă un altul. Mergea pe uliţi vorbind cu glas tare, cu gesturi ciudate, aşa cum a spus adineauri Arbaces.

—Bine, asta confirmă mărturisirea. Are să fie dus la pretor... Tristă soartă, vai!, atât de tânăr şi aşa de bogat!... Crima e fioroasă. Un preot al lui Isis, îmbrăcat în hainele lui sfinte, lângă cel mai vechi altar al nostru!

Aceste cuvinte îi zguduiră pe asistenţi.

— Nu trebuie să ne mai mirăm că pământul se cutremură, când rabdă astfel de dihănii, spuse un moşneag.

— La închisoare! La închisoare! urlă mulţimea.

O voce pătrunzătoare se auzi veselă:

— Fiarele vor avea acum un gladiator!

Era vocea unei fete, roaba lui Diomed.

—Ba nu, zău, ce noroc pentru amfiteatru! aprobară mai multe persoane.

—Iute, scânduri sau o lectică, zise Arbaces. Un preot al marei Isis nu trebuie să fie dus în templu de mâini grosolane şi profane, ca un gladiator măcelărit.

În timp ce câţiva inşi se supuneau poruncii lui Arbaces, alţii întinseră trupul lui Apoecides pe iarbă, cu faţa către cer. Deodată, mulţimea îşi sparse rândurile cu furie prin împingerea puternică a braţelor lui Olynthus, care se găsi pe neaşteptate lângă Arbaces şi în faţa cadavrului. Privirea lui înnebunită de groază se opri pe pieptul însângerat al lui Apoecides.

— Ucis! strigă el, biată inimă nobilă! Zelul tău te-a adus aici, căci fără îndoială s-a descoperit mărinimosul tău plan şi-au înlăturat ruşinea!

întoarse capul şi ochii i se opriră pe faţa nepăsătoare a lui Arbaces. Simţi un zbucium de scârbă şi lăsă să apese asupra egipteanului toată ura şi dezgustul ce i-l insufla. Atunci în- tinzând braţele spre Arbaces, spuse cu îndrăzneală, cu o voce sigură, ca un judecător:

—Unde-i criminalul? Răspunde, egiptene, căci pe viul Dumnezeu, cred că într-adevăr tu eşti acela!

Faţa lui Arbaces se schimbă vizibil, dar nu era decât un fulger. Mulţimea se grăbea, neliniştită şi lacomă, să se îmbulzească în jurul celor doi

bărbaţi. Furia învinuirii stârnea curiozitatea tuturor.

— Cetăţeni! strigă Arbaces, vă arăt pe învăluitorul meu ca pe unul dintre cei mai nesocotiţi nazariteni ori creştini, ştiu eu cum să le spun mai nimerit? Şi dacă îndrăzneşte a învinui pe un egiptean de omorul unui preot din Egipt, nu trebuie să vă miraţi de asta. Putem şti până unde poate merge îndrăzneala acestor sectari?

—îl ştim... îl ştim! urlă gloata. Este Olynthus creştinul! Un ateu care tăgăduieşte zeii!

— Tăceţi, fraţilor, grăi Olynthus cu un gest de maiestuoasă demnitate, şi ascultaţi. Acest preot al zeiţei Isis trecând la creştinism mi-a descoperit, înaintea morţii sale, misterioasele desfrâuri ale acestor egipteni, şărlătăniile din templul lor şi se pregătea să vă facă cunoscut tuturor ipocriziile ascunse în spatele zeiţei! Cine? Cine? Vă întreb cine a putut vărsa sângele lui dacă nu unul din aceia care erau ameninţaţi printr-o mărturisire ce nu se putea combate! Şi cine se putea teme de el mai mult decât Arbaces? El! Da, el este ucigaşul!

— îl auziţi? strigă Arbaces. Defăimează... întrebaţi-l dacă crede în Isis!

—Cum aş crede oare într-un diavol necurat? răspunse cu îndrăzneală Olynthus.

Un zgomot duşmănos se propagă în mulţime. Olynthus nu se sperie. De mult era pregătit la orice, şi din dragoste pentru credinţa lui, uită orice socotinţă si izbucni:

— înapoi idolatri, aceste rămăşiţe nu vor fi pângărite cu riturile voastre necurate! Ele ne aparţin nouă, ucenicii lui Hristos. Cer rămăşiţele lui ca să le îngropăm după legile Evangheliei. Le reclam în numele Creatorului universal!

Centurionul îsi arătă iar autoritatea:

—Olynthus, sau oricare ar fi numele tău, ai o dovadă în învinuirea ce-o ridici împotriva lui Arbaces, sau nu-i decât o bănuială nehotărâtă?

Olynthus tăcu. Pe buzele egipteanului se zugrăvi un zâmbet de nesocotire.

—Reclami trupul preotului zeiţei Isis, ca aparţinând sectei creştinilor?

— Da!

—Jură pe această statuie a Cybelei, pe acest templu, cel mai vechi din Pompei, că mortul îmbrăţişase credinţa ta.

— Eu să jur pe Cybela! Dar, eşti nebun? De mult nu mai recunosc aceşti idoli, proclam zeiţele voastre nişte false divinităţi!

Gloata strigă:

—Jos cu creştinul! La moarte necredinciosule! Asta-i o pângărire! Ne-ar înghiţi pământul, dacă am suferi astfel de afurisenii în Păduricea sacră! Moarte acestui om!

O voce de femeie le întrecea pe toate celelalte, limpede, as-
cutită si ameninţătoare:

— La fiare!

Fără a se lăsa impresionat de duşmănia mulţimii, ostaşul întrebă din nou:

— Nazaritene, în care dintre zeii noştri crezi tu?

— În nici unul!

— Auziţi, ia auziţi! urlă mulţimea.

—Oameni închipuiţi şi orbi, chipurile voastre de lemn şi de piatră, au oare ochi să vadă, urechi să audă, braţe care să mă ocrotească? Cum puteţi crede în acest idol mut, cioplit de mâna omului? A creat el neamul omenesc, ca să fie o zeitate? Ei! nu, artistul e cel care l-a creat şi dacă el nu poate oferi nici o dovadă de puterea sa, este pentru că

nu are nimic divin. Fiti deci convinşi, fraţi nenorociţi, de nefiinţa lui si rătăcirea voastră!

Zicând acestea şi plin de o sfântă mânie, se repezi spre templu şi răsturnă statuia Cybelei înainte ca cei de faţă să aibă timp de a se împotrivi unei asemenea îndrăzneli.

—Uitaţi-vă! strigă Olynthus triumfător, cum se rostogoleşte la picioarele voastre ca o piatră în noroi. Să se răzbune dar, dacă este o zeiţă! E lucrul acesta vrednic de un cult?

Un sacrilegiu atât de monstruos, într-unui din templele cele mai venerate, împinse la culme forfota şi mânia gloatei. Ea se aruncă cu sălbătăcie asuora lui Olynthus, cu pumnii ridicaţi.

—Linişte! strigă centurionul cu tărie. II vom duce pe acest obraznic defăimător ca şi pe ucigaş, în faţa tribunalului în drept. Victima să fie dusă la casa lui.

Calenus, preotul zeiţei Isis ieşi din ascunzătoarea lui şi atunci spuse:

—Reclam eu aceste rămăşiţe, după obiceiul şi dreptul preoţilor.

— Bine, să se dea ascultare flaminului. Şi ucigaşul?

— Pare adormit.

— Să fie luat cu noi! Hai să pornim!

Arbaces, întorcându-se, întâlni privirea lui Calenus, care îl pătrunse până în adâncul sufletului.

O fată din popor se propti în faţa lui Olynthus şi-i spuse atintindu-l cu obrăznicie:

—Pe Jupiter, iată un om! Vom avea unul pentru tigru şi altul pentru leu.

— Da, da! strigă mulţimea cu încântare.

6.

eşi noaptea învăluia cetatea, mulţimea umplea încă uliţele. În grupuri gălăgioase, se discuta cu mai multă

seriozitate ca de obicei.

O ÎNFRÂNGERE

un tânăr, trecând aproape de templul Fortunei, lovi cu tărie maiestuoasa rotunjme a lui Diomed, care intra în casa lui din mahala.

— Ei! strigă negustorul proptindu-se pe largile lui picioare. Ai orbul găinilor, ori crezi că sunt nesimţitor? Pe Jupiter! Erai cât pe ce să goneşti din trupul meu suflarea divină ce-i dă viaţă! încă o ciocnire ca asta şi umbra mea va fugi desigur în împărăţia umbrelor!

—Ah! Diomed!... Iartă-mi stângăcia! Vezi, eram adâncit în gândurile mele. Bietul nostru prieten Glaucus. Cine s-ar fi aşteptat la... Oh!, nestatornicie a sorţii!

— Vai, cui i-o spui! Claudius, crezi cu adevărat că va fi trimis în fata Senatului?

— Fireşte. Crima lui este de o atât de mare gravitate, încât numai Senatul îl poate judeca. Prin urmare lictorii trebuie să-l urmărească.

— Deci a fost oficial învinuit?

— Ce, n-o ştiai?

— Asta se explică. Sosesc din Neapole, unde mă dusesem pentru afaceri în ziua când s-a petrecut crima. Ce lucru înfiorător! Şi când mă gândesc că a fost la mine acasă, chiar în acea seară!

— Ei da! Cu noi totii, dar vina lui e indiscutabilă si cum

crima se trece înaintea micilor învinuiri fără însemnătate, se va rosti hotărârea împotriva lui înainte de începerea jocurilor.

— Jocurile? O zei puternici! Ce spui Claudius? Oare o să fie osândit să fie dat fiarelor? El aşa de tânăr şi de bogat?

—Fireşte... Ei! adăugă Claudius ridicând din umeri, la ur- ma-urmei nu-i decât un grec şi noi romanii, care aparţinem claselor înalte, dacă ne putem face tovarăşi cu aceşti străini, atunci când sunt bogaţi şi în plină propăşire trebuie să ne amintim - atunci când cad în nenorocire - că nu sunt decât nişte robi. Ştiu bine că dacă am putea, n-am cere altceva decât să-l scăpăm, căci între noi fie zis, crima lui este oare atât de fioroasă? Un preot al zeiţei Isis, ce este în sfârşit? Ce-i însăşi Isis? Numai că norodului îi este sete de sânge, ca să spele sacrilegiul. Ar fi periculos să nu fim de părerea mulţimii superstiţioase.

—Şi celălalt, creştinul defaimat?

—Oh!, acel biet câine. Cu el e lucru limpede. Dacă vrea să facă jertfe zeiţelor Isis sau Cybela va fi iertat, dacă nu, al tigrului va fi. Dar să aşteptăm hotărârea Senatului. Frumoasa Iulia este sănătoasă? Te rog aminteşte-i de mine. Uite-l pe egiptean ieşind de la pretor. Pe Pollux! Ce motiv l-o fi condus la acel magistrat?

—Negreşit o conferinţă cu privire la ucigaş. Nu-i el învingătorul? Nefericitule Glaucus! Nu mai înţeleg nimic. Care să fi fost motivul crimei sale? Eră să se căsătorească cu sora ucisului.

—Se zice că Apoecides împotrivindu-se acestei uniri, s-ar fi iscat între ei o ceartă neprevăzută. Glaucus era beat şi în aiureala vinului, l-a lovit...

—Bietul băiat!... Are un avocat bun?

—Pe cel mai bun dintre toţi, pe Caius Pollion. Cine nu-i ştie talentul? Pare că a tocmit, cu bani

gheaţă, pe toţi patricienii, risipitorii şi ruinaţii din Pompei, să-şi îmbrace iarăşi to- gele lor ponosite ca să vină să protesteze şi să arate stima lor lui Glaucus. Lucru nostim este că greul n-ar fi schimbat cu ei vreodată cel puţin o vorbă, nici pentru un imperiu, căci să recunoaştem că, om de lume subţire, nu se întovărăşea decât cu prieteni tot unul şi unul. Mă îndoiesc că astfel de indivizi vor izbuti să-i mişte pe cetăţeni. Isis e atât de populară în acest moment!

— Ei, da... Cu bine, vrednice prieten, ne vom revedea la amfiteatru, unde vom face o mică prinsoare, nu-i aşa? În această privinţă mi s-au răsturnat toate socotelile din cauza acestei supărătoare întâmplări a lui Glaucus. Va trebui să-mi umplu tăbliţele în altă parte. Şi când mă gândesc că atenianul pusese rămăşag pe gladiatorul Lydon şi habar nu avea măcar că el... Cu bine!

Claudius se îndepărtă fredonând o melodie grecească, lăsând în urma lui o urmă mirositoare de parfum ce se revărsa din haina lui albă ca neaua şi din pletele lui fluturânde.

— Dacă Glaucus, se gândea el, cade pradă leului, voi ajunge preferatul Iuliei. Acest îndrăcit de Sallustius bârfeşte că măsluesc cărţile şi zarurile, îmi urmăresc cu toţii degetele cu o nemaipomenită obrăznicie, când scutur cornetul. Dacă s-ar descoperi că zarurile mele de fildeş sunt falsificate, aş fi pierdut. Prefer să mă încurc în cearceafurile frumoasei Iulia si să renunţ la joc, mulţumită bogăţiei lui.

Neprevăzuta întâlnire cu Arbaces îi întrerupse visurile.

— Salutare, nobile Claudius, eşti atât de bun încât să-mi arăţi casa lui Sallustius? îl întrebă egipteanul.

—Este foarte aproape de aici, înţelepte Arbaces. Aşadar Sallustius te primeşte în această seară?

—Nu ştiu şi nu cred să fiu dintre cei care i-ar plăcea să-i aibă ca tovarăşi. Nu mă duc la el decât ca să ajung până la Glaucus.

—Ah!, da. Această inimă bună de epicurian crede în nevinovăţia grecului. Am auzit spunându-se că într-adevăr el a depus chezăşie şi s-a declarat responsabil de fiinţa arestatului până la judecată. Fireşte casa lui este mai bună decât o închisoare, decât acea groaznică gaură din Forum. Dar pentru ce vrei să-l vezi pe Glaucus?

—Pentru ce? Dar dacă am reuşi să-i cruţăm executarea, nobile Claudius, ar fi o foarte fericită întâmplare pentru noi. Osândirea unui om bogat este o lovitură nenorocită pentru
societate. Pare că si-a redobândit mintea. As vrea să vorbesc cu > >
el, să ştiu ce împrejurări uşurătoare s-ar putea invoca în folosul său.

—Eşti bun, Arbaces.

—Bunăvoinţa se impune celui care năzuieşte la înţelepciune, răspunse egipteanul cu o prefăcută modestie. Arată-mi
drumul locuinţei lui Sallustius.
˃

—Te voi duce până la uşa lui. Vino! Şi ce se face nenorocita de Iona, sora celui ucis şi logodnica ucigaşului?

— Vai!, este aproape nebună de durere. Uneori îl blesteamă pe ucigaş, apoi se întrerupe pe neaşteptate şi strigă, „Dar pen- truce să-l afurisesc? O frate iubit, Glaucus nu-i ucigaşul tău! Nu! Nu!... Infamie, minciună!... Şi iar se întrerupe îngândurată, şoptind înspăimântată, „Dar dacă totuşi, ar fi el?”.

—Biata Iona!

—Datoriile solemne ce le porunceşte religia pentru morţi, au fost pentru ea o uitare. Doliul o face să îl uite pentru o clipă pe Glaucus şi propria ei situaţie. Dar când va vedea ascunderea în mormânt a rămăşiţelor răposatului ei frate şi când va sfârşi cu plânsul, atunci mi-e teamă de furia ce-o va cuprinde. O şi văd alergând în ajutorul ucigaşului fratelui ei.

— Trebuie înlăturat un asemenea scandal.

— În calitatea mea de epitrop am luat anume măsuri folositoare în această privinţă. Mi s-a dat dreptul s-o iau în casa mea, după înmormântare. Acolo, cu voia zeilor, va fi în siguranţă.

—Foarte bine, înţelepte Arbaces. Uite, acolo e casa lui Sallustius. Zeii să te aibă în a lor pază! încă o vorbă: de ce pari atât de întunecat şi serios? Am fost sigur că în anumite ocazii ştii să fii vesel ca oricare altul. Aş vrea să te iniţiez în plăcerile din Pompei! Nimeni nu le ştie mai bine decât mine.

—Mulţumesc, nobile Claudius. La vârsta mea sunt prea greoi ca să petrec.

—Oamenii bogaţi nu ştiu ce-i bătrâneţea.

—Rămas-bun! Zeii cu tine, ilustre Arbaces.

Când rămase singur, egipteanul îşi spuse în gând:

—Nu-mi place sângele. îl voi scăpa pe Glaucus, dacă renunţă la Iona, declarându-se învins. Dar nu, este imposibil. Trebuie să moară. Trebuie spre a curăţa crima mea faţă de cei morţi şi pentru ca rivalul meu să nu mai existe pe pământ... O! de aş putea să-l conving că el a lovit într-o clipă de nebunie.

Arbaces, strecurându-se de-a lungul străzii înguste, ajunse în faţa casei lui Sallustius. Culcată pe pământ, o grămadă negricioasă, ce semăna nelămurit a om, se ivi înaintea lui.

—Scoală-te, zise el lovind corpul cu sandaua, încurci calea.

Forma se ridică şi o voce limpede şi zbuciumată îi răspunse:

—Cine esti tu? Iti cunosc vocea!

»

O rază de lună lumină faţa palidă a Nydiei.

—Tânără oarbă, ce faci aici atât de târziu? La vârsta ta, nu-i cuviincios. Du-te acasă, fetiţo!

— Arbaces, tu eşti Arbaces, egipteanul!

Atunci, cu un imbold straşnic, împreunându-şi mâinile, se aruncă la picioarele lui şi adânc rugătoare, pierdută zise:

— Scapă-l, scapă-l, te rog! El stă în casa asta, nevinovat, bolnav, murind... pe când eu... eu... sunt pricina blestemată a întregii... şi nu pot pătrunde până la el... Sunt respinsă cu asprime, biată oarbă, care înnebuneşte de durere. Vindecă-l tu, om ilustru, trebuie să cunoşti un talisman, o iarbă, o contra-bă- utură de dragoste... căci ea... nenorocita băutură, a produs tot răul, a făcut toată nenorocirea... băutura de dragoste!

—Taci, copilă... Faima Iuliei cere tăcere... Ea i-a dat să bea băutura pe care i-a dat-o vrăjitoarea, deci n-ai de ce să-ţi faci imputări. Ceea ce trebuie să se întâmple, se va întâmpla! Glaucus poate fi salvat, cu acest gând mă duc să-l văd. Rămâi sănătoasă!

Arbaces scăpă de strânsoarea oarbei şi lovi tare în uşa ce i se deschise. Portarul întrebă cine se prezintă.

— Sunt eu, Arbaces. Doresc să vorbesc cu Sallustius. Afacere importantă în problema lui Glaucus. Vin din partea pretorului.

Portarul îi permise lui Arbaces să intre. Oarba se luă după el şi întrebă:

—Cum îi este? În genunchi te rog, spune-mi!

—Iarăşi tu, fată fără minte! Nu ti-e ruşine... Se zice că si-a venit în fire.

—Mărire zeilor! Lasă-mă să intru, lasă-mă să-l văd!

—Ce-mi ceri tu? Pe Bachus! Mi-aş face greutăţi, dacă aş lăsă să intre toate făpturile de speţa ta. Marş de aici!

Uşa se reînchise greoaie şi Nydia căzu zdrobită pe prag.

Arbaces, pătrunzând în triclinium, îl găsi pe Sallustius încă la masă cu libertul[27] lui favorit.

— Ce-i asta, Arbaces, ce te aduce la ora asta târzie? Primeşte acest pocal!

—Mulţumesc, Sallustius. Zeii să te aibă în paza lor! Nu plăcerea mă aduce aici. Vin să te supăr în interesul arestatului tău... Se zice că şi-a recăpătat mintea?

Sallustius îsi sterse o lacrimă, căci la el bunătatea era strâns legată într-un chip ciudat cu stricăciunea.

— Vai! zise el, şi-a recăpătat judecata, nu însă şi sănătatea. Abia îl mai recunosc pe strălucitul şi veselul tovarăş al plăcerilor mele. Nu înţelege nimic din neaşteptata furie ce l-a cuprins, nu are decât o amintire foarte nelămurită despre cele ce s-au întâmplat şi cu toată mărturisirea ta, înţelepte Arbaces, afirmă că-i nevinovat.

—Sallustius, în hazardul prietenului tău simt multe împrejurări ce merită o îngăduinţă cu totul deosebită, răspunse Arbaces cu seriozitate. Dacă ar mărturisi, s-ar putea spera în mila Senatului, care după cum ştii, are dreptul de a îndulci legea

27 **Robii care erau dezrobiţi se numeau liberţi sau sclavi eliberaţi şi deveniţi cetăţeni.**

sau din contră s-o facă mai aspră. Am conferit cu cel mai puternic magistrat al oraşului şi am căpătat autorizaţia lui să-l văd pe atenian, chiar în această noapte, deoarece procesul începe mâine.

— Pe Bachus! Vei fi cu adevărat vrednic de numele tău oriental şi de faima ta, dacă ai putea să-i scoţi din gură o vorbă cu tâlc! Bietul Glaucus! Nu mai mănâncă nimic, el care avea o poftă de mâncare atât de mare!

— Se înnoptează, zise egipteanul, dă-mi voie să-l văd.

Sallustius îl conduse până la o uşă străjuită de doi robi. O deschise, lăsându-l pe egiptean să intre, care se văzu singur cu Glaucus.

Palidele raze ale unui lampadar[28] superb, aşezat la căpătâiul patului, cădeau pe faţa de nerecunoscut a tânărului atenian.

Arbaces se simţi mişcat, atât de impresionantă era schimbarea feţei bolnavului.

Egipteanul se aşeză liniştit lângă pat, fără ca Glaucus să-şi dea seama de prezenţa lui. După o îndelungată tăcere, Arbaces spuse:

— Glaucus, am fost duşmani şi totuşi vin singur la tine, în liniştea nopţii, ca prieten, poate chiar ca un salvator.

Glaucus la auzul vocii ce-i insufla o ură atât de mare, se
sculă încetişor. Privirile amândurora se întâlniră si se aţintiră.
Glaucus urlă, pe când pielea arămie a egipteanului se înălbi. În sfârsit grecul se întoarse si oftând îsi duse mâna la frunte si
O
şopti căzând pe pat:

—Oare mai visez încă?

28 **Lampă cu un lung picior metalic.**

— Nu, Glaucus, pe această mână dreaptă şi pe capul tatălui meu, vezi un om care te poate izbăvi. Ştiu ce ai făcut, ai săvârşit un omor, un sacrilegiu chiar. Te rog, fii liniştit, am fost martor ocular la fapta ta. Dar te pot salva, căci îţi cunosc scuza. Mi-e imposibil să dovedesc că nu erai în toate minţile şi nerespun- zător. Da, te pot izbăvi, dar pentru a face asta trebuie să mărturiseşti crima ta. Iscăleşte pe aceste tăbliţe. Recunoscând că l-ai omorât pe Apoecides, vei înlătura voturile ce te-ar putea osândi la moarte.

— Poftim? Ce cutezi să-mi spui tu? Eu să-l fi ucis pe Apoecides? Nu l-am găsit eu oare lungit fără viaţă, scăldat în sânge? Pretinzi să mă convingi că am săvârşit eu această crimă. Minţi! Pleacă de aici!

— Mai domol, Glaucus, nu fii aşa de furios. Te iert că nu- ţi aminteşti un fapt săvârşit într-o clipă de rătăcire din cauza căreia judecata ta redobândită se lămureşte. Dar auzi-mă bine, voi ajuta eu memoriei tale obosite: mergeai lângă preot şi vă certaţi din cauza surorii lui, Apoecides jumătate nazaritean căuta să te convingă, să te convertească la noua lege. El începu să batjocorească felul tău de a trăi, se înfurie şi afirmă că nu va aproba niciodată căsătoria ta cu Iona. Aminteşte-ţi, Glaucus, aminteşte-ţi... Apoi cum înnebunit de întărâtare ai trecut la o mânie aşa de furioasă şi sub j>uterea durerii şi a mâniei l-ai lovit de moarte pe Apoecides. Îţi aduci aminte, nu-i aşa?

—Minţi! Eu ucigaşul fratelui Ionei, o zei puternici! Eu, să mărturisesc că m-am atins de un fir de păr din capul ce ea-l iubea atât de mult? O!, mai bine să mor de o mie de ori!

— Ia aminte, zise Arbaces cu o voce şuierătoare, ori mărturisirea şi iscălitura ta ori arenele. Alege!

— O, zei atotputernici! şopti Glaucus. Ce am păcătuit eu oare? Care-i crima mea? Până mai ieri, viaţa nu avea pentru mine decât zâmbete şi flori. Iona urma să fie a mea. Sănătatea, tinereţea, dragostea, mă copleşeau cu darurile lor. Acum nebunia, ruşinea şi moartea! Pentru ce? O!, pentru ce?... Iar mă cuprinde nebunia, delirul!

—Iscăleşte şi vei fi salvat, şopti egipteanul cu o voce dulce.

—Niciodată, ademenitorule, strigă Glaucus în prada unei neaşteptate turbări. Tu nu mă cunoşti, nu cunoşti sufletul unui atenian! Moartea nu mă înspăimântă, voi şti s-o înfrunt. Necinstea singură este de temut, căci este veşnică! Să-mi înjosesc numele ca să-mi scap viaţa, eu? Să-mi schimb conştiinţa mea curată cu zilele pătate? Necinstea mea în ochii Ionei? Egiptean barbar, ai înnebunit! Să-mi propui asta mie, care am călcat acelaş pământ ca şi Harmodius, care am respirat acelaşi aer ca şi Socrate... Du-te, voi trăi fără remuşcări, sau voi ispăşi cu bărbăţie, cu fruntea sus, râzându-mi de moarte!

—Gândeşte-te, Glaucus, până ce această moarte nu te ia în ghearele ei. Leul te va sfâşia în bucăţi, urletele mulţimii te vor insulta, privirile ei batjocoritoare vor râde de agonia ta. Ea se va sătura privind la trupul tău terfelit. Moartea nu te va izbăvi de ruşinea ce vrei s-o înlături, ea se va lipi pentru totdeauna de tine, de leşul tău fără mormânt.

—Ruşinea nu constă în pierderea stimei altora, ci în nimicirea propriei noastre stime, spuse cu mândrie Glaucus. Ai să pleci de aici, egiptean

blestemat! Vederea ta îmi face scârbă. Te-am urât întotdeauna, acum te dispreţuiesc.

— Mă retrag, zise Arbaces foarte demn. Adio, Glaucus. N-o să te mai văd decât de două ori: la tribunal şi-n amfiteatru.

El se ridică încet şi învelit în mantia lui părăsi încăperea. II regăsi pe Sallustius, cu ochii roşii, veghind cu cupa în mână.

— încăpăţânarea lui Glaucus, îi spuse Arbaces, dovedeşte că nu şi-a recăpătat mintea. Vai! nu mai e nici o nădejde pentru el!

Sallustius, al cărui simţ moral era slăbit prin viaţa sa de des- frâuri, nu avea faţă de învăluitorul prietenului său un prea mare necaz. Era mai îndurerat de soarta lui Glaucus decât convins de nevinovăţia lui. >

— Nu spune asta, zise el, un chefliu aşa de vrednic, n-ar putea fi osândit. Chestia lui e de reglat între Isis şi Bachus.

— Vom vedea. Rămâi cu bine.

Sclavul trase mânerele de fier ce închideau uşa şi Arbaces
iesi.

Nydia se aruncă iarăşi la picioarele lui rugându-l fierbinte:

— Ah!, scapă-1! Arbaces îi răspunse:

— Urmează-mă, copilă, am să-ţi vorbesc...

— Dar îl vei izbăvi?

Zbuciumată, oarba îl urmă în tăcere, gâfâind. Egipteanul îşi spunea:

— Trebuie să o pun pe fata asta la loc sigur. Ea ar vorbi despre băutura de dragoste. Cu Iulia, nu e nimic de temut. Ea nu se va da de gol.

7.

BUNUL EPITROP

(Tona aflase în acelaşi timp de moartea fratelui ei şi despre

I arestarea lui Glaucus. I se răspunse că Arbaces îl învinuia pe cel din urmă de omorul lui Apoecides, dar ea respinsese această învinuire cu toată tăria sufletului ei.

înmormântarea fratelui ei a avut loc cu mare solemnitate, ocupându-i toate clipele timp de două zile.

Iona continua să aibă bănuieli foarte serioase împotriva lui Arbaces. îşi zicea că datoria ei de logodnică şi de soră, o sileau să se ducă la pretor şi să-i comunice, deşi de fapt nu avea nici o dovadă. Ea le întrebă pe femeile sale şi află că Glaucus era bolnav foarte rău, arestat si închis în casa lui Sallustius si că
ziua procesului lui se apropia.

— Procesul lui! Zeii să-l apere de judecători! strigă ca o nebună. Biet şi scump Glaucus! Trebuie să alerg, să mărturisesc că sunt convinsă de nevinovăţia lui. Voi fi crezută, eu, sora victimei. Să-i îndulcesc mâhnirea, să-l susţin şi să-l îngrijesc. Această sarcină, îmi cade numai mie s-o rezolv şi dacă nu pot dovedi că-i nevinovat, să împart cel puţin soarta lui: surghinul sau moartea!

Ea alergă vorbind, zăpăcită, neştiind pe unde mergea şi dacă trebuia să se ducă la pretor sau la logodnicul ei. Deodată a fost oprită de un grup de inşi ce înconjurau o lectică deschisă. Un bărbat înalt înaintă spre ea.

Iona scoase un strigăt:

— Arbaces!

— Frumoasă Iona, spuse el cu bunătate, fără să pară a fi observat spaima ei. Copila mea, scumpa mea elevă, iartă-mă că tulbur pioasa ta întristare.

Pretorul, gelos de renumele tău, nu vrea să fii implicată, din nechibzuinţă, în procesul care va începe şi el te-a încredinţat îngrijirilor mele. El s-a milostivit de tine, de părăsirea în care te afli, n-a voit să te lase singură şi m-a numit păzitorul tău legal, ca să te ocrotesc.

Iona se retrase cu scârbă şi strigă pe un ton de zdrobitoare nesocotire:

— Destul!... Cum cutezi tu, ucigaşul fratelui meu, să-mi vorbeşti astfel? Ce, în mâinile tale înroşite de sânge, vrei să mă încredinţez eu, sora victimei? Ah! tu te nelinişteşti, conştiinţa ta se revoltă în cele din urmă! Lasă-mă pradă durerii mele şi vezi-ţi de drum, sau de nu...

— Durerea ta, zise Arbaces, regăsindu-şi liniştea, te face să-ţi pierzi mintea. Te iert, căci fiind cel mai bun prieten al tău, am pentru tine o nemărginită îngăduinţă. Dar zona publică nu-i făcută pentru astfel de convorbiri. Haide, dulcea mea copilă, ne aşteaptă lectica. înaintaţi robilor!

însoţitoarele Ionei o urmaseră în goana ei dezordonată. Ele îl înconjurară pe egiptean şi se lipiră de genunchii lui, rugătoare şi îngrozite.

—Arbaces, spuse cea mai în etate, încâlci legea. Este scris că nouă zile după înmormântare, rudele mortului nu vor fi deranjate în casele lor.

— Femeie, răspunse poruncitor Arbaces, a aşeza pe o epi- tropisită sub acoperişul tutorelui ei, nu înseamnă a încălca legile înmormântării. Această dezbatere a durat destul... am autorizaţia pretorului... haideţi! Iona să fie pusă în lectică!

Apropiindu-se de ea, el dori s-o apuce de mijloc, dar ea se desprinse, îl privi ţintă şi îi adresă cu un râs convulsiv:

— Ah!... Ah!... Bine... Foarte bine! încântător tutore. Lege părintească!... Ah! Ah!...

înspăimântată ea însăşi de râsul ei, simţi un fior rece şi căzu leşinată în braţele lui Arbaces, care o aşează în lectică.

8.

ARBACES TRIMFĂTOR

IVTydia îl urmase pe egiptean în casa lui, iar acolo

1 remuşcările şi deznădejdea ei o dădură de gol. Mărturisi C_>/ că ea şi nu Iulia îi oferise lui Glaucus băutura fatală.

Naiva şi neştiutoarea Nydia, convinsă că egipteanul era atotputernic, îl ruga încă să-l vindece pe Glaucus şi să-i salveze viaţa. Arbaces, simţi mai bine nevoia de a o ţine pe oarbă arestată până la sfârşitul procesului. Mai întâi crezând-o doar complicea Iuliei, se temuse să nu se prezinte martoră, să nu-l compromită cu vrăjitoarea şi băutura de dragoste. Dar amorezată şi vinovată, era şi mai periculos s-o lase liberă.

Nydia, roabă şi străină, lipsită prin infirmitatea ei de aspectul vieţii active, nu cunoştea asprimile legii romane. De aceea ea se înfricoşa, cu mult mai mult de boala lui Glaucus, de aiureala lui, decât de primejdiile procesului, de care auzise în treacăt. De unde să ştie ea ce era legea romană, sentinţele ei, de cruzimea poporului şi despre arene? Deprinsă a-i atribui lui Glaucus tot ce era mare şi sublim, nu putea bănui că o altă primejdie, mai de temut decât nebunia, ameninţa acest cap sfânt pentru ea. II vedea sortit tuturor bucuriilor şi dacă, fără voia ei îi afectase strălucita lui carieră, habar nu avea că în felul acesta l-a osândit la moarte.

— Copila mea, îi spuse părinteşte Arbaces, mi-e milă de tine şi de greşeala ta. Iubirea merită îngăduinţă. Voi face tot ce-mi va sta în putinţă, pentru ca Glaucus să-şi recapete în curând

sănătatea. Dar cum este ruşinos pentru tine să rătăceşti pe uliţi şi să fii călcată în picioare pe pragul caselor, vei sta aici, aşteptând în pace.

Fără să se mai ocupe de fată, ieşi din încăperea unde o închise cu un drug de fier. Poruncind unui rob să păzească această parte a casei şi să fie atent cu nevoile arestatei, el plecă singur, adâncit în gânduri, aşteptând zorii zilei, pentru a porni în căutarea Ionei. Şi ea trebuia împiedicată, să nu arate prea mult interes pentru Glaucus în timpul procesului şi pentru a înlătura posibilitatea ca ea să-l învinuiască chiar pe Arbaces, de faptul viclean şi silnic, de care se făcuse vinovat mai înainte împotriva ei.

După ce o închise pe Iona în casa sa, Arbaces se simţi liniştit. De acum înainte nu avea să se teamă de nimic.

De aceea, când mergea s-o viziteze pe Iona, în cea mai izolată parte a casei lui, nu se mai gândea decât la emoţia curat pasională ce se năştea în el în faţa acestei frumoase făpturi. O găsea de o mie de ori mai demnă de dorit, sub adânca cople-şeală ce poetiza cu blândeţe şi suferinţă faţa ei întristată.

O temere nelămurită îl chinuia, impregnând cu indispoziţie şi cu sfială orele lui singuratice. Îi era teamă să nu fie bănuit şi descoperit. O nehotărâtă groază pe care o simte criminalul pentru urmările crimei sale. Temeri sau remuşcări, îl urmăreau zi şi noapte.

Acum când Iona era în stăpânirea lui, se gândea să fugă, să plece din ţara asta unde morţii s-ar putea scula din mormânt să-l învinuiască, şi să se ascundă undeva departe, luând cu sine bogăţiile şi pe fermecătoarea Iona, comoara lui cea mai de preţ.

Arbaces, în triumful visurilor sale, ieşi radios pentru a asista la procesul lui Glaucus.

Obrajii palizi, chipul descompus al învinuitului, îl emoţionau mai puţin decât tăria sufletului său, oglindindu-se în privirea lui plină de energie.

În timp ce se prefacea că-i produce neplăcere să mărturisească împotriva lui Glaucus şi vădea o ipocrită compătimire pentru nenorocirea lui, el plănuia în taină, cu ajutorul preoţilor zeiţei Isis, o răzvrătire populară destul de puternică pentru a împiedica mila Senatului.

Adormise cu uşurinţă frământările Iuliei, comunicându-i şiretenia oarbei. De altfel, mândrei fete îi plăcea mai mult bogăţia şi renumele lui Glaucus, decât însuşi Glaucus. Tânărul bărbat, acum pradă nenorocirilor, nu mai exista în ochii ei. Dimpotrivă aproape se bucură de o restrişte ce-o înjosea pe Iona, a cărei frumuseţe prea desăvârşită îi întărâta gelozia. Firea ei uşuratică şi nestatornică se îndrepta acum spre Claudius, care se arăta din ce în mai râvnitor în ceea ce o privea. O alianţă cu acest patrician murdar şi josnic, dar de o naştere ilustră, n-o scârbea.

9.
VRĂJITOAREA IMPROVIZATĂ

O^Tydia, prinsă de Arbaces, nu realiză imediat ce soartă i\ i se pregătise. Rămasă singură, ea crezu că egipteanca/ * ul se va înapoia în curând. După mai multe ore de aşteptare, pe care neputinţa de a vedea le făcea groaznic de lungi, ocoli odaia, cu braţele întinse, ca să găsească o ieşire. Singura uşă care exista, era închisă. Atunci dându-şi seama de adevăr, începu să strige, cu

toată furia caracterului său iute, aţâţată de nelinişte sufletească şi de nerăbdare.

— Ei! fato! mormăi robul care veghea şi deschizând uşa întrebă: „Ce, ai fost muşcată de vreo scorpie?”

— Unde-i stăpânul tău şi cu ce drept sunt închisă ca într-o colivie? Trebuie să mă elibereze, lasă-mă să ies...

— Biată micuţă, nu ştii că voinţa lui Arbaces este egală cu o hotărâre a împăratului? El a poruncit să fii pusă sub cheie, iar eu sunt paznicul tău. Ai pâine şi vin cât vrei, ceea ce preţuieşte mai mult decât libertatea.

— O Jupiter! strigă oarba cu o mirare plină de spaimă. Ce vrea acest preot al zeiţei Isis, de la o biată fiinţă ca mine?

—Poate doreşte să ţii de urât stăpânei tale, care se află aici
de azi dimineaţă.

—Iona este aici?

—Da. Nu cred că a venit de bunăvoie. Dar, pe templul lui Castor, Arbaces e într-adevăr curtenitor faţă de femei. Stăpâna ta e epitropista lui... Şi...

—Poţi tu să mă duci la ea?

—N-am poruncă. Arbaces m-a pus paznic al acestui apartament si mi-a recomandat să uit că am ochi si urechi si să nu
am decât o calitate principală, dar absolută: supunerea...

—Ce rău poate fi, dacă aş vedea-o pe Iona?

—Nu ştiu. Nu mi s-a dat poruncă să te las s-o vezi. Dacă vrei un tovarăş, voi sta de vorbă cu tine cât vrei, căci sunt singur în pătuţul meu. Spune-mi, în calitatea ta de tesaliană, trebuie să cunoşti vrăjitoria, scamatorii cu ajutorul cuţitelor şi al foarfecilor, să ghiceşti norocul, după obiceiul

neamului tău? Asta ar face să treacă vremea mai repede.

— Taci, robule. Dacă vrei să te ascult, spune-mi ce ştii despre Glaucus.

—Stăpânul meu a ieşit ca să asiste la procesul lui. Rea încurcătură pentru grec!

—Un proces?

—Negreşit! Ce, nu ştii de omorul lui Apoecides?

—Ah! da, zise Nydia. Am auzit vorbindu-se despre asta, dar n-am înţeles nimic. Cine ar cuteza să se atingă de un fir de păr din capul lui Glaucus?

—Uite, tare mi-e frică, dar leul din amfiteatru o va face.

—Zei atotputernici! Ce răutate îţi inspiră aceste cuvinte.
Ce ti-a făcut?

—Nici o răutate şi nu mint. Dacă va fi declarat vinovat, va fi dat pradă fiarelor sălbatice.

Nydia sări ca arsă scoţând un ţipăt pătrunzător. Ea se aruncă la picioarele robului şi gemu cu o voce tânguitoare care-l emoţionă pe acest om aspru.

— Ah!, spune-mi că glumeşti. Nu poţi spune adevărul. Nu, este peste putinţă! Glaucus!

—Pe cuvântul meu, poate că m-am înşelat, căci nu cunosc nimic din lege, dar Arbaces îl învinuieşte şi poporul cere o victimă pentru arene. Ia fii pe pace, ce legătură poate fi între soarta unui grec şi a ta?

— Tu, tu nu ştii! El a fost atât de bun cu mine şi... Spune- mi ce se va întâmpla cu el? Atunci Arbaces s-a făcut învinuito- rul lui!... Ce aud? O, soartă haină!... Dar poporul, poporul, care poate să-l vadă, nu cred să fie crud faţă de el! Ce mare pacoste i-a fost iubirea!

Capul ei căzu pe piept ca o floare veştejită pe tulpina ei, lacrimile îi umeziră pleoapele şi se adânci într-o nesfârşită şi dureroasă visare. Toate silinţele robului n-au putut-o smulge gândurilor. El o lăsă singură. Atunci se sfătui adânc cu mintea.

Arbaces era învinuitorul lui Glaucus si temnicerul ei. Făcuse
>
astfel deoarece libertatea ei putea fi de folos atenianului? Da, nu se mai putea îndoi. Deodată se întrebă cum ar putea scăpa din casa egipteanului. Nu avea alt gând decât să-l salveze pe Glaucus.

Acest gând puternic îi înapoie liniştea necesară. Se gândi îndelung şi închipuirea ei chinuită, formă iute un mare plan: să-l înşele pe paznic, strecurându-i în minte că într-adevăr există vrăjitoare şi să fugă prin acest mijloc.

Timp de ore bune îşi fauri planul şi era gata de lucru. A doua zi, când robul veni dimineaţa s-o viziteze, ea aduse vorba despre vrăjitorie şi farmece, subiect care plăcea superstiţiosului paznic.

Ea înţelese că momentul cel mai prielnic pentru fugă, ar fi noaptea.

— întunericul, îi spuse ea, este bun pentru vrăjitorii. Noaptea ne ajută să tălmăcim tainele Ursitei. în seara asta să vii la mine. Spune-mi numai ce doreşti să afli?...

— Pe Pollux! Visul meu este să fiu tot asa de învătat ca
>>
şi stăpânul meu, dar recunosc că sunt prea pretenţios. Totuşi aş vrea să ştiu, dacă într-o zi voi fi atât de bogat încât să-mi cumpăr libertatea, sau dacă egipteanul mi-o va oferi gratuit. Câteodată are mărinimii de acestea. Şi de asemeni, dacă mai

devreme sau mai târziu, voi avea o prăvălioară de parfumuri, care este cea mai mare ambiţie a mea. E o foarte plăcută meseria de parfumor, şi care convine cât se poate de bine unui rob retras din lume, care mai păstrează totuşi, felul de a fi al unui om de ispravă.

—Sunt mai multe feluri prin care să capeţi răspunsuri sigure. Mai întâi prin ghicit cu ajutorul pietrei vorbitoare, care răspunde întrebărilor printr-o voce de copil, dar această piatră e foarte scumpă şi foarte rară. Apoi cu ajutorul diavolului care înfăţişează în apă chipuri fioroase, care prezic viitorul. Din nefericire, pentru asta sunt necesare nişte vase cu o formă deosebită, de care mai avem pe aici... Aşadar să alegem vrăjitoria aerului...

— Ah! mi-e frică de năluci!...

—Nu-ţi fie teamă, n-o să vezi nimic. Zgomotul apei în fierbere, dacă cererea ta e primită, numai ea îţi va ajunge la auz. Când va răsări luceafărul serii, aşează flori şi fructe lângă poarta grădinei întredeschise, în semn de ospitalitate, pentru ca demonul să intre când va trebui... Vino să mă vezi cu o cupă plină de apă curată şi îngheţată. Atunci arta tesaliană pe care am moştenit-o de la mama, se va exercita în favoarea ta, dar nu uita mai ales de poarta grădinii cum s-o înopta.

—Fii pe pace, ştiu că un om distins se simte jignit când nu suntem curtenitori. Demonul va fi măgulit că poate intra aici ca la el acasă. Iată, până atunci, mâncarea ta, mica mea tesaliană.

— Şi procesul?

—Avocaţii vorbesc mereu... Nu se va sfârsi decât mâine
dimineaţă.

— Eşti sigur de asta?

— Aşa mi s-a spus.
— ŞiIona?
—Pe Bachus! Dacă, într-adevăr este bolnavă, n-o să se ducă acolo deloc, căci azi dimineaţă l-a scos din sărite în aşa hal pe egiptean, încât el a părăsit-o, bătând din picior şi muş- cându-şi buzele, cu fruntea posomorâtă ca păcatul...
— Unde locuieşte ea?

ÎN APARTAMENTELE DE SUS... MULŢUMESC, CU BINE! ÎMI TRECE TIMPUL FLECĂRIND.SFÂRŞITUL CETĂŢII POMPEI

10.

PREA MULTĂ BLÂNDEŢE

e înnoptase, când intră pe uşa grădinii, lăsată întredeschisă de sclavul Sosie, nu unul dintre misterioasele duhuri ale pământului şi văzduhului, ci grosolanul Calenus cel greoi. Umila şi sărăcăcioasa ofrandă de vin, flori şi fructe, pe care evlaviosul rob o socotise ca îndestulătoare pentru oaspetele nevăzut ce-l aşteaptă, îl făcură pe preot să zâmbească. „Negreşit ăsta e un tribut oferit zeului grădinilor... Pe capul tatălui meu, dacă n-am fi noi preoţii în picioare, zeii ar fi foarte prost serviţi. Să cuteze a oferi asta unei divinităţi!... Trebuie acum să-l găsesc pe Arbaces. Viaţa lui este în mâinile mele. Ce-mi va da el? Ştiu bine că păşesc pe marginile unei prăpăstii, care se poate preschimba într-o comoară de aur.”

Vorbind singur, străbătu grădina şi ajunse sub peristil unde se găsi în faţa celui pe care-l căuta.

— Calenus, pe mine mă cauţi? întrebă el cu un uşor tremur în voce.

— Chiar pe tine, înţelepte Arbaces. Sau vizita mea nu ţi-e pe plac?

—Dimpotrivă, adineauri libertul meu, strănutând foarte tare, m-a făcut să presimt că o să mi se întâmple în curând ceva. Zeii mi-l trimit pe Calenus.

— Dacă am intra în odaia ta, Arbaces?

— De prisos, noaptea e senină şi plăcută, am nevoie de aer. Să facem o plimblare prin grădină.

Se îndreptară spre o terasă împodobită cu vase de marmură, terasă ce tăia grădina în două părţi.

— Ce seară plăcută zise Arbaees. Liniştită şi albastră cum e, îmi aminteşte seara când - acum douăzeci de ani - poposeam pentru prima oară pe ţărmul Italiei. Bietul meu Calenus, vârsta ne zdrobeşte... Să ne amintim cel puţin că am trăit odată...

—Poti să te lauzi că ai trăit si trăieşti bine! Ai bogăţii ca

> > J O

în basme şi o constituţie de fier. Nu ai decât să te pleci, ca să culegi splendida floare a dragostei şi toate toanele plăcerii iar acum, răzbunarea îţi dă din belşug bunurile ei.

—Vrei să-mi vorbeşti de atenian. Mâine soarta lui va fi hotărâtă, căci Senatul rămâne neclintit. Totuşi tu te înşeli, dacă crezi că moartea lui aproape sigură, îmi pricinuieşte o mare bucurie. Mă scapă de un inamic şi atâta tot. Nu-l urăsc pe ucigaş.

— Ucigaş! exclamă Calenus uitându-se în ochii lui Arbaces.

—Omorâtor! Că nu-l învinuieşti, este foarte firesc, dar stii

mai bine decât oricine că este nevinovat.

Arbaees stă de veghe încă de mult.

—Lămureşte-mă, ceru el rece ca gheaţa.

Calenus îi răspunse foarte iute, încet şi înăbuşit:

— Eram în pădurícea sfântă în seara crimei. Ascuns în spatele frunzişului unor copaci, am auzit totul, am văzut totul! Nu te condamn, ne-ai scăpat de un duşman, de un lepădat de lege.

—Bine, ştii totul. O bănuiam. Erai singur?

— Singur, răspunse Calenus, mirat de sângele rece a lui Arbaces.

—Şi de ce te-ai ascuns, la acea oră târzie?

— Aflasem de convorbirea lui Apoecides... Ştiam că trebuia să se întâlnească aproape de Templu cu sălbaticul Olynthus şi să pregătească împreună modalitatea de a dezvălui poporului tainele zeiţei noastre, Isis. Aveam tot interesul să le ştiu planurile, ca să le nimicesc...

— Ai povestit cuiva ceea ce ai văzut?

—Nu, maestre, secretul a rămas bine ascuns în sânul servitorului tău.

— Ce? Este cu putinţă să nu fi vorbit despre asta măcar vărului tău Burbo?

—Pe zei! Nu!

—Şi de ce ai aşteptat ajunul osândei lui Glaucus, ca să cutezi a veni să-mi spui că eu sunt un ucigaş?

— Apoi... apoi... Pentru că...

Arbaces îl privi zâmbind şi adăugâ, prietenește:

—Îţi voi spune eu de ce. Citesc atât de bine în gândul tău... Voiai să-mi laşi timp să intru în proces, ca să nu mai pot reveni asupra învinuirii mele, voiai să aţâţ aşa de tare setea de sânge în populaţie, încât nici bogăţiile mele, nici trecerea de care mă bucur, să nu mă mai poată împiedica să devin victima ta. Vorbeşti în clipa de apoi, ca să mă faci să înţeleg lămurit, că un singur cuvânt din partea ta, mă poate duce în locul lui Glaucus. Şi toate acestea pentru a ridica preţul tăcerii tale. Vrei să mă faci să înţeleg că tertipurile de care m-am servit pentru a provoca mânia mulţimii, ar putea să cadă asupra mea şi să mă arunce în ghearele fiarelor. Asta e, nu-i aşa?

—Arbaces, zise Calenus cu admiraţie, esti cu adevărat un

mare vrăjitor, citeşti în sufletul altora ca de pe un papirus!

—Ei bine! Calenus păstrează-mi taina şi după judecată te voi îmbogăţi!

Calenus, însetat de bani, nu se putea mulţumi cu o fagădu- ială atât de îndoielnică.

— Iartă-mă, stărui el, dar, aşa precum spuneai mai devreme, de ce ne-am feri unul de altul? Dă-mi o arvună, ca o ofrandă lui Hipocrate şi voi fi mut. Dacă vrei ca trandafirul, dulce emblemă a tăcerii, să prindă rădăcini puternice, udă-l chiar din astă seară.

—Cuminţenie şi poezie! Nu poţi aştepta până mâine seară, lacomule Calenus?

—De ce mâine? După condamnarea nevinovatului, îl vei lăsa în părăsire pe servul tău. Această şovăire a ta, îmi dă dreptul şi nu-mi insuflă încredere!

— Atunci, s-o scurtăm. Cât ceri pentru tăcerea ta?

— Viaţa ta e atât de preţioasă şi averea ta atât de mare...

—Ei! Calenus, câtă înţelepciune şi ce spirit! Să vedem şi să
sfârsim. Cât vrei tu?

— Am auzit spunându-se că, sub bolţile mândrei tale case, este un tezaur de necrezut unde se îngrămădeşte aurul, vasele şi giuvaierurile, şi care ar putea rivaliza cu bogăţiile divinului Nero. Fără să se cunoască, poţi scoate din această comoară, atât cât trebuie să faci din Calenus cel mai bogat preot din Pompei.

— Vino dar, zise Arbaces cu o mărinimoasă sinceritate. Vino, eşti un vechi prieten şi un servitor credincios. Eşti tot atât de doritor să-mi iei viaţa, pe cât sunt şi eu să-ţi precupeţesc o

răsplată pe care o meriţi atât de mult. Vino, vreau ca
ochii tăi să fie orbiţi la văzul acestor avuţii ascunse. Iti vei vârî
mâinile până la coate în ele şi vei lua cu tine tot ce vei putea ascunde sub larga ta haină. Când vei fi în faţa a tot ceea ce am, vei înţelege, că ar fi o nebunie să te ai rău cu o persoană care îţi poate da totul şi atât de mult. Vino şi după moartea lui Glaucus, am să te duc a doua oară la tezaurul meu, în aceleaşi condiţii. Ti-e de ajuns?

— Esti cel mai mare si mai bun om. Iartă-mă că m-am
îndoit de mărinimia ta! bâigui Calenus aproape plângând de bucurie.

— Tăcere, zise egipteanul, coborâm sub boite.

11.

ÎN HRUBE

H^jydia aştepta cu nelinişte sosirea lui Sosie, temnice- 1 ^ rul ei. După ce şi-a înarmat curajul cu îmbelşugate Q J păhăruţe de vin, se simţea în sfârşit pregătită să-şi în-
susească rolul. >

— Ei bine, Sosie, ai adus vasul cu apă curată şi rece ca gheaţa?

— Da, dar mă trec fiorii... Eşti foarte sigură că nu-i voi vedea pe demoni?

—Nu-ţi fie teamă. Ai lăsat poarta grădinii întredeschisă?

—Da, şi am avut grijă să pun pe măsuţă, nuci şi mere.

— Perfect. Duhul văzduhului poate intra fără piedici. Deschide acum uşa acestei odăi şi dă-mi lampa.

— Ai cumva de gând s-o stingi?

—Nicidecum, trebuie numai să-mi spun ruga deasupra flăcării ce conţine un spirit. Stai jos...

Sosie se supuse şi Nydia după ce se aplecă timp de câteva clipe peste lampă, se sculă şi interpretă melodios următoarea improvizare:

Pe al farmecelor duh Umbra, vino prin văzduh,
Tulburată de dorinţi Cupa-mi umedă să-ncânţi,
Sufletului meu mâhnit, Viitoru-i e cernit, Ca
prezentul de zdrobit, Ci trecutul veştejit În*
tăcere şi-n mister;
visele pier. Vino, «Lrâtf, ta/
7/2 W« 722/ TO2 Z/fta/

— Umbra se apropie, spuse Sosie, o simt în părul capului.

— Aşează cupa pe pământ şi dă-mi un ştergar, să-ţi acopăr capul.

—Da! Aşa-i mereu în farmece... Ai grijă, strângi prea tare!...

— Poţi vedea?

— Nu, pe Jupiter! E întuneric ca în iad.

Acum întreabă umbra ce vrei, de trei ori la rând. Dacă răspunde afirmativ, vei auzi apa clocotind sub adierea lui, dacă nu,
atunci va rămâne liniştită.
ˆ

— Da, dar ţine cont, să n-o mişti chiar tu... Asta... pentru că...

— Iată, pun cupa la picioarele tale, te vei putea convinge astfel că nu mă ating de ea.

— Bine. Acum, oh!, Bachus! Vino-mi în ajutor, te-am venerat întotdeauna mai mult decât pe toţi zeii. Dacă mă ocroteşti împotriva acestui demon de apă, îţi voi consacra paharul de argint, pe care l-am şterpelit nu de mult şefului chelnerilor. Şi tu, duh al văzduhurilor, spune-mi dacă voi putea să-mi răscumpăr în curând libertatea. Trebuie să ştii, în calitatea ta de fiinţă nevăzută, c-am furat timp de trei ani tot ce am putut din casă şi în cel mai

cinstit mod cu putinţă, dar îmi mai lipsesc încă două mii de sesterţi. Să-mi fie îngăduit oare, bunule duh, să-mi completez suma trebuitoare libertăţii mele în cursul anului? Vorbeşte!... Oh! cred că apa forfoteşte... Ba nu, e o linişte mormântală. Spune-mi atunci va fi peste doi ani? Aud un zgomot ciudat, demonul încearcă uşa, abia a sosit. Nu putea răspunde... Doi ani, bunul meu amic, am zis doi ani? Tot nimic. Doi ani şi jumătate... trei... patru ani? Mereu aceeaşi tăcere. Duh al nenorocirii, nu eşti femeie, sigur lucru, n-ai fi tăcut atâta timp. Cinci... şase ani... şaizeci! Dar răspunde odată!... Ah! Pluton luate-ar naiba să te ia!...

Sosie, în turbarea lui, răsturnă apa peste picioare, apoi în timp ce-şi deznoda legătura care-i înfăşură capul, începu să înjure, să blesteme îngrozitor şi rămase năucit în obscuritatea odăii.

— Ce, lampa s-a stins? NydiaL. Ah!, trădătoare... înţeleg... Dar voi pune eu mâna pe tine şi ai să mi-o plăteşti!

Sosie caută uşa pe dibuite, dar n-o putu deschide. Era închis în locul fugarei. Ce să facă? Să bată, să strige? Cu neputinţă, căci Arbaces atras de zgomot ar afla prostia cu care a fost păcălit. De altfel, fără îndoială, Nydia avusese timp să ajungă la poarta din grădină şi să iasă în stradă.

— Se va duce acasă, gândi el. Mâine în zorii zilei voi chema robii, când lucrează în peristil. Mă vor elibera... Voi zbura în căutarea Nydiei şi am s-o aduc forţat până ce Arbaces n-o să afle ceva! Ah!, mică trădătoare, dacă îmi cazi în palmă! Şi să nu-mi lase decât o cupă de apă! Măcar de ar fi vin, asta mi-ar da curaj...

În timp ce Sosie se bocea, Nydia, cu o nespusă dibăcie, se furişase fără zgomot de-a lungul peristilului. Ea străbătu grădina şi se îndreptă înfrigurată spre poartă, când auzi brusc zgomot de paşi şi o voce stridentă care-o înspăimântase veşnic... Era vocea lui Arbaces.

Se opri şi vru să se întoarcă, amintindu-şi că există o trecere tainică, rezervată pentru oaspeţii pe care Arbaces îi invita în serile de orgie. Acest pasaj înconjura casa şi dădea în grădină. Se înapoie pe unde venise, coborî treptele unei scări înguste şi ajunse la intrarea hrubei.

Dar poarta care comunica cu grădina era închisă. Vocile lui
Arbaces si Calenus răsunau în auzul ei neliniştit. Ea se avântă
totuşi, şi aerul rece, umed care o înconjura, o făcu să creadă că se afla în pivniţele bogatei locuinţi. Asta o linişti. Dar urechea ei fină desluşea încă zgomotul de paşi şi voci: a lui Calenus şi Arbaces.

Desigur era urmărită. O porni iar din loc. Cu braţele înainte, pipăia stâlpii masivi, pe care îi ocolea cu o dibăcie de necrezut, fără a se lovi.

Aerul devenea din ce în ce mai răcoros. Fata se opri pentru a răsufla şi constată cu zbucium, că şoapta vocilor depărtate se apropia mereu. În cele din urmă se propti într-un zid care îi închidea calea. Ce să facă? Se lovi cu tărie de una din arcadele de piatră ale tavanului şi căzu. Din fericire se rostogoli într-o gaură ce-i servi drept ascunzătoare neaşteptată. Se ghemui şi îşi strânse trupul subţire, aşteptându-şi soarta, fără a cuteza să respire.

Arbaces şi Calenus continuau să se îndrepte spre camera comorilor, intrară într-un vast atrium subteran, o sală mare cu tavan scund, sustinut de coloane scurte si dese.

Palida lucire a lămpii lui Arbaces trezi reptilele odioase care se făceau nevăzute printre crăpăturile zidurilor.

Calenus simţi un fior de-a lungul spinării. îşi aruncă privirea în jurul lui atins de o nelămurită grijă.

— Cine ar crede, zise Arbaces cu un zâmbet ironic, că aceste murdare morminte sunt cele care plătesc luxul sălilor de sus?

— Această galerie, din partea stângă, duce în infern? întrebă Calenus. îmi pare nemărginită!

—Nu trebuie să judeci niciodată lucrurile după aparenţă, dragul meu. Această galerie duce la lumină... Urmează-mă, calea noastră este pe partea dreaptă.

Când cei doi ajunseră lângă oarba zgribulită în ascunzişul ei, Calenus spuse:

— Veselul Glaucus vă fi mâine într-un loc tot atât de nesănătos şi de întunecos ca şi acesta, dar mai puţin spaţios.

—Ziua următoare va putea să respire, zise fiorosul egiptean. Arenele sunt mai largi decât temniţele şi acolo poate răsufla aerul curat din răsputeri. Şi cu toate acestea un cuvânt al lui Calenus ar putea să-l pună pe Arbaces în locul lui...

— Acest cuvânt nu va fi rostit niciodată, răspunse Calenus.

— Bine, scumpul meu Calenus. Ştiu că n-ai să vorbeşti!...
Iată-ne sosiţi!

Lumina lămpii se opri într-un zid grosolan, într-o uşă zidită şi înfundată în el în chip fioros, împodobită cu tăblii groase
de fier. Arbaces scoase din brâu o cheită care scârtâi în broasca

ruginită, ca şi cum ar fi dat cu părere de rău comorile încredinţate pazei sale.

Inima lacomului Calenus bătea cu furie.

— Intră, scumpul meu, între timp eu ridic lampa, ca să poţi admira aceşti munţi de aur.

Nerăbdătorul Calenus trecu cel dintâi pragul. Arbaces îl împinse înainte din răsputeri şi închizând uşa, repetă cu un prelung hohot de râs.

— Ştiu că n-o să mai vorbeşti niciodată!

Calenus se rostogoli până la marginea scării, capul i se lovi de trepte, dar ridicându-se fără să simtă durerea, se urcă spre uşă încercând s-o zguduie cu ambele braţe, strigând ca o fiară sălbatică:

— Dă-mi drumul, Arbaces! Eliberează-mă si tine-ti tot aurul!...

Arbaces râse iar şi răspunse:

— Tot aurul Dalmaţiei nu-ţi va da o coajă de pâine... Mori, ticălosule! Ultimele tale horcăieli nu vor trezi nici măcar ecoul acestor vaste pivniţi... Nimic nu va descoperi cândva că omul care a cutezat să-l ameninţe pe Arbaces şi care-l putea pierde, a murit de foame, rozându-şi în agonie carnea oaselor... Adio!...

— O! Milă... Indurare! urlă disperat Calenus. Om mârşav!... Monstrule!... Iartă-măL.

Strigătele lui Calenus îl făcură pe Arbaces să cugete:

— Ce piedică neprielnică! Iată-mă silit pentru a pleca din Pompei, să aştept ca această voce să amuţească pe veci. Deşi bogăţiile mele stau ascunse în cealaltă aripă, slujitorii mei ar putea auzi aceste tânguiri. Ei şi! Dacă după trei zile mai

trăieşte, gemetele lui vor fi atât de slabe, încât nu se vor mai auzi decât în mormântul lui. Totul merge bine. Pe Isis, e frig! O cupă cu vin de Falerno cu mirodenii, nu este de dispreţuit... Brrrrr!

Şi egipteanul, înfaşurându-se în mantie, se grăbi să părăsească pivniţa.

12.

NYDIAŞI CALENUS

ei puternici! Ce auzise Nydia? Glaucus trebuia să fie osândit a doua zi în locul egipteanului, iar lângă ea răsufla un om care-l putea ajuta!... Auzea gemetele acestui om prins, blestemele şi rugăminţile lui. Cunoştea motivele închiderii sale... O! să poată fugi, să alerge la pretor, să-l elibereze pe Calenus şi Glaucus va fi salvat...

Tulburarea oarbei era atât de adâncă, încât se simţea sfârşită. Dar printr-o straşnică sforţare se luptă cu bărbăţie împotriva propriei sale slăbiciuni. De îndată ce zgomotul paşilor lui Arbaces se pierdu în depărtare, se furişă cât de repede îi îngăduia infirmitatea ei, spre locul unde se tânguia Calenus.

De trei ori încercă să vorbească şi de trei ori glasul ei, atât de tremurător şi de slab, nu a putut pătrunde enorma uşă a temniţei. În sfârşit, lipindu-şi buzele de broască, îl strigă cu bunătate pe Calenus.

Z

— Cine-i acolo? strigă el pe jumătate nebun. Ce nălucă, ce umbră îl strigă pe nefericitul Calenus?

—Preotule, răspunse tesaliana, zeii au vrut să fiu martoră la vicleşugul lui Arbaces, fără ca el să

ştie. Eu pot să te scot de aici... Răspunde întrebărilor mele.

— Ah! duh al Cerului, zise Calenus, aiurând de bucurie neaşteptată, scapă-mă şi voi vinde chiar cupele altarului, pentru a mă răscumpăra faţă de tine.

— Dispreţuiesc aurul, dar secretul tău valorează mai mult pentru mine. E adevărat că-l poţi izbăvi pe atenianul Glaucus
de învinuirea care-i ameninţă viata?
»

—Pot, da pot, desigur că da! Ah! Furiile să-l urmărească pe infamul Arbaces. Pentru că era foarte sigur de acest lucru, de aceea, m-a aruncat în această gaură neagră, ca să pier aici... Ah! să fiu numai liber şi—1 voi înfunda pe Arbaces. Am văzut crima, numai el este vinovat. II voi salva pe cel nevinovat... Dar dacă mor aici, va muri şi Glaucus. O, dulce necunoscută, dacă te interesezi de el, ţi-o jur, în inima mea se află urna în care zace scăparea lui!...

—Da! Pe Orcus! Chiar dacă infernul ar fi la picioarele mele!... Da!... Da!... Răzbunare împotriva monstrului!... Răzbunare!...

—Bine, zise ea, speră aşa cum sper şi eu, zeii care m-au călăuzit aici, nu mă vor părăsi... Ai încredere, simt că te voi elibera...

— Ascultă-mă, dulce străină, ascultă-mă, fii chibzuită şi dibace. Arbaces nu are suflet. Nu încerca să-l înduioşezi... Fugi la pretor, spune-i totul... El îţi va da un mandat să mă caute, adu cu tine soldaţi, lăcătuşi îndemânatici... Iute, timpul trece. Pot muri de foame, o zei!... De foame!... Aleargă... Nu, mai sta, e înfiorător să fii singur... îmi pare că respir un aer de dincolo de mormânt... Aici trebuie să fie scorpii şi alte dihănii... O! mai stai, nu mă părăsi, te rog în genunchi!...

— Dar, strigă Nydia înspăimântată de groaza preotului, trebuie să mă grăbesc, gândeşte-te, e mântuirea ta în joc. Fie ca zeii să te aibă în paza lor, ai curaj şi speră!... La revedere, pe curând!

13.

IUBIREA LUPTĂ PENTU NEVINOVAT

upă ce se încălzi cu mai multe cupe de vin cu mirosi 11 denii, Arbaces îşi simţi inima uşoară şi triumfătoare. f Destinul lui Calenus cel vrednic, demn de scârbă, nu putea inspira cea mai mică părere de rău egipteanului. Alungând din mintea lui ideea agoniei întemniţatului şi a înspăimântătoarei sale morţi, Arbaces nu se mai gândi decât la
mulţumirea ce-o simţea că a înlăturat din calea lui o viată care > > >
o amenințe pe a lui.

Calenus fusese întrebuinţat de el în diferite misiuni, prin oraşele vecine, era deci lesne să-i lămurească dispariţia. Va spune că l-a trimis să ducă la altarul zeiţei Isis din Herculanum si
Neapole, daruri pentru împăcarea zeiţei, înfuriată de moartea lui Apoecides. înainte de a pleca din Pompei, va arunca trupul lui Calenus în apele adânci ale râului Samus şi dacă leşul va fi descoperit, bănuielile vor cădea asupra creştinilor necredincioşi, care vor fi bănuiţi că au dorit să răzbune astfel, moartea
lui Apoecides.

Aceste planuri diferite, odată hotărâte în mintea sa, Arbaces alungă orice amintire supărătoare. încurajat de succesul din ce în ce mai strălucitor al tuturor celor încercate de el, simţi nevoia să o vadă pe Iona.

Din porunca lui Arbaces, tânăra fată nu ştia că procesul lui Glaucus începuse deja. Stând lângă o măsuţă, cu faţa prinsă în mâini, Iona era adâncită într-o posomorâtă visare. Chipul ei îşi pierduse acea strălucită expresie de inteligenţă care, mai înainte, o făcea să semene cu Psyche. Buzele ei pe jumătate închise, privirile rătăcite şi triste, pletele lungi, negre, despletite, îi sporeau paloarea obrajilor ei slăbiţi.

Arbaces, oprit în pragul odăii sale, o admiră mut şi mişcat. La zgomotul paşilor, Iona îşi ridică privirea şi liniile chipului ei se contractară dureros.

Arbaces se apropie respectuos şi-i spuse cu patimă:

— Ah! dacă iubirea ta ar putea înlătura ura, aş muri de bucurie!... Ai despre mine o idee cu totul falsă, Iona... Dar ce- mi pasă, insultă-mă, dispreţuieşte-mă, voi răbda totul fără să mă plâng, numai să pot avea fericirea de a te vedea câteodată... Cele mai amare şi batjocoritoare cuvinte de pe buzele tale, îmi sunt mai dulci decât sunetul celei mai armonioase harpe! Tăcerea ta pare că opreşte în loc răsuflarea întregii lumi... Dar ce este pentru mine universul, chiar viaţa, fără seninătatea orbitoare a fetei si melodia vocii tale!...

»

— Redă-mi pe fratele şi logodnicul meu! se plângea Iona oftând, iar lacrimile îi curgeau pe obraji.

— De ar vrea zeii să fie cu putinţă! răspunse Arbaces mă- rindu-şi din cale afară emoţia. Iona pentru a te vedea fericită, aş avea curajul să unesc mâna ta cu cea a atenianului. Poate că va ieşi triumfător din proces. Atunci vei fi liberă să-l judeci sau

să-l osândesti. Nu-ti mai cer să mă iubeşti. Stiu că ar fi zadarnic, dar lasă-mă să plâng şi să gem împreună cu tine!... Uită ceea ce s-a întâmplat. Mă căiesc din toată inima de greşelile mele... Iartă-mă că te-am iubit prea mult. Nu mai vreau să fiu altceva decât prietenul, tatăl, ocrotitorul tău, cum am fost odinioară. Iona, în numele căinţei mele, crută-mă... Iartă-mă!...

— Te iert, dacă îl salvezi pe Glaucus... O mare Arbaces! Tu atât de puternic în bine ca şi-n rău, scapă-l, şi biata Iona nu-l va mai vedea. Auzi tu... eu... eu... renunţ la el...

Ea se sculă, împleticindu-se, tremurând rugătoare, îndurerată, şi căzu la genunchii lui şi-i sărută.

— O! dacă mă iubeşti cu adevărat, dovedeste-mi-o!... Fii omenos, adu-ţi aminte de cenuşa tatălui meu, de copilăria mea... Aruncă-ţi o privire spre acele ore trăite unul lângă altul şi, în amintirea acestui trecut scapă-l pe Glaucus al meu!...

Egipteanul a fost zguduit de o straşnică frământare. îşi întoarse privirile de la dureroasa imagine a Ionei, tânguitoare, zăcând încă la picioarele lui.

—Poate că mi-ar fi cu putinţă să-l scap, cu toată asprimea legilor romane, dar dacă aş izbuti vei fi a mea?...

Iona se ridică dintr-o săritură şi răspunse cu o furie nespusă:

— A ta... Soţia ta, eu? Zei puternici!... Sângele fratelui meu nu-i răzbunat! Cine l-a ucis?...

— Iona, zise Arbaces cu un ton de imputare, pare-se că mă amesteci cu gândul morţii fratelui tău?

—Visele mele te amestecă, iar visele vin de la zei...

—Visele!... Din pricina unor vise învinuieşti un nevinovat, punând astfel în joc unica şansă ce-ţi rămâne să-i redai libertatea lui Glaucus?

—Ascultă, zise Iona cu o voce serioasă şi solemnă. Dacă-l scapi pe Glaucus, îţi jur că nu voi fi niciodată soţia lui! Totuşi nu-mi pot stăpâni dezgustul şi groaza ce-mi insuflă alte legături... Atunci voi fi văduva unui om viu... Ah! nu mă întrerupe, ascultă încă. Dacă Glaucus moare, atunci chiar în acea zi voi înfrunta toate şireteniile tale. Nu voi lăsa dragostei tale decât leşul meu!... Nu voi răbda ruşinea de a îi supravieţui lui Glaucus!...

—Bună inimă, zise egipteanul, după o tăcere adâncă şi cu o aprindere din ce în ce mai mare, eşti cu adevărat vrednică de mine!... Şi când mă gândesc că am căutat atâta amar de timp o parteneră a destinului meu, şi am găsit doar în tine... Cum nu vezi tu sfânta simpatie care există între sufletul tău nobil şi energic şi al meu îndrăzneţ şi neatârnat? Iona, am fost făcuţi unul pentru altul. Te salut ca pe soţia mea! Dar te vreau pentru
adoraţie si iubire! Vom străbate Oceanul, dincolo de care se
întinde viitorul nostru regat... O! Iona, acolo vârstele celui mai îndepărtat viitor vor recunoaşte un lung şi puternic neam de regi născuţi din căsătoria lui Arbaces cu Iona!...

—Hotărârea mea e tot atât de neclintită ca si ursita! Orcus
a auzit fagăduiala mea, scrisă în cartea lui. Repară deci, Arbaces, până mai e timp, schimbă ura în milă, răzbunarea în recunoştinţă. Cruţă pe un om care nu-ţi va fi potrivnic niciodată!

—Asta-i de ajuns, Iona, îţi făgăduiesc să încerc tot ce-i cu putinţă omeneşte ca să-l scap pe Glaucus. Dacă nu izbutesc, nu va fi vina mea! Fii cuminte, odihneşte-te, se ivesc zorile. Iona, nu mă pedepsi, nu mă osândi unui chin pe care nu-l merit...Te las... Fie ca visurile tale să fie de aici înainte mai prielnice celui care nu trăieşte decât prin tine!...

În timp ce roabele o dezbrăcau, Arbaces îşi aminti de Nydia. Trebuia ca oarba să fie împiedicată s-o vadă pe Iona.

—Callias, porunci el libertului, du-te să-l cauţi pe Sosie şi spune-i să nu dea voie sub nici un cuvânt oarbei Nydia să iasă din odaia ei. Aşteaptă, du-te mai întâi la femeile Ionei şi recomandă-le să nu vorbească de prezenţa oarbei aici... Fugi...

Libertul se grăbi a se supune, dar chilia lui Sosie era goală. El strigă cu glas tare şi robul se grăbi să răspundă din odaia ocupată mai înainte de oarbă.

— O Callias... Binecuvântări fie zeii! Deschide-mi usa!...

Callias desprinse drugul. Trista figură a lui Sosie ieşi la iveală.

— Cum, chiar în camera fetei, Sosie?... Ce ruşine!...

— Nu-mi vorbi de această mică vrăjitoare îndrăcită ca- re-mi va pricinui pieirea, strigă robul.

Şi îi povesti lui Callias păţania lui.

—Spânzură-te dar, nefericitule Sosie! Arbaces mă trimite la tine tocmai ca să-ţi poruncesc să nu o laşi pe Nydia să iasă sub nici un motiv.

—Vai de păcatele mele! Ce să mă fac? O fi avut timp să străbată jumătate oraş. Dimineaţă voi încerca s-o găsesc. Păstrează-mi taina, dragul meu Callias...

— Din prietenie pentru tine, voi face tot ce se va putea împăca cu propria-mi siguranţă. Cu toate acestea nimic nu dovedeşte că oarba ar fi ieşit din casă, poate să fie încă ascunsă aici...

— Nu, a apucat-o repede pe poarta grădinii afară, căci era deschisă.

— Dar am închis-o eu, am învârtit cheia asta în broască şi am luat-o cu mine, gândindu-mă s-o dau robului însărcinat cu treaba asta...

—O, mărinimosule Bachus! Nu te-am rugat în van. Să alergăm în grădină, acolo o vom găsi pe mica vrăjitoare.

Callias, om bun la suflet, îl urmă pe rob. Pe când pătrundeau în grădină, Nydia hotărându-se să părăsească pivniţa, îşi dibuia calea spre ieşirea din gangul subteran.

Uşoară şi mişcată, neîndrăznind să respire, ea se furişă printre colonadele împodobite cu florile peristilului, străbătu terasa grădinii, dispăru în umbra pomilor şi sosi la uşa fatală, care, vai!, era închisă!....

Micile mâini tremurătoare ale Nydiei pipăiau în toate felurile poarta neînduplecată.

Callias şi Sosie, afaţi la câţiva paşi depărtare, râdeau de grelele ei trude, de durerea ei fără margini, ca nişte vânători nemiloşi. Aşteptau cu bucurie clipa în care să pună mâna pe ea, ca pe o pradă lesne de prins...

— Tăcere, Callias! Să înaintăm încetişor. Va sfârşi prin a se convinge că această poartă e o poartă pe cinste.

— Uită-te, îşi ridică ochii spre cer, murmură vreo rugă. Cade copleşită la pământ... Se ridică cu un nou curaj. Pe Pollux, depune atâta stăruinţă! Se întoarce pe unde a venit. Sosie, dragul meu, îţi dau chibzuitul sfat s-o înhaţi imediat. Cine ştie ce se poate întâmpla!

— Ah! fugaro, te-am prins! strigă Sosie, apucând-o de încheietura mâinii.

Nenorocitei i se păru că totul se scufundă, că era gâtuită
de o dihanie infernală care avea s-o sfâsie!... Izbucni într-un
strigăt de spaimă supranaturală. Acest ţipăt de deznădejde răsună în grădină, deşteptând ecoul adormit, ca un urlet de apoi. Glaucus era pierdut!...

— Pune-i iute căluşul la gură, zise Callias, va trezi toată
casa. Arbaces are un somn uşor.

—Tocmai, am legătura cu care tânăra vrăjitoare mi-a astupat ochii... Acum să te vedem! Iată-te tot atât de mută, fetiţo, după cât eşti de oarbă!...

14.

TEMNIŢA DIN FORUM

/ij^upă trei zile de dezbateri, procesul lui Glaucus şi vj 11 Olynthus ajunse la sfârşit.

f ^ Câţiva eleganţi din Pompei, adunaţi la masa lui Lepidus, vorbeau despre decizia finală.

— Aşadar Glaucus a tăgăduit cu tărie până la urmă? întrebă Claudius.

— Da, dar mărturia lui Arbaces nu se putea combate. A fost martor la crimă, o crimă care, ce-i drept, nu poate fi de înţeles nici lămurită!...

—Cu toate acestea este explicabil. Preotul avea un caracter riguros, moral şi ciudat. Mustrându-l pe Glaucus în chestia traiului său de plăceri şi împătimit de joc, a ajuns să-i refuze mâna surorii lui. Cearta s-a înteţit... Urmarea se înţelege de la sine. Glaucus, jertfind prea mult lui Bachus, l-a lovit fără să-şi dea seama de fapta lui. Disperarea, remuşcarea, vinul, sunt pricina

acestei nebunii ciudate care l-a lovit de câteva zile si care i-a
întunecat atât de crunt memoria, încât îşi imaginează că este nevinovat. Asta-i cel puţin părerea lui Arbaces, a cărui mărturie a fost plină de nepărtinire şi de o moderaţie îngăduitoare.

— Da, egipteanul s-a făcut popular prin purtarea lui. Dar ceea ce nu înţeleg este că Senatul nu şi-a slăbit asprimea chiar faţă de unele împrejurări, în realitate foarte atenuante.

— Ar fi fost îngăduitor, dacă n-ar fi trebuit să ofere mulţumire plebei întărâtate peste măsură de preoţii zeiţei Isis, zise Lepidus. Poporul a devenit ca o fiară dezlănţuită, la gândul că Glaucus ar putea scăpa de osândă, din cauza treptei sale sociale şi a averii pe care o posedă. Apoi, Glaucus n-a fost niciodată numit cetăţean roman. Senatul cu toată mica majoritate de trei voturi, nu avea dreptul să se împotrivească gloatei, şi ca s-o potolească, a dat hotărârea cerută. Ei! robi, vin de Hio!...

— Bietul Glaucus e de nerecunoscut si totuşi rămâne ferm
şi potolit.

— Vom vedea mâine cum îi va fi această tărie. Şi la ur- ma-urmei e un merit să fii curajos? Sângele rece neobişnuit al lui Olynthus, acest câine necredincios, aproape că mă face să mă îndoiesc...

— Ah da! Defăimătorul, strigă Lepidus cu o mânie evlavioasă. Zeii sunt necăjiţi împotriva cetăţii Pompei care adăposteşte astfel de nelegiuiţi! Un decurion a fost trăsnit mai deunăzi din senin!

— Totuşi Senatul voia să fie îngăduitor. L-ar fi declarat nevinovat dacă s-ar fi căit şi s-ar fi învoit să ardă tămâie pe altarul Cybelei. Aceşti

nazariteni n-ar fi atât de aspri faţă de noi, dacă ne-am gândi şi am găsi cu cale să răsturnăm imaginea Dumnezeului lor, blestemându-le ceremoniile şi credinţa. Sunt foarte sigur...

— Senatul i-a acordat lui Glaucus, ca unic noroc, dreptul să se apere împotriva leului, cu stylumul de care s-a folosit pentru a-l înjunghia pe Apoecides...

—Se poate numi oare noroc, permisiunea de a se servi de un stylum împotriva unui animal atât de groaznic? Aţi văzut lungimea dinţilor şi ghearelor lui? Singura favoare care i s-a acordat lui Glaucus, e scurtimea aşteptării. Ce noroc pentru el, că s-au hotărât pentru ziua de poimâine jocurile din amfiteatru!...

—Necredinciosul, zise Claudius, nu va avea drept armă împotriva tigrului decât braţele lui. E plictisitor, nu-i vorbă, să vezi astfel de lupte ce nu se potrivesc deloc cu rămăşagurile... Dar totuşi, dacă vrea să-şi încerce careva norocul punând rămăşag pe Glaucus?

Un hohot de râs obstesc vădi ridicolul întrebării lui.

—Poporul nu mai poate de bucurie, zise seriosul Pansa. El tremură văzând că vine timpul jocurilor fără un criminal de dat fiarelor şi iată că s-au găsit doi. Poporul munceşte, are nevoie să şi petreacă.

—Aşa da! Iată un discurs vrednic de Pansa, care nu merge niciodată fără un alai de muşterii, tot aşa de impunător ca şi cortegiul unui triumfător din Indii! Poporul nu se ocupă de el... O să vedeţi că va sfârşi prin a fi un Grachus!

—Cel puţin n-o să se spună că sunt un patrician obraznic, spuse Pansa cu nobleţe.

— Desigur, observă Lepidus, că Senatul ar fi greşit dacă s-ar fi arătat prea mărinimos în ajunul

unei lupte cu fiarele. Dacă mi s-ar face şi mie cândva un proces, mie care sunt totuşi roman, îl rog pe Jupiter să nu fie fiare în vivarii sau ca închisorile să geamă de criminali.

—Dar, întrebă unul din comeseni, ce s-a întâmplat cu logodnica lui Glaucus? Să fii văduvă fără să fii soţie, asta nu-i un vis!

—Este în siguranţă, sub ocrotirea epitropului ei Arbaces, răspunse Claudius.

—Pe Venus, grecul e fericit şi norocos la femei! Mi s-a povestit că trufaşa şi bogătaşa Iulia îl iubea şi ea...

— Curată poveste, dragul meu, răspunse Claudius cu îngâmfare. Dacă ea a simţit vreodată un sentiment de acest fel, apoi mă mândresc că am mângâiat-o eu!

—Nu ştiţi voi, dragii mei, strigă Pansa. Claudius îşi arde lumânarea în casa lui Diomed care va străluci în curând cu o vie lucire pe altarul căsătoriei!

—Claudius căsătorit! Ptiu! strigară oaspeţii în cor.

—Nu vă fie teamă, reîncepu Claudius cu voioşie. Bătrânul Diomed, măgulit să-şi dea fata unui patrician, nu-şi va economisi sesterţii. Vă jur că n-o să-i las pradă mucegaiului în atrium. Ziua în care o voi lua în căsătorie pe moştenitoare va trebui să fie însemnată cu alb de prietenii mei.

—Atunci, zise Lepidus, să bem pocaluri pline în sănătatea frumoasei Iulia!

În timpul acestei discuţii în tricliniul lui Lepidus, între tinerii vremii, o scenă cu totul deosebită se petrecea în temniţa lui Glaucus.

După osândire, atenianul a fost dus de soldaţi de-a lungul Forului până la o portiţă, ce se învecina cu templul lui Jupiter. Se mai vede şi astăzi încă locul acestei porţi.

Arestatul a fost împins prin îngusta deschizătură şi lăsat în bezna temniţei, cu o pâine şi un urcior de apă.

Voinic şi tânăr, el rezistase otrăvii. Deşi îşi recăpătase judecata, o slăbire a facultăţilor sale fizice şi intelectuale apăsa încă asupra organismului lui.

La tribunal, nobila lui mândrie greacă, curajul lui firesc - în fata unei nenorociri nemeritate -, se dezvăluise admiraţiei mulţimii, dar acolo, singur, aruncat în umezeală şi tăcerea temniţei, simţi deodată o slăbiciune. Siguranţa nevinovăţiei lui nu mai avea tăria să-l susţină.

Această mulţime care-l aclamase atât de des, când defila înantea ei armăsari înflăcăraţi, înhămaţi la carul lui mânat în goana mare, acum îl copleşea cu huiduieli ameninţătoare. Chipurile prietenilor lui, musafirii ospeţelor sale, se arătau cu totul schimbaţi în ochii săi mâhniţi.

Nu mai avea nimic, pe nimeni care să-l mângâie, să-l susţină, pe el atât de linguşit odinioară! Şi Iona! O! uitarea ei era mai grozavă decât orice!... Şi nici o scrisoare din partea ei, nici un cuvânt de prietenie, nici o ştire... Era cu putinţă ca ea, atât de mult iubită, să-l poată crede vinovat de moartea fratelui ei? Scrâşnea din dinţi, gemea de neputinţă şi uneori o înfricoşătoare teamă îi străbătea inima. Dar dacă totuşi în delirul fioros a cărui pricină nu o putea şti, l-a lovit cu adevărat pe Apoecides, fără să mai păstreze vreo amintire? O! ce dureros era acest gând înspăimântător! Dar îl respingea cu tărie, căci vedea încă, da, da,

vedea păduricea Cybelei într-o seară cu lună, năluca neaşteptatei şi palidei feţe a mortului îndreptată spre el şi, simţea amintirea straşnicei izbituri care-l aruncase peste cadavru.

Da, a fost nevinovat, a fost! Dar cum s-o dovedească, cum să spere că numele lui va fi reabilitat când nu va mai fii?... Vai! Vai! Eră fără putere!...

îşi aminti de Arbaces, de planurile de răzbunare pe care le faurea acest om de temut, împotriva lui. Se simţea victima unui complot urzit cu mare băgare de seamă, al cărui fir îl căuta în zadar. Şi Iona, o zeilor drepţi! Arbaces o iubea. Succesul lui pe lângă ea nu putea fi pregătit decât prin pieirea lui Glaucus.

O, nebunie! O, disperare!... Iona, Iona lui, înşelată şi ea, prinsă în latul ce-l osândea la moartea rusinoasă. Iona să fie a altu-
ia!... Nobila lui inimă suferea mai mult din cauza acestei gelozii decât de neliniştita aşteptare a morţii.

La gemetele de furie şi de revoltă, din adâncul acestei întunecimi îi răspunse pe neaşteptate o voce:

— Prietene, în această oră de apoi, vei fi oare atenianul Glaucus?

— Asa eram numit când îmi zâmbea norocul. Acum nu mai
ştiu ce nume mi se dă, răspunse Glaucus.

Si întrebă:

—Străine, cine eşti?

— Sunt creştin şi părtaşul tău de închisoare. Asemeni ţie, procesul meu s-a sfârşit repede.

—Pe tine te numesc ei necredinciosul? Oare nedreptatea oamenilor te face să tăgăduieşti providenţa zeilor?

—Vai! Singurul necredincios eşti tu, căci tăgăduieşti pe adevăratul Dumnezeu, acest mare şi divin necunoscut, căruia părinţii tăi atenieni i-au ridicat un altar. În această oră solemnă, Dumnezeul meu este lângă mine, zâmbetul lui luminează întunericul meu şi în ajunul morţii, inima mea se zbate de fericire şi speranţă. Sufletul meu nu va pleca de pe pământ decât pentru a se duce în ceruri.

—Numele lui Apoecides a fost amestecat cu numele tău în procesul meu. Mă crezi vinovat, tu unul? întrebă înviorat Glaucus.

—Numai Dumnezeu ţi-ar putea răspunde! Cu toate astea bănuiala mea nu se opreşte asupra ta.

— Ah!... Atunci asupra cui?

— Asupra învinuitorului tău...

— Arbaces... O, îţi mulţumesc!...

—Şi pentru ce-l bănuieşti?

—Pentru că recunosc inima acestui om blestemat şi fiindcă ştiu că avea de ce se teme din toate punctele de vedere de cel mort.

Olynthus destăinui tovarăşului său, ceea ce ştia despre Apoecides şi despre planurile de a dezvălui poporului înşelăciunile preoţilor egipteni.

—Iată de ce, încheie Olynthus, eu cred că Arbaces, găsind ora şi locul potrivit, l-a lovit pe Apoecides.

—Aşa e, strigă Glaucus cu avânt, asta-i pricina! O! cât de fericit mă faci!...

— Fericit!... Nenorocitule, la ce-ţi foloseşte această descoperire? Soarta ta e hotărâtă. Vei muri nevinovat!...

— Ah! ce-mi pasă!... Ştiu că nu-s vinovat şi asta, vezi tu, îmi va da un curaj nemaipomenit ca să înfrunt arena. Inexplicabila nebunie care înceţoşase inteligenţa mea în momentul crimei,

îmi lăsase îndoieli. Crezi tu, om de o credinţă străină, că pentru câteva păcate uşoare din tinereţe, sau pentru păcatele strămoşilor noştri, să fim părăsiţi de-a pururi de puterile superioare, oricare ar fi numele ce li se dă?

— Dumnezeu e drept, el nu părăseşte făpturile sale din cauza slăbiciunilor lor. Dumnezeu e milostiv, el nu blesteamă decât pe cel rău care nu se pocăieşte.

—Acea rapidă nebunie, acea ciudată şi suprafirească iluzie de care am fost lovit, nu putea proveni din mijloace omeneşti. O atribui unei mânii divine.

—Sunt demoni pe pământ, răspunse cu seriozitate nazari- teanul, cum sunt Dumnezeu şi Fiul său în Cer. Cum nu îi recunoşti pe aceştia din urmă, demonii au pus stăpânire asupra ta.

— Creştine, învăţăturile credinţei tale, afirmătoare nemuririi, spun că cei care au iubit pe pământ vor fi uniţi dincolo de mormânt! Crezi, că sufletul iese din beznele ce-l întunecă aici, că puhoaiele despărţite de pustiuri şi munţi se întâlnesc în cele din urmă şi curg, contopite pentru eternitate?

—Dacă o cred? O ştiu, sunt sigur de asta. Şi credinţa mă susţine, ea va face din agonia mea o viziune plină de raze şi din moartea mea o mântuire. O! Cyllena! continuă el cu patimă, soţie mult iubită, ce mi-ai fost răpită în primii ani ai căsătoriei noastre, aşadar te voi revedea. Binevenită fie moartea, care mă duce spre ceruri şi la tine!...

Glaucus se simţi cuprins de un avânt de simpatie irezistibilă. El se apropie de Olynthus şi-i strânse frăţeşte mâinile.

—Da, continuă creştinul cu o sfântă aprindere, nemurirea sufletului, învierea, întâlnirea celor adormiţi, ăsta-i marele principiu al credinţei noastre. Şi pentru a proclama acest sublim adevăr, însuşi un Dumnezeu a ales să moară! Nu Elyseu, sau poetic Orcus, ci moştenirea curată şi luminoasă a Cerului, care-l răsplăteşte pe omul drept şi bun!

— Invaţă-mă dar doctrinele tale, zise Glaucus cu înflăcărare.

15.

NYDIA NU SE RESEMNEAZĂ

„■/lentru nenorocita oarbă, orele se scurgeau cu o încetin-

mi^eală deznădăjduitoare. Sosie temându-se poate să nu mai fie înşelat, nu a mers s-o viziteze decât în dimineaţa zilei următoare şi nu făcu altceva decât să-i aducă proviziile de pâine şi vin, apoi plecă imediat, închizând uşa cu furie în urma lui. Şi Nydia se simţi prinsă, roabă fără speranţă, chiar în ziua când se hotărî soarta lui Glaucus, pe care numai mărturia ei îl putea izbăvi! Totuşi această idee, unica posibilitate de izbăvire pentru el, îi dădea o tărie remarcabilă. Nu, nu se declară învinsă, îşi stăpâni nervii şi disperarea, căutând un nou mijloc de fugă.

După mii şi mii de planuri, toate impracticabile, unul mai mult decât altul, ea înţelese că singura ei speranţă era tot Sosie, care nu trăia decât pentru viitoarea lui libertate.

Libertatea lui? Ea era destul de avută, pentru a-i oferi cu ce să şi-o cumpere. Pe braţele ei atârnau brăţări de aur, daruri din partea Ionei. De gâtul ei stătea spânzurat lanţul de aur al lui Glaucus, cel care pricinuise între ei o ceartă de gelozie şi pe care făgăduise să-l poarte mereu.

O scuturau frigurile. Gemu, urlă, zgudui uşa cu micile ei mâini chircite. Sosie alergă rău dispus, determinat a o sili să tacă.

—Destul! M-ai înţeles? strigă el cu asprime. Ce vrei să-ţi pun iar căluşul la gură? Dacă stăpânul meu te-ar auzi, spatele meu ar plăti pentru tine şi...

— Ascultă, bunul meu Sosie, nu mă certa, ascultă, te rog în genunchi! Singurătatea mă omoară, nu mai pot!... Vino şi stai lângă mine câteva clipe. Nu te teme de nimic, fii pe pace, nu mă gândesc să scap. Stai aprope, lângă uşă. Supraveghează-mă cu luare aminte, dar rămâi.

Sosie, grozav de flecar, a fost mişcat şi măgulit de această cerere. I se făcu milă de fată, pe care singurătatea o osândea la tăcere si cum si el suferea din cauza acestei tăceri, voi să-si facă si lui o plăcere, conversând. Se aşeză în dreptul tocului şi răspunse:

— Nu sunt atât de sălbatic încât să resping o discuţie nevinovată. Dar ajunge cu vicleniile, nu-i aşa?...

— Ţi-o promit Sosie. Ce oră este?

— Se apropie seara, căci turmele se întorc de la păşune.

— O, zei! Aşa de târziu e? Şi despre proces, ce veşti ai?

— Amândoi osândiţi...

Nydia îşi înăbuşi un geamăt.

— Şi pe... pe când execuţia?...

— Mâine în amfiteatru. De n-ai fi fost tu, mică nenorocită, m-aş fi putut bucura de spectacol ca oricare altul.

Nydia îşi recăpătă stăpânirea de sine.

— Cât îţi trebuie ca să-ţi cumperi libertatea?

— Două mii de sesterti.

— Ah! zeii fie lăudaţi. Tine, uite, aceste brăţări si acest lant valorează de două ori suma asta. Vor fi ale tale dacă...

—Degeaba mă ispiteşti, n-o să-ţi dau drumul! Arbaces e un stăpân groaznic şi îi este foarte uşor să trimită un rob ca să hrănească peştii din Sarnus. Toţi sesterţii din lume nu fac cât viata mea!

—Gândeşte-te bine, Sosie, e libertatea ta. Lasă-mă să ies numai o oră, la miezul nopţii. Mă voi înapoia aici înainte de a se lumina. Nimeni nu trebuie să ştie, şi m-ai putea însoţi...

— Nu! spuse Sosie cu tărie. Într-o zi s-a întâmplat unui rob să nu asculte de poruncile lui Arbaces şi n-a mai fost văzut niciodată!

— Dar legea nu dă stăpânilor dreptul de viaţă sau de moarte asupra robilor lor.

—Arbaces nu prea ia în seamă legile. Dacă mor, ce lege mă va reînvia?

— Nu-i oare nici-o speranţă? spuse ea frângându-şi mâinile.

—Să ieşi de aici? Nu, fireşte. Adică, până ce Arbaces nu va porunci!

— Atunci, strigă Nydia, n-ar trebui totuşi să refuzi a-mi duce o scrisoare!

— Cui?

—Pretorului.

—Unui magistrat, niciodată! Aş fi chemat ca martor şi cu slujitorii se întrebuinţează torturile...

— Nu, nu pretorului, m-am înşelat, ci lui Sallustius, veselului Sallustius aşa am vrut să spun.

—Ce treabă poţi avea cu el?

—Glaucus m-a cumpărat de la un stăpân hain. Glaucus a fost întotdeauna blând şi bun cu mine. Nu m-aş putea mângâia niciodată de... moartea

lui, dacă nu-i pot trimite un cuvânt de recunoştinţă şi de bun-rămas. Sallustius este prietenul lui. El îi va duce scrisoarea mea.

—Glaucus are altele la care să se gândească, decât să-şi tulbure capul cu amintirea ta...

— Dacă vrei să fii liber, poţi începe chiar din astă-seară, mâine va fi prea târziu. Niciodată nu vei găsi un astfel de prilej! Poţi să te duci şi să te întorci fără să se observe. Ai fi nebun de legat, refuzând libertatea pe un astfel de preţ!

Sosie chibzui electrizat.

Răsplata îi părea nesperată şi chiar ridicolă, dar de ce să nu se folosească de o astfel de oportunitate? O va închide pe Nydia şi va fugi pentru a duce scrisoarea.

Lipsa lui, cunoscută chiar, de Arbaces, n-ar motiva decât o dojană puternică şi atâta tot.

— Dă-mi brăţările tale, lanţul de la gât şi-mi iau sarcina scrisorii tale. Ah! dar uitasem, în calitatea ta de roabă n-ai nici un drept la aceste găteli. Ele sunt ale stăpânului tău.

— Astea sunt darurile lui Glaucus. El n-o să le ceară, nenorocitul... De altfel nimeni nu va şti că le ai tu!

— Asta-i de ajuns, mă duc să-ţi aduc papirus.

— Nu, o tăbliţă de ceară şi un stylum.

Nydia, cum se ştie, se trăgea dintr-o familie distinsă. Părinţii ei profitând de via ei inteligenţă, făcuseră totul spre a uşura nenorocirea ei. Cu simţul ales al pipăitului, cu care era înzestrată în gradul cel mai înalt, învăţase încă din copilărie arta scrisului cu stylum ascuţit pe tăbliţe de ceară. Cum orice roman din înalta societate cunoştea bine limba greacă, scrise câteva cuvinte din această limbă, care era graiul ei natal, pe tăbliţele aduse de Sosie, legă scrisoarea cu firul ocrotitor, pecetlui nodul şi zise robului:

— Sunt oarbă şi arestată, mă poţi înşela spunându-mi că ai dus la destinaţie această scrisoare, fără s-o faci. Dacă trădezi încrederea mea, chem cu solemnitate răzbunarea asupra capului tău! Pune-ţi mâna dreaptă într-a mea, ca o chezăşie a credinţei tale şi repetă, după mine, aceste cuvinte:

„Pe pământul pe care calc, pe elementele ce alcătuiesc viaţa şi care o pot opri în loc, pe Orcus zeul răzbunător, pe Jupiter Olimpianul care le vede pe toate, jur să îmi ţin fagăduiala de a da în mâinile lui Sallustius, scrisoarea aceasta! Dacă-mi voi încălca jurământul, blestemul cerului şi al infernului să cadă asupra mea!..” Asta-i de ajuns, iată răsplata şi pleacă repede!

—Eşti o fată ciudată, m-ai făcut să mă înfior. Dar, la ur- ma-urmei ăsta-i dreptul tău! Pe legea mea, îmi voi ţine fagăduiala! Pot avea defecte, dar să-mi îngădui încălcarea unui jurământ, mai bine rămân sluga stăpânilor mei toată viaţa!

Şi Sosie, cu cheia de la uşa Nydiei la cingătoare, înfăşurat într-o manta ce îi ascundea chipul, se strecură afară din casa lui Arbaces fără să fi fost observat. Străzile erau pustii.

El ajunse fără piedică la casa lui Sallustius. Portarul îi spuse să lase scrisoarea, căci stăpânul său, prea trist de osândirea lui Glaucus, nu voia să vadă pe nimeni.

—Am jurat să dau această scrisoare chiar în mâna lui. Trebuie să fac întocmai!...

Sosie strecură în mâna cerberului doisprezece sesterţi.

— Intră, zise portarul îndulcit. într-adevăr, Sallustius e gata
să-si înece durerea în vin. Asta-i obiceiul lui. Cu cât chinul e

mai mare, cu atât masa lui e mai bine servită. Nu se scoală decât atunci când nu mai are putere să mai stea acolo.

— Minunată metodă! Dar orice ai zice, tare bine mai e când eşti bogat! Dacă aş fi în locul lui Sallustius, aş vrea să am şi eu mâhniri de înecat în fiecare zi...

Sallustius prea trist ca să primească vizite, de asemenea era şi prea mâhnit ca să bea singur. Libertul lui îi ţinea companie. Epicurianul plângea mâncând şi lacrimi groase căDeau în cupa pe care o golea necontenit.

— Ce sentinţă grozavă, bravul meu camarad! Iedul ăsta nu face o ceapă degerată! Sărman şi scump Glaucus! Şi leul, leul... Vinul ăsta e cam rece, lui Glaucus trebuie să-i fie frig! Mâine casa mea să fie închisă, mâine... Îi opresc pe toţi servitorii mei, nu care cumva să onoreze cu prezenţa lor acea arenă blestemată. O interzic! O interzic!

— Iată vin de Falern. Pe zei! Durerea o să te facă să-ţi pierzi minţile. Ia puţin din turta asta cu cremă.

În acea clipă a fost introdus Sosie la nemângâiatul mâncă- cios.

— Cine esti?

— Un trimis, aducând o scrisoare din partea unei tinere femei...

Sosie îşi ascunsese capul sub manta şi-şi schimbase vocea, ca să nu fie recunoscut.

— Un pezevenghi în casa mea? Ei, pe zei! Nenorocitule, numi vezi oare mâhnirea? Pleacă de aici şi blestemul lui Pandarus să te urmărească!

— Nu citeşti scrisoarea, Sallustius? întrebă libertul, după ce fugise Sosie.

—Ce scrisoare? întrebă epicurianul cu supărare. începuse să-şi piardă mintea. Ticăloase

muieri! Sunt eu un om care să se gândească la plăcere atunci când prietenul meu e gata să fie sfâşiat... Ah!... Ah!...

— Mănâncă încă o turtă.

— Nu, nu, durerea mă înăbuşă...

Capul i se aplecă pe piept.

Libertul porunci ca Sallustius să fie dus în patul lui, unde continuă să se vaite si să afurisească femeile care-i trimiteau > scrisori.

Sosie ieşise mâniat.

—Auzi? Eu, pezevenghi, eu, îşi zicea el. Este adevărat că Sallustius e un obraznic, un mojic. Dacă ar fi zis înşelător sau hoţ, dar aşa, pezevenghi... Acest cuvânt îmi face greaţă! Eşti amăgitor pentru plăcerile tale, hoţ pentru interesul tău şi astfel poţi fi onorabil până la un oarecare punct!... Dar un pezevenghi care se înjoseşte pe seama altuia, ptiu! Ruşine! Aş fi preferat să mă fi numit paricid. De altfel era beat... Şi apoi, nu m-a recunoscut, căci altfel m-ar fi numit „cinstitul Sosie", sau „cumsecadele meu băiat". Ceea ce mă mângâie, este că bijuteriile au fost câştigate cu înlesnire.

O! zeiţă Feronia, voi fi liber si voi vedea atunci cine va cuteza să mă taxeze drept pezevenghi, în afară de cazul în care mă va plăti...

Bodogănind aşa, Sosie traversă o ulicioară ce ducea către amfiteatru şi ajunse la o răspântie, unde se îngrămădeau nerăbdători, bărbaţi, femei şi copii.

—Da ce-i aici? întrebă robul pe un tânăr lucrător. Unde se îndeasă asa de vesel această mulţime? Poate că vreun cetătean bogat împarte pomeni în noaptea asta?

—Ceva mai interesant decât asta. Nobilul Pansa, prietenul poporului, a permis să fie vizitate fiarele din vivarii. Pe Hercule! Mâine vor fi oameni care n-or să le vadă cu atâta plăcere ca noi!

—Trebuie să fie curios, zise Sosie. Deoarece nu voi putea asista la jocuri, vreau cel puţin să am mângâierea că am văzut fiarele...

Mulţimea se îmbrâncea. În curând se găsi în faţa unor colivii solide cu zăbrele de fier, luminate de nişte torţe ce fumegau. Aici se arătară privirilor nesăţioase ale vizitatorilor acei groaznici locuitori ai pustiului, care aveau să fie principalele personaje ale istorisirii noastre. Leul, îmboldit de foame, se plimba de co- lo-colo. Privirea lui neliniştită se îndrepta ţintă asupra mulţimii, care se retrăgea cu spaimă. Tigrul lungit alene părea că se bucură de mişcările cozii sale. Uneori îşi arăta printr-un căscat răguşit plictiseala că este închis şi oboseala leneşă că este folosit ca privelişte pentru norod.

—N-am văzut niciodată un leu atât de sălbatic, nici în amfiteatrul din Roma, afirmă un gladiator uriaş şi musculos, care stătea în dreapta lui Sosie. Mă simt umilit, când privesc mădularele sale!...

— Ai dreptate, Lydon, reluă primul, simt aceeaşi ruşine...

— Şi când mă gândesc, observă Lydon cu milă, că acest nobil grec, care acum câteva zile era luminos de tânăr şi de fericit, va fi prada acestei dihănii...

—E firesc, răspunse Niger. Un ucigaş preţuieşte mai mult decât un gladiator cinstit?

—Mulţumesc zeilor, zise Lydon, că nu sunt silit să lupt cu leul sau tigrul. Aş prefera cu mult mai mult să mă măsor cu tine, Niger.

— Eu sunt tot atât de periculos ca şi ei, răspunse el cu un râs fioros.

—Se poate, răspunse Lydon neimpresionat.

Şi, făcându-şi drum printre valurile omeneşti, plecă. Sosie, călca în urma paşilor săi, folosindu-se de prilej ca să scape de acolo.

—E tânărul Lydon, se luptă mâine, spuse cineva.

—Am pus rămăşag pe el, răspunse un altul, priveşte cum merge cu pas sigur. Cât e de frumos!

— Noroc bun, Lydon!...

O tânără de o frumuseţe rară, strigă:

— Îţi trimit urări ţie, Lydon! Dacă triumfi, vei mai auzi vor- bindu-se de mine!

—Pe Venus! Ce bărbat frumos! şopti o fată.

— Mulţumesc, răspunse iute Sosie, luând asupra sa lauda.

Oricât de curate ar fi fost sentimentele lui Lydon, care nu
îmbrăţişase această sângeroasă meserie, decât în speranţa că vă căpăta libertatea tatălui său, ele nu-l împiedicau să fie măgulit de şoapta plină de admiraţie a mulţimii. El uita că vocea poporului care azi îl aclamă, se va ridica poate pentru a cere moartea lui.
îndrăzneţ, mărinimos şi bun, era mândru de meseria asta, pe care părea că o dispreţuieşte. Simţea că este cineva în mijlocul acestei turme omeneşti: pasul său era mai uşor, umbletul hotărât! După ce a străbătut mulţimea, se întoarse brusc şi zise:

—Niger, ne-am certat adesea, deşi nu ne-am luptat unul împotriva celuilalt. Poate că mâine unul din noi va cădea mort în arenă, dă-mi mâna ta.

—Cu plăcere, răspunse Sosie întinzându-i-o.

—Ce nătărău mai e şi ăsta, care fuge după mine? Credeam că-i Niger.

— Amăgirea ta e firească, spuse Sosie cu mândrie. Niger şi cu mine, suntem aproape de acelaşi calapod!

— Ah! chiar aşa!... Dar nefericitule, Niger te-ar fi gâtuit dacă te-ar fi auzit.

— Domnii arenei au un fel de a vorbi mai mult neplăcut... Să schimbăm subiectul, vrei?

—Dar n-am nici o poftă să vorbesc cu tine!

—înţeleg, de azi până mâine ai destule la care trebuie să te gândeşti... Sunt sigur că vei muri cu curaj.

—Să cadă asupra capului tău propriile tale cuvinte! strigă Lydon foarte superstiţios. După cum vorbeşti, nu cred să-mi fi sosit încă ceasul.

— Ah! scumpule, cel care se joacă în zaruri cu moartea, trebuie să se aştepte la lovitura câinească. Dar tu esti un măreţ si
> r > > >
voinic gladiator! Noroc bun! Salve!

—Sper că vorbele proaste ale acestui pungaş nu vor fi o prevestire, se gândi Lydon îngândurat. Sforţările mele pentru libertatea tatălui meu, conştiinţa puterii mele, nu mi-au dat până acum timp de odihnă, ca să mă gândesc la posibilitatea morţii. Scump şi sărman tată, sunt singurul său fiu... şi....

Groaznicul gând al morţii, grăbi pasul lui Lydon care-şi pierdu frumoasa lui siguranţă. Deodată se opri foarte mişcat. Medon, tatăl său, cu spatele încovoiat, cu ochii în pământ, cu părul alb ca neaua, trecea încet şi clătinat, susţinut de un lung toiag printr-o uliţă învecinată. Lydon ghici pricina ce îl determinase pe bătrân să iasă aşa de târziu.

— Mă caută, îşi zise el, pentru a mai încerca să mă înlăture de la luptă. Scump şi sărman tată, osânda lui Olynthus l-a umplut de groază. Mai mult decât oricând arena îi pare criminală şi

barbară! Ah! să-l ocolesc, căci, atât de tare cum sunt, n-am nici un curaj în faţa lacrimilor lui îndurerate.

Lydon îşi schimbă direcţia, grăbi pasul şi se opri pe o înălţime care domina cea mai avută mahala din drăgălaşa şi mica cetate Pompei.

De acolo contemplă uliţele paşnice, scăldate de razele lunii, sub un cer înstelat. Şi cu toată firea lui aspră, se aşeză pe treptele unui portic, şi simţind cum îi năvăli în inimă o adâncă linişte începu să viseze...

Ce liniştit aţipise fermecătorul oraş în noaptea alb-albăstrie! Valurile mării, încet zbuciumate, îl atingeau cu o dulce dezmierdare.

Ah! totul era aşa de paşnic şi plăcut mirositor! O, linişte măreaţă şi divină a acestui cer curat al Campaniei! Cine ar fi bănuit că acea noapte, de neuitată frumuseţe, va fi cea din urmă a oraşului Pompei, vesela şi fabuloasa cetate a lui Hercules!...

Veacurile rostogoliseră pe capul ei toate intemperiile vremurilor, fără să-i fi smuls farmecul, si totuşi sosi ultima rază strălucitoare pe cadranul ursitei sale...

Gladiatorul a fost deşteptat din visarea lui de zgomotul unui grup vesel de femei care se înapoiau de la vizita fiarelor.

Treceau râzând nepăsătoare, uşoare ca păsările. Lydon le urmări cu privirea, apoi deodată ochiul lui se opri asupra unui ciudat fenomen fantomatic ce-l umplu de teamă şi uimire. Pe culmile Vezuviului, abia vizibile la această oră şi de la acea depărtare, se ridică o lucire palidă, meteorică, vânătă... Zvâcni o clipă în aer,

apoi pieri!...PARTEA A ONCEA

1.
VISUL LUI ARBACES

Pompei, se scurse lin şi potolit. Văzduhul era liniştit, dar se îngreuna în chip ciudat. O negură străvezie se târa prin văi şi prin râpele întinselor câmpii ale Campaniei. Un cer necunoscut îl neliniştii pe harnicul pescar care se scula de dimineaţă, cu toată blândeţea aerului. Valurile neastâmpărate ale mării se învârteau cu furie şi păreau că se îndepărtează de ţărm cu spaimă, pe când limpedele şi albastrul Sarno făcea să se audă o şoaptă fioroasă, adiind printre livezile râzătoare, unde cei bogaţi îşi zidiseră impunătoarele lor vile.

Deasupra negurei ce era acum tot una cu pământul, se ridicau turnurile din Pompei, acoperişurile cu olane roşii, coloanele imense ale templeor, ale Forului şi arcul de triumf împodobit cu statui. În zare munţii îşi arătau creştetele sub strălucitele si schimbătoarele culori ale aurorei. Un nor ce se

lăsase peste creasta Vezuviului, se risipi fără veste şi se păru că muntele zâmbeşte frumoaselor câmpii întinse la poalele lui. Prin porţile cetăţii deschise foarte de timpuriu, intrau cu grabă, călăreţi şi trăsuri, precum şi grupuri de pedeştri ce păşeau ameţiţi pe uliţele care se umpleau iute cu locuitori şi străini, din toate părţile Campaniei.

oaptea care preceda crudele jocuri din amfiteatru şi
care văzuse strălucind aurora zilei de apoi a cetăţii

Toţi fugeau spre amfiteatru şi-n ochii fiecăruia lucea nerăbdătoarea aşteptare a plăcerii. Cu toate că locaţia era de o mărime disproporţionată faţă de micimea oraşului şi ar fi putut cuprinde în ea toată populaţia, în acea zi era o astfel de năvală încât şi locurile privilegiate au fost năpădite de o mulţime de oameni care nu aveau niciun drept să le ocupe.

Pe când acest popor cu gălăgioasa veselie a caracterului său campanian, se înghiontea, se zbătea, răcnea, păstrând totuşi o extraordinară bună dispoziţie, o făptură ciudată stârni pe uliţe o vie curiozitate. Mai întâi cei care o întâlneau, văzându-i îmbrăcămintea ciudată, umbletul şi gesturile sălbatice, zâmbeau arătând-o cu degetul. Dar dacă-i priveau faţa cadaverică, se înfiorau, iar cheful de a râde pierea subit. îmbrăcămintea ei de formă veche, aerul ei posomorât, aminteau o făptură de mult înmormântată care s-ar fi sculat din groapa ei. Trecătorii, cuprinşi de spaimă se dădeau la o parte, ca s-o lase să treacă şi astfel ajunse în faţa porţii palatului lui Arbaces.

Portarul tresări la vederea acestei năluciri de dincolo de catacombă, şi, dacă n-ar fi fost întuneric, s-ar fi observat cum îngălbenise.

Somnul lui Arbaces, în zorii zilei fusese tulburat de vise rele, ciudate şi înfiorătoare. Mai întâi visase că era coborât în măruntaiele pământului, într-o peşteră uriaşă, susţinută de coloane tăiate din stâncă şi care se pierdeau în întunecimile nepătrunse, unde lumina zilei nu străbătuse niciodată. În faţa lui, între aceste coloane, se învârteau cu zgomot înăbuşit şi monoton ca acela al mării, nişte roţi. În dreapta şi-

n stânga, se deschideau galerii întinse, luminate de focuri rătăcitoare, aidoma unor meteori, care şerpuiau precum reptilele de- a lungul zidurilor umede, sau fluturând în văzduh, dispăreau şi reapăreau, izbindu-se de o scânteie luminoasă.

Scena se schimba ca un decor de teatru. Atunci Arbaces se găsi în mijlocul unui cimitir, unde se îngrămădeau oase omeneşti. Un craniu care se desprinse din această fioroasă grămadă, căpăta încetul cu încetul înfricoşătoarele goluri ale ochilor, fără globul de lumină. Fălcile lui întredeschise lăsau să se vadă în şiragul dinţilor un vierme mic, care începu a se târî spre Arbaces. Egipteanul încercă să-l zdrobească, urmărindu-l cu piciorul, dar viermele se îngroşa, căpătând proporţii îngrozitoare la fiecare zadarnică încercare de a-l nimici. Se făcu enorm, îşi umflă inelele şi se transformă într-un şarpe lung care se încolăci în jurul lui Arbaces, sfarâmându-i oasele. Capul hidos, păstrând trăsăturile lui Apoecides, ajunse până la chipul egipteanului, amenintându-l cu ochii săi scânteietori, cu dinţii lui înveninaţi.

Atunci, foarte aproape de gura lui, dihania vorbi:

—Victima ta îţi este judecător. Micul vierme pe care credeai că-l vei zdrobi s-a prefăcut în şarpe care te sfâşie!

Arbaces urlă de groază, ceea ce-l făcu să se deştepte. Ridicat în patul său, avea ochii rătăciţi, pe fruntea lui picurau broboane de sudoare şi un fior îi zgudui întreaga făptură. I-au trebuit câteva clipe, pentru a se convinge că nu fusese decât jucăria unui vis. Se reculese şi mulţumi zeilor, în care nu credea, că în cele din urmă a scăpat de urâciosul vis rău. Razele aurorei pătrundeau de-a curmezişul ferestrei înalte şi înguste din odaie. Zâmbise văzând lumina zilei născânde, ziua

triumfului său. Dar plimblându-şi privirile înjur, se cutremură la aspectul capului cadaveric, cu privirea mâhnită lângă patul lui.

—Ah!, strigă el ascunzându-şi faţa. Oare tot vis mai e? Sunt mereu cu morţi!...

—Nu, puternice Hermes, nu eşti decât cu icoana morţii. Recunoaşte-o pe prietena şi roaba ta.

—Haide, zise el, a fost un vis, să nu ne mai gândim la el! Trebuie ca plăcerile zilei să despăgubească zbuciumările nopţii. Ce vrei de la mine, femeie?

—Am venit să te înştiinţez, răspunse vrăjitoarea cu vocea ei gravă.

— Să mă înştiinţezi? Despre ce pericol anume? Oare visul...

—Ascultă, un mare prăpăd ameninţă cetatea. Trebuie să fugim imediat! În acel munte unde locuiesc şi unde vechea tradiţie spune că sunt focurile lui Phlegethon, se petrec lucruri neobişnuite. În peştera mea se deschide un mare hău, în fundul căruia văd curgând de câtva timp un pârâu roşu, care urcă încetişor. Zgomote îngrozitoare şi de nelămurit urlă în beznă. Noaptea trecută, am văzut că râuleţul se făcuse luminos. L-am examinat cu spaimă şi vulpea tremura lângă mine, gemând înăbuşit. Deodată, am văzut-o lungindu-se pe pământ iar apoi muri cu spume la bot. Am urcat pierdută şi toată noaptea am auzit trosnind stânca, care se crăpa din ce în ce mai tare. Aerul era potolit şi totuşi adierile vântului alternau cu scârţâitul roţilor.

Azi în zori de ziuă, am văzut în prăpastie, sfarâmături de pietre negre, ce pluteau pe pârâiaşul mărit groaznic de o roşeaţă infernală. M-am urcat pe culmile Vezuviului. O crăpătură lată şi proaspătă mi-a izbit ochii. Din ea ieşea un

fum cald. Aceşti aburi, trebuie să fie letali, căci am simtit că mă sfârsesc. M-am întors acasă, bolnavă, înnebunită şi după o clipă de odihnă, mi- am luat aurul si leacurile mele si am fugit din locaşul unde am trăit jumătate din viaţa mea. Dar trebuia s-o fac. Mi-am adus aminte de prezicerea etruscă: *„Când muntele se va deschide, cetatea se va prăpădi. Cândfumul va încununa înălţimile câmpiilor arse, copii mării vor cunoaşte jalea şi lacrimile”.* N-am vrut să plec fără a te vesti, stăpâne suprem! Sunt sigură, cum sunt sigură că trăiesc, cutremurul de pământ care-a nimicit acum şaizeci de ani cetatea pe jumătate, nu era decât prezicerea unei nenorociri şi mai grozave. Zidurile din Pompei sunt clădite pe moşia morţii şi pe ţărmurile infernului, care nu cunosc nici o clipă de repaos. Iată-te vestit!... Fugi!...

— Vrăjitoare, interesul pe care mi-l porţi, nu se îndreaptă spre un nerecunoscător. Mulţumesc. Ia de colo, de pe masă, cupa de aur. Ţi-o dau. N-aş fi crezut niciodată, exceptând preoţii zeiţei Isis, că există o făptură omenească în stare să-l izbăvească pe Arbaces de un pericol. „Semnele pe care le-ai observat în albia vulcanului stins, vestesc până la evidenţă o nenorocire neîntârziată, fără îndoială un cutremur de pământ şi mai fioros decât primul. Un motiv în plus să mă grăbesc a părăsi aceste ziduri. În curând se va împlini şi asta!... încotro te îndrepţi tu, fiică a Etruriei?

— Spre Herculanum, chiar azi voi căuta de-a lungul coastei o nouă locuinţă. Rămân singură, cei doi prieteni, vulpea şi şarpele, nu mai sunt! Mare

Hermes, mi-ai făgăduit douăzeci de ani de viaţă suplimentară...

— Este adevărat. Dar spune-mi, adăugă Arbaces, privind-o curios, ce poate avea oare viaţa ademenitor pentru tine? Cu ce bunătăti te îmbie ea?

—Nu-i viaţa dulce, ci moartea-i fioroasă! strigă vrăjitoarea răstit.

Mândrul egiptean se infioră şi o lăsă pe ciudata vizitatoare să plece.

— Timpul trece, trebuie să mă îmbrac pentru reprezentaţia solemnă a acestei zile.

—Mergi sănătoasă, surioară, trăieşte-ţi cât vei putea mai mult restul zilelor ce-ţi mai rămân!

Abia restabilit din spaimele visului, Arbaces îi chemă pe robii săi.

După cum era obiceiul, el se îmbrăcă pentru a asista la jocurile circului, cu cele mai frumoase haine. îşi puse o tunică de o albeaţă orbitoare, împodobită cu o cataramă bătută în pietre preţioase. Pe tunică, o mantie largă orientală îşi întindea bogata strălucire a purpurei sale tyriene. Ca un adevărat şarlatan, nu lăsa niciodată la o parte mofturile în stare să orbească mulţimea şi să-l impună în ochii norodului. În acea zi, trebuia să scape de un rival şi să-şi asigure nepedepsirea. Simţea nevoia să se împodobească ca pentru un triumf sau o sărbătoare de nuntă. În timp ce libertul îi încheia cingătoarea, el spuse:

—Sunt sătul de Pompei. M-am hotărît să plec peste trei zile, dacă vântul va fi prielnic. Am cumpărat corabia lui Marces din Alexandria şi e otgonită în port. Poimâine vom transporta tot ce am, pe corabie.

—Cum, atât de repede? Arbaces va fi ascultat... Dar Iona, epitropisita ta?

—Mă va însoţi... Dar ajunge... E frumoasă dimineaţa?

—E copleşitor de caldă, după-amiază va fi arşiţă, ne vom coace.

—Sărmanii gladiatori, bieţii criminalii... Du-te şi vezi dacă robii sunt gata.

Spre marea lor întristare, numai Sosie şi cei însărcinaţi să vegheze asupra Ionei, au fost osândiţi să rămână acasă.

înainte de plecare, Arbaces, se urcă pe porticul exterior al casei, care domina vecinătatea. De acolo, văzu mulţimea ce năpădea străzile şi se îndrepta spre arene. Veselele glasuri populare se amestecau cu scârţâitul frânghiilor cu ajutorul cărora se întindea un polog deasupra circului, pentru ca razele soarelui să nu-i deranjeze pe spectatori şi să le fie permis să se bucure pe îndelete de drama sângeroasă a agoniei semenilor lor. Deodată, un urlet înăbuşit şi adânc întrecu toate zgomotele. Mugea leul...

—Fiare sălbatice! şopti Arbaces.

Un gând de curioasă nelinişte îi atrase privirea spre Vezuviu.

El se întoarse în odaia lui şi privi pe masa de lucru, hârtii pline cu semne hieroglifice ale astrologiei caldeene.

—Artă augustă, zise el, de când am biruit criza ce mi-ai prezis, n-am mai consultat oracolele tale. Dar la ce bun? Nu mi-ai prezis mai dinainte, că drumul meu va fi strălucit şi neted? De azi înainte, nu mai am decât un gând, o singură ţintă: un imperiu şi Iona!

2.

JOCURILE

ovestirea lui Sosie, o linişti pe Nydia şi inima ei începu

^r sPere- Sallustius nu va pierde timpul. Va alerga la pretor> în curând casa egipteanului va fi răsturnată cu josul în sus, scotocită prin căutări minuţioase. Chilia ei şi a lui Calenus se vor deschide iar Glaucus va fi liber!

Zorile înălbiră fereastra, fata nu auzea decât paşii robilor de-a lungul coridoarelor, ocupaţi şi zgomotoşi, îndeletnicin- du-se cu pregătirile pentru spectacol, iar vocea lui Arbaces, care dădea porunci, îi făcea să tresară...

în cele din urmă se auzi o veselă fanfară, cortegiul plecă să se falească de veselie, să se ghiftuiască cu ultimele oftări ale lui Glaucus.

Cortegiul egipteanului înainta încet şi solemn de-a lungul uliţelor. Se opri nu departe de amfiteatru. Arbaces coborî din lectică şi se îndreptă spre locul rezervat persoanelor de vază. În curând, stând într-un loc admirabil, îi domina de pe scaunul lui pe privitorii plini de nerăbdare. Robii săi, amestecaţi în mulţime, au fost admişi în popularium de impiegaţii care primeau biletele.

Femeile, despărţite de bărbaţi, stând pe cele mai înalte trepte, se foiau şi îşi rupeau gâtlejurile, ca nişte greieroaice. Veşmintele lor sclipitoare, hainele de culori diferite şi bătătoare la ochi, în care domina purpura, le făceau să se asemene cu nişte straturi de flori roşii, maci de grădină şi de câmp.

Treptele de jos ce înconjurau arena, erau ocupate de magistraţi, senatori, membrii corporaţiei călăreţilor şi de toţi patricienii. În spatele lor şi de jur împrejur, de sus în jos, se mişcau mănunchiuri de capete omeneşti, pătura de jos a societăţii.

Impiegaţi întindeau velaria, perdele ţesute din fir de lână de Apulia, cu largi dungi cărămizii menite să-i ferească de arşiţa soarelui pe

asistenţi, născocire de care locuitorii Campaniei se arătau foarte mândri. Dar, fie din neîndemânare, fie din cauza stării uzate a maşinilor, manevrarea era greoaie şi pânzele nu izbuteau să fie împreunate. Drept e că din cauza întinderii circumferinţei, asta era o treabă foarte anevoioasă si când sufla vântul, aşezarea şi întinderea pânzelor era imposibilă. Într-un cuvânt, în acea zi, o largă deschizătură prin care se revărsau din cerul strălucitor valuri de lumină, rămase căscată, cu toate strădaniile meşteşugarilor. Publicul îşi exprima nemulţumirea cu glas tare. Nu avea poftă să se ardă la soare. De necaz, edilul Pansa, care plătea cheltuielile jocurilor, îl bodogănea şi copleşea cu tot felul de blesteme pe principalul funcţionar, care totuşi se zvârcolea ca un nebun.

În cele din urmă o fanfară veselă, vestind sosirea gladiatorilor, îi făcu pe lucrători să fugă, lăsând nesfârşit lucrul, şi domoli mulţimea care uită poznaşa deschizătură a pologului de pânze.

Defilară încet, făcând un ocol arenei, frumoşii şi mândrii gladiatori, într-un convoi pompos, pentru a putea fi admiraţi, recunoscuţi şi pentru a încuraja cât mai multe pariuri. Din înălţimea ultimei galerii unde au fost alungate, femeile se plecau înainte, să vadă mai bine.

—O! zise văduva Fulvia, nevasta edilului, ia te uită ce ciudat îmbrăcat e acest gladiator uriaş!

—Asta-i un gladiator care vrea să-l prindă pe adversar în laţuri! Nu are litavra, ci numai un trident şi un juvăţ, dar bărbatul e voinic. Se va lupta împotriva lui Sporus, gladiatorul gros şi îndesat, cel de colo cu o spadă şi un scut. Şi el este tot fără armătură şi cu capul gol, ca să i se poată zări trăsăturile feţei. Într-o clipă se va lupta cu cozorocul căştii tras peste ochi!

—Dar cine-i gladiatorul cel frumos? Ah, ce bine făcut e! strigă din nou văduva Fulvia.

— Este Lydon, un începător. II va avea ca adversar pe Tetraides. Se vor lupta mai întâi după moda greacă, cu cestul, apoi cu cămaşa de zale, spada şi scutul.

Doi gladiatori minunaţi, înarmaţi ca luptători la alergările de cai în loc închis şi circurile din evul mediu, îşi făceau intrarea călare pe doi cai uşurei, care săreau în jurul arenei. Purtau lănci şi scuturi rotunde bătute cu pietre preţioase. Armătura lor de oţel, artistic alcătuită din legături de fier, nu le acoperea decât coapsele şi braţul drept. Mantale scurte, ce atingeau şeile, îi împodobeau în chip pitoresc.

— Pe Jupiter! strigă Fulvia înflăcărată, ce frumoşi mai sunt!

—Ăştia sunt doi locuitori din Galia: unul, Barbix, a învins de douăsprezece ori, iar celălalt îsi dă obraznicul nume de „Nobilior”.

Jocurile începură printr-o luptă simulată, cu săbii de lemn, între gladiatori, doi câte doi, printre care era mai cu seamă observată, iscusinţa a doi bărbaţi veniţi din Roma. După ei, cel mai graţios şi mai mlădios era Lydon. Interesul cunoscătorilor de scrimă, cărora le plăcea să dea dreptate artei, au fost întărâtaţi numai prin acest început, care dură aproape o oră. Mulţimea privi sfârşitul cu plăcere.

Luptătorii se aşezară doi câte doi, aşa cum fusese de mai înainte stabilit. Armele au fost verificate şi barbarele petreceri ale zilei începură în mijlocul tăcerii privitorilor şi al izbucnirilor atâtătoare a unei muzici războinice.

a ' >

În mod normal jocurile începeau cu cel mai sălbatic număr al programului. Un bestiar osândit

să fie dat fiarelor, era jertfit ca preludiu, dar în această împrejurare edilul Pansa dori să pregătească interesul scenic, şi, ca un cunoscător ce era, păstră pentru sfârşit execuţia lui Glaucus şi a lui Olynthus.

Privelişte îngrozitoare şi totuşi impunătoare ce se desfăşură sub ochii acestor făpturi vii, ţintuite pe scaunele lor, ridicându-se, treaptă cu treaptă, până la cincisprezece şi optsprezece mii de persoane, care cu gura căscată, sărind în sus de bucurie sau urlând de ciudă, asistau la victorie sau înfrângere, săturându-se de aspectul rănilor, miroseau cu beţie sângele clocotitor şi-l aclamau pe învingător sau îl osândeau la moarte pe învins.

La cele două capete ale arenei, doi călăreţi, cu scuturile întinse si cu săgeţile lor lungi si subţiri, uşoare si nemlădioase
înfipte în mânere de spadă, erau gata şi aşteptau momentul prielnic ca să se arunce unul asupra altuia. La un semnal al lui Pansa, într-un avânt furios, ei îşi struniră caii înainte, ca şi cum ar fi trebuit să se nimicească de la prima ciocnire.

La trei paşi de potrivnicul său, Barbix cu o puternică sforţare opri calul şi avântându-l într-o parte, îşi îndreptă arma împotriva lui Nobilior, răpit de alergătură. Dar acesta se feri cu dibăcie de lovitura mortală, cu ajutorul scutului.

— Foarte bine, Nobilior! strigă pretorul, dând cel întâi semnalul aplauzelor.

— Bună lovitură, Barbix, răspunse Claudius din banca lui. O şoaptă de admiraţie răsună în mulţime. Urmară urale şi aplauze.

Desi cozoroacele de otel ale celor doi călăreţi erau bine lă-
sate peste ochi, totuşi capul era principala ţintă a atacului. La rândul lui, Nobilior, împinse vârful

spadei cu repeziciune spre coiful lui Barbix care se apără cu scutul. Nobilior limpede văzător şi sprinten, schimbă direcţia armei lui, şi aplecând-o, o împlântă drept în pieptul adversarului său.

Barbix se clătină şi se rostogoli din şa pe nisipul arenei.

—Nobilior! Nobilior! urlă mulţimea.

— Am pierdut zece sesterţi, mormăi Claudius.

—A învins!... Şi-a găsit naşul, s-a sfârşit, spuse cu răceală Pansa.

Norodul dătu semnalul de iertare, dar era o milă zadarnică. Galul nu mai suferea. Sângele lui mânjea nisipul circului, şi viaţa lui scăpase de chinul luptelor.

—Pentru o înfruntare atât de scurtă nu merita să se obosească lumea a mai veni până aici, spuse Fulvia.

într-adevăr... nu-l jelesc pe Barbix. Trebuia să vadă şi ei, aşa, cum a văzut toată lumea şiretenia lui Nobilior.

I se agăţă de trup fatalul cârlig şi fusese târât.

Erebii împrăştiară din nou nisip în amfiteatru. Bietul Pansa era disperat că nu era atât de bogat, încât să înlocuiască acest nisip cu barace sau chinovar, aşa cum făcea Nero.

—Din fericire, iată spre a compensa o schimbare repede... Acolo, în arenă, frumosul Lydon, omul cu laţul şi ceilalţi cu spadele lor... Oh! uită-te, e superb!..

Şase luptători erau faţă în faţă: uriaşul Niger împotriva lui Sporus, Lydon şi Tetraides, înarmaţi cu un greoi cest grecesc, având drept îmbrăcăminte o cingătoare, şi doi gladiatori romani acoperiţi cu oţel, purtând scuturi mari şi săbii.

Se începu prin lupta cu cestul, mai puţin periculoasă decât celelalte.

în timp ce Tetraides şi Lydon se aşezau faţă în faţă, ceilalţi gladiatori se retraseră şi se sprijiniră în armele lor, ca să observe cum se va sfârşi acest prim asalt.

Jocul, deşi nu era prea sângeros pentru a îi mulţumi pe micii peştişori, interesa totuşi, fiind din Elada, ţara strămoşilor. Cei doi potrivnici, foarte diferiţi ca formă, nu păreau deloc făcuţi unul pentru altul. Tetraides, tot atât de înalt ca şi Lydon, era de două ori mai gros decât el, ceea ce-l făcea să pară mai puternic în ochii norodului, care credea că trupul voinic era prielnic jocului cu cestul.

Lydon, slab, răsărit, era admirabil proporţionat în delicata lui supleţe. Muşchii, mai puţin groşi decât cei ai potrivnicului
său erau mai mlădiosi si tot atât de tari ca fierul.

Un zâmbet semeţ plutea pe trăsăturile lui hotărâte şi contrastau cu expresia neroadă a obrazului greoi a lui Tetraides. Sculptural şi puternic, el insufla mulţimii o încredere plină de admiraţie.

În curând, cu toată slăbiciunea lui aparentă, Lydon îşi atrase tot atât de multe pariuri, precum robustul său potrivnic.

— Apără-te! strigă Tetraides, păşind asupra lui Lydon care se rotea în jurul lui cu o privire de dispreţ.

Tetraides se năpusti cu pumnii, aşa cum îşi trânteşte pădurarul securea şi Lydon printr-o mişcare mlădioasă, îngenunchind, se feri de lovitura ce alunecă peste capul lui.

Dintr-o săritură era în picioare şi aruncă cu tărie cestul, drept în pieptul inamicului său. Tetraides se buimăci. Norodul aplaudă zgomotos.

— Desigur, azi eşti ursit să pierzi. Lydon va fi învingător! îi zise Lepidus lui Claudius.

— Atunci, pe Hercules, bronzurile mele vor trece la portărei. Am pus la bătaie o sută de sesterţi pe Tetraides! O! dar, mai aşteaptă... Uite-l, tocmai cum a crăpat umărul lui Lydon printr-o lovitură magistrală. Bravo,Tetraides! Bravo!...

— Pe Pollux! Acest drăcos de Lydon nu se emoţionează defel... Ce mlădiere!... Ce iuţeală! Se fereşte cu o iscusinţă de ne-
crezut de mâinile ce par nişte ciocane. Ah!...

Sărmanul Lydon,
iarăşi a fost lovit!... >

— Trei pentru unul, pe Tetraides, strigă vesel Claudius. Ce zici, Lepidus?

—Ne-am înţeles, nouă sestreţi pe trei. Ia seama, Lydon reîncepe... Ah! e la pământ... Ba nu, uite-l în picioare! Bravo, Lydon! Tetraides se crede sigur pe el, râde cu glas tare, năpus- tindu-se asupra potrivnicului său... O! nesocotitul! II orbeşte succesul, o să mă facă să pierd... Ochiul lui Lydon e ca al di- horului.

— Ah! Claudius, omul tău şovăie. încă o lovitură şi va cădea. Tocmai asa!... Pământul l-a însufleţii... S-a ridicat mai
înflăcărat decât oricând, dar sângele îl orbeşte! Fulgere şi trăsnete! Lydon triumfa. O! cum mai apasă asupra potrivnicului! Zei, ce lovitură în tâmplă! Tetraides e zdrobit şi se rostogoleşte pe nisip! Nu se mai mişcă. S-a sfârşit! S-a sfârşit...

— S-a sfârşit cu el! repetă Pansa. Să fie duşi afară şi să li se dea armăturile şi spadele.

— Nobile edil, spuseră feciorii, Tetraides nu va fi niciodată întremat să mai înceapă o nouă luptă. în sfârşit vom încerca...

— încercaţi...

O clipă după asta, oamenii ce-l duseră pe Tetraides, se îna- poiară cu o înfăţişare nemulţumită şi mutroasă. Viaţa gladiatorului fiind în pericol, el nu putea apare iar în arenă.

—în acest caz, zise Pansa, Lydon îl va înlocui pe primul luptător învins, împotriva învingătorului.

Poporul aplaudă. într-o tăcere adâncă, fanfarele sunară, pe când patru gladiatori intrară cu mândrie la locul stabilit şi se aşezară pentru luptă.

— Cei doi romani sunt celebri? Claudius, îi cunoşti?

—Eumolpus, e o spadă de mâna a doua. Nu l-am văzut niciodată pe Nepimus, cel mai mic, dar e fiul unuia dintre fiscalii imperiali, a fost crescut în şcoală înaltă. în plus, ce-mi pasă, sunt ruinat, nu mai pot juca... Cine ar fi putut bănui atâta îndemânare şi putere la acest Lydon! Fir-ar afurisit să fie!

— Haide, Claudius, mi-e milă de tine, primesc rămăşagul tău pe aceşti doi romani.

— Mulţumesc. Atunci zece sestreţi pe Eumolpus.

— Dar nu te gândeşti, scumpul meu, Nepimus ţi-e necunoscut...

— Să punem opt.

— Ne-am înţeles!

Pe treptele de sus, în sânul norodului, un moş, tatăl lui Lydon, cu toată creştineasca lui groază de priveliştea sângeroasă, luase parte cu un dureros interes la ultima luptă. Bietul om alergase acolo cu acea buimăceală ce ne sileşte să vrem a afla

numaidecât ursita noastră, mai ales când un înfricoşător pericol ne ameninţă. Nu vedea nimic în afară de fiul său, nu
simţea nimic altceva decât înfricosătoarea teamă să nu-l afle
>>
rănit de moarte. Când Lydon se rostogolise în două rânduri la pământ, moşneagul amuţise, iar bietul lui chip zbârcit se albise, o sudoare de zbucium neliniştit îi udase părul.

Totuşi, când victoria se anunţă, dădu un strigăt de bucurie, fără a se gândi, nenorocitul, că o altă luptă, mult mai periculoasă, avea să primejduiască viaţa viteazului său copil.

— Scumpul meu fiu, şopti el, ştergându-şi ochii plini de lacrimi fericite.

— E fiul tău? îl întrebă un vecin. Felicitările mele! Urez să fie tot atât de fericit ca în aceste clipe. Roagă-i pe zei, sărmane, ca primul învingător ce trebuie să lupte cu el, să nu fie nici uriaşul Niger, nici unul dintre romani.

Moşneagul îşi ascunse faţa, nepăsător de noua luptă, dar o cugetare puse imediat stăpânire pe el, şi cu mâinile împreunate, cu ochii ţintă şi cu trupul plecat, urmări jocul gladiatorilor din tot sufletul: primul învins nu trebuia oare să fie înlocuit prin fiul său?

Lupta între Niger şi Sporus împătimi mai întâi asistenţa, căci avea întotdeauna un rezultat fatal.

Faţa uriaşului Niger, de o sălbătăcie stăpânită, emana o grozavă putere de atracţie. Faţa lui Sporus dispăru sub cozorocul
metalic al căştii sale. >

Faţă în faţă, se studiară între ei o clipă, apoi Sporus înain- tă cu o încetineală chibzuită, ţintind cu vârful săbiei pieptul protivnicului său. Niger se retrăgea binişor, se învârtea, strângând laţul în mâna dreaptă, cu tridentul întins în mâna stângă.

Ochiul lui scânteietor, nu pierdea niciuna din mişcările lui Sporus. Părea chiar că le presimte şi pe neaşteptate, într-un năprasnic avânt, aruncă laţul. O şerpuire vigilentă îl scăpă pe Sporus, care se aruncă asupra lui Niger, scoţând un ţipăt de bucurie şi de turbare. Dar Niger întinzându-şi picioarele lungi, îi strânse, cu o repeziciune de pomină, laţul pe umăr.

Zadarnic se mai trudi Sporus să-l ajungă.

Poporul pufni de râs în faţa acestei urmăriri caraghioase.

Cei doi gladiatori din Roma, care se poziţionară ca pentru un asalt de arme, atraseră toată atenţia. Acum ajunseră la încăierare cu o groaznică aprindere, atacându-se cu furie şi apărân- du-se cu iscusinţă. Cu toate acestea păstrau o rezervă ce arăta o îndelungată experienţă şi o putere egală. În cele din urmă, Eumolpus, mai în vârstă, printr-o lovitură dibace şi îndrăzneaţă, socotită ca fiind foarte dificilă, îl răni pe Nepimus în coaste.

Poporul bătea din picioare. Lepidus păli.

— S-a sfârşit şi asta, zise Claudius. Eumolpus nu are decât să se apere liniştit, aşteptând ca celălalt să cadă, sfârşit de atâta pierdere de sânge.

— Ba nu! Vezi, Nepimus încolţit se apără cu tărie.

— Pe Marte, casca răsună... Eumolpus e lovit de două ori! Claudius, o să câştig!...

— N-ar trebui să fac pariuri decât la zaruri, spuse Claudius cu mânie. Ce păcat că nu se poate măslui un gladiator...

— Bravo, Sporus!... Bravo!... răcni mulţimea.

într-adevăr, Niger aruncându-şi pentru a doua oară laţul,
nu fugise destul de repede şi spada lui Sporus se împlântase destul de adânc în piciorul lui drept.

Nemaiputând fugi, se folosi de statura lui înaltă şi de braţele lungi, pentru a se apăra, prezentând în faţa potrivnicului vârfurile tridentului său.

Sporus se retrase pe călcâie, dar sperând să-l surprindă pe Niger - care rănit fiind, nu i se putea împotrivi cu toată uşurinţa -, începu să se învârtească în jurul lui şi crezându-se sigur de lovitură, înaintă prea mult şi primi drept în piept cele trei ţepuşe ale furcii cu trei dinţi. Căzu într-un genunchi. Deodată laţul se suci deasupra capului lui şi-l prinse în strânsoare. Atunci Niger îşi înteţi loviturile de furcă. în curând sângele lui Sporus curgea şiroaie pe nisip. El încrucişă braţele în semn de înfrângere.

Niger îşi desprinse laţul şi întrebă lumea din ochi.

Sporus învins, îşi plimblă privirile înceţoşate şi pline de zbucium de jur împrejurul amfiteatrului, ca să vadă hotărârea privitorilor. Găsi pretutindeni priviri animalice, reci, îndreptate către el, fără cea mai mică îngăduinţă. O tăcere îngrozitoare urmă aplauzelor şi urletelor, ceea ce însemna osândirea lui.

Nici măcar mâna unei femei nu se ridică, pentru a cere iertarea.

Poporul era scos din fire la vederea sângelui. Luptele prefăcute nu-i ajungeau. Îi era sete de o urgie, de măcel şi de moarte!

Şi Sporus nu fusese niciodată popular. îşi înţelese soarta şi fără a ofta, cu o resemnare în care curajul întrecea suferinţa, îşi plecă cu mândrie capul spre a primi moartea.

Dar cum furca nu era îndeajuns pentru o execuţie rapidă, se văzu înaintând încet în arenă un bărbat, a cărui faţă era ascunsă sub cozorocul căştii şi a cărui mână purta o spadă scurtă, cu lama tăioasă.

Era călăul. El înfipse o mână în părul gladiatorului, care stătea în genunchi, şi cu cealaltă lipi de gâtul condamnatului vârful spadei.

În această postură, întrebă încă o dată amfiteatrul cu privirea. Nici o milă nu mişcă sufletul hain al mulţimii însetate.

Atunci, într-o tăcere mormântală sabia tăioasă licări în aer şi căzu... Gladiatorul se prăbuşi grămadă la pământ. Câteva zvârcoliri îi înfiorară trupul, apoi rămase nemişcat pentru vecie.

Cadavrul a fost grabnic târât afară şi aruncat în spollarum. În acest timp, se termina şi cealaltă luptă. Eumolpus, îl lovise mortal pe potrivnicul său, care se rostogolise în arenă.

Poporul aplauda şi aclama, ridicându-l în slăvi pe învingător. Acesta aspiră cu plăcere aburii sângelui vărsat, ca un parfum delicios. O ploaie aromată se revărsă din pulverizatoare, răcori aerul, şi amfiteatrul se umplu de un zumzet ca într-un roi mare de albine: mulţimea discuta ultima luptă.

Editorul spuse cu glas tare că Lydon va lua locul mortului Nepimus împotriva lui Eumolpus.

Apoi, adresându-se lui Lydon, adăugă:

— Ai dreptul să refuzi lupta. Eumolpus, atât de brav şi cu un renume aşa de mare, nu-i potrivnicul care-ţi era sortit. Hotărăşte-te... Dacă primeşti şi mori, o vei face cu glorie. Dacă învingi, voi dubla preţul hotărât pentru tine.

Aplauze zgomotoase izbucniră din toate părţile.

Lydon era în arenă. îşi îndreptă privirea spre locul unde stătea tatăl lui. II văzu umilit şi palid, pierdut în mulţime, ţintind asupra lui ochii rugători. Adânc zguduit, se codi o clipă, apoi fără să mai aştepte, se declară pregătit.

Prima lui victorie nu-l ajuta să câştige preţul libertăţii tatălui său.

— Nobile edil, zise el cu tărie, voi lupta cu romanul pentru cinstea oraşului Pompei.

—Patru pe unu pun pe el, zise Claudius.

—Nu voi primi nici douăzeci pe unu, răspunse Lepidus. Eumolpus e un Achile şi Lydon nu-i decât un pitic.

Eumolpus îl examina pe noul său rival şi zâmbi în chip ciudat, trufaş şi dulce, zâmbet pricinuit de un sentiment de milă,
înăbuşit numaidecât în inima sa.

Echipaţi amândoi, cu spada goală, cu cozorocul căştii tras pe ochi, se aşezară faţă în faţă. Erau ultimii luptători până la sosirea sălbăticiunilor.

În acest timp unul din servii arenei aduse pretorului o scrisoare. El o citi de două ori, neputându-şi crede ochilor, apoi puse scrisoarea deoparte şi aşezându-se pe îndelete spre a urmări noua luptă, şopti:

—E peste putinţă. Tot mai era beat azi dimineaţă. Cine să scrie astfel de nebunii când are sângele rece?

Eumolpus îşi obţinuse bunăvoinţa obştească iar vitejia lui Lydon îi mişcase pe toţi.

—Iată pe fiul tău încăierat într-o luptă nobilă, bătrâne prieten, îi spuse lui Medon unul din vecinii lui. Dar de ce tremuri aşa? Fii pe pace, s-a purtat cu prea multă voinicie, pentru ca poporul sau editorul să îngăduie a fi ucis. Pe Pollux! Iată o lovitură de maestru şi apărată minunat! Se opresc ca să răsufle. Ce tot îndrugi, bătrâne?

—Rugăciuni, răspunse Medon, cu o mare linişte ce se revărsase fără veste în sufletul lui.

—Rugăciune? Bietul om!... Sunt departe timpurile când zeii învăluiau oamenii într-un nor ocrotitor. Ah! pe Jupiter, ce distinsă lovitură de apărare din partea fiului tău! Şoldurile! Fii atent la şolduri, LydonL.

Privitorii, pe jumătate ridicaţi, erau prada unei grozave nelinişti.

O îngrozitoare lovitură a lui Eumolpus izbindu-l pe Lydon în cap, îl făcuse să cadă într-un genunchi la pământ.

— Este învins! strigă o voce de femeie.

Era o fată care dorea cu aprindere să se găsească criminali pentru fiare.

— Tăcere! spuse nevasta lui Pansa, supărată. Nu-i învins! Nu-i nici măcar rănit!

Până acum, Lydon, se apărase minunat de bine, dar în curând începea să dea înapoi din faţa atacurilor romanului, a cărui experienţă preţuia mai mult decât cea mai furioasă vitejie. Ochii tânărului gladiator se întunecară, braţul lui obosit îşi pierdu din iscusinţă şi începu a gâfâi.

Făcură o pauză, ca să răsufle puţin.

— Cedează, tinere, spuse încetişor Eumolpus, ţi-ai căpătat simpatia tuturor... te voi răni uşor, onoarea ta va fi nevătămată şi iertarea ta asigurată!...

— Şi tatăl meu va rămâne rob!... Moartea sau libertatea lui!...

Atunci simţind că puterile lui nu vor fi nicicând deopotrivă cu ştiinţa romanului, el se aruncă asupra lui Eumolpus, înţelegând că pentru el victoria atârnă numai de o lovitură îndrăzneaţă. Romanul întrerupse asaltul. La un nou atac se feri şi spada atinse armatura lui. Lydon îşi expuse pieptul. Atunci Eumolpus împlântă cu repeziciune arma drept în pieptul potrivnicului său, unde nu era acoperit, fără gând de omor. Dar rănitul sleit de luptă, căzu copleşit înainte şi se înfipse de la sine în spada romanului, care-l străbătu dintr-o parte până în cealaltă.

Eumolpus îşi retrase lama şi Lydon, după o ultimă sforţare ca să-şi păstreze echilibrul, se rostogoli în mijlocul arenei, scăpând arma din mână.

Toţi, în frunte cu editorul, dădeau semnalul de iertare. Servii alergară, ridicară coiful învinsului. Mai răsuflă fixân- du-l pe adversarul lui cu o privire sălbatică, învăluită de umbra morţii.

El dori să se ridice în picioare, dar nu mai avea putere.

Ochii săi se îndreptară spre treptele arenei şi se opriră pe chipul pal şi îndurerat a nenorocitului său tată. În ropotul aplauzelor se auzi un strigăt disperat şi suprem: era tatăl care îi răspundea fiului. Atunci o dulce expresie de filială dragoste lumină chipul lui Lydon în agonie şi căzu în toropeală, fără zvârcoliri.

Medon nu mai avea fiu!

—Iată gloria şi cât preţuieşte ea! şopti Arbaces.

Alte miresme căzură ca o ploaie asupra privitorilor. Nisipul a fost greblat şi primenit. Editorul rosti:

—Să fie introdus leul şi atenianul Glaucus.

Se făcu o tăcere adâncă.

Piepturile gâfâiau sub senzaţia unei lascive groaze.

3.

SCRISOAREA NYDIEI

e trei ori fusese tulburat somnul lui Sallustius de gân- jl dul că prietenul lui va muri peste câteva ore. Oftase adânc şi se întoarse pe cealaltă parte, încercând iar să raoarmă. Unicul său scop în viaţă era să înlăture supărarea sau s-o uite. Deşteptat pentru a patra oară, nu reuşi să mai adoarmă. II chemă pe libert care stătea în apropierea patului

său, ca să-i citească de cu dimineaţă vreo carte interesantă:

— Să nu aud azi de Tibulus sau de Pindar, mai ales Pindar, care a elogiat jocurile amfiteatrului. Au şi început aceste jocuri nenorocite?

— De mult au răsunat pe uliţe trâmbiţele şi zgomotul mulţimii care se ducea la amfiteatru. N-ai auzit?

—Ba da! În treacăt. Aţipisem, har zeilor!... Nu am putut pricepe toată grozăvia!

—Gladiatorii se luptă în acest moment!

—Nenorociţii! Sper că niciunul dintre oamenii mei nu se află la spectacol...

—Niciunul, poruncile tale au fost prea aspre.

—Ah! ziua aceasta va fi grozav de lungă! Uite, o scrisoare pe masă... Ce-i asta?

—Este cea care a fost adusă ieri seară, când erai prea... prea...

—Beat, spre a o citi, fără îndoială...

—S-o deschid, Sallustius?

—Dacă vrei. Va schimbă poate cursul gândurilor mele... Bietul şi scumpul meu Glaucus!

Libertul rupse pecetea.

—O! spuse el, e o femeie învăţată...

Liniile neregulate scrise de tânăra oarbă erau la început anevoios de citit, dar pe neaşteptate libertul exclamă cu o uimitoare mirare:

— Zei atotputernici! Nobile Sallustius! Ce am făcut! Scrisoarea asta... această scrisoare...

—Ce?

—Ascultă! continuă libertul citind cu glas tare conţinutul scrisorii.

—Mare Jupiter! strigă Sallustius sărind din pat. Zei! Să dăm fuga!... Poate că-n ceasul ăsta Glaucus îşi dă sufletul! O! iute!... Iute, la pretor, la pretor!...

— Stai, Sallustius... pretorul, ca şi Pansa, este la jocuri şi aparţin acum poporului care nu vrea să audă vorbindu-se de îngăduinţă... Şi apoi dacă egipteanul s-a făcut temnicer, apoi avea pentru ce... Nu trebuie ca o declaraţie publică să-l apere de învinuire?... Avem ceva mai bun de făcut...Toti robii sunt acasă...

—Da!... da!...Te înţeleg... Să se înarmeze toti si să fie ime-
> o > >
diat gata! Străzile sunt libere, vom zbura ca să-i eliberăm pe
cei doi arestati.

—Hei, Davus... Toga mea, sandalele... Iute!... Mai iute!... Papirus... O trestie!... Scriu pretorului să amâne execuţia lui Glaucus o oră numai. Pot dovedi nevinovăţia lui. Ţine, Davus, fugi la amfiteatru, du acest papirus pretorului, direct lui în mână!...

Şi acum, o zei, pe care crezul epicurian îi tăgăduieşte, aju-
taţi-mi şi voi spune că Epicur e un mincinos!...

Glaucus şi Olynthus, aşezaţi într-o chilie neagră şi îngustă unde îşi aşteptau rândul nelămuriţi. Ochii lor se obişnuiseră a zări prin întuneric.

— Ascultă!... Auzi zgomotul ăsta? Ei urlă de bucurie fiindcă sângele omenesc curge sub ochii lor, zise Olynthus.

—Îi aud şi sufăr din cauza asta, dar zeii mă susţin.

—Oh!, tinere lipsit de minte, recunoaşte un singur zeu, în ceasul acesta din urmă!... Ai uitat învăţăturile mele din temniţă? Am plâns şi m-am rugat pentru tine...

Cu glas de sărbătoare, cu o nesfârşită recunoştinţă şi mulţumire Glaucus răspunse:

— Inimă nobilă şi vitează, unic prieten al ultimelor mele clipe, am ascultat surprins şi respectuos, mişcat, cu simpatie poveţile tale.

Dacă aş fi trăit, aş fi renunţat poate treptat la vechile mele credinţi, ca să mă apropii de ale tale. Dar, în această clipă de apoi ar fi o laşitate să mă agăţ din frică de o altă lume, de o religie tăgăduitoare de speranţe sublime, fără să fi avut timpul
necesar să mă convertesc datorită unor adânci chizbuiri si în-
delungate meditări. Nu vreau să îmbrăţişez credinţa numai şi numai de frica iadului... Asta ar fi o josnicie din partea mea! Să rămânem prieteni îngăduitori până la ultima noastră suflare. Deplânge-mi orbirea, după cum admir şi eu sinceritatea ta. Nu te teme de nimic. Există o dreptate divină, şi oricare ar fi ea, nu poate fi aspră faţă de greşelile unui suflet omenesc care n-a avut niciodată gânduri răuvoitoare faţă de semenii săi. Dacă în viaţa asta, pentru inimile drepte, sincere şi bune există o răsplată, atunci va fi o pedeapsă şi pentru monştri învechiţi în rele şi fărădelegi. Ascultă, cineva târăşte pe coridor un leş greoi... În curând trupurile noastre nesimţitoare vor avea aceeaşi soartă!..

Olynthus îngenunchie şi se rugă cu glas tare:

— O! Hristos mult iubit, te şi văd în ceruri, stând la dreapta Tatălui tău, văd locul ce-mi hotărăşti mie, care mor pentru că am proclamat numele tău şi sufletul mi-e plin de voioşie!...

4.
AMFITEATRUL

fopleşit Glaucus îşi plecă fruntea cu întristare. El înţelese marea deosebire dintre curajul amândurora, în faţa morţii.

El, păgân, nu tremură, iar tovarăşul lui se bucură înconjurat de vedenii estatice.

Broasca uşii scârtâi si un val de lumină înecă celula. Lănci
>>>
străluceau de-a lungul zidurilor.

— Glaucus atenianul, este rândul tău, anunţă o voce hotărâtă. Leul te aşteaptă.

— Sunt gata, răspunse Glaucus fără să tresară. Olynthus, iubite frate şi scump tovarăş de nenorocire... Binecuvântează-mă şi să ne luăm rămas-bun!...

Glaucus căzu în braţele creştinului, care-l strânse la inima lui umplând cu lacrimi faţa tânărului.

— O! zise el, dacă aş fi avut bucuria să te convertesc, n-aş plânge!... Vai! de ce nu-ţi pot spune: astă-seară ne vom regăsi în cer...

— Cine ştie? şopti Glaucus. Speră, să sperăm... Rămas-bun acestui pământ care mi-a fost atât de plăcut, aşa de scump! Adio... pe veci! Temnicer, te urmez!

Despărţirea acestor doi prieteni de puţină vreme, dar aşa de sinceri, era sfâşietoare. În sfârşit Glaucus se văzu în deplina lumină a zilei, dar simţi că respiră un aer înăbuşitor. Cuprins de ameţeală, se clătină, organismul lui fiind încă slăbit de otravă. Doi paznici îl sprijiniră.

—Curaj, zise unul din ei, eşti tânăr şi dibaci. Ţi se va da o armă. Cine ştie? Victoria e capricioasă...

Grecul nu răspunse. Ruşinat de slăbiciunea lui, se luptă înverşunat cu el însuşi, îşi stăpâni nervii şi pasul lui deveni sigur. A fost uns din cap până în picioare, i se oferi un pumnal şi, aproape gol, cu

un simplu brâu ce-i strângea coapsele, a fost condus în arenă.

îşi îndreptă mijlocul subţire în toată lungimea lui şi trăsăturile feţei căpătară expresia unei mândrii nobile. I se părea că nu mai era muritor.

Totul în ţinuta sa vădea un suflet neîmblânzit şi un curaj nemărginit. întrupare vie a frumuseţii şi a vitejiei greceşti, el apărea în faţa mulţimii ca un erou şi ca un zeu.

Freamătul de duşmănie, pricinuit de crima lui, freamăt ce clocotea înaintea sosirii sale, se stinse ca suflat de un vânt de îngăduinţă.

Toţi, de la cei de sus până la cei de jos, nobili, robi şi liberţi, cuprinşi de o subită schimbare de păreri, îl admirau cu o milă respectuoasă şi spontană pe Glaucus atenianul, care îi stăpânea prin sculpturala lui frumuseţe.

Dar toţi ochii se întoarseră brusc spre ceva întunecat şi diform purtat în arenă: era cuşca leului.

—Pe Venus! Ce aer! zise Fulvia. Cu toate astea nu-i soare, îmi pare foarte rău că lucrătorii neîndemânatici n-au izbutit să închidă velariul.

Leul lipsit de hrană timp de douăzeci şi două de ore, arătase în tot cursul dimineţii o ciudată indispoziţie, o nelinişte de nelămurit pe care paznicul o atribuia zbuciumurilor foamei.

Răcni, şi răgetele lui tânguioase exprimau mai mult suferinţă decât furie.

Cu capul plecat, adulmecând aerul printre zăbrele, se sculă, gemând răguşit. în cele din urmă, nemişcat şi tăcut, stătu în fundul cuştii sale, ridicând prin suflarea grea a nărilor dilatate, sprijinite de barele cuştei, mici nori de praf şi de nisip. Editorul privi cu un fior întreaga adunare. Se codea şi vădit lucru, îi era frică.

Dar, mulţimea arătând semne de nerăbdare, anunţă semnalul fatal.

Paznicul deschise cuşca şi animalul sări în arenă cu un răcnet vesel, fericit că-şi recapătă spaţiul şi libertatea.

Păzitorul dispăru, iar leul rămase singur cu prada lui.

Glaucus se încordă pe picioare, cu mâna înarmată, gata să lovească, cu nelămurita speranţă că, ţintind bine ochiul animalului, l-ar putea lovi în creier chiar de la prima confruntare, lucru ce nu îi fagăduia că ar putea să scape.

Pe neaşteptate ochii privitorilor se măriră de uimire. Leul, parcă nici nu avea habar de prezenţa lui Glaucus, se opri brusc în mijlocul arenei şi, aşezându-se pe labele dindărăt, aspiră aerul, apoi cu o furioasă smuncitură sări în jurul arenei, scuturându-şi chica lungă şi sălbatică. Privirea lui tulburată era înnebunită pentru că nu dibuia o ieşire. De două ori încercă să sară peste incinta circului şi, căzând pe labe, urlă.

Coada lui mătură nisipul, în loc să se lovească de coapse. Nu arăta nici un semn de foame sau de mânie.

Când ochii lui se îndreptară spre Glaucus, brusc întoarse privirea în altă parte. Părea că nu-l interesează nimic în afară de libertatea lui. Obosit de trudnica încercare de a fugi, intră în cusca lui si se culcă iarăşi cu un mormăit tânguios ce nu

> > > o

semăna deloc a răget regal.

Lipsa de activitate a leului îi deznădăjduise pe cei adunaţi. Laşitatea animalului preschimbă în necaz, mila ce le-o insuflase din prima clipă Glaucus.

Edilul ridică glasul:

— Paznice!... Ia furca, înţeapă animalul, sileşte-l să iasă şi
închide cusca. Asta-i de necrezut!...

Puţin cam stânjenit, paznicul se pregătea să se supună ordinului, când un strigăt răsună la una din intrările amfiteatrului, urmat de gălăgia unei certe căreia îi puse capăt un răspuns impunător.

Spectatorii îl văzură pe Sallustius urcându-se lângă pretor, istovit de puteri, cu faţa plină de sudoare, cu privirea înfuriată, cu părul zburlit:

— Porunciţi să fie scos cât mai repede din arenă atenianul... Este nevinovat! Arestaţi-l pe Arbaces egipteanul, el este fap-
tasul!

Pretorul se sculă:

— Ascultă, Sallustius, asta-i nebunie curată!

— Vă spun să-l scăpaţi pe Glaucus, dacă nu vreţi ca sângele lui să cadă asupra capetelor voastre, ale tuturor! Pretore, dacă nu suspenzi imediat execuţia vei răspunde în faţa împăratului de viata unui nevinovat! Faceţi loc! Iată un martor al crimei!

Lăsaţi cale liberă lui Calenus, care l-a văzut pe Arbaces lovin- du-l pe Apoecides. Popor pompeian, ridică-ţi ochii spre vinovat, el stă în aceste locuri!

Calenus, smuls ca prin minune din ghearele foamei şi a morţii, apăru, palid ca un cadavru, cu faţa rătăcită, dovedind groaznicele chinuri suferite. Părea o umbră.

Aproape că a fost dus pe sus, printre bănci, până în faţa lui Arbaces.

— Calenus! strigă mulţimea, preotul Calenus!... Pare că-i numai umbra lui!...

— Vorbeşte, Calenus, spuse pretorul.

— Arbaces este ucigaşul lui Apoecides. Ochii mei l-au văzut, l-au văzut, mă auzi tu, dând lovitura de moarte!... Zeii
m-au smuls din temnita murdară în care m-a aruncat ticălosul.
Ei m-au răpit din beznele unde începuse îngrozitoarea mea agonie, pentru a nu da de gol crima lui! Atenianul este nevinovat, să fie deci scos din arenă!

— De aceea l-a cruţat leul!... O minune! O minune! strigă Pansa.

— Da... Da... O minune! repetă mulţimea într-un obştesc ecou! Scăpaţi-l pe nevinovat!... Arbaces la leu!...

— Paznici! porunci pretorul, duceţi-l pe învinuitul Glaucus şi străjuiţi-1! Zeii ne dăruiesc azi minunea lor cu vârf şi îndesat!...

În acea clipă răsună un ţipăt de femeie, ca un strigăt de copil, un strigăt de bucurie strident care mişcă inimile cu o tainică putere, atât de mişcătoare şi curată era vocea care strigase.

Toţi răspunseră printr-o izbucnire de vie simpatie.

— Tăcere! zise pretorul, dar cine-i acolo?

— Nydia, tânăra oarbă, răspunse Sallustius, ea este cea care l-a scăpat pe Calenus de la moarte.

— Bine, o vom întreba imediat. Calenus, preot al zeiţei Isis, îl învinuieşti pe Arbaces de omorârea lui Apoecides?

— Da, îl învinuiesc!

— Ai văzut omorul?

— Precum te văd!

— Destul! Arbaces din Egipt, răspunde la învinuire.

Arbaces, cu toată puterea lui de voinţă, îşi pierduse tot sângele rece la vederea lui Sallustius şi a lui Calenus. Strigătele de: „Arbaces la leu!”

făcură să i se înfioare pielea de culoarea bronzului si să se îngălbenească. O strasnică sforţare îl făcu iarăşi
j o > > >
stăpân pe sine şi privi asistenţa, a cărei ţintă devenise căutătura lui plină de îndrăzneală obraznică. Apoi, liniştit şi impunător ca de obicei, zise pretorului:

—Să răspund învinuirii, dar nu merită. Gândeşte-te, pre- tore... Cine sunt acuzatorii mei? Unul, nobilul Sallustius, prietenul lui Glaucus, altul un preot, pe care nu-l respect decât pentru meseria lui şi haina ce-o poartă, căci te iau martor, popor al Pompeei, care cunoşti firea hrăpăreaţă a lui Calenus şi iubeşte banii mai mult decât pe toţi zeii laolaltă. Mărturisirea unei astfel de persoane nu-i greu de cumpărat. Pretore, sunt nevinovat!....

— Sallustius, întrerupse magistratul, unde l-ai găsit pe Calenus?

— Într-o temniţă, în casa lui Arbaces...

— Egiptene, ce crimă ţi-a dat dreptul să arestezi pe un preot al zeilor?

— Acest om, răspunse el, a venit într-o zi să mă ameninţe că mă va învinui de o faptă infamă şi falsă, dacă nu-i voi cumpăra tăcerea cu jumătate din averea mea. Ah! să nu mă mai întrerupă!... Ascultă, pretore şi tu popor din Pompei, pentru voi nu sunt decât un străin, şi cu toată nevinovăţia, mărturia unui preot împotriva mea, poate să mă dea pierzării. Am fost zăpăcit! Sub promisiunea că-l voi lăsa să-şi ia din comoara mea bani, l-am dus pe preot într-o hrubă, unde l-am închis, gândindu-mă să-i dau drumul după judecata Senatului. Am greşit, o mărturisesc, dar nu mi se va recunoaşte oare că aveam dreptul să mă apăr? De ce n-a mărturisit Calenus în faţa tribunalului în

timpul procesului? Atunci, nu era încarcerat, nimic nu-l împiedica să vină să se opună mărturiei mele împotriva lui Glaucus, de ce n-a facut-o dacă mă credea vinovat? Pretore, mă las în voia legilor, reclamând ocrotirea lor... Mă învoiesc a mă supune judecăţii tribunalului. Amfiteatrul nu-i un loc potrivit pentru o atare discuţie. Suspendă jocurile...

— Nu, zise pretorul, jocurile vor continua... Ei! paznici, luaţi-i pe Arbaces şi Calenus. Tu, Sallustius, vei răspunde de învinuirea ta...

— Ce? strigă Calenus, adresând poporului un îndemn la revoltă. Isis va fi într-atât de nesocotită? Sângele lui Apoecides strigă răzbunare! A întârzia justiţia, înseamnă a o nimici! Leul nu trebuie să fie lipsit de legiuita lui pradă! Popor, simt că un zeu îţi vorbeşte prin gura mea! Egipteanul să fie dat leului!

Poporul a fost apucat de o teroare superstiţioasă şi iar se auzi strigătul:,,Arbaces la leu!...”

Sute de privitori părăsiră treptele amfiteatrului, spre a-l înconjura pe egiptean cu ameninţări.

Vocea edilului şi a pretorului proclamând legea, era acoperită de gălăgia mulţimii care huiduia duşmănos. Vederea sângelui înfuriase populaţia. Acum cerea şi mai mult. În faţa acestei adunări urlătoare, puterea pretorului nu mai era decât o trestie în bătaia vijeliei.

Cu toate astea, soldaţii se rânduiseră cu iuţeală în faţa treptelor ce despărţeau nobilimea de norod, dar slaba despărţitură a fost răsturnată de valul ţipător al acestei mări omeneşti, care nu se opri decât pentru a îi da timp lui Arbaces să-şi socotească clipa exactă a morţii...

Fără de veste îi izbi priveliştea unui fenomen ciudat şi crunt pe care-l văzu prin deschizătura velanului. Atunci îşi recăpătă curajul, cu toată îndrăzneala lui obişnuită. îşi îndreptă trupul, capul i se ridică măreţ, trăsăturile feţei se luminară cu o expresie de autoritate solemnă şi regală, dându-le în acelaşi timp un aer impunător şi suprem. întinse mâna spre cer şi rosti cu o voce tunătoare ce întrecu urletele norodului:

— Uitaţi-vă, o, uitaţi-vă!... Zeii îi ocrotesc pe cei nevinovaţi! Focurile răzbunătoare ale lui Orcus protestează împotriva falsei mărturii a unui josnic acuzator!

Oamenii urmând cu privirea gestul lui Arbaces văzu, cu o grozavă mirare că din vârful Vezuviului se înălţa ca dintr-un nesfârşit horn, un fum gros, luând forma unui molift uriaş cu trunchiul negru şi ramurile aprinse, când orbitor de luminoase, când de un roşu întunecat. În zăpăceala ei, mulţimea rămase
nemişcată.

Tăcerea a fost întreruptă de un răget de leu, căruia îi răspunse tigrul, cu o ferocitate nemaiauzită. Neîmblânziţii interpreţi ai dificilei atmosfere arzătoare, cele două sălbăticiuni păreau profeţii mâniei cereşti.

Un moment trecu, iar de pe treptele cele mai înalte, răsunară ţipete de femei, iar bărbaţii se simţiră înfricoşaţi, privin- du-se tăcuţi unii pe alţii. Un zgomot ciudat se rostogolea în măruntaiele pământului, urmat de un lung huruit. Apoi se auzi hodorogeala acoperişurilor şi casele se izbeau între ele şi se dărâmau. Zidurile amfiteatrului se clătinară, apoi totul încetă. Norul cel des care ieşea din munte luase înfăţişarea unui puhoi de foc negricios. Se revărsă ca o nouă furie, aruncând o ploaie de cenuşă şi piatră aprinsă ce

cădea peste oraş, de la amfiteatru şi până la mare. Jocurile, justiţia şi Arbaces erau uitaţi!

Se petrecea ceva înspăimântător!

Fiecare, în fiorosul lui egoism, nu mai avea alt gând decât propria salvare. Se produse una din acele înghesuieli şi stri- veli cu neputinţă de descris. Se îmbrânceau unii pe alţii, femei, moşnegi, copii erau călcaţi în picioare. Urlete, plângeri, rugăciuni, se amestecau cu ţipetele mulţimii înnebunite, îm- bulzindu-se spre ieşirile ce vărsau o mulţime furioasă afară din circ. Răniţii gemeau, cu faţa aprinsă, cu mădularele sfarâmate, zdrobiţi fără milă. Să fugă!... Să fugă!... Ah! să fugă, dar unde? Câţiva, atinşi de cenuşa caldă sau de arsurile pietrelor aprinse care plouau peste stradă, alergau înnebuniţi de spaimă, ţipând cât puteau.

Norii fioroşi se perindau tot mai negri, rostogolindu-se în jurul vulcanului, întunecând cerul. Şi astfel se făcu o noapte înfiorătoare, la ora când de obicei soarele strălucea pe cer.

5.
DUREREA, MAI TARE CA ORICE

Flaucus, după suspendarea execuţiei, a fost dus de paznici într-o chilioară şi pe când aceştia îi acopereau goliciunea cu o togă largă şi-l felicitau de minunata mijlocire, o voce de femeie răsună nerăbdătoare:

—Repede, lăsaţi-mă să trec!..

Nydia, condusă de o mână miloasă, căzu în genunchi la picioarele lui Glaucus, strigând:

—Eu te-am scăpat! Acum pot muri!

—Nydia, scumpa mea ocrotitoare!

—O! lasă-mă să-ţi ating mâna, să respir suflarea ta... Bine că n-am ajuns prea târziu! Ah! acea uşă fatală, am crezut că n-o să se mai deschidă vreodată! Şi Calenus... Vocea lui gemea ca vântul care se stinge pe morminte... O! aşteptarea!... Mi se părea că se scurg veacuri întregi, în timp ce alimentele îi dădeau câteva puteri! Dar ce-mi pasă de cât am suferit, fiindcă trăieşti şi eu sunt cea care te-am izbăvit!

Această scenă a fost întreruptă de erupţia vulcanului, iar lumea panicată striga: „Se cutremură pământul pe neaşteptate!”, „Infernul s-a dezlănţuit!”, „Se răzbună zeii”. Agitaţia mulţimii îi făcură pe paznici s-o rupă la fugă. Glaucus era liber. Când înţelese înspăimântătorul pericol care ameninţa oraşul, inima lui mărinimoasă se gândi la Olynthus. Apucând-o pe Nydia de mână, alergă la celula creştinului, care în genunchi, cu ochii îndreptaţi în extaz spre cer, se ruga.

— Haide, repede, scoală- te prietene şi fugi! Nu mai e vorba nici de tigru, nici de moarte. însăşi firea te eliberează... Vino să vezi!

Si-l târî afară arătându-i coloanele de fum roşiatic care iz-

>>

vorau din Vezuviu si vărsau cenuşă si lavă incadescentă.

>>>

—Auzi mulţimea? A înnebunit, nu alta! Niciciodată urechea mea n-a auzit astfel de răcnete!

— Ah! zise Olynthus cu avânt, Hristos a vrut aşa! Fii lăudat, Stăpâne divin, Dumnezeule drept şi milostiv!

— Fugi, caută-ţi fraţii, scapă-te şi scapă-i. Rămâi sănătos! Olynthus nu auzea, nepăsător la tot ceea ce nu era

Dumnezeul lui. Sfârşind aceste gânduri, o apucă drept înainte fără scop. Numele lui Hristos rostit de o voce tânguioasă, îl opri în faţa spoliarului deschis, fioros şi dărâmat, luminat de o lampă cu pâlpâirea slabă. Olynthus pătrunse în întunecoasa celulă şi picioarele lui intrară într-un râuleţ de sânge care curgea din leşurile încă calde.

„Cine o fi, se întrebă el cu voce miloasă, cel care-l cheamă aici pe Hristos?...” Nu primi un răspuns, dar zări la picioarele lui un moşneag cu părul alb ca omătul, căzut grămadă pe nisip, ţinând la piept capul unui mort, pe care-l privea cu o inexprimabilă durere, cu o dragoste adâncă şi disperată. Pe buzele nemişcate ale mortului, juca încă un zâmbet, dar nu zâmbetul paşnic şi dulce al creştinului, care murind vede învierea, ci zâmbetul amar al urii si al sfidării. Cu toate

acestea frumuseţea > >

bărbătească a tânărului şi mândrului gladiator, ofereau feţei sale o poezie fioroasă. încreţiturile pletelor lui negre îi conturau albeaţa obrazului ca de fildeş.

> >

Moşneagul plângea. Buzele lui îngânau rugăciunea credinţei sale noi, fără convingere, căci resemnarea şi speranţa acestei convingeri nu găsea nici un ecou în sufletul lui părăsit, căzut într-o prăpăstioasă deznădejde, ca o sfarâmătură purtată departe de valul înspumat.

Copilul lui era mort. Mort pentru totdeauna, pierdut pentru vecie, iar inima lui Medon era frântă.

— Medon, zise Olynthus foarte mişcat, să fugi până ce nu te va cuprinde focul. Noua Gomoră îşi suferă soarta!

— Nu, nu. Nu se poate să fi murit el aşa de puternic, atât de voinic! Apropie-te, pune mâna ta pe inima lui. Trebuie să mai bată încă!

— Frate, nu poţi însufleţi lutul acesta, din care a zburat sufletul. Ne vom aminti de el în rugăciunile noastre. Ascultă, nu auzi cum trosnesc zidurile şi se prăbuşesc? Dar horcăielile celor ce mor? Ascultă... O! fioroasă agonie! Hai cu mine! Iute!...

Dar Medon, scuturându-şi pletele lui albe, continuă plângător, cu o voce şoptitoare ce slăbea din ce în ce mai tare:

— Fiul meu drăguţ! Iubirea pentru mine l-a ucis... Da, da... Pentru mine!... Pentru mine!...

Olynthus, încercând să-l ridice şi să-l târască după sine, zise:

— Nici o clipă de pierdut, vino!...

Bătrânul se împotrivi cu sălbăticie, strângându-l pe fiul său în braţele lui tremurătoare, sfârşindu-şi puterile în aceste sforţări, şi sărutându-l cu înfocare.

— Dar cine ar cuteza oare să-l despartă pe tată de fiul său?

—Vai! răspunse Olynthus cu mâhnire, moartea v-a despărţit de mult.

—Nu, zise el cu o voce slăbită, ca o suflare. Moartea... a fost... mai... marinimoasă!...

Capul i se aplecă pe piept şi căzu sfârşit, pe o coastă. Tatăl se întâlnise cu fiul!...

În acest timp, Glaucus şi Nydia alergau pe uliţele pe jumătate ruinate din Pompei, până la casa lui Arbaces, pentru a o elibera pe Iona.

Puţinii robi pe care-i lăsase egipteanul acasă, se grăbiră, încă de la prima erupţie a vulcanului, să fugă şi să se ascundă
în cele mai ferite colturi ale casei.

Pe când Nydia, chinuită iar de gelozie, aştepta afară, Glaucus pătrunse în casa lui Arbaces, străbătu mai multe odăi, fără să

întâlnească vreo făptură omenească, care să-i poată arăta unde era Iona.

Terifianta clocotire a vulcanului continua cu fulgere şi cu lovituri de trăsnete. Totul era învăluit într-o întunecime adâncă. Glaucus pipăia prin acele locuri necunoscute, pe când coloanele împodobite cu flori scârţâiau în jurul lui, iar cenuşa şi lava cădeau peste peristilul descoperit. Gâfâind, atenianul se urcă în odăile de sus, poticnindu-se şi lovindu-se, şi striga: Iona! Iona!

În cele din urmă, în capătul unei galerii o voce răspunse chemării lui. El se repezi, sfărâmă uşa şi luând-o pe Iona în braţe, se întâlni iar cu Nydia.

În acea clipă răsunară nişte paşi lângă el, în stradă. Era Arbaces cu alaiul lui. Egipteanul se întorcea grăbit s-o ia pe Iona şi aurul, sperând că va avea timpul necesar să le ia pe ambele şi să le ducă departe de cetatea ameninţată.

întunericul se făcuse atât de deplin, încât cei doi potrivnici se loviră unul de altul, în mers, fără să se recunoască. Numai conturul fâlfâind al albei toge a lui Arbaces se zăriea nelămurit în beznă. Cei trei fugari alergau drept înainte pe când deasupra capetelor lor ploua cu cenuşă fină ca faina. Groaznice bubuituri
sfâsiau văzduhul. Glaucus murmură:

— Pentru mine moartea si-a schimbat doar forma!

6.
UN ADĂPOST!... UN ADĂPOST!...

Calenus era şi el acum liber datorită înfricoşătoarei iuţeli a catastrofei. Preotul zeiţei Isis se îndreptă cât putu de repede spre templul zeiţei. — Ah!, Calenus, şopti la urechia lui o voce, pe care o recunoscu, aparţinând gladiatorului Burbo, ce grozavă oră! Dar
acum e momentul, acum sau niciodată, să ne îmbogăţim. În templul tău stau grămezi de aur şi lucruri de preţ. Să punem mâna pe aceste bogăţii şi să fugim.

Calenus avea sufletul josnic şi prea lacom, ca să refuze o asemenea propunere. Preoţii speriaţi, cu feţele la pământ, în dreptul statuii preamăritei Isis, nu observară prezenţa celor doi răufăcători. Calenus ajungând primul, adună de zor lucrurile mai puţin anevoios de transportat, şi apoi fugi, fără a se sinchisi de complicele lui.

Gura infernală a Vezuviului continua să împroşte mormane de noroi cald, amestecate cu pietre şi cenuşă, ce prăpădeau cetatea. Burbo, în negura pe neaşteptate mai intensă, se simţi pierdut. încercă să scape, dar o lavă clocotitoare ce-l înconjură, îi ardea picioarele. Cu neputinţă de ieşit din această baltă aprinsă. În groaza lui îl strigă pe Calenus, dar nici un ecou nu-i răspunse. Murise? Fugise?

Rostogolind în jurul său priviri disperate, zări o secure pentru sacrificiu. O apucă şi cu energia disperării, cu braţul lui puternic şi uriaş, îşi croi cale printre zidurile încă neatinse ale templului.

Afară, strada era tăcută şi înecată de lavă. Câteodată la fioroasa lucire a fulgerelor sau a unei torţe roşii fumegânde, ţinută în mână de vreun fugar, apăreau feţele palide şi rătăcite, nebune de durere şi de spaimă. Nenorociţii păşeau cu nesfârşite precauţii, văitându-se sub ploaia fierbinte care le umfla feţele. Si când un val de lavă, nămeţi de cenuşă sau vreo furtună stingea torţa, ţipete de deznădejde ieşeau din piepturi nevăzute. La voia întâmplării, continuau să rătăcească prin beznă, urlând de răstrişte şi zbucium interior, încerând din răsputeri să găsească un adăpost.

Nu departe de poarta oraşului Herculanum, Claudius, aflat în aceeaşi situatie, îsi căuta un drum salvator.

— O, dacă aş ajunge la câmp, îşi spunea el. Să găsesc o trăsură şi să ajung la Herculanum.

O voce profund rugătoare îi răsună în auz:

— Ah!, ajutor!... M-am înecat în acest groaznic noroi! Ard!... Mi se sting puterile! Sunt bogatul Diomed... Robii mei m-au părăsit... O mie de sesterţi celui care mă va ajuta!

Claudius simţi o mână îngrijorată şi zgârcită apucându-l de pulpa piciorului.

— Ah!, fie-ti milă si dă-mi mâna!

— Uite-o!... Scoală-te!...

— Claudius, esti Claudius! Iti recunosc vocea! Unde te duci?...

— La Herculanum.

— Mărire zeilor! Casa mea de la tară este în calea ta. Vino să te refugiezi cu mine în vastele mele pivniţi. E un adăpost sigur împotriva acestei ploi infernale.

— La urma-urmei, ai dreptate, zise Claudius, pivniţele tale bine aprovizionate ne vor îngădui să aşteptăm sfârşitul acestei groaznice furtuni, chiar dacă va ţine mai multe zile în şir.

— Torţa aceea... Dincolo de vale... Ea ne va călăuzi paşii! Binecuvântat fie cel care a născocit porţile cetăţilor!

Văzduhul se mai liniştise, lumina arătată arunca în zări o licărire vie.

Fugarii, trecând repede prin faţa strajei romane care păzea poarta, văzură sub coiful lustruit, faţa lui alb-străvezie, exprimând o teamă nespusă, dar şi o neclintită tărie. La postul său, drept şi tăcut, maşină ascultătoare a temutei măreţii a Romei, stană de piatră în mijlocul prăpădului naturii înfuriate, stătea acolo, plecat sub jug, deoarece nu primise poruncă să plece.

Diomed şi Claudius au fost opriţi de vocea unei tinere fete, cea care preamărise cu voioşie mai dinainte luptele cu fiarele sălbatice în amfiteatru.

Punându-se în drumul celor doi, întinzând spre ei un prunc, ea se rugă fierbinte:

—Oh! Diomed fie-ţi milă... Un adăpost pentru mine şi pentru el. Este copilul meu, copilul ruşinii, dar ce-mi pasă, îl iubesc, deşi n-am mărturisit-o niciodată. Am alergat la doica lui. Fugise!... Numai o mamă se poate gândi la o slabă şi mică făptură într-un asemenea moment... Un adăpost pentru el! Scăpaţi-mi-1!

—Blestem să cadă asupra ta, fată pierdută! strigă Claudius furios de întârzierea ce-o pricinuia fugii lor. Dă-ne pace!...

—Nu, zise Diomed mai omenos, vino cu noi. Să facem împreună calea asta!. Vom fii la noi acasă...

În curând începură să zâmbească de mulţumire trecând peste pragul casei, căci ei credeau că

orice pericol era înlăturat, de aici înainte pentru ei.

Diomed porunci să se umple beciurile cu provizii de tot felul şi ulei pentru opaiţe şi acolo se refugiara cu toţii, cu robii care nu fugiseră şi cu vecinii înspăimântaţi.

7.
SUB FOC

Majorul de cenuşă şi fum care învăluia Pompeiul şi îm-

J ^ prejurimile sale într-o noapte adâncă, se condensase într-o masă tare şi opacă, străbătută uneori de scurte licăriri de fulger ce ieşeau din munte, şi deveneau din ce în ce mai groaznice. Uneori şerpuind ca nişte reptile mari şi lungi, fulgerele înconjurau cu înspăimântătoarele lor răsuciri oraşul şi împrejurimile. Alteori, ţâşnind ca nişte rachete înfiorătoare din crăpătura craterului, luminau spaţiul cu o fâşie de roşeaţă sângeroasă.

Sub pământ, vuietele fioroase şi tainice se perindau ca un bubuit de tunet înăbuşit şi îndepărtat. Valurile mării mugeau învolburate şi gazele ce se strecurau prin crăpăturile muntelui răzvrătit, abia se auzeau fâşâind.

La intervale, în lumina fulgerelor, norul îngrozitor părea că-şi sfărâmă grosimea lui tare şi arătă vederilor forme de oameni, dihănii şi animale, care se urmăreau şi se ucideau unele pe altele. După aceste lupte ciudate, nălucile piereau într-o prăpastie haotică de umbre negre şi abisale.

Pe pământ, în unele locuri, cenuşa se înălţa până la genunchi şi ploaia fierbinte, izvorâtă din vulcan, pătrundea prin case cu o furie nespusă, revărsând aburi înecăcioşi şi letali. Pietre, bucăţi mari de stâncă se abăteau asupra caselor, crăpând

acoperişurile si închizând drumurile, devenite nişte cimitire în ruină.

Trupuri îngrozitor schilodite se zvârcoleau sub dărâmături. Din când în când, bezna era fioros împrăştiată, căci focurile izbucneau din toate părţile. Acestor lumini vremelnice, se adăugau lucirile şirurilor de făclii repede stinse de ploaie şi de vânt, ce fuseseră aprinse în pieţele publice şi la intrările Forumului.

Atunci întunericul părea şi mai mare şi mai ameninţător şi făcea să se simtă toată neputinţa puterilor şi a speranţelor omeneşti în fata elementelor dezlăntuite.

Făcliile se aprindeau, iar grupuri de fugari se izbeau unele de altele, fără să se vadă, fără să se recunoască, unii înapoin- du-se de la ţărm, de unde marea se retrăsese înspăimântată parcă, alţii ducându-se în partea opusă, şi în sfârşit alţii fugind pe câmpii. Pe valurile chinuite ale mării, ploua ca peste tot foc, bulgări arşi şi pietre, deci apa era mai primejdioasă decât pământul.

Toate legile societăţii erau distruse. Hoţul încărcat de prăzi lua în bătaie de joc pe magistratul căruia îi dădea lovituri cu cotul.

Dacă întunericul despărţea pe o femeie de bărbatul ei, pe o mamă de copilul său, orice şansă de a se mai găsi era pierdută.

În mijlocul acestei nemaipomenite harababuri, Glaucus şi Iona îşi urmau calea călăuziţi de Nydia, pentru care întunericul nu avea nimic neobişnuit. Dar pe neaşteptate călăuza plăpândă şi valoroasă a fost despărţită de cei doi tovarăşi ai ei, de năvala unui stol de fugari, care se repezeau spre mare.

Când Nydia putu să scape de puhoiul ce o năpădise, se afla departe de prietenii ei. Zadarnic o mai strigară Glaucus şi Iona dibuind prin întuneric fiindcă n-o mai găsiră.

În ce parte să se ducă acum, prin acea neîntreruptă încurcătură?

Faţa lor era plină de sânge din cauza arsurilor cenuşei înecăcioase. În năuceala si mâhnirea lor, încercară totuşi să conţi-
nue drumul, cu toate pietrele aprinse ce cădeau la picioarele lor cu izbituri înfricoşătoare.

— Vai!, bâiguia Iona, Glaucus, Glaucus al meu, nu mai pot. Picioarele mi se înfundă într-un râu de foc! Fugi, prea iubitul meu. Lasă-mă în voia sortii!

— O scumpă logodnică, soţie mult iubită! Ce spui tu? Eu să mă gândesc la scăparea mea, când tu eşti în pericol? Moartea mi-i de o mie de ori mai dulce cu tine, decât viaţa fără prezenţa ta! Vai!, ce să facem? Nu văd nimic înaintea mea decât groaza!... îmi pare că ne-am învârtit în cerc şi că ne-am întors iar unde am fost mai devreme.

— Zei! strigă Iona învăluindu-şi faţa. Stânca asta! O!, stânca asta a sfarâmat acel acoperiş aici aproape de noi. Acum moartea este pretutindeni!...

— Binecuvântat fie acel fulger, Iona... Suntem lângă templul Fortunei. Să căutăm acolo un adăpost!

O luă în braţe şi ajunse, nu fără destulă greutate, la templu. Căută cel mai sigur şi cel mai adăpostit colţ al porticului şi îşi aşează acolo scumpa lui povară. Apoi se plecă spre fată, ocrotind-o cu trupul lui împotriva ploii de cenuşă care se vărsa peste tot.

Cineva îi precedase sub portic.

—Cine-i acolo? întrebă o voce înăbuşită si tremurătoare.

Şi ce-mi pasă, prăbuşirea lumii a şters totul!... Prieteni şi duşmani, nu se mai cunosc!...

Iona se întoarse pentru a zări făptură care vorbea, şi scoase un strigăt de groază, îngrămădindu-se în braţele logodnicului ei.

Glaucus aruncă o privire şi pricepu groaza Ionei.

Doi ochi mari, negri, străluceau în beznă, iar un fulger, luminând templul, îl arătă, culcat ca un miel sub unul din stâlpii zidăriei pe leul a căruia foame era s-o potolească el.

Lângă fiară şi fără a bănui cine erau vecinii lui, Niger, gladiatorul rănit, îşi întindea trupul lui uriaş. El era cel care vorbise.

Fulgerul vădind pe om şi fiară, se târî spre gladiator, ca şi cum ar fi căutat un tovarăş, dar Niger nici nu clinti şi nu-i fu nicidecum frică.

În acea clipă secta nazaritenilor, bărbaţi şi femei, cu făclii în mâini trecea prin faţa templului. O tulburare cerească li se citea pe feţe şi-n sufletele prosternate în faţa idealelor năluci ale cerului, nu putea încolţi teama. Primii creştini nutreau credinţa că sfârşitul lumii se apropia şi erau pregătiţi.

Cu o voce ascuţită şi poruncitoare, bătrânul ce-i conducea strigă:

— Dumnezeu cel atotputernic păşeşte spre marea judecată. El a poruncit să se verse focul cerului peste oameni. Vai vouă, bogaţi şi puternici, purtători de purpură! Vai de idolatrul, de adoratorul fiarei! Vai vouă celor ce vărsaţi sângele celor aleşi şi vă bucuraţi de amintirea agoniei lui Hristos! Vai de Venera, prostituata mării!...

În noaptea întunecoasă, procesiunea repeta ca un blestem de apoi:

— Vai de prostituata mării! Nenorocire! Nenorocire!

Nazaritenii treceau încet, făcliile lor pâlpăiau în tulburarea
generală. Ei erau departe şi vocile lor răsunau încă ameninţător şi solemn, ca o perfecţie de prăpăd şi nimicire.

Erupţia se mai potolise o clipă, negreşit ca să recapete puteri noi.

Glaucus, folosindu-se de această linişte, ce avea loc din când în când, o sfătui pe Iona să pornească alături de el mai departe.

Ţinându-se de mână, înaintară cu mii de greutăţi, dar pe ultima treaptă a porticului, se codiră să meargă mai departe.

Trecea un bătrân. Avea un sac şi sprijinindu-se de un tânăr, ridică o făclie cu braţul drept.

Glaucus recunoscu un tată zgârcit şi un fiu risipitor.

— Tată, zise tânărul, grăbeşte-te, sau de nu, voi fi silit să te părăsesc, ori vom muri amândoi...

— Nu pot merge mai repede. Dar fugi tu şi lasă locului pe bătrânul tău tată.

—Să fug, ca să mor de foame... Dă-mi atunci sacul tău cu aur...

Şi încercă să-l smulgă din mâinile bătrânului.

— Ticălosule, îndrăzneşti să-l furi pe tatăl tău?

— Dar cine mă va putea denunţa într-o atare zi?

Şi răsturnându-l pe tatăl său la pământ, fiul întrebuinţând tânăra lui putere, puse mâna pe sac şi fugi prin beznă cu un strigăt de triumf sălbatic.

—Zei atotputernici! strigă Glaucus cuprins de groază. Şi voi sunteţi deci tot atât de orbi în

această întunecime ca să îngăduiţi o astfel de crimă? Ah! Iona, să fugim! Să fugim!...

8.
SFÂRŞITUL LUI ARBACES

/-»^naintând cu nesfârşite măsuri de pază, ca şi cum ar fi căl-

I cat pe marginea unei prăpăstii, Glaucus şi Iona îşi contin- pM uară nesigura lor cale, în licărirea scăpărărilor vulcanice.

Priveliştea ce-i înconjură era groaznică.

Acolo unde căzuse cenuşa, fără a se amesteca în şiroaiele clocotitoare pe care capriciosul munte le arunca la intervale, pământul era de o albeaţă fantomatică. Sub grămezi de pietre sfărâmate se iveau mădularele ciopârţite ale unor fugari. Horcăielile muribunzilor, strigătele sfâşietoare şi aprige ale femeilor, izbucneau din toate părţile. Zgomotul infernalului munte întrecea aceste deznădăjduite tânguiri. Şi vijeliile unui vânt ce năştea şi murea deodată, arunca neîncetat vârtejuri de pulbere arzătoare, aducea gaze uscate şi otrăvite ce opreau răsuflarea, pe când sângele părea că se opreşte în vene.

—O!, Glaucus, soţul meu mult iubit, ia-mă lângă inima ta. Strânge-mă în braţe şi să mor în îmbrăţişarea asta. Simt că mor!

—În numele zeilor, al izbăvirii tale şi al vieţii mele, curaj, Iona... Curaj, dulcea mea iubită! Speră încă. Uite, vezi colo făcliile nestinse? Ah! cum mai înfruntă vântul şi dăinuiesc chiar şi în toiul prăpădului!... Să mergem după ele!

Ploaia şi vântul se opriră brusc. Muntele îşi oferi un nou răgaz.

Purtătorii de făclii păşeau cu grăbire.

— Curaj, spuse liniştit omul care-i conducea. Ne apropiem de ţărm. Libertate şi bogăţie fiecărui

rob, care va supravieţui acestei zile! Zeii m-au asigurat că vom scăpa de moarte! Deci înainte!...

Iona, tremurătoare şi la capătul puterilor se sprijinea de braţul lui Glaucus.

Sub făcliile arzânde cei doi iubiţi văzură mai mulţi robi încărcaţi cu coşuri şi lăzi grele. Erau conduşi de Arbaces, cu sabia goală în mână.

— Pe părinţii mei! strigă egipteanul recunoscând-o pe Iona, ursita îmi zâmbeşte. îmi oferă speranţe de fericire şi iubire chiar în sânul acestor scene tragice şi vrednice de plâns, de agonie şi moarte. La o parte, grecule, îmi cer epitropisita!

Glaucus îl fulgeră cu privirea înflăcărată:

— Ticălos ucigaş, Nemesis te-a călăuzit încoace, pentru ca răzbunarea mea să te jertfească umbrelor lui Hades, deslănţui- te pe pământ! Fă un pas spre Iona şi arma ta nu va mai fi decât o trestie. Te fac fărâme!

În acest moment tâsni o mare si vie strălucire. Vulcanul orbitor în fioroasa-i nemişcare, nu mai era decât o coloană de fum ce învelea cerul şi pământul. Piscul lui a fost rupt în două de chipuri de diavoli ce-şi făceau războiul pentru stăpânirea lumii. Văile, în mijlocul cărora se înalţa Vezuviul, erau adâncite în beznă, în afară de două-trei locuri unde şerpuiau râuleţe neregulate de lavă de o culoare roşie ce se rostogoleau încet spre cetatea osândită.

Pe muntele care domina pe cel mai larg dintre aceste râuri, se ridica un fel de arcă ciudată si colosală, care-si revărsa, din groaznica gură, izvoare înflăcărate.

Robii îşi acoperiră feţele, urlând de frică. însuşi egipteanul, nemişcat, părea paralizat şi privea cu teamă supranaturala vedenie, pe când lumina edificiilor în flăcări făcea să sclipească pietrele scumpe de pe mantia lui.

În spatele lui, bronzul lui August aşezat pe o înaltă coloană de marmură, părea transformat într-o statuie de foc.

Glaucus, înconjurând cu braţul stâng mijlocul Ionei, o strângea la pieptul lui, pe când cu braţul drept ridicat, înarmat cu un pumnal ce trebuia să-i servească în lupta cu leul şi pe care-l păstrase, îl sfida pe egiptean.

Ţinuta lui exprima ameninţarea cea mai deznădăjduită. Arbaces îşi întoarse privirea de la munte şi, aţintind-o asupra atenianului, părea că meditează:

— Pentru ce să şovăiesc? îşi spuse el. Stelele mi-au prezis că singura catastrofa de temut, a trecut. Atunci!... Sufletul strigă cu glas tare că Arbaces poate înfrunta nimicirea lumilor şi mânia violentă a zeilor închipuiţi. În numele acestui suflet, voi fi învingător! Ateniene, dacă mi te împotriveşti, sângele va cădea asupra capului tău! Slugi, puneţi mâna pe Iona. O reclam.

Făcu un pas, ultimul lui pas, căci într-o clipă, o zvârcolire grozavă zgudui pământul. Sub grozava ei cutremurare acoperişurile şi porticurile din toate părţile se împrăştiară jos. Un bubuit înspăimântător răsună hăulind în văzduhuri. O prelungă fulgerare a vulcanului se opri deasupra statuii imperiale, atrasă parcă de metal. Statuia se clătină şi se răsturnă, aruncând coloana chiar în locul unde se afla Arbaces, ameninţându-l şi pe Glaucus.

Zăpăcit gladiatorul îşi pierdu echilibrul. Când îşi veni în fire, Vezuviul lumina mereu scena. Iona

se rostogolise la picioarele lui, dar el n-o văzu, căci ochii îi erau vrăjiţi de un cap înfiorător care se înălţa fără mădulare şi trup, din bucăţile coloanei sfărâmate, un cap rânjitor, ca în agonia unui executat. Pleoapele clipeau încă tremurătoare, repezi, buzele se strâmbau şi în curând liniile acestei figuri rămaseră înţepenite, reflectând o expresie de groază, cu neputinţă de descris.

Marele Arbaces, Hermes cu cingătoarea strălucioare de lumină, ultimul din regii Egiptului, nu mai trăia!

9.

„A SUNAT CEASUL!”

i vesel şi îngrozit, Glaucus o ridică iar pe Iona în braţele sale şi alergă tot înainte. Dar o umbră deasă îşi întindea din nou nepătrunsele-i văluri asupra cetăţii osândite la pieire. În faţa acestei piedici fără hotar, el se opri şi privi muntele.

Unul dintre cele două piscuri uriaşe se rostogoli cu o furie nebună şi revărsă pe neaşteptate lavă şi foc, în formă de spirală, cu o bubuitură zgomotoasă. Un fum înăbuşitor năvăli spre cer, pe pământ şi spre mare. Apoi, se porni o ploaie straşnică de cenuşă care curgea cu găleata, neîntreruptă, din ce în ce mai îmbelşugată, care năpădea străzile cu o furie demonică.

Glaucus, învins, se furişă sub o boltă căzută a Forului, se culcă deasupra ruinelor arzătoare şi acolo, strângând-o pe Iona la piept, aştepta moartea.

Nydia, despărţită de logodnici, zădarnic căutase să-i ajungă. Chemările ei se pierdură între ţipetele înspăimântate ale mulţimii. Ea se întoarse acolo unde fusese brusc despărţită de Glaucus şi negăsindu-l, se agăţă disperată de pasul fiecărui fugar, informându-se de Glaucus. Toţi o

respingeau cu cruzime. Obosită de căutări şi gemete, Nydia îşi spuse că poate îi va regăsi pe tovarăşii ei pe ţărm, sau pe drumul ce ducea într-acolo, deoarece scopul lor era să se îmbarce.

Călăuzită de toiagul ei, ajunse în curând pe malul mării. Curajul gingaşei făpturi era sublim. Izbită de mulţimea, care orbise mai tare decât ea, mergea înfruntând primejdiile, când un cârd de oameni cu făclii în mână o doborâră cu furie.

—Pe Bachus, dar asta-i viteaza tesaliană, spuse cineva. Scoală-te, Nydia dragă, şi hai cu noi. Cel puţin cred că nu eşti rănită. Nu? Atunci, hai degrabă, să mergem spre ţărm!

Ş

— O Sallustius, îţi recunosc vocea. Mărire zeilor! L-ai văzut pe Glaucus? L-ai văzut?

—Nu, desigur că trebuie să fi părăsit cetatea. Linişteşte-te, zeii nu l-au izbăvit de leu, ca să-l piardă prin vulcan!

Şi epicurianul o târî pe Nydia, fără a o auzi cum îl ruga să-l caute pe atenian.

—Glaucus!... GlaucusL.

În dezlănţuirea furioasă a naturii, ea repetă acest nume atât de scump, care era o muzică pentru inima ei chinuită.

Sallustius şi ceata lui ajunseră pe o potecă ce ducea la port, când izbucni marea explozie, aruncând limbi de lavă şi foc, cutremurul de pământ pe care Arbaces îl plăti cu viaţa.

Marea se retrăsese şi oferea o privelişte ce încremenea de groază norodul prăpădit. Zvârcolirea valurilor părea deasupra firii. Blocurile uriaşe de piatră aruncate de vulcan, produceau un zgomot înăbuşit căzând în apele mării.

Toţi veniseră acolo, sperând să-şi găsească scăparea pe mare şi acolo o vedeau şi mai îngrozitoare chiar decât pământul.

Un filosof din şcoala stoică, moşneag cu toga lungă, strigă:

—Lumea va să fie nimicită prin foc. înţelepciunea epicuriană şi cea stoică se potrivesc în această proorocire. A sunat ceasul!...

— A sunat ceasul! răspunse fără cea mai mică teamă o voce puternică şi solemnă.

Ochii oamenilor se întoarseră spre Olynthus care, înconjurat de creştini, vorbea de pe o culme dărăpănată, ruina unui templu grec, ridicat odinioară în cinstea lui Apolo. Asta chiar în momentul sosirii lui Sallustius şi a marii explozii neaşteptate a vulcanului, care revărsa asupra acestei mulţimi tremurătoare, palidă şi îngrozită, valurile orbitoarei sale luciri. Olynthus, cu braţele întinse si cu fruntea încununată cu flori, aureolată de
focurile vulcanului, stăpânea această mulţime, ce recunoştea în el pe victima osândită la moartea în arenă.

Ca un prooroc, el rosti scandând cu un accent fatal în tăcerea deplină:

— A sunat ora!...

Creştinii şi întreaga mulţime, bărbaţi, femei, copii şi bătrâni, şoptiră ca un ecou tânguios: „A sunat ceasul”.

Dar, foarte aproape, un răget sălbatic întrecu acest strigăt şi tigrul, scăpat din amfiteatru şi sperând şi el să scape de moarte, sări în mijlocul acestei mulţimi, care se dădu imediat la o parte, ca să-i facă liberă calea.

Atunci se pricinui un straşnic cutremur de pământ, apoi se lăsă iar întuneric.

Robii lui Arbaces, ducând comorile pe care le moşteneau, nemaiavând stăpân, se uniră cu mulţimea. O singură făclie mai ardea în mâna lui Sosie, făclie care lumina faţa Nydiei.

— La ce-ti serveste acum libertatea? îi zise robul recunos-
>>
când-o.

— Tu care vorbeşti, poţi să-mi dai veşti despre Glaucus?

— L-am văzut mai adineauri.

— Ah! binecuvântat fie chipul tău! Dar unde?...

—întins sub arcada Forului, mort sau în agonie, ducân- du-se să se întâlnească cu Arbaces, care nu mai trăieşte!

Fără a rosti un cuvânt, Nydia se furişă din puhoiul omenesc şi se întoarse spre cetate. În curând pătrunzând sub bolta Forului se aplecă, pipăind cu degetele şi strigându-l pe Glaucus.

— Cine mă strigă? Dacă-i vocea umbrelor, sunt gata, răspunse slab atenianul.

—Ba nu! E vorba de izbăvirea ta. Scoală-te, Glaucus, ia mâna mea şi urmează-mă!

Surprins, dar începând iarăşi să spere, Glaucus se sculă:

— Nydia, tot tu? Ah!, nu ţi s-a întâmplat vreo nenorocire?

Glaucus o ridică pe Iona, aproape ducând-o pe sus, cu braţul petrecut în jurul mijlocului ei, şi o urmă pe Nydia.

Cu o admirabilă prudenţă, oarba ferindu-se de strada ce lucea de mulţimea doldora îi duse la ţărm, pe un alt drum. Aici au întâlnit o mulţime curajoasă, care prefera să pornească pe mare către o primejdie necunoscută, decât să rămână martora unei astfel de vedenii dezastruoase. Ei se uniră cu fugarii şi se îmbarcară cu toţii, în bezna adâncă. Cu îndrăzneală se îndepărtară de ţărm.

Puhoaiele de lavă ce înconjurau muntele, aruncau asupra valurilor nuanţe de ametist care le serveau drept călăuză.

Istovită, fără puteri şi aproape fără viaţă, Iona aţipise la pieptul lui Glaucus. Nydia culcată la picioarele lui, visa. Praful şi cenuşa continuau să se risipească în jurul bărcii.

10.

NYDIA NU MAI VREA SĂ SUFERE

Zorile răcoroase se zăreau limpezi şi trandafirii, ru menind orizontul, iar aurora minunată şi mult iubită,
se oglindea în azurul mării înfiorate. Adierile tăcură şi spuma îşi dădea suflarea pe apele scânteietoare. La răsărit aburii se înroşeau, se împurpurau puţin câte puţin. Lumina dătătoare de viaţă, fără de care nu-i decât spaimă şi mâhnire cumplită, eră gata să-şi reia stăpânirea asupra lumii. Dar casele albe şi frumos împodobite, coloanele de marmură ce împodobeau mai înainte malurile mării cu valurile alintătoare nu mai erau! Ţărmul care ieri era înveselit de fermecătoarele cetăti > >
Herculanum şi Pompei, părea cernit.

Sleiţi de puteri, fugarii nu aveau curajul să salute soarele prin aclamaţii zgomotoase, dar în inima lor se părea că divinele lui raze le turna o viaţă nouă, plină de nădejde şi fericire.

Se priviră cu o veselie copilărească şi îşi zâmbiră cu drag.
Lumea se afla încă în picioare şi era călăuzită de un Dumnezeu puternic şi milostiv.

Barca lor aluneca repede pe undele liniştite.

Alte bărci uşoare, cu pânzele lor albe, înaintau fără zgomot pe luciul undelor ducând fugari. încetul cu încetul, pleoapele lui Glaucus şi ale tovarăşilor lui se închiseră. Numai Nydia veghea.

În tăcerea acestei odihne întremătoare ea se ridică sprintenă şi aplecându-se spre capul lui Glaucus, adulmecă suflarea lui, apoi cu sfială, îi atinse cu buzele tremurătoare fruntea dragă. Dar un oftat chinuit, dureros izbucni din pieptul ei când, căutându-i mâna, i-o găsi în cea a Ionei.

Adunându-şi puterile, sărută încă o dată capul iubitului şi şterse cu părul ei mătăsos roua nopţii ce-i scălda faţa.

—Ah! zeii să te binecuvinteze, atenian al sufletului meu! Fii fericit cu cea pe care o iubeşti. Dar în numele fericirii tale adu-ţi aminte de Nydia. Haide! Acum, nu-i mai pot servi la nimic!...

Uşoară şi mlădioasă, fără zgomot, se furişă la capătul bărcii. Acolo se aplecă spre unde. Spuma îi mângâie fruntea arzătoare de friguri:

— Acesta-i sărutul morţii, se gândi ea, fie binevenit!

Adierea răcoroasă, cu parfumul ei intens, îi flutura şuviţele
de păr, pletele ei răsfirate. îşi îndepărtă părul de pe frunte şi frumoşii ei ochi ce oglindeau o gingaşă poezie pătrunzătoare, se ridicară spre cerul a cărui strălucire n-o putuse contempla niciodată. Cu vocea gâfâindă, plângătoare, dar hotărâtă, ea gemu:

—Ah! nu mai pot îndura acest chin, acest amor năvalnic şi plin de gelozie, mă înnebuneşte. În plus aş fi o pacoste pentru el, dacă aş mai trăi. O, nenorocită! Eram gata să... dar am îndreptat răul făcut, căci l-am scăpat, da, l-am scăpat de două ori! Acest gând divin şi mângâietor, îmi alină agonia. Îţi aud vocea, o mare sfântă. Mă îmbii

pentru că mă vrei... Chemările tale răcoroase şi ademenitoare îmi spun că în îmbrăţişarea ta se cuprinde necinstirea, că cei care se căsătoresc pentru totdeauna cu tine, nu mai pot străbate Styxul fatal. Aşa să fie!... II voi întâlni pe Glaucus în împărăţia umbrelor. Nu, nu vreau, căci l-aş găsi şi acolo tot lângă ea! Odihna... Oh! odihna neîntreruptă. Asta-i pentru inima mea singurul Elyseu ce-l doresc!

Un marinar, uşor aţipit, auzi un pleoscăit în apă, ca o tresărire de val. Pleoapele lui se întredeschiseră alene şi în brăzdă- tura bărcii care sălta veselă, avu nălucirea unei păsări nepătate plutind pe spuma talazurilor, şi pieri apoi în unda albastră, întoarse capul şi adormi la loc, visând căsuţa lui plină cu copilaşi drăguţi.

Primul gând al logodnicilor, atunci când se deşteptară, a fost să-şi zâmbească şi imediat se gândiră la Nydia.

Dispariţia ei le pricinui o dureroasă surprindere. Nimeni n-o zărise din ajun. Toate colţurile bărcii au fost scotocite, sperând s-o găsească adormită. Nydia nu mai era. Nu mai exista mica şi scumpa eliberatoare!

Misterioasă cum fuse întotdeauna, tesaliana dispăruse fără zgomot din lumea celor vii.

Glaucus şi Iona, strâns îmbrăţişaţi, presimţiră soarta ei şi simţindu-se singuri pe lume, uitară izbăvirea lor din pericole, pentru a o plânge pe Nydia, ca pe o soră preaiubită.

11.

DUPĂ ZECE ANI

Atena

Glaucus către scumpul lui, Sallustius Salutare ţie! îmi ceri să vin la Roma să te văd. Prefer să vii tu mai bine la Atena, căci, am părăsit pentru totdeauna imperiala cetate cu zarva plăcerilor ei

nelegiuite! Locueisc în frumoasa mea ţară de baştină şi amintirea măreţiei sale decăzute mi-e de o mie de ori mai scumpă decât bucuriile gălăgioase a bogatei Rome. Pentru mine se desprinde încă, din poeticele noastre populate de umbre venerabile şi sfinte, un farmec puternic şi fără de seamăn.

Ascult vocea poeziei sub măslinii Iliisusului, contemplu de pe piscul Phyleu ceţurile amurgului, aidoma giulgiului libertăţii noastre înmormântate şi care poate învălui o dimineaţă ce va să se nască, luminoasă, ce va apare pe neaşteptate, pentru a elibera Atena... Îţi închipui că mă ofilesc în aceste melancolice locuri retrase, de o maiestate scăpătată şi îmi arăţi splendorile Curţii romane, crezând că numai luxul poate oferi fericirea. Ce mare-i greşeala ta! Drama vieţii mele mi-a aţipit sângele arzător al tinereţii. N-am mai căpătat nicidecum frumoasa mea sănătate. Zbuciumările groaznicei mele boli şi grozăvia temniţei rezervate criminalilor au pătruns în mine pentru totdeauna. Nu pot alunga cu desăvârşire din mintea mea fioroasele scene a sfârşitului cetăţii Pompei. Acest nemaiauzit prăpăd al sfârşitului acestui oraş şi amintirea Nydiei, ne urmăreşte neîncetat, ca un cerc dureros.

Am ridicat în grădina mea, întru pomenirea sufletului ei rătăcitor, un mormânt care trezeşte în mine păreri de rău, că am pierdut pe cea mai credincioasă prietenă, păreri de rău foarte plăcute de altfel, pline de duioasă mâhnire. Iona culege flori şi împreună împletim cununi în jurul mormântului ei, pe pământul Atenei, de care ea era atât de vrednică.

În privinţa creştinilor din Roma care se înmulţesc şi de care îmi vorbeşti, am să-ţi încredinţez un secret. Am adoptat credinţele lor

după lungi şi mature chibzuiri. L-am revăzut pe Olynthus, izbăvit şi el de vulcanul înfuriat, dar care de atunci a devenit martirul zelului său nestăpânit. El mi-a vorbit timp îndelungat... Fusesem cruţat de leu într-un chip miraculos. În această salvare şi în cutremurul de pământ, el vede mâna unui Dumnezeu necunoscut. II ascultai, crezui şi acum îl ador pe Hristos. Dulcea mea Iona a îmbrăţişat credinţa mea şi ne iubim cu sfinţenie întru Domnul!

Sallustius, această credinţă e sublimă. Ea face din apusul soarelui pământesc zori luminoase ce răsfrâng raze, o renaştere nouă şi divină după noaptea mormântului. Se vor perinda veacuri, praful trupurilor noastre se va împrăştia, dar sufletul nemuritor îşi va urma calea într-o viaţă fără sfârşit, sublimă şi înflorită, care-i zâmbetul lui Dumnezeu.

O! speranţa luminoasă a acestei învăţături a lui Hristos!...

Sallustius, vino să mă vezi. Adu cu tine toate scrierile erudite a lui Epicur, Pitagora şi Diogen, ce vei putea găsi. Ele vor fi nişte arme slabe. Te vor apăra rău împotriva cuvintelor mele şi vei fi învins. Vom discuta, în tufişurile luiAcademus, despre marile probleme, despre destinele vieţii şi esenţa sufletului...

Iona este lângă mine, în timp ce-ţi scriu. Când ridic ochii, întâlnesc zâmbetul ei care naşte şi se dezvoltă pe buza ei fericită şi frumoasă, ca o floare rumenă, iar privirea ei mă alintă cu amenin ţătoarea ei dulceaţă. Razele soarelui scânteiază pe muntele Hymett, şi-n grădina mea aud zumzet de albine cu aripi de aur.

Spune-mi, ce mi-ar putea da Roma, pe lângă cele ce am? Şi totuşi pari a te îndoi defericirea mea...

Atena, cu arborii, cu apele, cu munţii şi cu cerul ei, e râzătoare. Deşi muribundă, ea este mama înţelepciunii, a Frumuseţii şi Poeziei lumii.

Aici contemplu marmurele străbunilor mei şi mormintele lor în ceramică. Pe uliţi, lafiecare pas descopăr mâna lui Phidias şi sufletul lui Pericles.

Amorul Ionei, dragostea noastră, care în credinţa creştină a căpătat puteri noi, numai asta mă poate face să uit că sunt atenian şi că nu-s liber.

Acest jug roman care apasă peste ţara mea mă răzvrăteşte. Dar, vai! N-am tăria să-i sfărâm legăturile!... De altfel această viaţă nu-i decât o dimineaţă în viaţa veşnică, ce stăpâneşte spaţiul şi timpul.

lona şi noua mea religie, sunt singurele două mângâieri în astă lume.

Sallustius, iubirea noastră n-a descris-o niciodată vreun poet. Este de o esenţă superioară obişnuitelor iubiri pământeşti, încât nu seamănă întru nimic cu o dragoste omenească. Dragostea noastră e dulce, fără prihană, profund credincioasă, îmbibată de un crez religios, e astfel alcătuită, încât avem dreptul să sperăm s-o ducem cu noi în Cer. Ea este fabula tainică a lui Eros şi a Psyheei, atât de scumpă elenilor, căci e sufletul ce sfărâmă în braţele Amorului.

Cu toate acestea, câteva dulci şi îndepărtate amintiri despre obiceiurile elene se contopesc încă cu credinţa mea. Nu tremur în faţa unei alte credinţe, nu-i blestem pe păgâni. îi cer lui Hristos, stăpânul suprem, să le trimită lumina adevărului său şi să-i convertească, dar nu-i osândesc deloc. Asta mă expune la oarecare bănuieli din partea creştinilor, care mă socotesc prea îngăduitor, dar asta nu strică nimănui, îmi ocrotesc fraţii întru

Iisus Hristos împotriva asprimilor legii şi urmărilor zelului lor prea, prea...

Asta-i viaţa mea şi acestea-mi sunt părerile, prea scumpul meu prieten Sallustius, pe când tu, îndrăgit de plăceri, plăcut ucenic al luiEpicur, tu...

O! vino, vino să vezi de aproape fericirea mea, să te bucuri de plăcerile sufletelor noastre, ce-şi aşteaptă moartea cu seninătate şi vei vedea cât preţuiesc pe lângă acestea, ospeţele imperiale, zgomotele din Forum$_y$ atracţiile circului şi teatrului, strălucirea grădinilor publice, desfătările băilor luxoase şi în sfârşit toată măreţia plăcerilor voastre romane.
Salutare şi multă sănătate GLAUCUS

După şaptesprezece veacuri, cetatea Pompei se ivi într-o zi, încă, cu totul strălucitoare de viaţă, din tăcutul ei mormânt. Zidurile ei păreau pictate în ajun, bogatele-i mozaicuri cu diferitele lor culori scânteiau de frumuseţe şi frăgezime.

În Forum, se găsiră coloanele în curs de construcţie, care au fost părăsite de lucrători. Prin grădini tripodul de sacrificiu în casele curăţate de lavă, cufaraşele în care se ascundeau comorile, apoi mobile, lămpi. La teatre, biletele de intrare. Prin tri- clinii, rămăşiţele ospeţelor, în cubicule parfumurile şi hainele frumoaselor pompeiane, îngropate de vii sub ploaia de cenuşă a Vezuviului.

Şi alături de toate aceste descoperiri, zăceau oasele fiinţelor ce făcuseră a se mişca maşinăria acestei cetăţi fermecătoare.

Sub hrubele casei lui Diomed, se descoperiră douăzeci de schelete, claie peste grămadă, unele peste altele lângă uşă. Printre ele se afla şi cel al unui copil. Aceste leşuri mumificate erau învelite cu cenuşa măruntă care pătrunsese încetul cu încetul înăuntru, se îngrămădise până ce umplu şi

acoperi toată casa. Se descoperiră de asemeni giuvaiere şi bucăţi de monede, lămpi şi vin întărit în amfore, care servise la prelungirea agoniei acestor nefericiţi. Forma scheletelor se întipărise în cenuşa întărită de umezeală.

Călătorul mai vede acolo un trup de femeie întărit, cu forme graţioase: tot ce a mai rămas din frumoasa Iulia. În grădini, s-a dezgropat mâna descărnată a unui schelet ce mai ţinea încă o cheie, lângă care zăcea un sac cu bani. Se presupune că mâna aceasta e a lui Diomed, care încercând să fugă, ar fi fost ucis de o sfarâmătură de piatră. Mai departe, vase de argint, stau trântite lângă un alt schelet, pesemne al unui rob.

Casa lui Sallustius şi a lui Pansa, templul zeiţei Isis cu as- cunzătorile din spatele statuilor sale, de unde porneau oracolele înşelătoare şi sacre, sunt acum expuse privirilor curioşilor.

Într-una din încăperile acestui templu, lângă două ziduri, sparte cu un topor, care a fost găsit şi el, zăcea imensul schelet al lui Burbo.

Într-o stradă, se descoperiră şi rămăşiţele lui Calenus în mijlocul bucăţilor de monedă şi a podoabelor mistice din templul lui Isis. Moartea îl surprinse pe preotul nelegiuit asupra furtişagului său.

Săpăturile făcute într-o grămadă de ruine descoperiră scheletul unui om tăiat în două de o coloană prăbuşită. Craniul oferea toate semnele unei rare inteligenţe şi părţile ieşite în relief arătau instincte voluptoase şi perverse. Acest craniu a excitat curiozitatea adepţilor lui Gali.

Aparţinea lui Arbaces.

Pentru a vedea aceste urme mişcătoare ale unei societăţi pe de-a-ntregul nimicite de înfiorătorul prăpăd al unei singure nopţi, un

străin, venit din insula barbară şi îndepărtată, al cărei nume romanul nu-l rostea decât tremurând de frig, s-a oprit sub cerul luminos şi limpede al frumoasei Campanii şi a compus această povestire.
Sfârşit